

LITERATURA I INTERCULTURALITAT

ÀSIA

LITERATURA I INTERCULTURALITAT

ÀSIA

Dades generals sobre el país:

- Espai físic pàg. 1
- Espai cultural pàg. 3
- Llengües i països pàg. 5

.....

AFGANISTAN

- 1. Algunes dades sobre el país pàg.6
- 2. La creació literària

. Latif PEDRAM (Badajshan, 1963)

-“La biblioteca crema”

.Spojmai ZARIAB (Kabul, 1949)

-“Dona, política i literatura”

.....

ÍNDIA

- 1. Algunes dades sobre el país. Pàg.13
- 2. La creació literària

.Lokenath BHATTACHARYA(poesia) pàg.16

---“L´oboè”

.Kamala DAS (1934) (conte)

-“El signe del lleó”

..R.K.NARAYAN (prosa) pàg.18

-“En Swami i els seus amics. Anàlisi”

-“Sota l´arbre”

.Arundhati ROY (prosa) pàg.24

-“El déu de les petites coses”

.Rajvinder SINGH (poesia) pàg.26

-“Llenguatge: el meu exili”

-“Ritmes nocturns de l´ésser”

.10 contes clàssics de l´Índia pàg.28

-Introducció als contes indis (R.Calle)

-“Només cal tenir por”

-“Sigues com un mort”

-“Una broma al mestre”

-“La nena i el acròbata”

-“La clau de la felicitat”

-“L´eloqüència del silenci”

-“El barquer inculte”

-“El cooli de Calcuta”

- “El viatger assedegat”
- “Una recerca gens assenyada”

.....

IRAN

- 1. Algunes dades sobre el país pàg.36
- 2. La creació literària

- .Yatollah Royai (Teheran, Iran, 1932) (poesia)
  - “De la qüesta del blau”
- .Text sobre els kurds

.....

ISRAEL

pàg.39

- 1. Algunes dades sobre el país
- 2. La creació literària

- .Nava SEMEL(conta)
  - “Una dona de El Fayyum”
- .Amalia KAHANA-CARMON (conta)
  - “Vel de núvia”

JAPÓ

pàg.43

- 1. Algunes dades sobre el país
- 2. La creació literària

- .Sobre els haikús
- .Selecció de Haikús
- .Kazuo ISHIGURO (anglòfon)(prosa)
- .Amélie NOTHOMB (francòfona)
  - “Higiene assassina”
- .Junichiro Tanizaki
  - “Elogi de l'ombra”

.....

LÍBAN

pàg.50

- 1. Algunes dades sobre el país
- 2. La creació literària

- .Hanan AL-SHAYKE (1945)
  - “Dones de sorra i mirra”
  - “La història de Zhara”
- .Amin MAALOUF (1949)
  - “Lleó l'Africà”
  - “Les creuades vistes pels àrabs”

- “La roca de Tanios”
- “Identitats assassines”(assaig)

.....

PAKISTAN

pàg.59

- 1.Algunes dades sobre el país
- 2.Les escriptores i els escriptors

.Tariq Alí (novel.la històrica)

- “Els mots de l´autor”
- “El llibre de Saladí I”

.Taslina NASRIN (1962) (prosa)

- “Mots de Taslima Nasrin des de l´exili”

.....

SÍRIA

pàg.67

- 1.Algunes dades sobre el país
- 2.La creació literària

.Salim BARAKAT (1951)(prosa)

- “El poble kurd en els camps de tir”

.....

TURQUIA

pàg.69

- 1.Algunes dades sobre el país
- 2.La creació literària

.Emine Sevgi öZDAMAR

- “El pont del Corn d´Or”

.Mehmed UZUN

- “El renaixement kurd a l´exili”

.....

VIETNAM

pàg.77

- 1.Algunes dades sobre el país
- 2.La creació literària

.Hô Xuân Huong , poeta vietnamita

- “El coll de Ba Doi”
- “La cova de Cac Co”

- “La Muntanya del Marit i de l´Esposa

.....

XINA

pàg.80

1. Algunes dades sobre el país

2. La creació literària

- .Wang ANYI (Nanking, 1954) (prosa)
  - “La darrera estació”
- .Ying CHEN (Shanghai 1961) (prosa)
  - “Les cartes xineses”
- .Bei DAO (Pekín, 1949) (prosa)
  - “Diari de les meves mudances”
- .Gao ER TAI (Goantxun, 1935) (prosa)
  - “Sobre l’obligació de somriure en els camps de treball xinesos”
- .Zhang KEJIU (Qinyuan, 1278) (poesia)
  - “El xialoing”
  - “El pavelló dels mil paisatges”
  - “Joiós abandonament”
  - “Des del riu , als meus amics”
  - “Al cim del núvol blau”
  - “De nit assegut al pavelló..”
  - “Pensament primaveral”
  - “Amor”
- .Li QINGZHAO (Shandong, 1084) (poesia)
  - “Es marceixen les flors de lotus”
  - “Una quarteta”
  - “En memòria del meu difunt espòs”
  - “Segons la melodia de Shengsnengnan” (“Ci”)
  - “Segons la melodia “Primavera a Wuling” (“Ci”)
  - “Boirina fina”
- .Amy TAN (prosa)
  - “La dona del déu de la cuina”
- .Gao XINGJIAN (prosa)
  - “La muntanya de l’ànima”
- .Deu contes xinesos
  - “L’art de la cal·ligrafia”
  - “La prova”
  - “La guineu i el tigre”
  - “L’home ric i l’home pobre”
  - “L’alumne i les monedes d’or”
  - “El descans del visitant”
  - “L’espelma”
  - “Imitació contraproductent”
  - “La filla que va salvar el seu pare”
  - “La llança i l’escut”
- .Sobre l’”essència del Zen”.
- .Textos clàssics de mestres xinesos (Dahui, Yuanwu, Foyan, Yuansou, Linji, Mazu, Fanyan, Wuzu, Yin-an i altres).

.....

ÍNDIA:

.Jhumpa LAHIRI

-“Intèrpret d’emocions”

.Lluís LLACH: “Infant de Beirut”

.Visions de Shanghai:

-Bamboo HIRST

-“Viatge a Ningbo”

-Bernardo VALLI

-“Un enigma vencedor”

.Visions d’Istanbul:

-Ernest HEMINGWAY

-“Old Constan”

-Joan PERUCHO

-“Laberints bizantins”

-Juli VERNE

-“Keraban, el tossut”

-Lady Mary WORTLEY MONTAGU

-“Cartes des de Turquia”

.JAPÓ

.Marguerite YOURCENAR

-“Basho va de camí”

.....

ÀSIA. VEUS EN DIRECTE: LES ENTREVISTES

pàg.137

1.Kazuo ISHIGURO

2. Arundhati ROY

3. Gao XINGJIAN

4.Sopjmai ZARIAB

.....

Quadern de l’alumne/a. Exercicis i propostes

pàg.151

.....

Bibliografia

pàg.171

.....

Materials audiovisuals(video/cinema)

pàg.174

.....

Algunes webs d'interès

pàg.175

.....

ANNEX

pàg.176

.Altres lectures i/o propostes recomanades sobre autors i autores de diferents països.

.Cultura gitana: els gitanos i el món

.Literatura persa

.Un poeta clàssic persa: Sâdi de Shîraz

.Més sobre els haikús

.Article sobre Junichiro Tanizaki

.Els kurds: Del nomadismo al nacionalismo (article)

.Sobre Palestina: Article de Noam Chomsky: "Israel-Palestina, un conflicte sense final?"

."Manual pràctic de la qüestió Palestina i el conflicte àrab-israelià". Article de Salah Jamal.

.Article sobre el qüestionament de la supremacia de l'anglès

.Article sobre la desaparició de les llengües i les llengües minoritàries.

.....

(total 230 pàgines)

ÀSIA:LITERATURA I INTERCULTURALITAT

Algunes dades sobre el país:

.Àsia espai físic

.Àsia espai cultural

.Països i llengües

ÀSIA

A Àsia el continent més poblat, hi viu més de la meitat de la humanitat. D'altra banda, també presenta enormes deserts humans, i la població es concentra essencialment en la ribera de l'oceà Índic, formant algunes de les ciutats més

grans del món. En aquest continent en què van sorgir les primeres civilitzacions, les grans i avançades cultures, avui la fam i la pobresa afecten a molts milions de persones. Únicament el Japó, un dels països més desenvolupats del món, contrasta amb aquesta amarga situació.

ÀSIA: ESPAI FÍSIC:

És el més gran dels continents i, segons els especialistes, el bressol de la humanitat. Està situat a l'hemisferi nord i els seus límits són imprecisos: a l'oest els Urals i el riu Ural, el mar Caspi, el Càucas i els mars Negre i Mediterrani; d'Àfrica es troba separat pel canal de Suez. Pel sud limita amb l'oceà Índic, i la línia entre Àsia i Austràlia es situa en els mars de Timor i Arafura. També comparteix les illes del nord-est amb Nordamèrica, de la qual n'està separada tan sols per 88 kms. a l'estret de Bering.

Àsia està envoltada de mars per tres dels seus quatre costats, amb una longitud de costa de 80.000 kms en els quals es donen tot tipus de perfils costaners. Les del Nord, que apareixen gelades gairebé tot l'any, són dentades i baixes. Les del Pacífic es caracteritzen per l'abundància d'illes d'origen volcànic en la seva majoria; presenten alhora nombrosos mars i golfs. La costa meridional, banyada per l'Índic, és també molt irregular, tot i que moltes menys illes que l'anterior, i es troba densament poblada.

A Àsia predominen les terres altes, llevat al Nord; són destacables la serralada de l'Himàlaia i les muntanyes Karakorum.

Les característiques dels rius asiàtics varien segons el mar al qual van a parar; al nord, aquells que van a parar a l'Oceà Glacial Àrtic són curts i durant la primavera provoquen desbordaments; entre ells destaquen l'Obi, Yenisey i Lena. Els de la conca del Pacífic són dels més llargs del món i augmenten el cabal a l'estiu i es troben molt canalitzats per tal de preservar els cultius de les riberes; hi trobem l'Amur, el Groc i el Yangtsé-Kiang. Els de l'Índic són més curts però molt cabalosos, com l'Inde o el Ganges. També són importants l'Eufrates i el Tigris que van a parar al Golf Pèrsic, sobretot pel que fa a la seva vàlua en el tema de la irrigació.

A l'Àsia existeixen pocs llacs. Hi destaquen el Caspi, el mar d'Aral i el llac Baikal, el més profund del món.

Com que és un continent de molta extensió s'hi donen tot tipus de clima: al nord, un clima polar àrtic i desèrtic amb poques pluges; a més no és possible l'agricultura i tan sols es dona la vegetació de tundra. Un xic més al sud, el clima és suau a l'estiu, però a l'hivern és extrem i les precipitacions són escadusseres. A l'interior, el clima predominant és el desèrtic i el continental, amb temperatures extremes que es suavitzen a les zones altes. També hi trobem un clima mediterrani, per l'influx suavitzador dels mars Negre i Mediterrani. Però el clima més característic és el monzònic que predomina al sud-est, d'hiverns secs i estius càlids i plujosos. A Malàsia i a l'Índia Oriental el clima és tropical i plujós.

La distribució de la població asiàtica és molt irregular. La major densitat es troba a la costa del sud-est: vall del Ganges-Brahmaputra, Índia, Xina Oriental, Japó i Java, mentre que la resta de les zones presenten un índex molt baix de població. La major part dels asiàtics posseeix un nivell de vida precari, tant

econòmic com cultural, amb l'excepció de les classes dirigents i alguns països com el Japó.

A l'Àsia hi ha unagran varietat racial en la qual es destrien dos tipus fonamentals: els caucasiàns i els mongols, que presenten nombroses subdivisions. En general, es pot dir que les races predominants són la blanca i la groga.

Les llengües parlades són també variadíssimes. El grup més important el constitueixen les indoeuropees les quals, procedents de la zona del Caspi, han donat lloc a diversos idiomes europeus. Alhora, també hi destaquen els grups uralaltaics, semita, dràvida, xino-tibetà i japonès.

La religió més important pel que fa al nombre d'adeptes és el budisme, seguit de l'hinduisme i els musulmans.

Des del punt de vista econòmic, l'únic recurs natural, dels molts amb què compta Àsia, que es troba perfectament explotat és el sòl: és el continent que té més terres conreudes i l'agricultura és l'activitat a la qual es dedica la major part de la població sobretot per al consum particular, especialment pel que fa a cereals. Són molt importants els conreus comercials, com les espècies, el cotó, yute, te i oli de coco.

Alhora s'exploten les reserves fusteres del nord-est i dels boscos tropicals, però els de la zona nord, per la seva inaccessibilitat, encara es troben sense explotar.

La pesca ateny una importància cabdal pel fet d'aportar una font important d'alimentació als asiàtics.

Pel que fa als minerals hi ha el petroli, tot i que hi ha llocs en què el sòl no està encara explotat.

Els nuclis industrials es concentren en la Rússia asiàtica, Xina, Índia i Paquistà. Però sobretot la indústria que s'imposa és la del Japó. No obstant això, la inaccessibilitat de moltes zones, el baix nivell cultural i la inestabilitat política no han permès que en altres llocs s'atenyi un bon desenvolupament industrial, la qual cosa va unida a la millora de les comunicacions, molt limitades en aquest continent.

ÀSIA: ESPAI CULTURAL

Com que Àsia és un continent molt extens i amb una dilatada història, la divisió normalment es fa en criteris geogràfics. Així establirem tres grups:

- a) zona de Mesopotàmia i península aràbiga;
- b) zona de les estepes;
- c) Orient mig i llunyà, tot i que la història d'aquests llocs es barreja al llarg del temps.

a) zona de Mesopotàmia i península aràbiga.

L'àmplia història de Mesopotàmia passa per tres fases ben definides: predomini de Babilònia, a la baixa Mesopotàmia; Asíria, a la Mesopotàmia mitjana; i nou predomini del sud, si bé no són sempre els mateixos pobles els protagonistes. Aquesta cultura acaba amb la caiguda de Babilònia al segle VI a de C, pel predomini dels perses.

Mentrestant, hi havia diversos pobles amb vocació expansionista que s'estaven organitzant. Els fenicis emplaçaven les seves ciutats a la costa de Síria i des d'allí van fundar nombroses colònies per tot el Mediterrani fins que es van ensopegar amb els imperis grec i romà. Els hebreus des d'Àrabia es van estendre vers Mesopotàmia i, després fins a Egipte i Palestina. Els hitites, que van tenir relacions amb els acadis i sumeris, es van organitzar com a país vers el 1810 a de C. que és quan, en realitat, comença la seva història que dura fins al segle XI a de C, quan els asiris els derroten.

A mitjans del segle IX a de C, des de les estepes del sud de Rússia van arribar un grup de pastors que s'anomenaran medes o perses, segons el lloc del seu primer establiment (Màdua o Pàrsua). Aquests són l'origen de la història de Pèrsia. Els medes van organitzar-se com a imperi vers el 708 i van ser derrotats per Ciro de Pèrsia vers el 550 a de C. Un cop units sota el regnat de Ciro, van conquerir Lídia, Babilònia, pobles de l'altiplà de l'Iran, a més a més de nombrosos petits estats.

Ciro no va tenir un successor i va ser Dario qui va continuar el regne tot organitzant-lo de nou i començant una nova expansió per Europa; durant el seu regnat es va desenvolupar la primera guerra mèdica. L'imperi arriba a la seva fi al 330, amb la intervenció d'Alexandre.

Aquesta zona també va ser dominada per l'imperi romà a l'època de Trajano i més tard pels sasànides. Els quals van establir una influència de caràcter religiós, basada en la religió de Zoroastre; el poder sasànida es manté fins a l'aparició dels àrabs.

El segle VI a de C. apareix un personatge clau per a la història asiàtica i universal: Mahoma. Ell va implantar la religió musulmana, origen d'una organització política d'arrel expansionista. Després dels primers califes, la dinastia dels Omeies estén els seus dominis per tota Àrabia, Armènia, Pèrsia i Iran, així com pel nord d'Àfrica i la península ibèrica. Al segle VIII els Omeies són suplantats pels Abbasís que es van instal·lar a Mesopotàmia i van continuar l'expansió. El seu domini es va estendre fins al segle IX; després el gran imperi es va anar dividint.

Al segle XVI torna a sorgir l'imperi persa sota el domini dels sefèvides, que es consideraven descendents d'Alí i que mantenen el seu poder fins que els turcs otomans arriben a Pèrsia.

A l'edat contemporània, aquest país va aconseguir mantenir-se independent, mentre que d'altres nacions, van ser dominades pels europeus fins que, després de la segona guerra mundial, han anat aconseguint la independència.

c) LES ESTEPES

Durant l'edat mitjana a Turquia sorgeixen diverses tribus que inicien l'expansió per Europa i Àsia. Els àvars s'adrecen a Europa i són sotmesos per Carlemany i els turcs.

Els turcs, pròpiament dits, són un conjunt de tribus procedents de l'Altai. Una de les seves branques es va convertir a l'islamisme i vers el 1055 l'imperi musulmà pot considerar-se turc; aquest, en la seva expansió vers Europa, dificultava la peregrinació vers els llocs sagrats, la qual cosa va originar l'inici de les creuades.

Al segle XIII sorgeix un nou poble a l'altiplà uralaltaica: els mongols. Aquests van desenvolupar un gran imperi sota les ordres de Genghis Khan. Els seus successors van continuar la seva tasca fins al 1368, any en què fou destronat pels xinesos. L'herència d'aquest poble fou recollida per Tamerlan, qui va reiniciar les conquestes per Rússia, Índia, Mesopotàmia i Egipte; fins i tot va enderrocar l'imperi turc. Aquests, expulsats pels mongols, van instal·lar-se a Armènia i es van estendre fins a conquerir Constantinoble el 1453. Es mantenen amb altibaixos fins a la primera guerra mundial, en la qual combaten al costat dels imperis centrals, cosa que, com a imperi, els suposa un enderrocament.

d) ORIENT MIG I LLUNYÀ

Les primeres dades sobre la història xinesa són de caràcter mític. Vers el 2205 a de C. es funda la primera dinastia imperial xinesa; durant la tercera, anomenada Xu, vers el segle X a de C., es desenvolupa l'anomenat feudalisme xinès. Vers el 560, Confucí va fixar els ritus i les cerimònies religioses, però la màxima expressió de poder va venir donada per Txeng, l'imperi del qual es va mantenir al llarg de 2133 anys; amb ell comença, de fet, la història de la Xina i s'acaba el feudalisme.

Fins al segle III d. de C. Xina va ser un important imperi; després va sofrir nombroses invasions, una de les quals la turca al 552. Per tal de dominar els turcs, neix la dinastia Tang que donarà a la Xina una nova etapa d'esplendor. A la seva decadència és substituïda pels Song, que van durar fins a la invasió mongol. Un cop sufocada aquesta, neix la dinastia Ming, substituïda pels Mantxus als quals segueix la República i després, el comunisme.

LLENGÜES I PAÏSOS

AFGANISTAN: Pashto, dari

ARÀBIA SAUDITA: àrab

BAHRÀIN: àrab

BANGLA DESH: bengalí, ordú, anglès.

BIRMÀNIA (MYANMAR): birmà, àngles, dialectes de minories ètniques.

BRUNEI: malai

BHUTAN: dzongkha (dialecte tibetà)

CAMBODJA: khmer, vietnamita, francès, anglès.

COREA DEL NORD: coreà

COREA DEL SUD: coreà

FILIPINES: tagalo, anglès

ÍNDIA: hindú, anglès, 14 llengües regionals, 4000 dialectes.

INDONÈSIA: bahasa, indonesi.
IRAQ: àrab
IRAN: Farsi
ISRAEL: Hebreu
JAPÓ: Japonès
JORDÀNIA: Àrab
IEMEN: àrab
KAZAKHSTAN
KUWAIT: Àrab
LAOS: Lao; dialectes(tai, futheung, hmong), francès, anglès.
LÍBAN: àrab, francès, anglès.
KIRGUIZISTAN
MALAISIA: malai, xinès.
MALDIVES: Dhiveehi, anglès.
MONGÒLIA: mongol
NEPAL: nepalí
OMAN: Àrab
PAQUISTAN: Ordu, punjabi, sindi, pasthu, anglès.
QATAR: àrab
SINGAPUR: malai, xinès, anglès, tamil
SÍRIA: àrab
SRI LANKA: cingalès, tamil, anglès
TADJIKISTAN
TAILÀNDIA: Thai
TAIWAN: xinès
TURKMENISTAN
TURQUIA: turc
UNIÓ DELS EMIRATS ÀRABS: àrab
UZBEKISTAN.
VIETNAM: vietnamita, francès, anglès, rus.
XINA: xinès (i dialectes)

ÀSIA, LA CREACIÓ LITERÀRIA

AFGANISTAN

1. Algunes dades sobre el país

El poble: Els pushtus representen el 60, 5% de la població, els tayikis, el 30,7%, els hazares 19% i els uzbecs el 5%. La resta es de pobles d'arrel turca i nòmades d'origen mongol.

Religió: 99% de la població és musulmana (74% sunnita, 15% txiita) i 10 % altres).

Nom oficial: Emirat i Islami ye Afghànistan (nom del govern Talibà). Doulat i Yumhur ye Afgànistan (nom de l'oposició).

Capital: Kabul. 2 milions d'habitans (1995).

Altres ciutats: Qandahar, Herat, Mazare-Sharif.

.....

2. Les escriptores i els escriptors

Latif PEDRAM (Badajshan, 1963)

Spojmai ZARIAB (Kabul, 1949)

Latif PEDRAM (Badajshan, 1963)

L' autor

L'obra

L' autor

Latif Pedram va néixer a Badajshan (Afganistan) . Escriptor, poeta, periodista i professor de literatura afgana. Ha estat director de la biblioteca del centre cultural Hakim Hasser Josrow Balji. Va romandre a Afganistan durant la major part dels anys de la guerra, tot desplaçant-se per tot el país, per tal de poder continuar amb les seves activitats. Finalment, Latif Pedram, va veure's forçat a marxar a l'exili per l'avançada dels talibans i la seva política de segregació ètnica i lingüística vers la comunitat persafona, en particular, a la qual pertany. Avui es troba acollit a la ciutat refugi de la Regio de L'Île de France.

.....

L'obra

Fragments de : “La biblioteca crema”

“1. L'historiador Ata-ol Molk Joveini explica l'arribada de Gengis Kan a la mesquita de Bujara, un gran centre cultural de l'època, dotat d'una immensa biblioteca:

“Van portar al pati de la mesquita cofres plens de llibres i de manuscrits sagrats i els buidaren al terra; utilitzaren els cofres com a pessebres als estables, van beure copes de vi i van cridar als músics de la ciutat per divertir-se i ballar a la mesquita. Els mongols cantaren i cridaren per tal de desfogars-se i van ordenar als imans, als savis, als doctors de la religió, als caps de clan i als notables que es possessin al seu servei i que s'ocupessin d'atendre els seus cavalls. Gengis

Kan va decidir, llavors, de partir vers el seu palau, seguit dels seus homes que van trepitjar les pàgines arrancades del llibre sagrat, caigudes entre el devessall d'objectes destrossats. En aquell instant, l'emir iman Jalaeddin Ali ben Hassan Alrendi, cap religiós suprem de la Transoxiana, es girà vers l'iman Rodkneddin Imamzede, l'eminent savi, i li va preguntar: " Què ens passa, Molana? És un somni o és la realitat?"

Molana va respondre:

-No digueu res més. És el vent de la còlera de Déu que ens escombra i ja no ens resten forces per parlar."

El 18 d'agost de 1998, el vent de la còlera divina també ha bufat sobre Pol-i Jomri, una ciutat del nord d'Afganistan...

Per la finestreta de l'amagatall en què m'havia refugiat, veia als talibans ocupats a cremar els llibres a la plaça principal de la ciutat. Era un trist testimoni de la cremada de 55000 llibres del patrimoni cultural Hakim Nasser Josrow Balji. Com si, disfressat de Mollah Omar (el cap dels talibans), Gengis Kan i el seu exèrcit haguessin entrat a la ciutat per repetir el fet més tràgic de la nostra història. En aquell instant, jo tampocno tenia forces per parlar. Coneixia la història de la destrucció de les "cases de ciències"- centres d'estudis fundats a Jorasan i Bagdad pel poderós Nezam-ol-Molk-, ministre dels selyucides al segle VII- pels mongols.

Havia llegit també els relats de la ràtzia de la biblioteca ismaelita per l'exèrcit d'Hulagu Kan, i anant més enrere en la història, l'incendi de Persèpolis per Alexandre el Magne. Però aquest cop no es tractava del relat de Rachid-olddin Fazlollah, o del d'Ata-ol Mol Joveini. Era un fet que passava davant dels meus ulls i a l'alba del tercer mil.lenni. L'intel.lectual té el dret de ser testimoni privilegiat del seu temps, però jo m'hauria estimat més no presenciar mai el martiri de l'espiritualitat, de la cultura i del llibre pels agents de la ignorància i la fetilleria.

Amb aquest retorn de la tragèdia tants cops repetida a la història de la nostra civilització ha entrat d'una manera que fa vergonya Afganistan al segle XXI.

2. Procedeixo de l'Afganistan, d'un país que s'ha vist implicat, durant nou anys, en una guerra de resistència contra la Unió Soviètica. Un país que es debat se se esperança en un remolí de guerres civils que deixen centenars de milers de morts i milions de ferits físics i psíquics. "Una terra en runes" , "una terra esgotada", un país desfet que podria gravar en els seus frontons les paraules que Dante va fer inscriure a la porta de l'infern:

"Abandoneu tota esperança tots els que entreu aquí..."

La resistència del llenguatge, la lluita contra la censura, la voluntat de conquerir la llibertat: aquests eren els temes que formaven part del diàleg quotidià entre els escriptors i les escriptores intel.lectuals d'aquest país, però la seva majoria han estat enviats a execució, a l'exili o esperen, encara avui, l'arribada sobtada de la seva mort en aquest infern en què s'ha convertit Afganistan.

Ja fa vint anys que aquest país viu sota una repressió sagnolenta, un despotisme il.lustrat i sense límits.

Em serveixo de les paraules de Garcia Lorca per dir que sobre el territori afgà avui " no hi ha més que sospirs que remen".

Nosaltres, els poetes i els escriptors afans, som captius d'aquesta encarnació de l'estupidesa que s'ha abatut sobre nosaltres com un mantell de plom.

Cap ordre ja preval en aquest país i els dictadors, els “ebdals”- (“petits sants”), grau de la jerarquia dels sants sufís)- són alhora el centre i l’òrbita de tot plegat. Per ixò, nosaltres, els escriptors afgans exiliats, tractem de fer-nos sentir en d’altres països per dir el que hem de dir. En el cim de la desil.lusió, esperem que les vertaderes necessitats seran satisfetes per fi.

3. Si hi ha un tret en comú en les tres tiranies que han dominat la societat afgana, la dels mongols, la dels comunistes i la dels talibans, és sens dubte l’odi al llibre i la seva destrucció sistemàtica.

La presa del poder pel Partir Comunista marca l’inici de la liquidació dels inconformistes. Una muntanya de llibres de la biblioteca de Kabul, jutjada “burgesa” o “capitalista” pel “Partit Democràtic”, va ser amuntegada i destruïda. I en la impossibilitat de destruir tots els llibres, es van guardar sota clau per deixar que es rovellessin en soterranis.

Durant les sagnolentes dictadures de Taraki i d’Amin, nombrosos joves i intel.lectuals van ser empresonats o executats pel simple fet d’haver llegit o per posseir llibres que no coincidien amb “ la línia del Partit”.

Tant li fa que sigui abans o després de la revolució islàmica: sempre és possible que un “ Zahak” –(figura mítica sanguinària. Duia un serp a cada espatlla, a les quals alimentava sacrificant dos infants cada dia.)- aparegui sobre la nostra terra. Hem tingut a Hafizollah Amin*, el comunista, i a Molla Omar, el musulmà.

La nostra “feliç despreocupació” enmig d’aquestes aparicions s’explicava per la nostra incapacitat per contemplar i analitzar el passat. Les paraules d’Ahmad Chamlu** són ben encertades:

“No tenim memòria històrica.” Per aquest motiu sempre ens enxampa tot per sorpresa.

*President i cap del Partit Democràtic d’Afganistan (comunista). Va morir assassinat el desembre de 1979.

** Un dels poetes persàfons més grans de la nostra època.

8. Ja fa alguns anys que l’ombra del proletariat ha desaparegut d’Afganistan per deixar pas a la de la “ umma” islàmica amb les seves hipèrboles. No dóna suport ni permet cap veu divergent. Avui en dia es troben en guerra la religió i la literatura.

Quantes són les obres que trobaran lectors? Com parlar clarament de la direcció que pren la literatura afgana? Tot i així, com deia Foucault, “ cada obra té un sentit amb el mateix dret que un monument històric.”

Ens trobem en guerra des del final del govern de Najib, des de fa ja deu anys. Ni la jurisprudència islàmica, ni la religió, ni el profeta, ni el text sagrat han estat capaços d’oferir-nos una solució per posar fi a la guerra. La raó i la saviesa que han de dirigir el destí d’aquest pobre país estan en suspens. Com trobar la via de la llibertat?

És ben estrany que la història vegi a un poble aplicar-se tant a un poble vers la seva pròpia mort. La censura, el silenci absolut, l'aniquilació del passat històric i cultural no són més que manifestacions horribles d'aquest suïcidi col·lectiu.

La llengua ha sofert un enviliment vergonyós. Perquè no conté ni sentit ni missatge d'esperança per a la reconstrucció : un remolí ens arrossega vers la degradació total, a l'espera "del judici final".

Amb la prohibició d'arts tals com la pintura, l'escultura i la dansa, aquest moviment ancorat al passat, que és el fenomen talib, eixampla les seves fites. La seva aversió per les arts és un reflex de la por que té a la paraula i a la imatge.

Segons la tradició musulmana àrab, el profeta hauria dit que les imatges ressuciten els ídols. La imatge, en tant que obra d'art, o l'obra d'art en tant que imatge o creació, afirma l'existència d'un creador. Un creador que ben bé podria rivalitzar amb Déu. Ara bé, la producció i la creació són pròpies exclusives de Déu. Conseqüentment, a la societat islàmica instaurada pels talibans, ningú no té el dret de pintar, d'esculpir o dansar. Tan sols es permeten els poemes èpics i guerrers i també els "tazieh" (espectacle religiós tradicional), mentre no vagin amb acompanyament de música. Segons alguns juristes musulmans, qualsevol creient té permís per trencar i destruir instruments musicals. Lluny de ser considerat un delicte, robar un instrument serà recompensat quan arribi el judici final.

Entre totes les manifestacions artístiques i culturals, la poesia és l'única que gaudeix d'una certa llibertat d'expressió a l'Afganistan. Tot i que l'Islam no veu amb bons ulls els poemes d'amor, la poesia ofereix grans possibilitats expressives: les figures retòriques, el recurs als símbols i les metàfores no faciliten precisament la tasca dels agents de la censura. La poesia ocupa un lloc singular en la nostra cultura. I pel fet de plantar cara al poder de la censura política- religiosa, troba molts odis i rancúnies. Les sessions col·lectives del "Chahnameh", gran tradició cultural del poble del Nord d'Afganistan, han estat prohibides pels talibans. Aquestes sessions no eren únicament literàries; no ressuscitaven tan sols records històrics, sinó que funcionaven com a reunions polítiques. D'ara en endavant, la simple possessió del "Chahnameh" està considerada un delicte públic. No hi ha cap dubte que la poesia és l'art angoixat de l'Afganistan."

(traduït del francès, de la revista "Autodafe". Denoël, París, 2000.

.....

Spojmai ZARIAB (Kabul, 1949)

1.L'autora

2. Article a paregut a "EL PAÍS" (11/10/2001) sobre Spojmai Zariab i la situació d'Afganistan.

1.L'autora

Spojmai Zariab va néixer al Kabul l'any 1949. Va fer estudis universitaris, concretament a la Facultat de Lletres i també va fer estudis a l'Escola de Belles Arts de Kabul. A la Facultat no hi havia cap mena de discriminació envers les dones i, per tant, va viure dins d'una atmosfera política i cultural favorable i vers una certa obertura envers els drets de les dones.

Escriu en persa i gran part de la seva obra s'ha publicat, especialment en francès, tot i que, en l'actualitat, es comencin a fer traduccions en altres idiomes.

Obra: **"Ces murs qui nous écoutent"** (Éditions de l'Inventaire) (relats)

"La plaine de Caïn" (Édition l'Aube) (relats)

"Portrait de ville sur fond mauve" (teatre)

.....

Article aparegut a "EL PAÍS" (11/10/2001) sobre Spojmai Zariab

SPOJMAI ZARIAB AFIRMA QUE AFGANISTAN HA SOFERT LA INDIFERÈNCIA DEL MÓN

L'escriptora afgana participa a Barcelona en un debat sobre l'exili.

Catalina Serra(Barcelona)

"Sponjai Zariab (Kabul, 1949) explica en un dels relats del seu llibre "Ces murs qui nous écoutent" (Éditions L'Inventaire), la història d'un noi de quinze anys al qual la seva família amagava per tal que el reclutessin com a soldat en una guerra fratricida originada per l'ocupació soviètica. Allí, va començar, segons ella, "el drama afgà". La història es repeteix, explica aquesta dona menuda i enèrgica que el passat dia 9 va participar a Barcelona en un debat sobre la cultura i l'exili. "Afganistan ha sofert la indiferència del món", afirma Zariab.

No vull minimitzar el drama nordamericà. Aquests mils d'innocents que han perdut la vida i que no tenien res a veure amb la història. Simples ciutadans com els afgans que es troben a l'altre costat i que pateixen les conseqüències dels errors dels altres. Després de l'atemptat de Nova York, el món va estremir-se, però he de dir que des de fa 20 anys el poble d'Afganistan ha estat també enderrocat com les torres de Nova York. Les pèrdues humanes es compten per milions i va passar davant la indiferència del món sencer. Tots aquests ciutadans afgans que van perdre la vida, com aquests milions de nordamericans eren innocents."

Spojmai Zariab, autora també de llibres de relats **"La plaine de Caïn"** (Édition l'Aube) i una obra de teatre, **"Portrait de ville sur fond mauve"**, que es presentà al Festival off d'Avinyó el 1991 fugint d'una altra guerra. "Encara hi havia els comunistes al poder i era terrible perquè cada dia hi havia bombes als carrers, a les escoles, pertot arreu. Vaig sortir pensant que tornaria, però per

desgràcia la situació va anar empitjorant i el 1994, quan van arribar els taliban, el meu marit també es va exiliar. Ara som refugiats polítics.”

Destrucció

Zariab acusa amb duresa al món occidental de mirar cap a l'altra banda durant massa anys: “Només es va començar a parlar de manera relativament seriosa quan els taliban van anunciar la destrucció dels Budes de Bamiyan. I, amb tot el respecte que tenia per aquests Budes, es van oblidar que a l'altre costat de tot això hi havia un país que estava estant destruït. “ El regim taliban està finançat per Aràbia Saudí, Estats Units i Pakistan, assegura.

“Els taliban s'han educat fora, a les escoles de Pakistan, per la qual cosa no poden tenir aquest llaç afectiu que et lliga al teu país. Això ha facilitat que destrueixin tant.”

En el relat “ **La carte d'identité**” explica el drama de la guerra que va deixar el país desfet després de la invasió soviètica. “Quan els afgans se'n van adonar que aquella no era la seva guerra, que era la de dos grans potències, Estats Units i la Unió Soviètica, que van convertir Afganistan en el nou camp de batalla de la guerra freda, van començar a desertar. No volien matar els seus germans. I com que ja no hi havia homes, reclutaven els nens. “ Les grans potències, assegura, mai no han comprès el país. “ No es molesten a conèixer-lo; es basen en xifres, les estadístiques, les informacions errònies. I els resultats han estat un anar i venir de fracàs en fracàs.”

Si se li pregunta sobre el que poden fer els afgans davant d'aquesta situació recorda, senzillament, que hi ha “més de sis milions de refugiats” i els que es queden o bé col·laboren amb els taliban per raons econòmiques o religioses o no sé per què, o són mesells i assumeixen les regles perquè no poden fer una altra cosa. “

Sobre la situació actual, Zariab, assegura que és impossible de fer prediccions. “ La història ha demostrat que és un país imprevisible i que és difícil de parlar d'una cosa concreta ara, quan tot passa tan ràpidament. Però tinc molta por per aquesta majoria silenciosa d'afgans que no tenen res a veure amb els taliban, res a veure amb els Estats Units i que pateix les conseqüències d'aquests terribles fets. És un poble independent i amb una cultura rica en mestissatges. Però està cansat per aquests 20 anys de guerra civil.”

A **Spojmai Zariab** li molesta la imatge que estan donant els mitjans occidentals d'un país que, assegura, no viu tan ancorat en el passat com volen fer veure.

“He protestat molts cops davant la premsa francesa de la imatge que donen del nostre país. Quan es parla d'Afganistan sempre ensenyen camells, o ases, i obliden l'altre país que hi havia abans. Jo sóc el producte d'aquest altre Afganistan que també existeix, i no sóc jo sola. I això passa perquè aquesta altra part ha estat sempre relegada per les grans potències internacionals, que no han volgut tenir confiança en aquesta franja social instruïda i educada del país, perquè aquesta franja té el poder de reflexió. És molt fàcil fer obeir a ciutadans gens instruïts. Però és més difícil controlar a un intel·lectual i obligar-

lo a fer coses contra l'interès del seu país. Perquè ells sí que poden discutir les decisions.

“Burkas” i llibertats

Spojmai Zariab que escriu en persa, es va formar a la Facultat de Lletres i l'Escola de Belles Arts de Kabul. A la universitat compartia aula amb els seus companys masculins, una cosa que avui en dia sembla “ciència-ficció” en el seu país. “Aquest **burka** que ara diuen que existeix a Afganistan des de sempre, no va formar part de la vida d'Afganistan de llavors. Les dones han perdut els drets adquirits que tenien abans.”

l explica: “Abans de 1959, el “burka” es duia sobretot a les ciutats perquè al camp la don treballava i era incòmode per feinejar. A les grans ciutats les dones estudiaven i moltes treballaven, tot i que a l'exterior estaven obligades a dur el “burka”. El 1959, una data molt important per a la lluita de l'alliberament de la dona a l'Afganistan, el rei Zahir Sha, que ara és a Roma, va promulgar una llei que eliminava l'obligatorietat de dur-lo. Va ser molt intel·ligent perquè no obligava a treure'l, sinó que donava llibertat a cada dona perquè fes el que volgués. La seva família va servir d'exemple perquè la seva dona i les seves filles van ser les primeres a treure's el vel per tal d'animar altres dones. Moltes ho van seguir. Una altra data important va ser el 1964 quan la Constitució va reconèixer el vot per a les dones”. Ara el “burka” és qüestió de vida o mort” tot i que Zariab recorda que “també els homes tenen problemes”: “els talibans els obliguen a vestir-se de forma tradicional i dur barba. Per a ells també és difícil, tot i que el pitjor és el drama dels pares que veuen que els seus fills no poden tenir l'educació que ells van tenir, i que és un dret.”

(Traduït de l'espanyol de l'article de “EL PAÍS”. Secció “Cultura”, pàg.46. 11/10/2001)

.....

ÍNDIA

1. Algunes dades sobre el país.

El país es divideix en tres grans regions: l'Himalaia, que s'estén a la frontera nord; la planúria septentrional del Ganges, fèrtil i densament poblada i el Dekan, al centre. La serralada de l'Himalaia impideix el pas dels vents freds del nord. El clima està determinat pels monzons: és càlid i sec durant vuit mesos de l'any i a l'estiu plou molt. Predomina el cultiu de l'arròs. El carbó i el ferro són els principals recursos miners. A la zona de Catxemira (Kashmir) al

nordest, en permanent litigi amb Pakistan, existeixen importants reserves de petroli.

El poble: La població índia està formada per una multiplicitat d'ètnies i cultures. La majoria té origen en els pobles aris, que van crear la civilització vèdica . Al nord subsisteix la influència de les invasions àrabs- dels segles VII a XIII) i mongòliques (segle XII) .

Religió: 83% hindús, 11% musulmans, sikhs 2,5%, cristians 2%, budistes 1% i altres.

Idiomes: 400 llengües registrades, de les quals 18 són oficialment reconegudes, com l'hindi, bengalí, tamil o ordu. L'anglès és un idioma associat, àmpliament utilitzat per raons administratives. Existeixen 16 llengües regionals oficials i infinitat de variants locals.

Nom oficial: Bharat

Divisió administrativa: 25 estats i 7 unions territorials.

Capital: Nova Delhi, 10.800 .000 habitants (1995)

Altres ciutats: Bombai, Calcutta, Madràs, Bangalore, Hyderabad.

2. Les escriptores i els escriptors

La literatura índia té una tradició antíquissima que prové ja de les obres èpiques d'una magnitud considerable com el Ramayana i el Mahabharata, dins les quals hi trobem alhora incrustats contes i històries que il·lustren ensenyaments morals concrets, com també així passa a la literatura índia clàssica fins a arribar a la dels nostres dies, sigui en les múltiples llengües o en anglès, a cops per generacions en què els seus pares anaren a viure a la Gran Bretanya i, per tant, van rebre l'educació en aquest idioma, en una tradició sense gaires interrupcions i que ha pres una gran empenta en els darrers anys.

Sobre la pronunciació de les paraules índies i els idiomes indis

- . La J es pronuncia com la J en català i anglès, o DJ en francès
- . La Z es pronuncia com la z en anglès
- . La H és sempre aspi

rada com una J suau a la manera andalusa; quan va després d'una consonant, aquesta s'aspira.

. SH es pronuncia com SH en anglès, X (de xarxa en català), o CH en francès.

.La V es pronuncia com la V en anglès o francès.

.La W es pronuncia com una U curta a la manera de la W anglesa.

.....

Els idiomes indis tenen vocals curtes i llargues que, al menys en les llengües indoeuropees del nord, acostumen a tenir un equivalent força aproximat en espanyol a les vocals accentuades i sense accentuar, llevat de la A curta que és força més tancada que la A espanyola. Hi ha alguns mots ja integrats en el

nostre idioma amb ortografia anglesa, com “curry” (pronunciat aproximadament “carhi” o carhí)

.....

La creació literària

Lokenath BHATTACHARYA(poesia)

Kamala DAS (1934) (conte)

R.K. NARAYAN (prosa)

Arundhati ROY (prosa)

Rajvinder SINGH (poesia)

10 contes clàssics de l'Índia

.....

Lokenath Bhattacharya (Bhatpara, Bengala, Índia) (poesia)

1.L´autor:

2. L´obra: selecció poètica

1.L´autor:Lokenath Bhattacharya (Bhatpara, Bengala, Índia)

.És un dels principals autors bengalis actuals. Ha publicat una trentena de llibres al seu país i ha traduït Rimbaud i Michaux. D´entre els seus llibres traduïts al francès sobresurten: **“Pages sur la chambre”(1976); “Les marches du vide” (1987); “La danse” (1991); “Sur le champ de bataille des dessins de Michaux” (1991); “La descente du Gange” (1993); “Dieu à quatre têtes”(1993), “Ciel immense”(1994); “Poussières et royaume” (1995) i “Le festin des mendiants” (1995).** Ha participat a Barcelona al 13è festival Internacional de poesia de Barcelona 1997.

2.L´obra: selecció poètica

“L´oboè”

Tot el dia, el camí ha estat meravellosament tranquil.
No tenim cap queixa a fer.

Per apaivagar els nostres ulls, l´arbe gegant s´ha mantingut
Dret en el seu fullatge. En d´altres moments, les onades
trencadores del mar ens han fet companyia.

Si de sobte s´ha alçat un cop de vent, i no hem trobat cap lloc
on acampar al migdia, ha estat just per trencar la monotonia
d´un seguit ininterromput de coses bones.

No, no tenim cap queixa a fer al camí. Cap ni una.

Al contrari, ens hem sentir tan afalagats que, ara que el viatge
s´acabà i el sol davalla a l´horitzó, tenim un últim desig a for-
mular:

que per fi passi quelcom de nou, que un gust de sucre ens quedi a la boca! Aquesta nit que il.luminaran les cuques de llum, volem aliment pels somnis.

I després també em cal- sí, sí- aquesta música, aquesta tonada d'oboè, a la porta d'entrada, per acollir-nos.

Altres queixes

Un dia, quan serem a punt, ens acostarem de nou amb respecte a aquesta posta de sol. Un sanglot infinit jau amagat als nostres cors.

Nosaltres aspirem a franuejar el mur final del camí, a alliberar aquests plors . Aspirem a passar de llarg el límit que la mà de la fosca ens imposa. Ara per ara, mentre travessem el bosc, altres queixes- de paons, fulles mortes, polsegueres- ens arriben a l'oïda: paraules ofegades, captives de les ruïnes perfectes de somnis innombrables.

Perfum de sàndal

Un nom, una forma, una pregària. Per, a la fi, arribar a la porta de la nit eterna. Per entrar, per empènyer la porta.

L'angoixa que m'acompanya resta prop meu. Assisteix l'esforç.

La lassitud del cos, la fatiga de l'insomni, l'orgull acumulat durant dies, aquestes foteses, banalitats, tothom és company de ruta i un ajudant diligent en aquest instant precís en què, decidit, basquejat, desitjós d'assolir la seva portalada, porto la nit dins el meu cor.

Tot allò que, a dins, crema i fa cremar, és esclat de puresa, n'estic convençut. Al fons dels meus ulls resta gravada la imatge d'un bosc de cedres que s'atansa al cel estrellat; més lluny, el cim d'una muntanya capbussada en la fosca.

Allà on no he arribat, potser no hi arribaré mai. Bufa mel el vent en els carrerons de l'esperit, el Ganges i el Jamuna flueixen per venes i artèries. Flota un perfum de sàndal.

Oh tu, hora inquieta, quina benamada no ets, de quin reialme véns?

(Traducció d'Àlex Susanna)

.....

Kamala DAS (conte)

1.L'autora

2.L'obra: "El signe del lleó"

1.L'autora

Kamala DAS (pronunciat Kamlà Das), va néixer el 1934 i és una coneguda i popular escriptora de narracions. Va començar a escriure en anglès i en malàyalam, la seva llengua materna, sota el nom de soltera: Madhavi Kulty. La seva autobiografia, publicada en malàyalam i, posteriorment, traduïda a l'anglès, va ser un llibre que va provocar moltes controvèrsies i fou un gran èxit de vendes. Entre molts d'altres premis, va guanyar el premi de la Sahitya Akademi el 1985. A més a més d'una llarga producció en contes i narracions, és una gran poeta.

2. "El signe del lleó"

El vaig trobar per primer cop el desembre de l'any passat. Per descomptat, ja havia vist altres cops la seva cara altiva als diaris. Quan el vaig conèixer ja no estava al poder i la seva popularitat havia caigut en picat. Els diaris del poble el condemnaven per la seva postura. Un d'ells va publicar una fotografia tot mostrant-lo en la típica actitud de convicte, tractant de tapar-se la cara. Tots els exemplars es van vendre ràpidament aquella mateixa tarda.

Jo sortia d'una botiga quan ell hi entrava. Vam xocar. Semblava abatut. Vaig percebre al seu voltant la trista àurea d'un rei a l'exili. S'havia trobat la minyona-mendicant amb un Corphetua desencantat, amb un Ashoka Priyadarshin* després de la seva Kalinga? S'hi hauria fixat Alexandre?

Una minyona- mendicant marceix. Però ell més tard va dir: ens estimem. Jo vaig creure'l. La seva pell fosca em recordava Krishna**. El llibertí. L'amant inconstant. El monarca. Jo besava la seva boca menuda. Cada moviment d'aquesta boca m'encisava.

Quan vivia al poble, de nen, la seva mare demanà a uns gitans que li tatuessin una línia entre les celles.

Ella l'anomenà Kanhai.

Havia nascut a l'agost, sota el signe del lleó, Lleó. Deixa't créixer el pèl, lleó, li deia jo. Que creixila teva melena, i jo amagaré el meu rostre en el seu ferotge esplendor...

Algunes persones tenen el desig de pujar a una muntanya. D'altres ambicionen anar a la lluna. Jo el que sempre vaig voler va ser posseir a algú superior.

-Ell és el meu superior?

La cambra on fem l'amor està moblada com un estudi. Però hi ha gran miralls que cobreixen els tres costats i un llit en un racó fosc. Els miralls m'inhibeixen a l'hora de fer l'amor. Em fa l'efecte que estic participant en una orgia. Ell té el costum de mirar els miralls de tant en tant. Quan ell fa això, jo tanco els ulls. Per què m'estimes? Em pregunta, tot abraçant-me ben fort. Per què m'estimes tant? Jo no sé què respondre a aquesta pregunta.

A la nit, des de les jungles invisibles, des dels exuberants barrancs, les concubines es lamenten: oh Krishna, vine al meu costat. L'estrenyo entre els meus pits. L'abraço amorosament. Les dones gemegen: no. La nit és la seva pell humida. L'alè de la nit és el seu alè.

Ell té por de la foscor. Un cop, quan vaig apagar el llum, m'abraçà, tot poruc. De què té por el meu nadó, li vaig preguntar. No tinguis por, jo sóc a la teva vora.

Diuen que és vell. Diuen que és deslleial. Jo els dic que em deixin en pau.

Sempre em sento insegura, això no cal ni dir-ho. Si els meus peus estiguessin fermes al terra, la meva ment s'endormiscaria. Però així, amb els peus lluny del terra, la meva ment salta, vola.

Ell és un home ric. Jo sóc moderadament pobra. Els rics, crec jo, són superhomes; estan a mig camí de fer-se déus. Un cop que esperàvem l'ascensor, un criat li va dir que estava espatllat. Això el va irritar i va donar un cop de peu a la reixa. Quina bestiesa!- va dir-. I l'ascensor s'enfilà.

La seva vida és simple. Després de fer l'amor, dormir una mica. Després de dormir, un xic de política. Els seus gustos són poc refinats. Els seus criats posen flors artificials en una gerra Ming. Té estàtues dels líders nacionals al seu despatx. Diu que John O'hara és un escriptor seriós. Té llibres d'O'Hara al seu prestatge, i de Sherlock Holmes.

Ara, ell es troba dins meu, o és fora amb la foscor i els fantasmes?

Al costat dels rius de la meva sang descansa com un caçador darrere la caça. Els rius apaguen la set. Ell beu la meva sang. Es posa fort amb la meva carn. Amb la seva sandàlia em dóna cops de peu als nervis. Els meus nervis s'escampen sobre la terra com les arrels d'arbres caiguts de fa anys i panys.

La seva cara morta sura dins les aigües del meu somni. És un lotus blau. Em demana que li sigui fidel. La meva ment escriu un rèquiem per aquest amor insatisfactori. Ell somriu dins el seu somni.

Ell és l'espòs brahman que arriba en un palanquí roig poc abans de mitjanit per dormir al costat de la seva esposa Nàyar*. Ella serà la genet fosca sobre el pà.lid cavall del seu desig. Abans que l'est empal.lideixi se separen.

Abans que el gall canti tres cops, el meu estimat em traïcionarà. Renegarà de mi. Em demanarà algun dia que em quedi? Serà capaç algun dia de separar el meu rostre d'una mar de fems?

El subjecto entre els meus braços, el bresso perquè s'adormi. Els seus dits lents aprenen el contorn del meu pit.

Els meus amics m'adverteixen. Acabaràs morta. Volen saber què va passar amb la mecanògrafa que tenia fa alguns anys, aquella que estava embarassada. Volen saber on va anar a parar l'extra del cinema, la noia de pell fosca que acostumava a visitar-lo a les tardes.

Ell s'aferra als meus pits. És el meu nen. La gent diu que em rebutjarà. Que em durà a Lonavala i em matarà amb tendresa.

Li parlo del nen que ha de venir. Serà un petit lleó, li dic. Un bell cadell de lleó.

Els seus ulls es mouen d'un costat cap a l'altre. Avui està pensatiu...

*Ashoka: (273 a C-232 a C): tercer emperador de la dinastia Maurya. Poc després de la seva coronació va conquerir el territori de Kalinga, l'actual Orissa. La mort i el patiment provocats per aquesta conquesta li van causar una greu crisi moral. Convertit després al budisme i preocupat pel benestar dels seus súbdits, va regnar amb gran benvolença i magnanimitat sobre un immens imperi durant una de les èpoques més pròsperes i pacífiques que ha conegut l'Índia.

*krishna: Krishna "el negre", " el fosc", considerat com una encarnació del Vishnu o aspecte protector de Déu, és una de les divinitats hindús més

populars . Després del seu naixement se'l van endur per tal que l'assassinés el seu cruel oncle rei Kamsa. Durant la seva infància va fer molts miracles i alhora entremeliadures. Durant la seva adolescència va tenir afers amorosos amb les "gopis" (vaqueres), que no podien resistir el so de la seva flauta i se sentien del tot atretes envers ell, sense remei, en una al·legoria del desig de l'ànima humana envers Déu. Poc després va matar Kamsa i va instal·lar al tro el rei legítim. Més endavant, participa en la trama i la guerra de Mahabharata, en què li exposa a un amic i devot Arjuna les seves ensenyances a la Bhagavad Gita. És una divinitat amable i atractiva i simbolitza l'amor diví.

*Nayar: A Kerala, al extrem sudoest de l'Índia, fins fa poc es feien alguns costums inusuals a la resta del país. Així, en moltes comunitats era comuna una organització matriarcal. A la casta dels brahmans Nambudiri, tan sols el fill més gran es casava amb una o amb diverses dones de la seva casta- quan a la resta de l'Índia, les castes ("jati") són estrictament endogàmiques. La resta dels fills varons es casaven amb dones de la casta Nayar, la comunitat més important socialment a Kerala, si bé els esposos vivien separadament.

.....

R.K.NARAYAN (prosa)

1.L' autor

2.L' obra

1.L' autor

R.K. Karayan va néixer a Madras el 1907. Va rebre una educació britànica, la qual cosa explica la utilització de la llengua anglesa a les seves obres. Abans de dedicar-se a la creació literària, va fer classes i, més tard, va compaginar l'activitat periodística amb escriure novel·les. Les seves obres se situen a l'Índia actual, en una ciutat inventada, Malgudi, per on desfilen personatges de diversa mena de religió i d'ideologia, així com de condicions socials diferents. Narayan , escriptor crític de l'estat en què estroba la societat índia actual, crea situacions on es barregen la ingenuïtat, la tendresa, la comicitat i, de tant en tant, la ironia subtil; tot expressat en un llenguatge planer i directe, que fa més versemblants les seves escenes inventades.

Malgrat haver nascut al sud de la Índia, escriu en anglès, idioma que domina a la gran perfecció. El 1960 va obtenir el premi de la Sahitya Akademi per la seva novel·la "The guide" ("El guia"), probablement la seva millor obra.

L' obra

La seva obra està composta d'un conjunt de llibres publicats a partir de l'any 1935 fins al 1974 que són:

"En Swami i els seus amics" (1935)

“The financial Expert” (1952)

“Waiting for Mahatma” (1955)

“The guide” (1958)

“The ventor of Sweets” (1967)

“The painter of signs” (1976)

Dos llibres d’històries curtes: **Lawley road (1954)**

“A horse and two goats”

i noves versions dels llibres èpics de l’Índia : **“The Ramayana” (1972)**

“ The Mahabharata (1978).

També ha publicat el llibre de memòries: **“ My days” (1974)**

Moltes de kes seves obres han estat publicades als Estats Units i Anglaterra i a d’altres molts idiomes, entre els quals l’espanyol i el català . És considerat un dels novel·listes indis en anglès més importants.

.....

3.“En Swami i els seus amics”

A continuació hi ha l’anàlisi d’aquesta novel·la que pot ajudar-te per a una millor lectura:

És la història que ens mostra la personalitat de un preadolescent que en poc temps esdevé adolescent. Tot això és vist pel propi Swami a través de la ingenuïtat, la picardia o les contradiccions típiques d’un noi d’aquesta edat.

És una novel·la distribuïda en 19 capítols curts, de llenguatge senzill i directe, on se’ns explica el despertar d’en Swami en un període de mig any aproximadament. A través dels pensaments, dels gustos , dels costums, de les creences i les supersticions, descobrim les vivències d’un nen enjogassat que es va fent gran, i com aquest fet repercuteix en les coses que formen part del seu entorn: l’escola, els amics, els costums. En Swami també passa de no tenir consciència sobre aspectes de la seva personalitat, a adonar-se de la importància de sentiments com la tendresa, el valor de l’amistat, el respecte, així com dels sentiments negatius que a cops l’assetgen, com la covardia o la irresponsabilitat . En Swami adquireix el coneixement d’ell i del seu entorn a través de l’observació de les persones amb qui conviu, per les quals sent des d’admiració fins a la indiferència, però també a través de les seves pròpies reaccions incontrolades, que l’obliguen a reflexionar i a rectificar actituds negatives que el neguitegen.

La novel·la està dividida en apartats que progressen en el temps (estructura encadenada) i que segueixen el procés de transformació del protagonista.

a) primera part. Presentació dels personatges i dels espais que corresponen a la primera etapa d’en Swami, la de total dependència de casa i de la família.

b)segona part. El grup d'amics d'en Swami. Tots ells, entremaliats i vitals, practiquen tot tipus d'activitat durant l'època de l'estiu en què hi ha vacances d'escola.

c)tercera part. Començament de la tardor. Matriculen Swami en una altra escola. Aquesta etapa descobreix un Swami diferent: se li exigeix més responsabilitat pels seus actes, per part de casa, de l'escola i dels propis amics. En Swami també descobreix que el seu món s'ha eixamplat, al mateix temps que s'adona que les coses i persones del passat immediat no són les úniques i millors. En aquesta fase, el protagonista experimenta reaccions típiques d'adolescent iniciat: covardia, manca de compromís, la pèrdua de la ingenuïtat i de la innocència anteriors.

e) Darrer capítol. Explica la marxa del millor amic d'en Swami i l'acabament definitiu d'una etapa important de la seva vida. Potser és il·lustrativa l'escena en què veiem, a l'andana de l'estació, en Swami que se sent molt petit mentre el tren s'emporta el seu millor company.

Personatges:

De tota la llarga galeria de personatges, se'n poden escollir uns quants per analitzar. En Swami i el seu cercle d'amics és un dels aspectes més interessants i complets que ens ofereix la novel·la:

-Somú: el noi de confiança

-Mani: el forçut inútil i el més alt de la classe

-Sankar: el més brillant en els estudis

-Samuel: "el pèsol". Molt alt. Rutinari. Cristià.

-Rajam: fill del superintendent de policia. Molt imaginatiu, així com també molt dominant. En Swami li té molta admiració.

-Swami: ingenu, somniador, insegur, idealista, desordenat, mandrós, supersticiós.

Tots ells produeixen allò que els ensenyen i viuen a casa. Són mostres fidels de la realitat de l'Índia pel que fa als nois- ja que hauràs observat l'absència de personatges femenins-.

La visió que d'aquests nois se'ns dona a la novel·la és parcial, a través de la valoració que en Swami fa d'ells, tot i que ells també opinen i ens informen, mitjançant els diàlegs, d'aspectes de la seva vida a casa o de la marxa de l'escola. Aquest fet enriqueix de matisos la lectura.

Pel que fa a centres d'interès que hi pots trobar o temes i motius que pots trobar per reflexionar o discutir:

1. les relacions paterno-filials, materno-filials, àvia-net.
2. La galeria de tipus en cada un dels espais: els professors de l'escola, la gent de la família, els amics, la gent que passa per Malgudi i pels ulls d'en Swami (el nen del carro, l'home dels caramels, el moliner, l'enginyer, l'amo del molí d'arròs.)
3. Els costums de Malgudi: els menjars, productes que són típics de l'Índia (els "mangos") o el costum de prendre cafè calent amb pastissets de farina, sucre i prunes. Els vestits, amb barreja d'estils tradicional i roba moderna

(el pare de Swami conserva el turbant al cap però també porta paraigua i se'l col·loca al braç, a l'anglesa, i va a jugar a tennis vestit a l'occidental). Els costums, a casa o a l'escola, els horaris de menjar o de sortir al pati o de fer vacances, aprenentatge de matèries (respecte a l'aprenentatge de les llengües al primer cicle d'ensenyament, els ensenyen llengua anglesa i tàmil, aquesta última parlada a l'Índia del sud-est, amb centre a Madras).

4. Els diners que circulen en l'actualitat: annes, rúpies.
5. Les idees . En aquest apartat es pot observar, en primer lloc, el sentiment nacionalista, present a la novel·la a través dels conflictes que es produeixen al carrer, pel boicot que prediquen els líders nacionalistes als productes anglesos. En segon lloc, les creences religioses, tan importants en una societat com l'Índia, molt respectuosa amb les seves tradicions. A través de les converses d'en Swami i els seus amics se'ns explica la convivència de religions i ideologies. (En Rajam, fill d'un superintendent de policia, està en contra dels costums indis tradicionals. En canvi, a casa d'en Swami són nacionalistes, tenen respecte per la religió i són supersticiosos.) La filosofia, per totes les referències filosòfiques que es van trobant en la novel·la (els "vedes", conjunt dels quatre llibres de filosofia més antics de l'Índia; el Ramayana i el Mahabharata, llibres de l'èpica Índia; religiosos medievals, com Sànkara, filòsof medieval, o Kalidasa, poeta indi que parla de Krisna).

El temps i l'espai

A la novel·la hi ha referències concretes al temps de la història, però prou generals i ambigües perquè no aportin dades clares dels moments en què transcorren. Aquesta inconcreció intencionada per part del narrador és substituïda per altres referències que ens ajuden a localitzar els mesos en què transcorre la història, que són els canvis de temperatura: de molta xafegor a xàfec exagerats.

L'espai de la ciutat, els carrers, els barris, els boscos són inventats, tot i que trobem referències a llocs coneguts, com Madras (que podria ser la Malgudi de ficció). Aquestes referències, tant temporals com de llocs coneguts, fan més versemblant la novel·la.

.....

(extret de la guia didàctica oferta per Editorial Edhasa pel que fa a la presentació del llibre: R.K. Narayan: "En Swami i els seus amics". Traducció de Ramon Barnils, Col·lecció "Clàssics Moderns! .Edhasa, Barcelona, 1990)

.....

4. R.K.NARAYAN: "Sota l'arbre" (narració)

(fragment)

El poble de Somal, arraulit a la vora dels boscos de Mempi, tenia una població de menys de tres-centes ànimes. Era, sota qualsevol aspecte, un poble capaç d'enfonsar la moral de qualsevol intrèpid reformador rural. Just al bell mig del centre, un petit estany servia tant per beure com per banyar-se o per al bestiar i era un focus de malària, de tifus i vés a saber de què més. Les cases

s'agromullaven pertot sense cap mena d'ordre ni concert i els carrerons es torçaven entortolligant-se els uns amb els altres. Els habitants utilitzaven la carretera com un abocador d'escombraries i l'aigua bruta s'estancava en els patis del darrere de les cases.

Així era Somal. És possible que els seus habitants no tinguessin cap mena de sensibilitat, però és més probable que no s'adonessin de l'estat del seu entorn perquè vivien en un estat perpetu d'encanteri. I l'artífex dels encanteris era Nambi, el narrador d'històries. Nambi era un home d'uns seixanta o setanta anys. O potser en tenia vuitanta, o cent vuitanta? Qui podria dir-ho? En un lloc tan perdut com Somal (la parada d'autobús més propera es trobava a quinze kms. de distància), els còmputos no podien realitzar-se fàcilment. Quan algú li preguntava a Nambi quina edat tenia, ell es remetia a alguna situació llunyana de fam i misèria, a alguna invasió, o a la construcció d'un pont i n'indicava l'alcària.

Nambi era analfabet, és a dir que la paraula escrita era un complet misteri per a ell, però podia inventar històries; una per més. Cada història trigava uns deu dies en ser explicada.

El nostre narrador d'històries vivia en el petit temple que es trobava al final del poble. Ningú no podia dir com havia arribat a considerar-se propietari del temple. Era un exigü edifici amb les parets pintades amb ratlles vermelles i amb una estàtua de pedra amb la Deessa Mare* a l'altar. La part del davant era la llar de Nambi. De fet, qualsevol lloc hauria pogut ser la seva llar, ja que no posseïa res de res. Tot el que tenia era una escombra amb la qual netejava el temple i un parell de "dhotis"* i camises. Passava la major part del temps assegut a l'ombra d'un arbre Ficus Indica * que desplegava les seves branques davant del temple. Quan tenia gana, s'adreçava a qualsevol casa que li passés per la testa i menjava amb la família. Quan necessitava roba nova, la hi ofería la gent del poble. Mai no li calia cercar companyia perquè l'ombra de l'arbre era el lloc de reunió per a la gent del poble. Al llarg del dia, la gent s'asseia sota l'arbre per parlar amb Nambi. Si ell estava de bon humor, escoltava les seves xerrades i els entretenia amb els seus comentaris i anècdotes. Quan no estava de bon humor, mirava severament els seus visitants i els deia: Però qui us penseu què sóc? No em culpeu si us quedeu sense història la propera lluna. Si no puc meditar, com voleu que la Deessa em doni una història? Que potser creieu que les històries surten de l'aire? I llavors, se n'anava cap al bosc i, assegut, contemplava els arbres.

Els divendres a la tarda tothom anava al temple a adorar la Deessa. Nambi encenia una vintena de lluminàries de fang, les col·locava al voltant del temple i decorava la imatge amb flors que recollia darrere del temple. Oficiava com a sacerdot i ofería a la Deessa les fruites i flors que la gent havia dut.

Les nits que tenia una història per explicar posava un llumet i el col·locava en un forat de l'arbre. La gent del poble el veien quan tornaven de feinejar i deien a les seves dones: "Vinga, vinga, afanya't amb el menjar que el narrador d'històries avui ens espera!"

I quan la luna treia el cap darrere del turó, homes, dones i criatures es congregaven sota l'arbre. Però Nambi encara no hi era. Es trobava dins del temple amb els ulls tancats, immers en profunda meditació davant la Deessa. S'hi estava una bona estona i després sortia amb el front resplendent de cendra i s'asseia en una plataforma de pedra davant del temple.

Començava la història amb una pregunta. De sobte, apuntava amb un dit vers un lloc remot i llunyà i interrogava:

-A un tir de pedra en aquella direcció, què creieu que hi havia fa mil anys? En aquell temps allò no era pas el camp on ara s'hi rebolquen els ases...En aquella època era la capital del rei..." El rei podia ser Dasharatha, Vikramaditya, Ashoka, o qualsevol que se li acudís al vell; la capital es deia Kapila, Kridapura o qualsevol altre nom. Després d'aquest començament, el narrador seguia xerrant sense cap pausa durant tres hores. (...)

(...)Dos o tres dies més tard es podia veure de nou el llumet dins de l'arbre i així seguia durant tota la quinzena lluminosa de la lluna.(...) La veu de Nambi s'enlairava, baixava amb un ritme exquisit i la nit i la lluna completaven la màgia. La gent del poble reia i plorava amb Nambi, estimava els herois i maleïa els malvats, gemegaven quan el conspirador havia aconseguit una victòria final i adreçaven una súplica als déus per un final feliç...(.)

*Deessa Mare: La Deessa Mare, de la qual totes les deesses en són formes o manifestacions, representa el Principi Femení, l'aspecte creador i maternal de la Divinitat.

*dhotis : prenda de vestir masculina que consisteix en una tela de cinc metres que s'enrotlla al voltant de la cintura i entre les cames.

* Ficus Indica: O Ficus Bengalensis, també anomenat " nyagrodha". Aquest arbre, força comú a l'Índia, pot arribar a tenir unes proporcions molt grans i es caracteritza per donar arrels a partir de les branques. És considerat sagrat i, sovint, constitueix el centre del poble.

.....

(traduït de l'espanyol. Dins de "La ciudad y la aldea. Antología de cuentos de la literatura moderna de la Índia" Selección y traducción de Alvaro Enterría. Editorial Indica Books.1998.

.....

Arundathi ROY

L' autora i l'obra
Fragment de "El déu de les coses petites"

L' autora

Arundathi ROY va estudiar arquitectura a la Universitat de Delhi i ha escrit guions per a pel·lícules i sèries televisives. La seva primera novel·la **El déu de**

les petites choses” , (en anglès “The god of small things”), ha estat guardonada amb el Premi Booker de 1997. S’ha traduït a setze idiomes (inclòs el català) i s’ha convertit en un esdeveniment literari en tots els països en què s’ha publicat. Actualment viu a Nova Delhi Ha estat comparada amb Gabriel García Márquez i a Salman Rushdie pel seu realisme màgic i per la seva habilitat narrativa. UN crític nordamericà ha arribat a dir: “ Té tant màgia, misteri i tristesa que, literalment, quan vaig arribar a l’última pàgina, em vaig posar a rellegir-la.”

.....

Pel que fa al llibre **“El déu de les coses petites”** es tracta d’una memorable història de tres generacions d’una família de l’estat de Kerala, al sud de l’Índia, que es dispersa al llarg del món i es retroba a la terra natal.

És la història de la nena anglesa Sophie Moll, ofegada al riu, que va marcar amb la seva mort accidental les vides de les persones implicades. La de dos bessons- Estha i Rahel- que van viure vint-i-tres anys separats. La d’Ammu, la mare dels bessons, i els amors adúlter i furtius. La del germà d’Ammu, marxista educat a Oxford i divorciat d’una dona anglesa. La dels avis que, de joves, van cultivar l’entomologia i les passions prohibides. Aquesta saga familiar és una mena de felicitat festiva literari en què es barregen l’amor i la mort, les passions que trenquen tabús, la lluita per la justícia i la pèrdua de la innocència. **“El déu de les coses petites”** és com ha escrit John Updike, “un llibre que ens acostava al terror i a la bellesa i ens permet una visió omniscient de l’Índia moderna...un debut tan enlluernador com el de Tiger Woods en el món del golf.”

Fragments de “El déu de les coses petites” (inici de la novel.la)

A Ayemenem hi fa un maig calorós i capficat. Els dies són llargs i humits. El riu minva i totde corbs negres s’atipen de mangos lluents als arbres mateix, quieti de color verd polsós. Les bananes roges maduren. Els fruits de pa s’esberlen. Les mosques saballoneres, dissolutes, brunzen vacuament en l’aire afruitat. Després s’escalfen contra vidres diàfans i es moren, grasses i estabornides al sol.

Fa unes nits clares, però carregades de mandra i de moixa expectació.

Però quan arrenca el juny arriba el monso del suouest i comencen tres mesos de vent i d’aigua amb estones breus de sol viu i intens , que nens, entusiasmats aprofiten de seguida per jugar. El camp es torna de color verd impúdic. Els límits del terreny es desdibuixen a causa de les llengües de conreu plantades de mandioca, que arrela i floreix. Les parets de totxo es tornen de color de molsa. Les pebroteres s’enfilen com serps als pals d’electricitat. Les plantes enfiladisses silvestres esberlen els talussos de laterita i s’escampen pels camins inundats. Als basars tot es fa en barques. Als bassals que es fan als sots que el Ministeri d’obres públiques administra a les carreteres hi apareixen tot de peixets.

Quan Rahel va tornar a Ayemenem, plovia. Esbiaixats fils gruixuts de plata fuetjaven la terra poc ferma i la feien saltar; semblaven trets d’arma de foc. La vella casa de dalt del turó lluia una teulada de dos vessants espadats que li arrencaven els flancs com arrecera les orelles un barret enfonsat. Les parets,

viades de verdet, s'havien estovat i es bombaven una mica per la humitat que s'hi filtrava des de terra. El jardí agrest i massa atapeït estava ple de remors i corredisses de moltes vides petites. A sota terra una serp rata es refrega contra una pedra lliscosa. Les granotes mascles, grogues i optimistes, recorrien la bassa plena d'escuma per si hi trobaven parella. Un icnèumon xop va passar rabent d'una banda a l'altra del camí sembrat de fulles.

Fins i tot la casa semblava buida. Les portes i les finestres estaven tancades. A la galeria del davant no hi havia res. Cap moble. Però a fora encara hi havia aparcat el Plymouth blau cel i les seves aletes caudals cromades i, a dins, Baba Kochamma, encara era viva.

Era la tieta àvia petita de Rahel, la germana petita del seu avi . De fet es deia Navomi, Navomi Ipe, però tothom li deia Baby. Quan per edat ja podia ser tieta es va convertir en Baby Kochamma. Rahel no havia vingut per veure-la a ella, però. En aquest sentit, ni la neboda ni la tieta àvia no es feien cap il·lusió. Rahel havia vingut a veure el seu germà, Estha. Eren bessons de dos òvuls diferents. "Dizigòtics", deien els metges. Nascuts a partir de dos òvuls separats però fecundats simultàniament. Estha...Esthappen...era divuit minuts més gran que ella.

.....

(...) (final de la novel·la)

Més tard encara, durant les tretze nits que van seguir a aquesta, instintivament es van aferrar a les Coses Petites. Les Coses Grosses sempre es van esperar dins d'ells, a l'aguait. Sabien que no podien anar enlloc. No tenien res. No tenien futur. Per això es van aferrar a les coses petites.

Reien de les mossegades de les formigues als seus culs, d l'un i de l'altre. Des les erugues maldestres que lliscaven i quien de la punta de les fulles, dels escabarats capgirats que no se sabien redreçar sols. Del parell de peixets que al riu sempre buscaven Velutha i el mossegaven. D'una amantis religiosa particularment devota. De l'aranya minúscula que vivia dins una esquerdada de la paret de la galeria del darrere de la Casa de la Història i que es camuflava tapant-se el cos amb trossets de brossa...un fragment d'ala de vespa. Un tros de teranyina. Pols. Podridura de fulles. El tòrax buit d'una abella morta. *Chappu Thamburan*, va batejar-la Velutha. El Senyor Brossa. Una nit van fer una aportació al seu vestuari, un tros de pell d'all, i es van ofendre molt perquè ho va rebutjar juntament amb la resta de la seva armadura i es va exhibir tota malhumorada i nua, de color de moc. Com si es planyés del gust d'ells per la roba. Es va quedar uns quants dies en aquest estat suïcida de desdenyosa nuesa. La seva closca de brossa, rebutjada, s'aguantava sola, imatge d'un món antiquat. Una filosofia passada de moda. Després es va enfonsar. A poc a poc, *Chappu Thamburan* va aplegar un nou conjunt.

Sense admetre-ho, ni l'un ni l'altre ni a si mateixos, van vincular el seu destí , els seus futurs (el seu Amor, la seva Follia, la seva Esperança, la seva Joia Infinita) al de l'aranya. Cada nit comprovaven (i cada cop més espantats a mesura que passaven les nits) si hi era i si havia sobreviscut un nou dia. Els amoïnava la seva fragilitat. La seva petitesa. L'encert del seu camuflatge. El seu orgull aparentment autodestructiu. El seu gust eclèctic els va acabant encantant. La dignitat en què s'arrossegava.

La van triar perquè sabien que havien d'encomanar la seva fe a la fragilitat. Que s'havien d'aferrar a la Petitesa. Cada cop que se separaven, tans sols s'arrancaven una petita promesa l'un de l'altre.

- Demà?

- Demà.

Sabien que en un dia tot podia canviar . I tenien raó.

Pel que fa a *Chappu Thamburan* s'equivocaven, però. Va sobreviure a Velutha. Va ser pare de futures generacions. Va morir de mort natural.

Aquella primera nit, el dia que va arribar Sophie Mol, Velutha va mirar com es vestia la seva amant. Ella, quan va estar a punt, es va ajupir de cara a ell. El va tocar lleument amb els dits i li va deixar a la pell un rastre de pell de gallina. Com un tros de guix pla damunt una pissarra. Com una ratxa de brisa damunt un camp d'arròs. Com els deixants dels avions a un cel blau d'església. Ell li va agafar la cara amb les mans i se la va acostar. Va tancar els ulls i li va olorar la pell. Ammu va riure.

Sí, Margaret, va pensar. Aquí també ens ho fem, entre nosaltres.

Li va besar els ulls tancats i es va aixecar. Velutha, amb l'esquena repenjada al mangostaner, va mirar com s'allunyava.

Duia una rosa seca als cabells.

Es va girar per dir-ho una altra vegada: " *Naaley.*"

Demà.

(text traduït al català per Pep Julià. Editorial Empúries i Anagrama)

.....

Rajvinder SINGH (1956) (poesia)

L'autor

L'obra

L'autor

L'autor penjabí va néixer el 1956 a l'Índia, fill d'una família sikh. En contra de la voluntat del seu pare, que havia triat per a ell els estudis de medicina, va estudiar economia política per tal d'investigar l'origen i les causes de la pobresa del seu poble, alhora que conreava la poesia oral pr tal d'arribar als desposseïts de l'escriptura. El seu compromís polític i literari era ple de riscos, i mentre que la seva obra escrita va ser aviat celebrada en els cercles literaris indis, el seu activisme opositor al govern d'Indira Gandhi el va dur a la presó i, finalment, a l'exili. El 1980, després de la mort de dos dels seus millors amics a mans de la policia, abandonà el país cap a París, Bèlgica, Holanda i Alemanya, on resideix actualment.

Singh inicià la seva precoç producció literària en anglès i penjabí, però també conreà l'hindi, l'urdu i l'alemany, perquè per a ell "són les idees les que trien la llengua en la qual volen expressar-se". Aquest escriptor recita alguns dels seus poemes cantant perquè, quan va començar a fer poesia, la major part

del seu públic era analfabeta. Així ha fet arribar els seus poemes a les capes socials més desfavorides.

Alguns dels seus llibres són:

Literatur von Ort. Argon-Verlag, Berlín, 1995

Mitlesebuch 4, Aphaia Verlag, Berlín, 1996

Spuren der Wurzeln, Bonsai-Typart, Berlín, 1996

Ufer der Zeit. Aphaia Verlag, Berlín, 1997

Rheinsberger Rhapsodien: Lotos Verlag Roland Beer, 1998

L'obra

Selecció de poemes

Llenguatge: el meu exili

En la il·localització de les paraules,
de les veus, el poeta
és a casa

aquí és on m'estic doncs
i no em quedo enlloc

tot és no res
en el no-res s'allotja tot
en la plenitud de la buidor

l'exili és
tan sols un altre lloc
anomenat casa

.....

Ritmes nocturns de l'ésser

Un crani de vidre
travessat per venes estal·lars
és el camí nocturn de l'ésser damun nostre

els temps es sobreposen
s'adapten als ritmes de la nit
els núvols dansen com cuques de llum
embriagats pel pur deliri de la lluna

jugant la nit cau
sobre les fulles com rosada
i espera impacient el sol

de vegades llisca rabent
com un riu de muntanya
per la meua estreta vall

a l'ombra de la lluna

o bé s'alça, entretenint-se
amb si mateixa, com la boira
i m'ennuvola
protegint-me...del dia?

vigilant espero
l'alba

(traducció de l'alemany : Ramon Farrès. Poemes publicats a **Spuren der Wurzeln** per l'editorial Bonsai-Typart)

.....

10 contes clàssics de l'Índia

Introducció als contes

Text de Ramiro Calle, director del centre de ioga "Shadak". Introducció a : "101 cuentos clásicos de la India". Colección "Arca de la sabiduría". Editorial Edaf, Madrid 1995.

.Des de temps immemoriabls, l'Índia ha estat terra de mestres espirituals de renom, savis, místics i yoguis. És la pàtria de l'hinduisme, el budisme, el jainisme i el ioa i el lloc de naixement del Buda, Mahavir, Tilopa, Shankaracharya, Ramakrishna i Ramana Maharshi, entre tants d'altres. No és casual, per tant, que tingui una herència espiritual i cultural d'excepció i que hagi aportat una magnífica literatura mística que inclou els "Vedes", els "Upanishads", els "Ramayana", el "Mahabharata", el "Dhammapada" i altres textos fabulosos.

Per això, alguns dels més grans genis d'Occident s'han interessat vivament- fins i tot fins a la fascinació- per l'Índia. Podem recordar a Shopenhauer, Víctor Hugo, Herman Hesse, Mark Twain, Aldous Huxley, Carl Jung, Fritjof Capra i d'altres.

Per tal d'aprofundir en l'antiga saviesa de l'Índia he viatjat a aquest país en més de trenta ocasions. Així he pogut conèixer i entrevistar a un gran nombre d'eremites, sadhus, ioguis i instructors místics. Tots ells coincideixen en la limitació del llenguatge i la insuficiència del pensament ordinari per expressar conceptes metafísics. El coneixement quotidià ha de deixar pas a un coneixement supraquotidià o Saviesa que permeti copsar vivencialment i existencialment l'Última Realitat sigui com sigui que la definim: il.luminació, samadhi, nirvana. Com que amb els mots no es pot arribar a allò que es troba més enllà de les paraules, molts mestres, per tal d'apuntar a realitats que transcendeixen la ment ordinària, s'han servit de símil, analogies i paràboles, tot fent anar com a vehicle les narracions i els contes. Aquests contes, comprensibles fins i tot per a les persones més senzilles, són capaços, d'una forma breu i clara, d'expressar més i millor que tots els discursos del món, ja que permeten accedir a comprensions molt subtils i profundes. Si,cm

hem vist, l'Índia ha destacat pel seu ric cabal d'espiritualitat, no ens ha d'estranyar, doncs, que des de fa mil.lennis s'hagin perpetuat contes i històries per transmetre un ensenyament místic o iniciàtic. Molts, posseeixen un gran sentit de l'humor i resulten tan significatius i significants com suggerents i deliciosos que han arribat a altres països i s'han incorporat a altres tradicions i cultures.(...)

(traduït de l'espanyol)

.....

10 contes clàssics de l'Índia

1."Només cal tenir por"

Hi havia un rei amb el cor molt pur i molt interessat per la recerca espiritual. Molt sovint es feia visitar per ioguis i mestres místics que li poguessin proporcionar prescripcions i mètodes per a la seva evolció interna.

Un dia li van arribar referències d'un asceta molt sospitós i llavors va decidir de cridar-lo per tal de posar-lo a prova.

L'asceta es va presentar davant el monarca, i aquest, sense fer-se esperar, va dir:

-O em demostres que ets un renunciament autèntic o et faré penjar!

L'asceta va dir:

-Majestat, us juro i asseguro que tinc visions molt estranyes i sobrenaturals. Veig una au daurada al cel i demonis sota la terra. Ara mateix els estic veient! Sí, ara mateix!

- Com és possible- digué el rei- que a través d'aquests espessos murs puguis veure el que dius al cel i sota la terra?

L'asceta va respondre:

-Tan sols et cal tenir por.

"El Mestre diu: Caminar vers la Veritat és més difícil que fer-ho pel caire del ganivet; per això només alguns es comprometen amb la Recerca."

.....

2. Sigues com un mort

Hi havia un mestre venerable. Els seus ulls traspuaven una reconfortant lluentor de pau permanent. Tan sols tenia un deixeble al qual poc a poc li anava impartint els coneixements místics. El cel s'havia tenyit d'unabella tonalitat de taronja-or. El mestre s'adreçà al deixeble i li ordenà:

-Estimat meu, molt estimat meu, atansa't al cementiri i, un cop allí, amb tota la força dels teus pulmons, començar a cridar tota mena d'afalagaments als morts.

El deixeble es va encaminar a un cementiri que hi havia a prop. El silenci era escruixidor. Amb els seus crits afalagadors envers els morts, esqueixà la quietud de l'atmosfera. A continuació, s'adreçà novament a la vora del seu mestre.

-Què t'han respost els morts?

-No res.

-En aquest cas, molt molt estimat meu, torna al cementiri i deixa anar tota mena d'insults als morts.

El deixeble va tornar fins al cementiri silent. A ple pulmó, deixà anar tota mena impropèries envers els morts. Després d'uns minuts va tornar a la vora del mestre el qual li preguntà a l'instant:

- Què t'han respost els morts?
- No res, com abans- respongué el deixeble.

I el mestre va concloure:

-Així has de ser tu: indiferent, com un mort, als afalagaments i als insults dels altres.

"El Mestre diu: Qui avui t'afalaga, demà et pot insultar, i qui avui t'insulta, demà et pot afalagar.No siguis com una fulla a mercè del vent dels afalagaments i dels insults. Sigues en tu mateix més enllà dels uns i dels altres.

3. Una broma al mestre

En un poble de l'Índia hi havia un home d'una gran santedat. A la gent del poble els semblava una persona notable i alhora estranya i extravagant. La veritat és que aquest home tant els cridava l'atenció com els confonia. El cas és que li van demanar que prediqués. L'home, que sempre tenia bona disponibilitat per als altres, no va dubtar a acceptar la proposta. El dia convingut per a la predicació, de tota manera, va tenir la intuïció que l'actitud dels sol·licitants no era sincera i decidí que havien de rebre una lliçó. Quan va arribar el moment de la xerrada, tota la gent del poble estava disposat a escoltar l'home sant confiats a passar una bona estona a càrrec d'ell. El mestre es presentà a l'hora convinguda. Després d'una bona pausa de silenci, va preguntar:

- Amics, sabeu del què us parlaré?
- -No- van respondre
- Així doncs,- va dir- en aquest cas no us diré res. Sou tan ignorants que de res podia parlar-vos que valgués la pena. Mentre no sapigüeu del que us parlaré, no us adreçaré la paraula.

Els assistents, desorientats, se'n van anar cap a casa seva. Es van reunir al dia següent i van decidir de nou reclamar les paraules del sant.

L'home va tornar-hi i els va demanar:

- Ja sabeu del que us parlaré?
- Sí, ho sabem- van contestar.
- Si és així,- va dir el sant-, no tinc res a dir-vos perquè ja ho sabeu. Que passeu una bona tarda, amics.

La gent del poble es van sentir burlats i van experimentar molta indignació. Però no es van donar per vençuts i convocaren de nou al sant. El sant els esguardà en silenci i calma. Llavors, pregunta:

-Ja sabeu, amics, del que us parlaré?

Com que aquest cop no volien que els enxampés, la gent del poble ja havien convingut la resposta:

- Alguns ho sabem i els altres no.

I l'home sant digué:

-En tal cas, que aquells que ho sàpiguen que transmetin el seu coneixement a aquells que no ho saben.

Un cop dit això, l'home sant se'n va anar cap al bosc a prosseguir la seva meditació habitual.

“El Mestre diu: Sense acritud, però amb fermesa, l'ésser humà ha de vetllar per si mateix.”

4. La nena i l'acròbata

Hi havia una nena amb uns ulls grossos com llunes, amb el somriure suau de l'albada. Havia estat sempre òrfena i un dia s'associà a un acròbata amb el qual recorria, d'un lloc a l'altre, els pobles hospitalaris de l'Índia. Tots dos s'havien especialitzat en un número de circ que consistia en el fet que la menuda s'enfilava per un llarg pal que l'home sostenia sobre una de les seves espatlles. La prova era prou difícil i no estava exempta de riscos. Per això, l'home digué a la nena:

- Amigueta, per evitar que ens passi un accident, el millor serà que, mentre fem el nostre número, jo m'ocupi del que tu fas i tu t'ocupis del que jo faig. Així, no tindrem cap risc, petita.

Mes la nena, tot clavant els seus ulls enormes i expressius en els del seu company, va replicar:

-No, Babu, no; això no és el que cal. Jo m'ocuparé de mi i tu t'ocuparàs de tu, i així, si cadascú està ben pendent del que fa, evitarem qualsevol accident.

“El Mestre diu: Estigues pendent de tu i lliura les teves pròpies batalles en lloc d'intervenir en les dels altres. A l'aguait de tu mateix, així avançaràs segur per la via de l'alliberament definitiu.”

.....

5. La clau de la felicitat

El Diví se sentia sol i es volia trobar acompanyat. Llavors es va decidir crear uns éssers que li fessin companyia. Però un dia, aquests éssers van trobar la clau de la felicitat, seguiren el camí vers el Diví i es reabsorviren en Ell. Déu es queda trist, novament sol. I reflexionà. Va pensar que ja havia arribat el moment de crear l'ésser humà, però va témer que aquest pogués trobar fàcilment la clau de la felicitat, trobar el camí envers Ell i tornar-se a trobar sol. Va tornar a reflexionar tot pensant on podria amagar la clau de la felicitat perquè l'ésser humà no pogués trobar-la. Havia de ser, efectivament, en un lloc ben amagat. Primer pensà que podria amagar-la al fons del mar; després a una caverna dels Himalaies; després en un remot confí de l'espai sideral. Però no es va sentir safifet amb aquests llocs. Passà tota la nit en vetlla, tot rumiant quin podria ser el lloc per amagar la clau de la felicitat.

Va pensar ue l'ésser podria baixar a l'amagatall més llunyà dels oceans i que la clau allí no estaria segura. Tampoc en una caverna de les Himalaies, perquè tard o d'hora hi arribaria. Ni tampoc en un des espai siderals perquè algun dia l'ésser exploraria tot l'univers. I, doncs, on amagar-la?

Quan el sol començava a albirar tot esborrant la rosada del matí, de sobte, se li ocorregué un lloc en què l'Ésser no cercaria la clau de la felicitat: dins mateix de l'Ésser. Llavors, creà l'Ésser humà i amagà la clau en el seu interior.

El Mestre diu: Cerca dins teu. "Desafia" a Déu i roba-li la suprema felicitat.

6. L'eloqüència del silenci

Un pare desitjava per als seus dos fills la millor formació mística possible. Per aquest motiu, va enviar-los a un reputat mestre de la filosofia vedanta per tal d'ensinistrar-se espiritualment.

Després d'un any, els fills van retornar a la llar paterna. El pare va preguntat-li a un d'ells sobre el Brahman*, i el fill es va començar a esplaiar sobre la Deïtat tot donant tot tipus d'il·lustrades referències metafísiques. Després, el pare va preguntar sobre el Brahman a l'altre fill i, aquest, es va limitar a guardar silenci. Llavors el pare, tot adreçant-se a aquest darrer, declarà:

- Fill, tu sí que saps realment el que és el Brahman.

(*Brahman: L'Absolut; Déu.)

"El Mestre diu: La paraula és limitada i no es pot anomenar allò innombrable."

7. El barquer inculte

Hi havia un jove erudit, arrogant i altiu. Per tal de creuar un riu molt cabalós d'una riba a l'altra, va agafar una barca. Silent i submís, el barquer va començar a remar amb diligència. De sobte, una munió d'aus travessà el cel i el jove va preguntar al barquer:

-Llavors, amic, has estudiat la vida de les aus?

-No, senyor- contestà el barquer.

-Llavors, amic, has perdut la quarta part de la teva vida.

Passats uns minuts, la barca passà prop d'unes plantes exòtiques que suraven a les aigües del riu. El jove va preguntar al barquer:

-Digues-me, barquer, has estudiat botànica?

-No, senyor, no sé res de plantes.

-Doncs t'he de dit que has perdut la meitat de la teva vida- comentà l'altiu jove.

El barquer seguia remant pacientment. El sol del migdia es reflectia lluminosament sobre les aigües del riu. Llavors el jove li va preguntar:

- Sens dubte, barquer, portes molts anys lliscant per les aigües. Per cert, saps alguna cosa de la naturalesa de l'aigua?
- No, senyor, no en sé res. No sé res d'aquestes aigües ni d'altres.
- Oh amic!- exclamà el jove- De debò, has perdut les tres quartes parts de la teva existència.

De sobte, la barca començà a fallar i començar a entrar-hi aigua. No hi havia manera de reduir l'aigua i la barca va començar a enfonsar-se. El barquer va preguntar al jove:

-Senyor, saps nedar?

- No- contestà el jove.

- Doncs, em temo, senyor que has perdut tota la teva vida.

“El Mestre diu: No és a través de l’intel.lecte que s’arriba a l’Ésser; el pensament no pot comprendre al pensador i el coneixement erudit no té res a veure amb la Saviesa.

.....

8. El cooli de Calcuta

Un cercador occidental va arribar a Calcuta. En els seu país li havien informat d’un elevat mestre espiritual anomenat Baba Gitananda. Després d’un viatge esgotador en tren de Delhi a Calcuta, un cop abandonat l’eixam humà de l’estació s’adreçà a un cooli per tal de preguntar-li per Baba Gitananda. El cooli mai no n’havia sentit a parlar. L’occidental va preguntar a d’altres coolis però tampoc no en sabien res. Finalment, per fortuna, un cooli li respongué:

-Si senyor, jo conec al mestre espiritual pel quan em pregunteu.

L’estranger va contemplar el cooli. Era un home molt senzill, força gran i amb aspecte de mendicant.

-Estàs segur que coneixes a Baba Gitananda)- tornà a insistir.

-Sí, el conec molt bé.

-Doncs, si és així, porta- m’hi.

El cercador occidental s’instal.la al carret i el cooli començà a estirar-lo. Mentre era transportat pels carrers de la ciutat plens de gom a gom , l’estranger pensava:

-“Aquest home no té aspecte de conèixer a cap mestre espiritual i encara menys a Baba Gitananda. A veure on em durà, aquest.”

Després d’un llarg trajecte, el cooli es va aturar a un carreró tan estret pel qual gairebé no podia ni passar el carret. Bleixant per l’esforç i amb la veu enrogallada, va dir:

-Senyor, vaig a mirar dins la casa. Entreu-hi dins d’uns instants.

L’occidental estava ben sorprès. L’havia conduït allí per tal de robar-lo o, encara pitjor perquè el copegessin i el matessin? La veritat era que es tractava d’un carrer ben ròneg. Ni Baba Gitananda ni cap mentor espiritual no podia viure en un lloc semblant! Va vacil.lar i fins i tot va pensar a fugir cames ajudeu-me. Però, tot superant la seva por, ple de coratge va baixar del carret i va entrar a la casa per la qual s’havia esmunyit el cooli. Tenia por, però tractava de refer-se. Va atravesar un passadís que anava a parar a una sala que es trobava mig dins la foscor i en la qual es podia sentir l’olor a sàndal. Al fons, va veure la silueta d’un home en meditació profunda. Lentament, s’hi va anar aproximant. El iogui es trobava assegut en posició de lotus sobre una pell d’antílop i en actitud de meditació. Quina sorpresa! Aquell era el cooli que l’havia dut fins allí!

Malgrat la manca de llum de l’estança, l’occidental va poder veure els ulls amorosos i serens del cooli i també va poder contemplar el lent moviment dels llavis que deia:

-Jo sóc Baba Gitananda. Aquí em tens, amic meu.

“ El Mestre diu: Perquè tenim la ment plena de prejudicis, convencionalisme i tota mena d’idees preconcebudes, la nostra visió es pertorba i es distorsiona el nostre discerniment.

9. El viatger assedegat

Poc a poc, el sol s’havia anat amagant i la nit havia arribat de sobte. Per la immensa planúria de l’Índia s’esmunyia un trem com una llarga serp que es queixa. Alguns homes compartien un vagó i, com que quedaven moltes hores per arribar a la seva destinació, van decidir d’apagar el llum i posar-se a dormir. El tren anava rutilant i continuava la seva marxa. Passats un minut, els viatgers ja van començar a adormir-se. Com que duien ja una colla d’hores de viatge estaven força cansats. De sobte, se sentí una veu que deia:

- Ai, quina set que tinc! Quina set que tinc!

I així una i altra volta, de forma insistent i monòtona. Es tractava d’un dels viatgers que no parava de queixar-se de la seva set i que, per tant, no deixava dormir a la resta dels companys. Tan molesta era la seva queixa que, un dels viatgers es va aixecar, va sortir del departament, va anar al lavabo i li va portar un got d’aigua. L’home assedegat va beure l’aigua amb avidesa. Tots es tornaren a adormir-se. El llum tornà a apagar-se de nou. Els viatgers, reconfortats, ja dormien del tot. Després d’uns minuts, de sobte, la mateixa veu d’abans, va començar a dir:

- Ai, quina set que tenia!, però quina set que tenia!

El Mestre diu: La ment sempre té problemes. Quan no té problemes reals, fabrica problemes imaginaris i ficticis, i fins i tot s’ha de cercar solucions imaginàries i fictícies.

10. Una recerca insensata

Una dona cercava amb molt d’afany al voltant d’un fanal. Un vianant que passava per allí es va aturar i en veure l’interès d’aquella persona no va poder estar-se de curiositat i li va preguntar què cercava.

- Què cerqueu, bona dona, ¿ què heu perdut?

- Sense poder deixar de gemegar, la dona, amb la veu entretallada pels plors, li va contestar:

- Cerco una agulla que he perdut a casa meva, però com que a casa no hi tinc llum, l’he vingut a cercar prop del fanal.

El Mestre diu: No vulguis trobar fora de tu mateix allò que sols dins teu pots trobar.

.....

IRAN

1. Algunes dades sobre el país

El poble: Perses 51%; azerís 24%; kurds 9%; gilakis i mazandaranis 8%; luris 4%, àrab 3%, balotxis 2,3%; batjars 1,7%, turkmens 1.5%; armenis 0,5%.

Religió: mulsulmans xiites 93,4%; musulmans sunnites 5,7%; Baha'í 0,6%; cristians, zoroàstrics i jueus 0,1%.

Idiomes: Persa (oficial) i llengües de les minories (kurds 9%)

Nom oficial: Dshumhuriye Islâmije Irân.

Capital: Teheran.

Altres ciutats: Mashrad, Esfahan, Tabriz.

.....

Les escriptores i els escriptors

L' autor

L' obra

L' autor

Yatollah Royāi (Teheran, Iran, 1932) (poesia)

És un dels poetes perses més importants i coneguts d'aquesta segona meitat del segle XX. Viu exiliat a França. Entre els seus llibres sobresurten : "Sur les routes vides, le livre de Kayan" (1961); "Poèmes de mer" (1967); "Les nostalgies" (1968); "Versées labiales" (1990) i "Pays de pierres tombales" (1997). La seva obra ha estat traduïda i publicada a França, Suècia, Anglaterra i E.U.A.

L' obra

De la quèsta del blau

Roda

Rostre tot poderós

Benestar de l'ànima entre les dents

Planúria

Ciència de la gasela

Estabilitat del cos sobre el fil de l'espai

Presó de la forma presonera

.....

(fragment)

Als anys nocturns jo estava ple de llampec i de la vivesa que em fomentaven i m'edificaven, l'edat benèfica com la nostra en què la diversitat esdevenia infinita, s'esquitllava per pur amor en les seves profunditats. Éssers d'indiferència, éssers de diferència, homes de gran rigor que la necessitat impersonal, que la necessitat de monopoli i el poderós gust per l'exageració buscaven en els cims de la paradoxa , van iniciar amb aquest gir erosionat el trajecte de la seva existència.

Em vaig lliurar a l'estudi del silenci i vaig concedir els famosos silencis. Tots els silencis eren portadors de tímides meditacions, que es bevien l'aigua dels esdeveniments del declivi de la vida terrestre.

L'únic silenci obert i penetrant era el de déu per percebre'l, ens hem de sostreure als esdeveniments de l'existència, viure l'infinit dels possibles i no escapar-se de les terribles revelacions, ésser en tot, esborrat, devastat.

(...)

La travessia del meridià enganya la vida profunda de la terra.

Per tant hem de rebutjar la novel·la i la contraveritat de la novel·la amb quietud, perquè no ens porta a aquest alt silenci únic, i presenta una forma pagana.

No hi ha ni desesperança en aquest rebuig ni solemnitat de poesia i de lira. Potser no és més que una aturada, essent una altra forma de transport... Transport de somriure, transport d'acollida, és la calma d'absència, la calma de separació i absència d'allò que és presència, ella mateixa l'altra presència, l'altre estat de presència: superioritat d'una segona presència en el món, aquest món.

(...)

Mentre l'esclat dels noms defugia l'inanitat dels comentadors, vaig travessar la disputa. En la poesia hi havia la forma i la forma, forma del regne de la paraula.

.....

(fragment)

Aquests textos són la natura en la meua signatura hi ha un ocell que canta cada matí de forma estranya i jo d'estranya forma m'he acostumat cada matí a llevar-me obrir la finestra en aquest instant de forma estranya vull establir una relació amb la natura u la natura de forma estranya no estableix relacions amb mi tanco la finestra sense rancúnia i sense forçar la natura que expliqui el seu comportament perquè si fixo la mirada al lluny perdo la natura que es troba a tocar de la mà i la natura que es troba a tocar no està a punt quan l'ocell canta per allunyar-se no pas més que el cant de l'ocell no està a punt per allunyar- la per portar més lluny la meua mirada esborro el més a prop i no em sembla just de sacrificar la natura de prop per la natura de lluny la que és sacrificada a la natura de prop per tant en realitat no sé què fer torno a tancat la finestra i l'ocell es queda sol de forma estranya.

(Traducció de Jordi Puntí)

.....

ELS KURDS

Los kurdos: del nomadismo al nacionalismo

Los kurdos son un grupo étnico y lingüístico que vive principalmente en la montañas de Taurus al este de Anatolia (Turquía), en las regiones de Zagros y Khorasan (Irán) y en el norte de Iraq. Se estima que, incluyendo las comunidades existentes en Armenia, Georgia Kazajstán, Líbano y Siria, suman más de quince millones.

2 Durante siglos fueron nómades en las nacionalidades planicies mesopotámicas y en las zonas montañosas de Irán y Turquía, dedicados a la cría de ovinos y cabras. Excepcionalmente ha sido agricultores. Luego de la Primera Guerra Mundial, muchos de ellos se vieron obligados a trasladarse a zonas urbanas, dejando atrás su formas tradicionales de vida.

3 A pesar de que han ocupado la misma región geográfica por mucho tiempo, nunca lograron un discutido estatuto de estado-nación. El Tratado de Sèvres, que le otorgaba la autonomía al Kurdistán, nunca fue ratificado.

Le sucedió, en 1923, el Tratado de Lausana, que ya no mencionaba ni al Kurdistán ni a los kurdos. Después de la Primera Guerra Mundial la región se sumergió en un proceso de fragmentación y violencia, con la aparición de movimientos separatistas que se levantaron en armas.

4 La forma social que mantuvieron los kurdos durante siglos fue la tribu. El jeque es la máxima autoridad que aún hoy día se reconoce -aunque ésta se ha desprestigiado en el seno de los grupos urbanizados, debido al proceso de destribalización que significó su adaptación a la vida de la ciudad-. En alguno casos, y aún cuando la ley no lo permita, como en Turquía, los kurdos practican la poligamia.

5 En Turquía, el gobierno ha aplicado políticas discriminatorias con los kurdos, privándolos de su identidad -designándolos como "turcos de la montaña"-, prohibiendo tanto su idioma (y considerándolo como un dialecto derivado del turco) como algunas de sus costumbres más características. El gobierno reprimió sus actividades políticas en las provincias del este, y simultáneamente alentó su migración hacia las zonas urbanas del oeste, con el propósito de dispersar a los kurdos concentrados en las zonas montañosas.

6 En Irán padecen la fuerte presión asimilacionista del gobierno y la persecución religiosa de la mayoría chiíta del país.

7 En Iraq, cuando en 1958 la monarquía fue derrocada, los kurdos esperaron que se reconociera su lengua, y que se les otorgaran mayores beneficios sociales, así como participación en proyectos de desarrollo. Sin embargo, estas expectativas no se colmaron.

Por el contrario, la situación fue cada vez más trágica: el gobierno iraquí implementó una política de desplazamiento de sus poblaciones, generó confrontaciones armadas, y en los 80 llegó a lanzar armas químicas letales sobre los recursos poblaciones enteras. En quince años hubo más de 400.000 kurdos muertos en Irak .

8 El nacionalismo kurdo (tardío, quizá por el nomadismo ancestral) ha empezado a cobrar importancia no sólo por estas condiciones oscilaciones en discriminatorias. En cierto modo, este nacionalismo está inducido tanto por algunas prácticas occidentales (por ejemplo, el uso de

la propiedad privada), la partición de la región del Kurdistán en diversos estados, así como la influencia de los intereses de algunos gobiernos occidentales en el Golfo Pérsico y la aparición de una minoría intelectual urbana.

ISRAEL

- 1. Algunes dades sobre el país**
- 2. Les escriptores i els escriptors**

Amalia KAHANA-CARMON
Nava SEMEL

Amalia KAHANA-CARMON
L'autora
L'obra

L'autora

Tal volta la més importants de les escriptores d'Israel, la seva prosa és considerada per molta part de la crítica com el millor de la literatura hebrea dels darrers anys. Autora de novel·les i narracions curtes, també ha fet molts assaigs i conferències. Ha rebut el premi Brenner.

Va néixer en el *quibbutz* Ein Harod, i es va criar a Tel Aviv. Va passar anys a Anglaterra, Suïssa i Alemanya. Va estudiar Filosofia i Biblioteconomia a la

Universitat Hebrea i ha exercit de bibliotecària i escriptora resident a la Universitat de Tel –Aviv, ciutat en la qual viu actualment.

L'obra

El seu estil és altament original, molt personal, entretallat i líric.

A diferència de molts escriptors i escriptores del seu país, a les seves obres no tracta de problemes socials, polítics o històrics, sinó que aprofundeix en una anàlisi intensament personal. Una de les preocupacions omnipresents a la seva obra és la polaritat entre la mort-en-vida i estar viva, i el moviment entre les dues coses. Mort-en-vida és la disparitat entre els somnis de la persona i el resultat d'aquests somnis. És la monotonia diària de l'heroisme no-heroic de l'individu que viu en un marc donat. En les seves obres, l'accés a la vida és generalment el resultat d'una trobada entre els sexes i a través d'una activitat creativa.

Tots dos esdeveniments són vistos com una oportunitat d'accedir al misteri. Amb una motivació renovada, els seus personatges cerquen una auto-expressió i poden esperar trobar un sentit de finalitat. En alguns aspectes ha estat comparada amb Virginia Woolf.

Fragment de “ Vel de núvia”

Foc de Déu sobre les criatures

*Foc de Déu sobre les ciutats,
foc de Déu sobre les cases,
foc de Déu sobre els camps,
foc de Déu, hermós, diví,
flames, flames, veu de trompeta i ulls d'àngels.
Purs són els ulls dels àngels molt més que els ulls dels nens
Àngels seràfins d'al.leluia.
Els nens no són àngels, nens bruts, nens dolents.
Els nens criden i exigeixen, nen dolents, i a cops, canten.
Els nens no són àngels i la seva veu no és al.leluia.*

*Que vinguin àngels i donin un cop de peu als nens, que expulsin
les mares brutes, sense bellesa.*

Pares babaus sense una engruna de saviesa divina.

Pares babaus semblaran maldat, recolliran mort, pares cadàvers.

Pares de terra, pares d'escombraries, pares de pedra.

Nens, on és el pare? El pare no és als núvols.

Qui vola pels núvols? No és papà babau, dolent, cadàver.

Veniu, nens. Reseu al déu foc, als bells àngels ardents.

Digues gràcies, nen brut, miserable.

Els núvols baixaran pluja, pluja bona sobre tota la terra.

Àngels s'apujaran les túniques pures, prestaran els primers auxilis al món.

També a tu, nen brut, et serviran una galeta excel.lent.

Sortiran flors, papà cadàver no veurà la bellesa.

Mamà sense bellesa no mirarà, mamà només maleirà.

Que els àngels lloïn a Yah, que la trompeta digui aháh

(Meir Wieseltier)

El seu pare l'acompanyà i s'assegué amb ella a l'autobús de EGED a esperar la partida. Era el penúltim autobús. Perquè el seu pare l'havia duta al cinema. I ara estava impacient, com irritat per alguna cosa.

Un grup de soldats de la ONU havia pujat a l'autobús. Quan ja n'havia pujat un el seu pare va dir:

-“S'assembla a Anthony Perkins”.

En pujà un altre. Encara s'assembla més a Anthony Perkins, pensà Susanna, però no ho va dir.

Esperà el seu pare durant hores. Una tarda a una altra ciutat. El parc municipal. La part dels nens és buida. Per entre les branques i les fulles es veuen llums; pisos de vivendes. Residències, finestres. Cases d'estrany.

Ja des de les primeres hores de la tarda espera allí. Els jardiners descansen encara a l'ombra d'un arbust. Dos turistes errants de cabell espès, medeixen amb gran concentració, tallen en dues parts, amb un ganivet d'afeitar, una cigarreta. Comenen a arribar nens i nenes petits. Alguns nens duïen el cabell recollit a un costat amb una agulla de ganxo. Algunes nenes duïen un bolso de joguina. O un petit pullover blanc doblegat sobre el braç. A la ciutat de muntanya fa fresca a la tarde.

Després arribaren al parc nens sordmuts amb dues mestres. O guies. Molt joves, vestides com prostitutes.

Les guies van seure a un banc. Els nens sordmuts van invadir les instal·lacions de jocs per ocupar-ne tots els seients. O fer girar amb força, a cegues, els carrousel, o els gronxadors fins al cel. Els nens de bona família van cuitar a refugiar-se amb les seves mainaderes o els seus papàs. Els nens muts, com a segrestadors, es van apoderar immediatament dels llocs lliures. A uns i a altres els feien senyals de gust i plaer, sense veu; amb moviments de mans i ganyotes de violència, simplement. Juntament amb ells hi havia nenes grans, amb care de discapacitació mental, assegudes als seients per als menuts en els gronxadors de dues places. Un nen llarguerut, fosc, tossut, amb la camisa oberta per l'espatlla, intentava molestar-les tota l'estona. Els volia treure les xancles de goma que pujaven i baixaven; elles li donaven cops de peu, al mentó, al ventre, a les costelles, tot seguint el vaivé. I quan ell, tancant els ulls, obria la boca amb un dolor mut, es veia que tenia les dents postisses.

El parc es va quedar buit. Dins de poc, una foscor total. Ja és fosc del tot. L'estela d'una veu gravada, de dona, anava enlairant-se. Clara i viva com si una sirena, asseguda en el musell d'un cotxe que passa, cantés. Altre cop silenci. Després, l'estela de la veu coneguda d'un locutor, en l'emissió de les notícies de la tarda. Del balcó del primer pis, darrere els troncs dels pins, un cop o dos, preguntes en veu alta. De gent de família, adreçades a la nit.(...)

La foscor es feu molt densa. Susanna decidí sortir a esperar a la vorera, prop d'un fanal del carrer. Inquieta per si el seu pare no la trobava, ja que li havia dit que l'esperés al parc, a la part de les criatures, com totes les criatures. I si el seu pare anava a la part de les criatures des de l'altra porta? I si se'n tornava? Bé, això passa. En una altra ciutat. Ciutat estranya.

(traduït de l'espanyol. Inclòs a “**Escritoras israelíes**”. **Icària Editorial, Barcelona, 1992.**

.....

Nava SEMEL (Tel Aviv 1954)

L'autora

L'obra

L'autora

Nava Semel va néixer a Tel Aviv el 1954. Els seus pares són supervivents de l'Holocaust. Va estudiar Història a la Universitat de Tel Aviv i col·labora en la premsa d'Israel com a crítica d'art. Ha escrit poesia, drama i narrativa per a nens i adults. En la seva obra apareix el reflex de l'experiència dels seus pares a l'Holocaust. Expressa la tensió entre la generació dels supervivents i els joves nascuts a Israel. Està considerada com una de les més representatives literatres entre els escriptors i escriptores de la "segona generació". L'Institut per a l'estudi de l'Holocaust ha lloat la seva obra, pel seu tractament intuïtiu i sensible del tema.

L'obra

Fragment de "Una dona de El Fayyum" (narració)

-Ets jueu?

-Sóc israelià- responc.

Ell rodeja la taula i se m'atansa fins que el seu rostre queda exactament davant meu.

-Per què vols aquest retrat? Què hi tens a veure? Mai no heu tingut sentit de la bellesa.

M'envaeix l'astorament.

-La vostra llei prohibeix una adoració tal envers aquests objectes. Què hi tens a veure amb aquesta antiga morta?

Què hi tinc a veure amb els morts? Ni tans sols en sabia res de la seva mort. No, en realitat. Un fet incontrovertible i res més. La meva mare havia dit:

-Han mort.

I no va continuar.

Ell, però no para d'insistir.

-Però vosaltres furgueu els morts. Estimat jueu meu, us penseu que l'Holocaust només ha existit entre vosaltres? També nosaltres, els armenis- es dóna un cop de puny al pit- molts anys abans que vosaltres vam marxar a les desfilades de la mort- panteixa, gairebé s'ofega- . Senyors jueus, no teniu el monopoli de la mort!

Cerco, sense trobar en la seva cara, l'odi vessat a la veu, però en el rostre se hi ha anat fent illots de dolor. Colpeja la capsula amb un dit.

-Emporta-te-la si tant la vols, però cada cop que la miris, recorda que no n'ha quedat res, només ombres i reflexos.

Jo segueixo a la botiga i l'armeni no hi és. Sabri corre al seu darrere.

No es pot deslligar l'angoixa a l'aire. Abdallah és a la meua vora, posa una mà suau sobre el meu braç. Amb pas mesurat m'adreço vers la porta oberta, i quan arribo al llindar, un lleuger cruixir de tela em va girar la mirada i veig que a l'estança, rera una espessa cortina, hi ha una dona jove que observa

l'escena. Ara comprenc que l'olor de gessamí venia d'ella. Està silenciosa com l'àmfora antiga que hi ha a l'estança del davant, amb els braços caiguts al llarg del cos. Els seus ulls s'adrecen a la caixa que hi ha sobre la taula, però no puc tornar-la a mirar. No sóc capaç de preguntar-me si aquesta és l'hereva que pretenia vendre, o tal volta la filla del comerciant. I després penso, potser és el reflex viu de la morta de la caixa que nosaltres volem comprar per diners, com si mai no hagués tingut una vida pròpia.
(traduït de l'espanyol. Inclòs a "**Escritoras israelíes**". **Icària Editorial, Barcelona, 1992.**

.....

JAPÓ

1. Algunes dades sobre el país

El poble. El 98,38% de la població són japonesos; coreans 0,6%; okinawes 0,89%; xinesos 0,11%; minoria indígena- els japonesos del Càucas- Ainu, 0,02%.

Religió. 93% shintoisme; 69% budisme; 1,2% cristianisme i altres 8,1%.

Idiomes: Japonès (oficial); llengües de les minories immigrants i ainu (sense pertinença a família lingüística coneguda).

Nom oficial: Nihon.

Capital: Tòquio (29 milions d'habitants (1995)

Altres ciutats: Yokohama; Osaka; Nagoia; Kyoto.

.....

Les escriptores i els escriptors

Sobre els haikús
Selecció de Haikús
Kazuo ISHIGURO (anglòfon)(prosa)
Amélie NOTHOMB (francòfona)
Junichiro Tanizaki . Elogi de l'ombra.

.....

Sobre els haikús

“La lírica japonesa va mostrar des dels seus inicis (la primera gran compilació, el Manyôshû, és del segle VIII) una clara tendència a la brevetat i la comprensió verbal. La **tanka** , composició de cinc versos, n'és l'exemple més conegut. Durant el segle XVII, aquesta tendència va arribar a la seva màxima-mínima!- expressió amb la consolidació del haikai, que més tard rebé el nom de haikú.

Simplificant, podríem dir que s'originà per segregació dels tres primers versos de la tanka, de 5-7-5 síl.labes (4-6-4 si comptem a la catalana). Al llarg dels segles XVII, XVIII i XIX, el haikú coneix un gran auge, i és conreat per un elevat nombre de poetes. Els quatre grans clàssics del haikú són **Basho** (1644-1694), **Buson** (1715-1783); **Issa** (1763-1827), i **Shiki** (1866-1902), (...). En un segon terme quedarien desenes de **haijin** (poetes que escriuen haikús) de gran altura poètica, alguns dels quals, com **Onitsura** (1660-1738) o la poeta **Txiyo-ni** (1701-1775), podrien també figurar en la llista dels quatre grans mestres.

Com ens podem encarar al **haikú** des de la nostra cultura i sensibilitat occidentals?

Un dels moments culminants de la poesia japonesa són tres versos de **Bashô** que, més o menys, diuen:

Un bell estany.
Una granota hi salta:
el so de l'aigua.

¿Ens diu alguna cosa aquest haikú? En principi, uns versos com aquests no encaixen gaire amb la nostra concepció del que ha de ser la poesia. La nostra tradició poètica més aviat valora l'eloqüència i el joc verbal, el subjectivisme, l'efusió sentimental i l'afany, no pas de comprimir, sinó d'amplificar i encadenar els conceptes dins un discurs ordenat i rigorós. Una característica ben representativa d'aquesta tradició és el sonet: pura fluència discursiva, travat joc de rimes, severa exigència mètrica. Al llarg de 14 versos, el tema es va descabellant vers a vers en forma de raonament sil.lògic que culmina en una conclusió final.

El repte del **haijin** és ben diferent: **dir el màxim en el mínim espai**. No hi ha lloc per a la reflexió abstractiva, per al joc retòric, per a les emocions subjectives. No disposad de 14 versos decasil.labs, sinó d'unes poques síl.labes! En un espai tan exigü, el poeta es veu obligat a forçar el màxim la capacitat sug.gestiva dels mots, recorrent a l'ambigüitat i l'el.lipsi, eliminant del poema tot allò que no sigui l'estrictament essencial, acostant-se, perillosament

al no-res en una mena d'ascesi purificadora, com si tingués sempre present aquella màxima Zen: **“Com més parlem i raonem, més ens allunyem de la veritat.”** (...)

Una extrema confiança en el poder dels mots: aquesta és la gran- i arriscadíssima- lliçó del **haikú**. (...). Hi ha molt a descobrir en **aquestes delicades miniatures verbals**. No ens deixem enganyar per la seva subtil simplicitat, ni per la petitesa o insignificança dels objectes que hi apareixen. Molt sovint, encara que només parli d'una granota, el **haikú** és ple de ressonàncies metafísiques i religioses. Al capdavant, un **haikú**, segons Bashô, ha de contenir sempre, darrere els elements transitoris, una percepció d'eternitat.

Un dels valors màxim del **haikú** és l'energia unitiva que irradia, la sensació d'harmonia i d'unitat global que transmet.(...)

Aquesta energia unitiva s'obté, poèticament, amb la fusió de dos elements o dues sensacions. El **haikú** és l'espurna que sorgeix en fregar dos cossos: el vell estany i la granota. Què en resulta? La síntesi final: el so de l'aigua! (...)

L'instant és el tema del haikú. Paradoxalment, l'esgarrifança de l'efímer ens dóna en aquests poemes un besllum d'eternitat, ens fa sentir el vertigen del gran abisme. Defugint les vies de la reflexió, l'erm de les abstraccions, les expansions egocèntriques- el jo, el gran protagonista de la poesia occidental, és gairebé absent del **haikú**- el poeta es limita a obrir els ulls, atent al minúscul, als senyals del pas del temps, a les petites- o grans, revelacions de la vida quotidiana, a les sensacions intenses però fugaces. (...)

Res no és massa petit per figurar al **haikú**. Diu Shiki: “Els objectes grans són grans, però els petits també són grans si es miren de prop”. D'aquí l'extraordinària importància del detall. “

(Fragment del pròleg de J.N.Santaeulàlia a **“Haikús de primavera i d'estiu. Marea Baixa”**. Selecció i traducció de Jordi Pagès i J.N.Santaeulàlia. Edicions de la Magrana. Barcelona.1997.

.....

Selecció de haikús

1.Kumiageru

mizu ni haru tatsu
hikari kana

Llevo el poal.
Dins l'aigua, una claror
de primavera!

Ringai

2.kusamizu no

ido no kiwa yori
ume no hana

Pou d'aigües negres;

ben bé al marge floreix
una prunera.

Issa

3.wasureorishi
hachi ni hana sake
haruki kana

En l'oblidat
Pitxer neix una flor.
Tarda d'abril.

Shiki

4.Kago no tori
Cho wo urayamu
Metsuki kana

Dins la gàbia, l'ocell
mira la papallona,
amb quina enveja!

Issa

5.Osanago ya
Hana wo misete mo
Kuchi wo aku

Petit infant!
Li ensenyas una flor
I obre la boca.

Seifu-jo

6.Furuike ya
Kawazu tobikomu
Mizu no oto

Un vell estany.
Una granota hi salta:
el so de l'aigua.

Bashô

7.Shima areba
Marsu ari zake no
Oto suzushi

On hi hagi una illa
hi haura pins, i remor

de brisa fresca.

Shiki

8.Hata utsu ya Ugokanu kumo mo Nakurarinu

Tot cavant l'hort:
aquell núvol immòbil
ja no és enlloc.

Buson

9.Hirune shite te no ugokiyamu uchiwa kana

Fent migdiada.
La mà tot d'una deixa
de moure el vano.

Taigi

10.suzukaze ya aota no ue no kumo no kage

Bufa un vent fresc.
Sobre els verds arrossars,
L'ombra d'un núvol.

Kyoroku

.....

Kazuo ISHIGURO
L'autor

L'autor

Va néixer l'any 1954 al Japó, a Nagasaki, però als cinc anys es va traslladar a Anglaterra. Als trenta anys va publicar la seva primera novel·la "Llum pàl·lida sobre els turons" que li proporcionà el primer premi literari, continuat per d'altres premis prou importants dins la seva trajectòria literària. El seu llibre "The remains of the day" (El que resta del dia) va obtenir el prestigiós premi Booker Prize el 1989 que li assegurà una fama mundial, reblada per l'èxit de la

pel·lícula dirigida per James Ivory basada en la seva novel·la. La pel·lícula fou protagonitzada per Anthony Hopkins i Emma Thompson. La seva darrera novel·la "Quan érem orfes", ha estat traduïda ja a vint països i està ambientada als anys 30 en què un jove i atractiu detectiu, educat a Cambridge, se'n va a la recerca dels seus pares desapareguts misteriosament a Shanghai.

La seva escriptura sempre és molt acurada i plena de detalls. El més sorprenent és que es tracta d'un "japonès" molt més britànic que qualsevol britànic de soca i arrel. La descripció de la vida i l'ambient victorians a "The remains of the day" així ho certifiquen.

.....

Amélie NOTHOMB (Kobe, 1967)

L'autora

L'obra

Obra: "Higiene de l'assassí"(1992)

"El sabotatge amorós" (1994)

"Les catalinàries" (1995)

Fragment de "Higiene de l'assassí" (1992)

-Evidentment. Si ho hagués llegit, sabia per què. Hi ha mil raons per odiar la gent. La més important, per a mi, és la seva mala fe, absolutament incurable. La mala fe mai no ha estat tan present com avui en dia. He conegut moltes èpoques, com sap: tot i això, puc afirmar que mai he odiat tant una època com aquesta. L'era de la completa mala fe. La mala fe és pitjor que la deslleialtat, la duplicitat, la perfídia. Ser de mala fe, d'entrada, és mentir-se a si mateix, no per eventuals problemes de consciència, sinó per a l'autosatisfacció ensucrada, amb paraules boniques com "pudor" o "dignitat". A més, és mentir els altres, però no mentides honestes i malvades, no per fer merder, no; mentides light, i te les engeguen amb un somriure com si haguessin d'agradar-te.

-Per exemple?

-Doncs la condició femenina actual.

-Com? No deu ser pas feminista, vostè?

-Feminista jo? Odio més a les dones que als homes.

-Per què?

-Per mil raons. Primer perquè són lletges: Ha vist alguna cosa més lletja que una dona? Com se't pot ocórrer tenir pits, malucs, i li estalvio la resta? I a més, odio les dones com odio totes les víctimes. Una mala raça, les víctimes. Si s'exterminés a fons aquesta raça, potser estaríem tranquils, i tal volta les víctimes tindrien el que desitgen, és a dir, el martiri. Les dones són unes víctimes particularment perniciosos perquè abans que qualsevol cosa són víctimes d'elles mateixes, de les altres dones. Si vol conèixer el fem dels sentiments humans, observi els sentiments que tenen les dones envers les altres dones: tremolarà d'horror davant de tanta hipocresia, enveja, maldat,

malura. Mai no veurà a duesdones que es barallin netament a cops de puny, ni tan sols insultar-se a dojo: són les reines dels cops baixos, de les petites frases immundes que fan molt més de mal que un cop directe a la mandíbula. Em dirà que això no és recent, que l'univers femení és així des d'Adam i Eva. Jo dic que el destí de la dona mai no ha estat pitjor- per la seva culpa, estem d'acord, però això no canvia res. La condició femenina s'ha convertit en el teatre de les males fes més repugnants.

-Encara no ha explicat res.

-Prenem la situació tal com estava abans. La dona és inferior a l'home, això cau pel seu propi pes- només cal veure que n'és de lletja. En el passat no hi havia mala fe: no se li ocultava la seva inferioritat i se la tractava com a tal. Avui en dia, és fastigós: la dona segueix essent inferior a l'home- segueix igual de lletja- però se li diu que és igual. Com que és estúpida, s'ho creu, és clar. Però se la segueix tractant com a inferior: els sous tan sols en són una prova ínfima. Les altres proves són més greus: les dones sempre a la cua en tots els terrenys, començant pel de la seducció- la qual cosa no sorprèn gens ni mica, tenint en compte la seva lletjor, la seva poca intel·ligència i sobretot el seu odi repulsiu, que sura a la mínima ocasió. Admiri, doncs, la mala fe del sistema: fer creure a una esclava lletja, babau, dolenta i sense atractiu que té les mateixes oportunitats que el seu amo, mentre que no en té ni la quarta part. Jo ho trobo infecte. Si fos dona, em faria fàstic.

.....

Junichiro TANIZAKI(1886-1965)

L' autor

L'obra

L' autor

Junichiro Tanizaki és , sens dubte, un dels més grans escriptors de la literatura japonesa contemporània. Entre les seves novel·les més conegudes poden destacar: “ Hi ha qui prefereix les ortigues” (1955); “Les germanes Makioka! (1957); i “La clau” (1961). “L'elogi de l'ombra”, és per a la majoria de la crítica, la seva obra mestra.

L'obra

L'elogi de l'ombra és un assaig clàssic escrit per l'autor el 1993 en què l'autor desenvolupa amb gran refinament aquesta idea medul·lar del pensament oriental, clau per entendre el color de les laques, de la tinta o dels vestits de teatre No; per aprendre a apreciar l'aspecte antic del paper o dels reflexos velats de la pàtina dels objectes; per a prevenir-nos de tot allò que llueix; per copsar la bellesa en la flama vacil·lant d'una lampada i descobrir l'ànima de l'arquitectura a través dels graus d'opacitat dels materials i el silenci i la penombra de l'espai buit.

A Occident, la més poderosa aliada de la bellesa fou sempre la llum; dins l'estètica tradicional japonesa allò essencial és copsar l'enigma de l'ombra. La bellesa no és una substància en si , sinó un joc de clarsfosc produït per la juxtaposició de diferents substàncies que va formant el joc subtil de les

modulacions de l'ombra. Així com una pedra fluorescent a la foscor perd tota la seva fascinant sensació de joia preciosa si és exposada a plena llum, la bellesa perd tota la seva existència si es suprimeixen els efectes de l'ombra.

.....

LÍBAN

1. Algunes dades sobre el país

El poble: Els libanesos (80%) són un poble àrab. Existeix una important minoria palestina (12%), en la seva majoria refugiats. També hi ha armenis (6%), siris, kurds, europeus i altres.

Religió: Musulmans 55,3% dels quals xiïtes 34% i sunnites 21,3%; cristians 37,6% dels quals catòlics 25,1% (maronites 19%, catòlics grecs 4,6%), ortodoxs 11,7% (grecs ortodoxs 6%, armenis apostòlics 5,2%), i protestants 0,5%; druze 7,1%.

Idiomes: Àrab (oficial), armeni i altres.

Nom oficial: Al- Jumhuriya al-Lubnaniya

Capital: Beirut (Bayrut) 1.500.000 habitants(1995)

Altres ciutats: Trípoli (Tarabulus), Juniyah; Zaahlah.

.....

2. Les escriptores i els escriptors

. Hanan AL-SHAYKH (Líban, 1945)

.Amin MAALOUF (Líban, 1949)

Hanan AL-SHAYKH (Líban, 1945)

1.L´autora

2. L´obra

1.L´autora

Hanan Al-Shaykh, va néixer al Líban el 1945. Va estudiar a Beirut i El Caire i va treballar com a periodista al diari "Al-Nahar". Des de 1975 viu a London. La novel·la "La història de Zhara" (títol original "The story of Zhara"1986) publicada a "Ed.del Bronce, Bcn.1999) parla sobre l'opressió sexual de les dones i va provocar una gran indignació en els països àrabs. Posteriorment va escriure "Women of Sand and Myrrh"(1996), traduïda per Ed. Del Bronce : "Mujeres de arena y mirra"(1996) i "The Musk of the deer". Totes les seves obres han estat traduïdes a diverses llengües i han tingut una molt bona acollida.

.....

L´obra

"**Dones de sorra i mirra**" és una inquietant novel·la que retrata la trobada de quatre dones, d'origens socials i de bagatges culturals ben diferents, en un país àrab, el nom del qual no se'ns revela. SUHA fuig de la guerra del Líban; TAMR lluita pel dret a l'educació; SUZANNE és una mestressa de casa americana a la recerca de l'aventura; i NUR utilitza la seva desinhibida sexualitat per tal de manipular els altres. Els sentiments i les circumstàncies que envolten les quatre dones són observats amb una perspicàcia punyent i ens mostren l'autèntica dimensió del valor del seu alliberament.

"**La història de Zhara**". Zhara, libanesa, fins i tot abans que la guerra es converteixi en part de la història del su propi país, viu immersa en el dubte i la pregunta i la màgia. A més, es veu sotmesa a una desgraciada seducció que la durà a l'avortament i a haver de suportar una terrible electroteràpia. Després es casarà,- un matrimoni ben infeliç- a l'Àfrica durant la visita a un oncle seu. Muslim, el seu marit, li exigeix una virginitat que, evidentment, no pot oferir-li. Quan retorna al seu país després d'aquesta relació fracassada, curiosament és en un Beirut en guerra on troba quelcom semblant a la pau. Es tracta d'una novel·la commovedora, impressionant i eloqüent que ens desvela un racó fosc de la vida de la dona i el seu rol dins la família moderna àrab, per la qual cosa no és estrany que s'hagi prohibit a alguns d'aquests països.

Fragment de "Dones de sorra i mirra"

Quan el propietari de les galeries, Amer, va confiar-me les tasques de la correspondència i les comandes, vaig sentir-me important de debò; abans d'això el meu treball es reduïa a endreçar les joguines i els prestatges de menage i cuina del segon pis.

El treball partia la meva jornada en dos. Era com començar a les quatre de la tarda un altre cop, després d'haver dinat amb el meu marit i el meu fill Umar que arribava de l'escola a les dues en punt. Dormia deu minuts i m'aixecava per tal que l'Unar repassés l'àrab abans d'anar a les seves classes particulars amb Sitt Wafa.

Al començament em va estranyar que la dona d'Amer, que era estrangera, m'oferís aquesta feina, i això va ser tan sorprenent com descobrir que m'agradava. Em vaig llicenciar en Empresarials a la Universitat Americana de Beirut, però ningú no va voler contractar-me llevat d'ella. Tothom tenia por de la llei, les ratzies i les represalies. Fins i tot el meu marit va preferir oblidar les seves promeses quan va comprendre com anaven de maldades en aquest país. Vaig seguir amagant-me a la caixa fins al dia en què vaig sentir les petjades i quelcom que em va semblar una mà o un peu copejà el cartró. Vaig retenir l'alè i vaig resar, mentre tremolava sense parar. Em jurava una i altra vegada que si aconseguia sortir de la caixa sense ser descoberta i sense quedar en ridícul, deixaria la feina.

.....

Fragment de “La història de Zhara”

La veu del locutor Sharif Al-Akhawi, enormement popular des que les primeres batalles van destruir els nostres carrers, repetia una i altra vegada amb un accent plebeu:

- Som amb vosaltres!

Mentre el locutor seguia insistint en aquest punt, la mà se me n'anà vers el rostre d'una manera automàtica. Mentre em rebentava els grans, jo sabia com acabaria aquest dia i com començaria el dia següent: asseguda a la cuina, ajudant la meva mare de tant en tant. Encara més: menjant del seu menjar. M'he engreixant tant que semblo un altra. L'únic que s'assembla a la Zhara d'abans i a la d'ara és en les marques que solquen la cara.

La gent diu que m'he engreixat perquè per fi he sortit de l'Àfrica. Uns altres de més sincers asseguren que he recuperat la salut des que vaig abandonar el meu marit, qui, segons em diuen, no em tractava gens bé.

“Pobre Majed”! Com els he permès d'extreure aquest devessall d'opinions sobre tu! Què passaria si em limités a dir-los la veritat, que si m'he engreixat més és perquè menjo més, que si segueixo viva és gràcies al menjar que em permet suportar el soroll de les bombes i els trets que no s'aturen davant de res, sigui pedra, fusta, aire o carn! Observo com camina la meva mare sense rumb per la casa fins que s'assegura un i altre cop que les persianes estan ben tancades. Els seus llavis sempre mormolen les mateixes paraules:

-Que Déu ens empari!

El meu pare encén una cigarreta i una darrere l'altra, tot fent unes llargues bufarades, sempre ben envoltat d'un sufocant núvol de fum. S'atansa a la ràdio i cerca algun noticiari que tal volta anunciï l'alto al foc. Durant hores i

hores roman assegut, amb el seu pijama de ratlles. Es tracta d'un fresc que es repeteix a diari. L'únic que varia són els aliments que mengem i el soroll dels coets que udolen abans de l'explosió. Mai no se m'acut de pensar que un d'ells podia caure sobre la nostra casa. Les desgràcies sempre passen als altres.

I vet-ho aquí; aquí em trobo, asseguda al llit, a l'habitació en què el meu germà Ahmed acostumava a compartir amb mi, i m'esforço a llegir un conte, "The Willow Tree", mentre el meu pare continua amb el transistor enganxat a l'orella i passeja lentament per l'habitació amb el cap lleugerament de gairell. Per l'expressió del rostre, diries que li acaben d'extreure l'apèndix. Amb gest nerviós, insisteix a canviar contínuament d'emissora. Asseguda, segueixo llegint mentre Sharif ens aconsella de no abandonar les nostres llars:

- El camí shií i Bourj al-Brajneh no resulten segurs...

La meva mare entra a la cambra i anuncia:

- Encara ens resta un sac de farina. Podem resistir un mes més.

Un mes, dos mesos. Tant li fa... També penso: un any, dos anys. Quina diferència hi ha? Quina altra cosa hi ha fora d'aquesta casa llevat de l'angoixa, dolor i pena? Aquí em sento plenament relaxada. Parlo amb la meva mare tan poc com puc, i solament de menjars. Quan arriba la nit, m'adormo a l'acte. Per això em sorprenç quan al matí sento que la meva mare comenta que el soroll del combat no l'ha deixada aclucar l'ull en tota la nit.

.....

Amin MAALOUF (Líban, 1949)

L' autor

L'obra

L' autor

Amin Maalouf va néixer al Líban el 1949. El seu pare, poeta, pintor i periodista va fundar un parell de diaris. Maalouf va estudiar economia, política i sociologia. Va treballar al diari "**An Nahar**" com a responsable de la secció internacional. Gràcies a aquesta feina va viatjar per països com Etiòpia, Somàlia, Bangladesh o Vietnam, on fou testimoni de la batalla de Saigon. El 1975, quan esclatà la guerra al Líban, es va exiliar a França. Allí treballà com a redactor en cap de la revista "**Jeune Afrique**". Actualment es dedica exclusivament a la literatura. Ha rebut el premi Maison de Presse per la seva novel·la "**Samarcanda**" i el Goncourt per "**La roca de Tanios**", totes publicades per Alianza Editorial.

L'obra

- "**Lleó l'africà**", 1998

- "**Les creuades vistes pels àrabs**", 1989

- "**Samarcanda**", 1989

- "**Els jardins de llum**", 1991

- "**El primer segle després de Béatrice**", 1992

- "**La roca de Tanios**" 1993

-“Les escales de Llevant”, 1996

-“Identitats assassines”, 1999

(Les dates fan referència a la data de publicació per Alianza Editorial, una editorial que ha promocionat l'autor per tot l'Estat Espanyol, mitjançant la presentació de llibres i conferències).

Fragment de “Lleó l'Africà”(prosa)

“Durant l'època de crisis en què dos grans imperis pugnaven per la supremacia al Mediterrani, un home nascut a Granada, poc abans de la caiguda de la ciutat en mans cristianes, viurà una aventura extraordinària que unirà Orient i Occident. El món islàmic i el món cristià. Exiliat a Fez, com tants andalusos, Hassa, fill de Mohamed, anomenat Lleó l'Africà, coneix la misteriosa Tombuctú, els quinze regnes que separen el Níger i el Nil, El Caire-on presenciarà la presa de la ciutat pels otomans- i Constantinoble. Presoner d'un pirata sicilià i ofert com a regal al papa Lleó X, escriurà a Itàlia una “Descripció d'Àfrica”, farà amistat amb Julio de Mèdicis i col.laborarà en un monumental diccionari políglota. Una aventura vital que el duu a exclamar: “Sóc fill del camí, caravana és la meva pàtria i la meva vida inesperada travessa.”

A mi, Hassan, fill de Mohamed l'alamí, a mi, Joan Lleó de Mèdicis, circumcidat de la mà d'un barber i batejat de la mà d'un papa, em diuen avui Lleó l'Africà, però , ni d'Àfrica, ni d'Europa, ni d'Aràbia, sóc. Em diuen també el Granadí, el Fesí, el Zayyati, però no procedeixo de cap país, de cap ciutat, de cap tribu. Sóc fill del camí, caravana és la meva pàtria i la meva vida inesperada travessa.

Els meus punys, a cops, han sabut les carícies de la seda i, a cops, les injúries de la llana, l'or dels prínceps i de les cadenes dels esclaus. Els meus dits han aixecat mil vels, els meus llavis han fet enrojolar mil verges, els meus ulls han vist agonitzar ciutats i caure imperis.

Per boca meva sentiràs l'àrab, el turc, el castellà, el berber, l'hebreu, el llatí i l'italià vulgar, ja que totes les llengües, totes les pregràries em pertanyen. Però jo no en pertanyo a cap. No sóc sinó de Déu i de la terra, i a ells, hi retornaré un dia no gaire llunyà.

I tu romandràs després de mi, fill meu. I serviràs el meu record. I llegiràs els meus llibres. I llavors tornaràs a veure aquesta escena: el teu pare avillat a la napolitana, en aquesta galera que el torna a la costa africana, com un mercader que fa balanç al final d'un llarg períple.

¿Però no és això, en certa manera, el que estic fent: què he guanyat, què he perdut, què he de dir-li al suprem Creditor? M'ha fet préstec de quaranta anys que he anat escampant a mercè dels viatges: la meva saviesa ha viscut a Roma, la meva passió a El Caire, la meva angoixa a Fez, i a Granada viu encara la meva innocència.

(...)

.....

(sobre la caiguda de Granada)

(...)

Érem ben bé a poques passes de la muralla i davant dels nostres ulls s'oferí un curiós espectacle de bat a bat : dos grups de genets semblava que s'adreçaven cap a nosaltres, l'un per la dreta, que pujava des del Genil tot i que anava al trot malgrat la pujada, i, l'altre, per la nostra esquerra procedent de l'Alhambra, que anava a poc a poc. De sobte, un genet es destacà d'aquest últim grup i va accelerar el trot. Vam tornar a correu a la ciutat i vam creuar de nou la porta de Nayd però sense tancar-la del tot per poder observar sense que ens veiessin. Quan el genet de l'Alhambra era ja molt a la vora, la meua mare llancà un crit:

- És boabdil!- va dir i, tement haver parlat massa alt, em va tapar la boca amb la mà perquè callés, quan jo, realment, estava totalment en silenci, igual que la meua germana, tots dos bocadats davant l'estranya escena que passava davant nostre.

Del sultà tan sols vaig veure'n el turbant que li tapava el front fins a les celles. El seu cavall em va semblar desmereixia al costat dels altres dos reials, els quals, procedents de l'altra banda, avançaven ara al pas, coberts d'or i de sedes. Boabdil va fer el gest de baixar a terra, però Ferran el va detenir amb un gest tranquil·litzador. El sultà s'atancà llavors al seu vencedor i intentà agafar-li la mà per besar-la-hi, però el rei l'enretirà i Boabdil, que s'havia inclinat vers ell, no pogué besar-l sinó l'espatlla, senyal que seguia encara rebent tracte de príncep. No de príncep de Granada, però; els nous amos de la ciutat li havien concedit una petita senyoria a L'Alpujarra, on podia instal·lar-se amb la seva gent.

(l'exili)

Als meus ulls d'infant em deixà un record inolvidable l'extrema confusió que hi havia al port d'Almeria. A molta gent, els havia passat, com a nosaltres, que se n'havien anat a darrera hora i s'agromullaven per agafar per assaltament qualsevol embarcació. Pertot arreu, els soldats castellans es dedicaven a calmar, amb crits amenaçadors a aquells que s'arremolinaven; d'altres comprovaven, amb la mirada àvida, el contingut d'una arca. S'havia convingut que els emigrants es podien endur tots els seus béns, sense cap mena de restricció, però ben sovint no sobrava lliscar una moneda d'or entre les mans d'un oficial massa insistent. A la plaça, proliferaven els regateigs, als amos de les embarcacions els sermonejaven tot dient-los la sort que reserva Déu a aquells que s'aprofiten de les desgràcies dels musulmans, però sense que això donés cap mena de resultat aparent, ja que les tarifes de la travessa seguien pujant d'hora en hora. L'afany de lucre adorm les consciències i els moments de frenesí i angoixa són poc donades a la generositat. Resignats, els homes afluixaven les bosses tot fent gestos a la família perquè s'afanyés. Un copa bord, s'esforçaven per evitar a les seves dones i les filles excessives promiscuïtats, tasca gens fàcil quan s'amunteguen tres-centes persones en una fusta que no n'ha dut a més de cent.

Quan vam arribar, el meu pare es va negar a barrejar-se amb la gentada. Des del seu cavall, passejà lentament la mirada per tot el port, abans d'adreçar-se a una petita cabana de fusta en el llindar de la qual el va rebre, sol·lícit, un home ben vestit. Nosaltres el seguïem a distància; ens va fer senyal perquè ens hi atanséssim. Minuts després, estàvem còmodament asseguts damunt dels nostres equipatges en una fusta buida a la qual hi vam tenir accés per una

pasarel·la que van retirar un cop ens embarcàrem. L'home, que no era altre que el germà d'Hamed, era el cap de la duana d'Almeria, càrrec del qual, els castellans, no l'havien privat. La meua mare em donà, i també al meu pare, un tros de jengibre per mastegar i evitar el mareig; ella també n'agafà un bon tros. Ben aviat s'escolà la tarda i ens vam adormir, després de menjar unes pilotes de carn que ens havia manat que ens les dugués el nostre amfitrió.

A l'alba, ens despertaren els crits i l'aldarull. Desenes d'homes que cridaven, dones amb vels blancs o negres, nens cridaners prenién per assaltament la nostra fusta. Ens havíem d'aferrar als nostres equipatges perquè no ens prenguessin el lloc. O fins i tot perquè no ens en fessin fora. La meua mare em va estrènyer amb força quan l'embarcació va començar a allunyar-se de la costa. Al nostre voltant, resaven i es planyien dones i vells i els sorolls del mar no aconseguien de cobrir les seves veus.

Tan sols el meu pare va conservar la serenitat aquell dia d'exili i als seus llavis Salma va poder llegir-hi, durant tota la travessa, un estrany somriure. Perquè havia sabut reservar-se, al bell mig de la derrota, una minúscula parcela de victòria.

.....

Les creuades vistes pels àrabs (prosa)

Com és lògic, el patriarca ha acabat d'obrir les seves arques i el príncep ha reunit una flota i ha desembarcat a les costes de l'illa mediterrània aplastant sense dificultat a la petita guarnició bizantina, tot deixant anar els seus homes per l'illa. Xipre no es refarà mai de la primavera de 1156. De nord a sud, van acabar sistemàticament amb tots els camps conreats, van acabar amb tot el bestiar, van buidar tots els palaus, esglésies i convents; destruïen en el mateix lloc o cremaven tot allò que no podien endur-se. Violaren les dones, tallaren el cap als vells i als nens, es van endur els homes rics com a hostatges i van decapitar els pobres. Abans de partir, carregat amb el botí, Reinaldo va manar reunir a tots els sacerdots i monges grecs i va fer que els tallessin el nas abans d'enviar-los, mutilats, a Constantinoble.

La roca de Tanios (prosa)

En el poble en què vaig néixer, les roques tenen un nom: la Nau, el Cap d'Ós, el Mur, i també els Bessons, anomenats també els Pits del Vampir. La més important és la pedra dels Soldats; des d'allí antigament es vigilava quan la tropa perseguia els insubmissos. Cap lloc és més venerat i carregat de llegendes. No obstant això, quan torno a veure en somnis el paisatge de la meua infància, és una altra roca la que se m'apareix. Té l'aspecte d'un seient majestuós, enfonsat i gastat en el lloc corresponent a les natges i amb un respall alt i recte que baixa a cada costat fent de braços i és l'única crec, que té un nom d'home, la roca de Tanios.

He contemplat durant molt de temps aquest tro de pedra sense gosar tocar-lo. No era por al perill; al poble, les roques eren el nostre terreny de joc favorit i, fins i tot, de nen, acostumava a desafiar als més grans que jo a perilloses escalades; no teníem més equip que les nostres mans i les nostres cames

nues, però la nostra pell sabia enganxar-se a la pell de la pedra i no hi havia roca que se'ns resistís.

No, no era la por de caure allò que m'aturava. Era una creença i era un jurament exigit pel meu avi uns mesos abans de morir: "Qualsevol roca, però aquesta mai de la vida!" Els altres infants romanien, com jo, a distància, amb la mateixa temença supersticiosa. Ells també ho havien hagut de prometre i n'havien obtingut la mateixa explicació: "Li deien Tanios-kisk. Va seure en aquesta roca. Mai més no se'l va tornar a veure."

Identitats assassines (assaig)

Maalouf denuncia en aquest assaig la bogeria que incita els éssers a matar-se entre si en nom de la seva ètnia, llengua o religió. Un bogeria que recorre el món d'avui des del seu Líban natal fins a Afganistan, des de Ruanda i Burundi fins a Iugoslàvia; sense oblidar l'Europa que navega entre la creació d'una "casa comú" i el ressorgiment d'identitats locals- assassines en alguns casos- en països com el Regne Unit, França, Bèlgica o Espanya. Com a persona a cavall entre Orient i Occident, Maalouf intenta comprendre per què a la història humana l'afirmació d'un ha significat la negació de l'altre. Maalouf entona un cant al ciutadà enfront de la tribu, una crida a la tolerància.

.....

(Individu versus tribu)

Des que vaig deixar el Líban el 1976 per a instal·lar-me a França, quants cops m'hauran preguntat, amb la millor intenció del món, si em sento més "francès" o més "libanès". I la meva resposta és sempre la mateixa: "les dues coses!". I no perquè vulgui ser equilibrat o equitatiu, sinó perquè mentiria si digués una altra cosa. El que fa que jo sigui jo, i no un altre, és aquest estar entre els llindars dels dos països, de dos o tres idiomes, de diverses tradicions culturals. És això justament allò que defineix la meva identitat. Seria tal volta més sincer si amputés de mi una part d'allò que sóc?

Per això als que em fan aquesta pregunta els explico amb paciència que vaig néixer al Líban, que hi vaig viure fins als 27 anys, que la meua llengua materna és l'àrab, que amb ella vaig descobrir a Dumas i a Dickens, i els "Viatges de Gulliver", i que fou al meu poble de la muntanya, el poble dels meus avantpassats, on vaig tenir les meves primeres joies infantils i on vaig sentir algunes històries en les quals després m'inspiraria per a les meves novel·les. Com puc oblidar aquest poble? Com he de trencar els llaços que m'hi uneixen? Però per una altra banda, fa vint-i-dos anys que visc a la terra de França, que en bec l'aigua i el vi, que les meves mans acaronen, cada dia, les seves pedres antigues, que escric en la seva llengua els meus llibres i per tot això mai no podrà ser per a mi una terra estrangera.

Mig francès i mig libanès llavors? De cap de les maneres! La identitat no està feta de compartiments, no es divideix en meitats, ni a terços o en zones estanques. I no és que tingui diverses identitats: en tinc solament una,

producte de tots els elements que l'han configurada mitjançant una "dosificació" singular que mai és la mateixa en dues persones.

(Identitat relativa)

(...) La identitat no se'ns dóna de cop, sinó que es va construint i transformant al llarg de tota la nostra existència. Ja s'ha dit a molts llibre, i explicat amb detall, però cal subratllar-ho de nou: els elements de la nostra identitat que ja són en nosaltres quan naixem no són molts- algunes característiques físiques, el sexe, el color... I a més, ni tan sols tot és innat. No és que l'entorn social determini el sexe, per descomptat, però sí que determina el sentit d'aquesta condició; néixer dona no significa el mateix a Kabul que a Oslo, la feminitat no es viu de la mateixa manera a un i a un altre lloc, com tampoc qualsevol element de la identitat...

Observacions semblants es podrien fer en el cas del color. Néixer negre no significa el mateix a Nova York, Lagos, Pretòria o Luanda; gairebé diríem que no és el mateix color a efectes de la identitat. Per a un nen que arriba al món a Nigèria, l'element més determinant de la seva identitat no és ser negre i no blanc sinó per exemple ser ioruba i no hausa. A Sudàfrica, ser negre o blanc segueix essent un element significatiu de la identitat, però no ho és menys l'ètnia- zulú, xhosa- a la qual pertany. Als Estats Units, venir d'un avantpassat ioruba enlloc de hausa és per complet indiferent; és sobretot entre els blancs en què l'orien ètnic- italià, anglès, irlandès o altre- resulta determinant per a la identitat. A més, una persona que tingüés entre els seus avantpassats tant a blancs com a negres seria considerada "negra" als Estats Units, i en canvi , "mestissa" a Sudàfrica o Angola.

Per què el concepte de mestissatge es té en compte en uns països i no en uns altres? Per què la pertinença a una ètnia és determinant en unes societats i no ho és en altres? Per a cada cas podrien proposar-se diverses explicacions més o menys convinents. Però no és això el que em preocupa en aquest moment. He citat aquests exemples únicament per insistir en que ni tan sols el color i el sexe són elements "absoluts" de la identitat... Amb més motiu, tots els altres són encara més relatius. (...)

(Textos traduïts de l'espanyol)

.....

PAKISTAN

1-Algunes dades sobre el país

El poble. Sobre la base predominant de l'ètnia indoeuropea, es van creuar les aportacions perses, gregues i àrabs, a la vall del riu Indo, i a més, turcs i mongols a les muntanyes. En els darrers anys hi ha hagut una important immigració índia.

Religió: L'Íslam és la religió oficial, practicada per més del 95% de la població (en la seva majoria pertanyen a l'ortodoxia sunnita); 2% són cristians; 1,6% hindús i la resta pertany a petites sectes.

Idiomes:urdu (oficial, tot i que només és parlat pel 9% de la població). Les altres llengües utilitzades són el punjabi, el singhi, el pushtu, el baluchi, l'anglès i nombrosos dialectes.

Nom oficial: Islam-i Jamhuriya-e Pakistan

Capital: Islamabad (204.364 habitants el 1981)

Altres ciutats: Karachi, Lahore, Faisalabad.

.....

2.Les escriptores i els escriptors

Tariq ALÍ

Taslima NASRIN (Mymersingh 1962)

Tariq ALÍ

L´autor

L´obra

L´autor

Tariq Alí va néixer al Pakistan i va estudiar a la Universitat d'Oxford. És autor de diverses obres sobre història, política i algunes biografies. També ha escrit obres de teatre i ha treballat per a la televisió. Entre les seves novel·les destaquen: "Redemció" i "A l'ombra del magraner" i la novel·la històrica "El llibre de Saladí I".

L´obra

Els darrers dies de la seva vida, Saladino, encara políticament i militarment en actiu, encarrega a un jove instruït que escrigui la seva biografia i redacti la seva crònica. Però el jove elegit, Isaac Ibn Yakub, no es limitarà tan sols a transcriure allò que se li dicta, sinó que a més a més es preocuparà per conèixer fil per randa els detalls de la joventut i la vida personal de Saladino, justament aquells detalls que Saladino pretén mantenir amagats.

Nota de l'autor a la novel·la "El llibre de Saladí I

Tota reconstrucció novel·lada de la vida d'una figura històrica planteja un problema per l'escriptor. S'han de deixar a un costat les proves històriques per mor de la construcció del relat? Crec que no. De fet, com més s'explora la suposada vida interior dels personatges, més fàcil resultar ser fidel als fets i esdeveniments històrics, fins i tot en el cas de les creuades, en què els cronistes cristians i musulmans sovint forneixen interpretacions molt diferents del que va passar en realitat.

La caiguda de Jerusalem a la primera creuada de 1099 va deixar commocionat el món islàmic. Damasc, El Caire i Bagdad eren grans ciutats amb una població mixta de més de dos milions d'ànimes, una civilització urbana avançada en una època en què els ciutadans de París o Londres no sumaven més de cinquanta mil en cada cas. El califa de Bagdad s'estremí davant la facilitat amb què aquella onada de bàrbars va vèncer els exèrcits de l'islam. Seria una llarga ocupació.

Sala al-Din (Saladí per als occidentals) fou un guerrer kurd que reconquistà Jerusalem el 1187. Els principals personatges masculins d'aquest relat estan basats en personatges històrics. Això inclou el mateix Saladí, els seus germans, el seu pare, el seu oncle, i els seus nebots. Ibn Maimun és el gran

filòsof i metge jueu Maimònides. El narrador i Shadhi són creacions meves, per les quals accepto plenament tota responsabilitat.

Les dones- Jamila, Halima i les altres- són personatges de la meua invenció. El tema de les dones normalment se silencia en la Història medieval. Salah al-Din, segons ens expliquen, va tenir setze fills, però no se sap de si van tenir germanes o qui van ser les seves mares.

El califa, governant espiritual i temporal de l'islam, era elegit per aclamació dels companys del Profeta. Les baralles entre faccions dins del mateix islam van conduir a candidatures rivals, i el naixement de la tendència xiïta va dividir els hereus polítics de Mahoma. Els musulmans sunnís reconeixien el califà de Bagdad, però la guerra civil i els èxits dels xiïtes van tenir com a resultat l'establiment d'un califa fatimí a El Caire, mentre que la facció sunní desplaçada pels abasis atenyia la cimera amb un califat independent a Còrdova, a l'Espanya musulmana.

La victòria de Salah al-Din a Egipte va dur la dissolució de la dinastia fatimí i col·locà tota la regió sota la sobirania nominal del califa de Bagdad. Salah al-Din fou nomenat sultà (rei) de Síria i Egipte, i es convertí en el dirigent més prestigiós del món àrab medieval. El califat de Bagdad fou enderrocat finalment pels exèrcits mongols el 1258, i deixà d'existir fins al seu renaixement dins la Turquia otomana.

Tariq Alí, juny de 1988.

Fragment de la novel·la "El llibre de Saladí I"

I

Amb la recomanació d'Ibn Maimun esdevinc l'escriba de confiança de Salah al-Din

Durant molts anys he estat sense pensar-hi en la nostra vella llar. Ha passat molt de temps des de l'incendi. La meua casa, la meua esposa, la meua filla, el meu nét de dos anys..., tots enxampats com animals en una gàbia. Si el destí no hagués decidit el contrari, jo també hauria quedat reduït a cendra. Com he desitjat haver-hi estat per compartir la seva agonia.

Aquests records són dolorosos. Els servo en el lloc més profund del meu ésser. Fins i tot avui, en començar a escriure aquesta història, la imatge d'aquella cambra en què tot va començar segueix viva i amb força en el meu interior. Els amagatalls de la nostra memòria són extraordinaris.

Coses que romanien amagades i oblidades durant tant de temps en racons foscos, de sobte, surten a la llum.

Ara ho veig tot amb claredat, com si el temps s'hagués aturat del tot.

Era una nit freda d'hivern de l'any 1181 del calendari cristià. A El Caire, al carrer, tan sols se sentia el miol d'algun gat. El rabí Musa ibn Maimun, un vell amic de la nostra família, i metge nostre per voluntat pròpia, va arribar a casa nostra després d'atendre al cadí Al-Fadil, que feia dies que no es trobava bé. Havíem acabat de sopar i preniem un te amb menta en silenci, sobre unes espesses i multicolors catifes de llana esquitxades amb coixins de seda i satí. Un gran braser lluïa al centre de l'estança, tot deixant escapar suaus onades de calor. Estirats al terra podíem veure el reflex del foc a la volta superior, de manera que semblava com si fos el mateix cel nocturn il·luminat.

Jo em trobava reflexionant sobre la nostra conversa anterior. El meu amic acabava de revelar-me un aspecte de si mateix empitat i amarg, que em va sorprendre i alhora també em va tranquil·litzar: el nostre Sant era tan humà com qualsevol altra persona. Havíem estat discutint les circumstàncies que havien obligat a Ibn Maimun a abandonar al-Andalus i iniciar la seva llarga pelegrinació de quinze anys des de Còrdova a El Caire. Deu d'aquests anys els va passar a la ciutat magribí de Fez. Allí, la família sencera va haver de fingir que eren seguidors del profeta de l'islam. Ibn Maimun s'enfurismava només de recordar-ho. Era l'engany, allò que el molestava realment. El fingiment era una cosa que anava en contra dels seus instints.

Mai no l'havia sentit parlar d'aquesta manera. Em vaig adonar de la seva transformació. Quan parlava, li brillaven els ulls i les mans se li crispaven. Em vaig preguntar si seria aquella experiència la que li va despertar la seva preocupació per la religió, especialment per la religió al poder, una fe imposada a punta d'espasa. Jo vaig esquarterar el silenci.

- És possible un món sense religió, Ibn Maimun? Els antics tenien molts déus. Professaven la seva adoració a un d'ells per combatre els fidels d'un altre déu. Així és que tot ha esdevingut una guerra d'interpretació. Com explica la teva filosofia aquest fenomen?

La pregunta el divertí, però abans que pogués replicar, vam sentir un cop fort a la porta i el seu somriure va desaparèixer.

.....

Taslima NASRIN

L'autora

L'obra

Article periodístic

L'autora

Taslima Nasrin va néixer el 1962 a Mymersingh, a l'est de Pakistan. Va estudiar ginecologia i ha exercit com a tal i també ha estat columnista en els diaris. La seva obra "Vergonya" (**Lajja**) li va valdre la pena de mort o **fatwa** per part dels integristes islàmics. Es va refugiar a Suècia i va obtenir el premi Sajarov. El 14 de setembre de 1998 va tornar a Bangladesh, on hi va viure amagada fins que, el novembre del mateix any, es presentà al Tribunal Suprem de Dacca per respondre a l'acusació de "blasfèmia"- no prevista per la llei del país- i obtingué, finalment, la llibertat sota fiança.

L'obra

"Vergonya"

"La germana de Nupur"

Sobre "Vergonya" (Lajja)

El 1992, la destrucció d'una mesquita dedicada al culte islàmic a l'Índia, a mans de fonamentalistes hindús, engegà la colèra dels fonamentalistes islàmics que van començar a destruir cases, temples i botigues dels hindús de

Bangladesh. La novel·la de **Taslima Nasrin**, d'indubtable valor testimonial, explica els tretze dies en la vida d'una família d'hindús bengalís- minoria oprimida a Bangladesh-, que és atacada per musulmans fins obligar-la a abandonar la seva terra d'origen.

(Suranjon) se'n va al llit i apaga el llum, però no pot dormir(..) Fa uns anys havia treballat de reportera per a Ekata i aquell aprenentatge en el camp de la premsa li va ensenyar a ordenar els seus pensaments i, alhora, li va permetre d'accedir a nombroses informacions sobre l'evolució del país.

L'Estat de Bangladesh fou fundat sobre quatre principis fonamentals: nacionalisme, laïcisme, democràcia i socialisme. El país havia treballat de valent per atènyer la seva independència. Durant el llarg i difícil combat, iniciat el 1953 amb el Moviment per la Llengua, els mals del comunitarisme i del fanatisme religiós havien estat enderrocats. Però després de la independència, els reaccionaris, adversaris del seu propi esperit, havien aconseguit més poder, canviat l'esperit de la Constitució i reanimat aquell intransigent fonamentalisme rebutjat durant la guerra. S'havia utilitzat la religió com a arma política, tot obligant a un gran nombre de persones a obeir els dictats de l'Islam. I així, anticonstitucional i il·legalment, l'Islam s'havia convertit en la religió nacional de Bangladesh. El cost del fonamentalisme era enorme, la llista de les seves víctimes interminable...

Sudhamoy havia sortit del camp de concentració al cap d'un dies(...). L'havien penjat d'una biga per tal d'apallisar-lo. Després de cada garrotada, els seus botxins li demanaven que es fes musulmà, que llegís el kalma i que confessés que s'havia convertit, però Sudhamoy havia resistit. A l'igual que Kunta Kinte, l'heroi d'Arrels, d'Àlex Haley, que es nega a acceptar que li diguin Toby, Sudhamoy s'havia negat de fer-se musulmà. Bojos de ràbia, els seus botxins havien afirmat que tant si volia com si no, en farien un musulmà. Mentre Sudhamoy seguí resistint li havien arrencat el lungi i tallat el penis. Sdhamoy havia tingut temps de veure la sang i el prepuci seccionat i de sentir els esclats de riure, abans d'esvanir-se del tot. Llavors ja va perdre qualsevol esperança de tornar viu a casa. Tots els hindús del camp havien acceptat llegir el kalma i convertir-se a l'Islam per tal de salvar-se, però en va. Havien estat assassinats. Sudhamoy, se n'havia lliurat. Tal volta a causa de la seva "radical" conversió. Les tortures, però, no havien parat; i quan el van expulsar del camp era un ésser trencat, destrossat.

(...)

Amb aquest llistat de calamitats a la seva ment, Suranjon continua sense poder acluclar l'ull. Recorda que durant els seus dos anys d'exercici de periodisme, mai no va deixar d'anotar en el seu quadern relats d'infortuni i de sofriment. Alguns eren publicats, d'altres es quedaven pel camí...

Sobre "La germana de Nupur" (comentari i fragment)

La germana de Nupur, Jamuna, viu a la ciutat i és una professional ben situada. La seva germana petita està acabant els seus estudis i viu a casa amb la família.

A través de la correspondència de les dues germanes, l'autora ens presenta, des d'un punt de vista clarament feminista, una gran varietat de temes que afecten les seves vides: l'educació, el treball remunerat, la sexualitat, el matrimoni, a vegades triat, a cops imposat...

La vida de Jamuna no està determinada per una religió, per uns costums, per un sentiment, sinó que són força complexes i depenen força de la seva visió i de les seves pròpies decisions la qual cosa fa que aquesta visió polifacètica li doni volada literària puntejada amb una dosi de feminisme, ja que no cau en cap d'aquests dos errors simètrics: presentar a la dona solament com a víctima de la societat sexista, i plantejar la llibertat com a fenomen interior, sense atendre el canvi social que possibilita l'exercici de la llibertat.

També la societat en què viuen les dues germanes és força complexa i canviant, com ho són totes actualment. Hi ha hagut canvis importants pel que fa a l'espai públic i les dones hi tenen un paper (algunes estudien a la Universitat, treballen en una professió), mentre que els canvis en l'espai privat són menors.

En mirar la societat en què viu Jamuna trobem aspectes idèntics als que veiem a la nostra societat i altres que ens resulten totalment aliens. Així, el maltractament del seu primer marit, triat pels pares, inclou el menyspreu i la humiliació i també la poligàmia i el rebuig. Amb el segon marit, triat per ella, Jamuna és la responsable del treball domèstic encara que tots dos treballin fora i s'espera d'ella que supediti la seva carrera professional a la del seu marit.

Pel que fa al paisatge interior, Jamuna té desigs, inquietuds, sentiments, i una peculiaritat: té el defecte de pensar per ella mateixa. Aquestes emocions, en general, generen, com és natural, conflictes interns: estima els seus pares però no vol que li dirigeixin la seva vida; no vol fer-los patir, però tampoc no vol renunciar a viure la seva pròpia vida.

Per una altra banda, l'autora fa una crítica molt dura de la religió que, en aquest cas, és la musulmana. Aquesta crítica se centra en la vivència privada, no en allò que pugui suposar a nivell legal, per la seva situació com a religió d'Estat. És, per tant, una crítica a les religions, que va des d'aspectes més o menys accidentals en elles: la religió com a negoci d'alguns; els fanatismes; a d'altres aspectes nuclears: l'egoisme de "preocupar-se del que ens passarà després de morts, molt més seriosament que quan pensem en les dificultats i sofriments d'aquells que ens envolten."

En canvi, no destaca les conseqüències més peculiars de la religió islàmica en la vida de les dones, per exemple, la mare, molt religiosa, i el pare, amant de la cultura, coincideixen en el fet que Jamuna faci el paper adequat a una dona, i tampoc el matrimoni civil la salva de ser l'única responsable de les tasques domèstiques ni de la doble moral pel que fa a la sexualitat de dones i homes.

Fragment d'una carta de Jamuna a Nupur

(...)Humayun mai no podrà perdonar-me que jo no fos verge. Sempre estarà gelós del meu primer marit. I tindrà la recança que el fet que la seva dona no hagi arribat verge al matrimoni cobreix amb un vel de sospita la seva castedat, la famosa **satitva** que defineix per a ell l'esposa perfecta.

En més d'una ocasió Humayun, després d'estar uns quants dies sense adreçar-me la paraula, m'ha despertat, de sobte, per confessar-me sempre en

un to de rebuig, el seu pesar per no ser el primer home en la meua vida. Un cop li vaig preguntar: “ i tu, amb quantes dones te n’has anat al llit abans que jo?” Em mirà astorat, com si hagués dit una blasfèmia.

Des que ens hem casat em fa aquesta mena de teatre.(...)

No sé si te’n recordes, Nupur, però un dia- tu devies de tenir tretze anys- vas insistir a voler parlar-me a part. Era per dir-me que volies ser un xicot! Estaves convençuda que aquesta metamorfosi era possible. I volies que t’expliqués com! Sé d’on et venia aquell desig. En tretze anys havies tingut temps de comparar l’actitud que tenia Mamà amb Dada i la que tenia amb tu. No t’havien faltat ocasions de mesurar de quina manera Mama era més atenta, menys severa amb el seu fill que amb les seves filles i, quan va arribar l’adolescència i augmentà la diferència, vas pensar en la manera de resoldre el teu problema: canviar de sexe! Però, el que envejaves per damunt de tot era de la llibertat que tenia Dada, el fet que pogués jugar on volgués i sortir quan en tingués ganes... Decepcionada per les meves explicacions, la meua impossibilitat o la meua negativa a ajudar-te, vas demanar a Déu que et concedís el teu desig, com si Déu existís, com si no fos una gran mentida que prefereix la il·lusió a la lucidesa, la passivitat a l’acció.

Pel que fa a mi, jo mai no vaig voler ser un noi. Mai. Ni tal sols a l’edat en què s’esdevenen els grans canvis que tant transtornen la vida de les nenes. Recordo una tarda en la qual, a la tornada de col·legi, vaig esclatar a plorar quan vaig comprovar que estava mullada de sang. No sabia què em passava, tenia por. Però, ni tan sols quan la Mamà em va explicar vagament d’on venia aquella sang i què significava aquell canvi, vaig lamentar haver nascut noia. Tot i això, Mamà va començar a obligar-me a cobrir el cos com un sari, a prohibir-me córrer amb els nois del barri... Els obstacles a la meua llibertat no em feien envejar el sexe masculí. No, simplement em semblaven profundament injustos, estranys, estúpids.

Sóc un ésser humà complet, i per tant tinc el dret de viure al meu gust, de realitzar els meus desigs, sense que s’invoqui immediatament, per ofegar-los, que sóc una noia. Aquesta fou, des de la meua adolescència, tota la meua filosofia. No, no tenia cap ganes de ser un xicot! Tan sols tenia ganes de rebutjar les actituds que se’m volien imposar en virtut del meu sexe. Tenia ganes de protestar per totes les humiliacions que castigaven qualsevol resistència a aquell injustificable orden sexista. Tenia necessitat de viure la meua vida en pau. Sovint pensava en aquella frase d’Ibsen que diu que la força d’un ésser humà es medeix per la seva capacitat d’afrontar la soledat.

I és veritat, no em cal ningú per viure. Des de fa alguns dies que em dic que no necessito a Humayun a la meua vida. No depenc d’ell ni en allò material ni en allò sentimental. Conec prou persones amb qui parlar quan em ve de gust. En el fons, estimo la soledat, Nupur. No crec que la vida hagi de ser una fira! I allò que més odio, ja ho saps prou, és tenir algú al costat que em sigui sense parar: “ Fes això, fes allò!”

(...)

A la teua darrera carta m’aconselles de tenir un fill. Ni dic que no, però també sé que no estic disposada a acceptar que el fill que porti a les meves entranyes durant nou mesos, i amb el naixement del qual patiré, sigui designat únicament amb el cognom del seu pare.

Ja sé, ja sé, Nupur, que en el nostre país mai no s’ha vist mai que una criatura porti els cognoms de la seva mare en lloc dels del seu pare. Del naixement a la

mort, sols compta el patronímic. Doncs bé, això és el que vull canviar! Tan sols duré un fill al món a condició que dugui el meu cognom.

No creguis que es tracta d'una manifestació de desencís, de voler ferir Humayun! És el desig de justícia allò que inspira la meva decisió. T'estimes més que tingui aquesta exigència o que renunciï per sempre a tenir un fill, com un espècie de protesta contra el costum, heretada del més pur patriarcat, de posar-li el cognom del pare? Et sorprèn? Molt millor! És el meu deure el fet de sorprendre't amb aquestes decisions. He viscut massa temps arraulida en mi mateixa, guardant-me per a mi totes les meves conviccions, totes les meves rebel·lions!

Penso en tu, Nupur, penso molt en tu. M'agradaria tant que fossis feliç...

Jamuna

.....

(traduït de l'espanyol. Taslima Nasrin. **La hermana de Nupur**. Seix Barral, Barcelona, 1999).

.....

Article periodístic

“Malgrat les amenaces de mort no deixaré d'escriure”: Taslima Nasrin

Malgrat que les amenaces de mort de part dels fonamentalistes islàmics foren ratificades recentment, l'escriptora Taslima Nasrin va afirmar: **“mai no tancaré la meva boca”** perquè és conscient que **“ l' escriptura és més forta que l'espasa”** i pot fer canviar les societats del món. Així ho assenyala dijous passat, l'escriptora, originària de Bangladesh, durant la conferència que premsa en la qual es va anunciar el XVIII Congrés Mundial d'Humanistes que se celebrarà a la Ciutat de Mèxic del 14 al 19 de novembre. Taslima NASRIN, autora de la novel·la “Vergonya”, obra per la qual es decretà la **fatwa** (pena de mort) en contra seva per pronunciar-se en desacord amb la llei religiosa va indicar: **“Poden imaginar-se si no canvia el món. Jo no era més que una escriptora i no van poder tolerar que la gent llegís els meus llibres en els quals volia que les persones es tornessin conscients, perquè han estat adormides i jo volia que es despertessin”**. Als extremistes, continuà, els va fer por i per això van posar un preu pel meu cap, ja que les dones en llegir-me van començar a adonar-se que, durant segles, han estat oprimides. Se'ls ha ensenyat que són esclaves dels homes i jo no volia que seguissin estant oprimides per la religió patriarcal.”

L'escriptora, de 36 anys, va recordar què ha estat viure allunyada del seu país: **“no em va quedar una altra alternativa; els fonamentalistes i el govern van presentar una queixa, van emetre una ordre de aprehensió en contra meva i volien matar-me. Vaig haver d'ocultar-me amb l'ajut dels governs democràtics – com Suècia on es troba refugiada-, de drets humans**

internacionals i organismes internacionals d'escriptors per poder salvar la meua vida.- va afegir.

L'escriptora, que oferirà una sèrie de conferències durant el Congrés Mundial d'Humanistes, va assegurar que era a l'exili des de feia dos anys i que això ha estat difícil per a ella i per a la seva escriptura. **“És molt difícil ser a l'exili perquè no parlo l'idioma ni tinc contacte amb la meua societat, el meu poble, la meua pàtria. No és gaire bo l'exili per a l'art d'escriure, perquè no contacto amb la meua gent i això m'ha perjudicat. He tractat de fer-ho el millor possible.”** I afegí encara: **“ Segueixo la meua lluita contra el fonamentalisme, però si la situació millora tornaré al meu país”**.

Després de la publicació de la seva novel·la i de pronunciar-se a favor que s'ignorés l'Alcorà un 4 de juny de 1994, el govern de Bangladesh li va declarar l'article 295 A del codi penal que diu que pels seus actes maliciosos en haver ultratjat els sentiments religiosos, mereixia la mort. **“Em trobava a Bangladesh i vaig encarar-me a tots els problemes possibles. Cada dia hi havia una manifestació en la qual es demanava la pena de mort per a mi”**. He dit la veritat i hi crec: **vaig protestar contra el fonamentalisme amb la meua feina, amb els meus escrits i per això volen matar-me. Jo utilitzo la meua ploma, ells volen utilitzar l'espasa.”**

(traduït de l'espanyol. Font: Internet. Mèxic 1995.)

.....

SÍRIA

1. Algunes dades sobre el país

El poble: És d'origen àrab. Hi ha minories ètniques al nord del país: armenis, kurds, turcs. No hi ha prou dades pel que fa al nombre de refugiats palestins a Síria que eren al voltant de 200.000 el 1977. La població jueva fou autoritzada a emigrar el 1992.

Religió: la majoria de la població és musulmana i el major nombre de fidels correspon a l'ortodoxia sunnita, seguida pels al·lites, xiiïtes i ismailïts. Existeixen també minories cristianes que pertanyen a diverses sectes del cristianisme oriental.

Idiomes: àrab (oficial). Les minories ètniques parlen les seves pròpies llengües.

Nom oficial: Al-Jumhuriya al-Arabiya as Suriya

Capital: Damasc (3.000.000 habitants, 1995).

Altres ciutats: Aleppo (Halab); Homs (Hims); Latakia, Hamah.

2. Les escriptores i els escriptors

Salim BARAKAT (1951)

L' autor

L' obra

L' autor

Salim BARAKAT va néixer el 1951 en el si d'una família kurda habitant al nord de Síria. El 1971 va haver d'exiliar-se a Beirut on ha treballat per diverses editorials i, a partir de 1981, per una de les revistes literàries més importants del món àrab: "**Al-karmel**". Després d'haver viscut diversos anys a Xipre, avui en dia viu a la ciutat d'Estocolm (Suècia). Té una extensa producció en poesia i novel·la i la seva temàtica versa, en especial, sobre la tragèdia del poble kurd.

L' obra

Fragments de "El poble kurd en els camps de tir"

(...) Canviar els noms dels llocs és destruir-ne el seu patrimoni d'imatges. És el que ha passat amb l'atlas àrab, que ha tractat d'identificar-se amb el temps imposant al passat trets "nacionalistes" posteriors.

Fa poc un kurd que conversava amb un altre kurd li preguntava: "Tu d'on vénis?" I l'altre responia: "De Qahtaniyyé (tot fent al·lusió a Qahtan, cèlebre epònim dels àrabs). Però quan el primer li demanà que concretés el lloc del poblet, l'altre afegí que el seu nom era "les Tombes Blanques".

En tan sols tres dècades, el nom del poblet havia estat desfigurat dos cops. La primera quan fou traduït a l'àrab per les "Tombes Blanques", a partir del seu origen kurd, Tirbaspi; després quan fou suplantat per un referent que reduïa la història a la raó. En un país àrab anomenat Síria, desenes de noms que donaven testimoni de l'"estada" dels kurds foren adoptats i després "desviats" per la traducció literal abans de ser eliminats del tot. S'han conservat els noms dels reis procedents de la més remota antiguitat, així com també els noms dels cementiris. Però se n'han esborrat denominacions quan al·ludien a un poble encara viu en terres dispersades amb el temps pels quatre punts cardinals dels mapes geogràfics. I s'han esmerçat a aconseguir que el lloc fos sempre l'espai buit d'un "altre" poble., o que estigués a l'espera d'una "raça a venir", a la qual li correspondria de fer d'aquest lloc el testimoni de la veritat eterna de la seva pròpia raça. Que en un lloc kurd no hi hagi kurds és la condició per traduir el seu nom en pur àrab, tal com ha fet el bon veí turc. I així "Mozane" es converteix en "Tell al -Arab" (...). Estava prohibit inscriure un kurd en els registres civils amb un nom kurd. L'arabisme exigia un canvi de les característiques de la sang. I vet aquí que exigeix també una transformació de les característiques del sòl: el present del temps es converteix en origen del seu passat i en la causa de la seva existència.

Actualment es tracta d'esborrar tota una memòria, de la forma com s'han esborrat pàgines de la història antiga. Els néts es giraran vers els fantasmes dels avis i els veuran en una espècie de franja suspesa en el cel, sense lloc de residència. I tal volta mormolin: "Déu meu, no són més que noms kurds, que no inspiren temor a ningú... per què arrencar-los del lloc que triaren per a si mateixos?"

(...)Fugir, fugir aquí i allà...Fugir de Bagdad a Teheran, de Teheran a Bagdad, d'Ankara a Damasc de Damasc a l'infern...: un triangle que transforma el kurd en peó del xantatge d'un règim contra un altre.

Si el kurd renegué de si mateix, s'assemblaria a una nau sense vela navegant per la superfície de l'oceà abans de ser arrevatada per l'àguila del mar.(...)

(traduït del francès. Autodafe. Ed Denoël. París 2000)

.....

TURQUIA

1. Algunes dades sobre el país

El poble: Els turcs actuals vénen dels grups ètnics originaris de l'Àsia central que s'instal.laren a Anatòlia a partir del segle XI. Hi ha minories d'origen kurd (12%), àrab(1%), jueu, grec, georgià i armeni, les expressions culturals autònomes dels quals (cosa que inclou l'ús i l'ensenyament dels seus idiomes) estan severament coartades.

Religió: majoritàriament islàmica (80% sunnites i 20% alevites, que són txiites no ortodoxos).

Idiomes: turc (Oficial i majoritari) i idiomes de les minories ètniques.

Nom oficial: Türkiye Cumhuriyeti

Divisió administrativa: 74 províncies

Capital: Ankara (2.870.000 habitants)(1995)

Altres ciutats: Estambul (Istambul), Izmir, Adana, Bursa, Gaziantep, Konya.

2. Les escriptores i els escriptors

Emine Segvi Özdamar (Malatya, 1946)

L'autora

L'obra

L'autora

Emine Sevgi Özdamar va néixer l'any 1946 a Malatya (Turquia). Va estudiar a l'escola de teatre d'Istanbul. El teatre sempre ha estat una de les afeccions més importants per la qual cosa ha estat directora i actriu de teatre en nombrosos muntatges tant a Turquia, com a Alemanya i França. També ha escrit obres de teatre i ha treballat com a actriu en pel·lícules de la directora alemanya Doris Dörrie, Hark Bolim i Matti Geschonneck. Escriptora turca en llengua alemanya, és sens dubte, un dels noms més interessants i singulars sorgits a la dècada dels noranta a Europa. La seva principal peculiaritat i allò que aporta una tremenda força i originalitat a la seva literatura és el fet de saber barrejar i alternar de forma continuada i permanent la riquesa de les seves arrels culturals i artístiques en una doble condició.

Per una banda, la condició d'autora provinent del món oriental i, de l'altra, el vessant adquirit i madurat plenament a Occident.

Amb la novel·la "**La vida és un caravanserall**" (1992), va obtenir un notable èxit de crítica i públic en diverses llengües, i el mateix ha succeït amb la seva novel·la "**El pont del Corn d'Or**".

L'obra

Cal no oblidar la seva triple dimensió molt complementària de creadora multifragmentada. Dramaturga amb dues excel·lents obres: **Karagöz en Alàmanya** sobre les estrafolàries aventures d'un immigrant turc que viatja en companyia d'un ase parlant, i **Keloglan en Alàmanya: la reconciliació del porc i el xai**; notable actriu, a les ordres de prestigiosos directors com Matthias Langhoff i, en el cas que ara ens ocupa, vigorosa i esplèndida narradora, representada en diverses obres, d'igual qualitat i to expressiu:

-els contes recollits a **La llengua de la meva mare(1996)** (Alfaguara)

-dues novel·les semiautobiogràfiques: **La vida és un caravanserall (1994)** (Alfaguara- Proa) i **El pont del Corn d'Or(1998)** (Alfaguara) (en versió catalana Proa-Bet, editorial Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 2000).

El llibre "La llengua de la meva mare" tracta del contacte entre dues civilitzacions. En el primer relat del llibre, una jove turca s'adona que està perdent el seu idioma- el que li ensenyà l'avi- i decideix recuperar-lo, tot enamorant-se, de pas, del seu professor. A aquest, la nova passió li costa la vida. En el segon relat, humorístic, un turc es desplaça a Alemanya amb el seu ruc i no aconsegueix de trobar-li sentit al nou món en el qual s'hi sent insegur.El tercer relat ens explica els somnis d'una senyora de la neteja que somnia amb ser Ofèlia dalt d'un escenari. "La llengua de la meva mare" ha obtingut els prestigiosos premis Ingebor Bachman i Walter Hasenclever. Als Estats Units, *Publisher's Weekly* el va incloure en el seu llistat per considerar-lo com un dels millors llibres de l'any.

El llibre **El pont del Corn d'Or (1998)**

El tema d'aquest llibre és el d'una noia turca que vol córrer món i viure experiències per la qual cosa fuig del seu país, Turquia, i agada el tren d'Istanbul que porta els "treballadors estrangers" a Alemanya. La jove, té disset anys i no sap gens ni mica l'alemany, per tant, la seva arribada i estada

a Alemanya sense el coneixement de l'idioma són difícils i li cal esmolar la capacitat d'observació en el Berlín bulliciós i viu dels anys seixanta. Emine Segvi özdamar, també va viure en una residència a Berlín, va treballar a la Telefunken i també va viure les precarietats de la protagonista, per això es tracta d'una novel·la semiautobiogràfica.

La noia, quan uns anys més tard, torna a Istanbul convertida en actriu, troba una Turquia canviada, violenta i brutal. La novel·la acostua les lectores i els lectors als contrastos entre els pobles d'Anatòlia i la bohèmia artística de Berlín, la tradició oriental i la crisi incessant de la modernitat occidental, i sobretot les pors i les esperances dels vaixells que travessen contínuament la mar de Màrmara en direcció a Europa.

Es tracta també d'un llibre d'iniciació i descobriments, però sobretot d'experimentació vital i intel·lectual, ja que fa referència als sentiments, al sexe, la consciència política o l'art. Així, el llibre pot ser definit com a **novel·la d'aprenentatge**, tot i que en aquest cas, formaria part d'un aprenentatge particular, el que fa una noia, crescuda en una família i en un mitjà convencional, burgès i musulmà, i educada fonamentalment per a la defensa a ultrança del seu *diamant*, és a dir del seu virgo, però que mitjançant el viatge esdevé una noia alliberada, independent i, sobretot, **europea**. Perquè aquest és un dels dos costats que caracteritzen el pont d'Istanbul, que dona títol al llibre i que uneix dos móns: l'asiàtic i l'europeu. "Entre Àsia i Europa- dirà la protagonista a la novel·la- no hi havia encara, el 1967, cap pont. El mar separava tots dos costats i quan tenia l'aigua entre els meus pares i jo, em sentia lliure".

Fragments de "El pont del Corn d'Or". (versió catalana de Ramon Monton a l'edició de Proa-Beta, Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 2000)

(...)El sol lluïa a Istanbul, i als kiosks hi havia penjats diaris amb aquests titulars: Alemanya, vol més treballadors turcs. Alemanya accepta turcs. Vaig pensar: Me n'aniré a Alemanya, a treballar-hi un any, i després aniré a l'escola d'art dramàtic. Vaig anar a l'agència central d'Istanbul.

-Quants anys tens?

-Divuit.

Estava sana i al cap de quinze dies em van donar un passaport i un contracte d'un any per a la Telefunken a Berlín.

La meua mare ja no deia res, només fumava sense parar. Estàvem envoltats d'una boira de fum i el meu pare va dir: - Que Al.là et doni coneixement a Alemanya. Però si no pots fer ni un ou ferrat! Com vols fabricar bombetes de ràdio a la Telefunken? Acaba els estudis. No vull que la meua filla es converteixi en una treballadora. Això no és un joc.

Al tren d'Istanbul a Alemanya em vaig passar un parell de nits anant amunt i avall pel passadís i mirant-me les dones que hi anaven a treballar. S'havien abaixat els mitjons per sota els genolls i les gruixudes gomes els deixaven marques a la pell. Els seus genolls nus permetien adonar-me que érem molt lluny d'Alemanya amb més claredat que els rètols per les estacions per on passàvem, els noms dels quals no podíem llegir. Una dona va dir: - Quin viatge, no s'acaba mai!

Totes hi van estar d'acord en silenci; a ningú li va passar pel cap dir res, només les fumadores treien els seus cigarrets, es miraven a la cara i fumaven. Les que no fumaven miraven per la finestra. Una va dir:

-S'ha tornat a fer fosc.

Una altra va dir:

-Ahir també es va fer així de fosc.

Cada cigarret feia avançar el tren més de pressa. Ningú no mirava el rellotge, només miraven els cigarrets que encenien sense parar. Feia tres dies i tres nits que no ens canviàvem de roba. Al terra només hi havia unes quantes sabates que vibraven amb el moviment del tren. Quan una de les dones volia anar al lavabo, es posava ràpidament unes sabates qualsevol, i així, les dones corrien saltironant còmicament amb les sabates d'una altra cap als lavabos embussats. Em vaig adonar que buscava dones que s'assemblessin a ma mare. Una tenia uns talons semblants als de la meva mare. Em vaig posar les ulleres de sol i vaig començar a plorar en veu baixa. Al terra no vaig veure sabates que fossin de ma mare. Que boniques que quedaven, a Istanbul, les seves sabates al costat de les meves. Amb quina facilitat ens les posàvem i anàvem al cinema, a veure la Liz Taylor o a l'òpera.

Vaig pensar, arribaré, em donaran un lliit i pensaré sempre amb ma mare: aquesta serà la meva feina. Vaig començar a plorar encara més i em vaig enfadar, com si no fos jo qui deixava ma mare, sinó que fos ma mare qui m'havia deixat a mi. Vaig amagar la cara rere el llibre de Shakespeare. Quan la nit es va acabar el tren va arribar a Munich. Les dones que feia dies que s'havien tret les sabates, tenien els peus inflats i van enviar les que s'havien deixat les sabates posades a comprar cigarrets i xocolata. *Çicolata, Çicolata*.

Vivia amb moltes dones a una residència de dones, una *frauenwohnheim*, nosaltres en deiem wonaym. Totes treballàvem a la fàbrica de ràdios. Totes havíem de portar una lupa a l'ull dret mentre fèiem la feina. I fins i tot quan tornàvem a la wonaym, al vespre ens miràvem o miràvem les patates que pelàvem amb l'ull dret. Si es descosia un botó, les dones també el cosien amb l'ull dret obert. L'esquerra s'anava tancant i quedava mig cluc. També dormíem així, amb l'ull esquerra mig cluc, i quan al matí, a les cinc, buscàvem els pantalons o les faldilles a la penombra, vaig veure que també les altres dones com jo només buscàvem amb l'ull dret. Des que treballàvem a la fàbrica de bombetes de ràdio fèiem més cas de l'ull dret que de l'esquerre. Amb l'ull dret darrere la lupa podíem doblegar amb les pinces els fils prims de les petites bombetes de ràdio. Els fils eren com les potes d'una arany, a molt delicats, gairebé invisibles sense lupa. El cap de la fàbrica es deia Herr Schering. Les dones li deien Sherin, i també Sher. Després afegien Herr a Sher, i així en boca d'algunes dones es deia Herschering o Herscher.*

*En alemany, Herrscher, vol dir sobirà.

.....

(...)Vaig caminar en direcció cap al Pont del Corn d'Or, que uneix les dues parts europees d'Istanbul. Els homes es grataven com abans entre les cames pel carrer. La multitud de vaixells que hi havia al costat del pont lluíen al sol. Les llargues ombres de la gent que caminava pel Pont del Corn d'Or es projectaven a totes dues bandes del pont damunt dels vaixells i travessaven els

seus cossos blancs. De vegades també, s'hi projectava l'ombra d'un gos de carrer o d'un ruc negre sobre blanc. Després de l'últim vaixell, les ombres de la gent i dels animals es projectaven al mar i continuaven caminant-hi. Per damunt d'aquestes ombres volaven les gavines amb les seves ales blanques; també les seves ombres es projectaven damunt l'aigua, i els seus crits es barrejaven amb les sirenes dels vaixells i els crits dels venedors ambulants. Quan vaig travessar el pont, em va semblar com si hagués d'empènyer l'aire que tenia al davant amb les mans. Tot es bellugava molt a poc a poc, com en una vella pel·lícula a càmera lenta amb un excés d'exposició. Nens petits o homes grans portaven a l'esquena bidons d'aigua de l'època otomana i venien aigua a la gent, cridaven "aiiguaaa" cap al cel, i la gent semblava com si s'aferrés a aquestes veus que cridaven "aiiguaaa" per no desanimar-se a causa de el calor.

Al final del Pont del Corn d'Or hi havia una gran mesquita; allà els cecs s'asseien sota el sol, i els coloms se'ls hi asseien als caps i a les cames, perquè els cecs venien cereals. Quan la gent passava per allà, els coloms arrencaven a volar de cop i volta, tornaven a baixar i continuaven picant el gra dels cecs. Dos homes cecs anaven agafats del braçet i somreien; portaven sabates dels anys cinquanta, com d'Elvis Presley amb talons alts. Un altre home cec es va girar a dreta i a esquerra i va dir:

-Musulmans, ajudeu-me, doneu-me un braç.

Un home ben vestit el va ajudar. El cec va caminar agafat tranquil·lament del seu braç en direcció cap al Pont del Corn d'Or, i els coloms van tornar a sortir volant del seu damunt.

.....

(...) Aleshores, el 1967, entre Àsia i Europa encara no hi havia cap pont. El mar separava els dos costats i quan l'aigua em separava dels meus pares, em sentia lliure. En una rondalla, un home jove llançava un mirall darrere seu; els gegants que el volien devorar el perseguien, però el mirall es va convertir en un gran mar i els gegants es van quedar a l'altra banda de la costa. També podia mentir i dir: "Pare, se m'ha escapat l'últim vaixell, he dormit a ca la meua professora". El costat asiàtic i al costat europeu d'Istanbul eren dos països diferents. Contaven que un dels nostres professors de teatre havia utilitzat aquests dos costats d'Istanbul per fer-se famosos. Quan era jove, havia anat, segons deien, a Rússia, on havia treballat com a ajudant del cèlebre director de teatre rus Stanislavski. Després havia tornat i havia treballat com a director de teatre a Istanbul, i molts deien que era el millor director de teatre de tot el país.; que era el nostre Stanislavski. Però els seus enemics explicaven que va dir a tots els seus amics, al costat europeu d'Istanbul, "adéu, me'n vaig a Rússia amb Stanislavski", però que després només havia viatjat al costat asiàtic d'Istanbul. El trajecte durava vint minuts. Allà, s'havia amagat durant sis mesos en una casa, havia llegit i s'havia après de memòria tots els llibres de Stanislavski i al cap de sis mesos havia sortit del seu amagatall al costat asiàtic d'Istanbul i havia tornat amb el vaixell al costat europeu. Si havia estat realment així, jo no ho sabia: potser només es tractava d'una mentida contra aquell professor, perquè era tan famós. Diuen que "qui té moltes moltes pomes al seu arbre, l'apedreguen.". A mi m'agradava molt, aquest professor. Tenia més de noranta anys; a la seva classe havíem d'inventar-nos ràpidament una història, pujar a l'escenari i interpretar tots els personatges de la nostra història.

.....

Mehmed UZUN (1953)

L' autor

L' obra

L' autor

Mehmed Uzun va néixer a una petita població del sud-est anatoli i està considerat un dels principals escriptors kurds, tot i que també escriu i publica en turc i suec. La seva obra, traduïda a mitja dotzena de llengües, és molt extensa ja que no sols ha escrit set novel·les, sinó que també es dedica a l'assaig de ple. Ha fet una antologia de la literatura kurda. **Mehmed Uzun**, com molts tants altres intel·lectuals kurds viu a l'estranger i es va haver d'exiliar. L'exili fou un catalitzador per revifar la literatura kurda dels seus avantpassats, per recuperar-la i per reivindicar-la. Avui en dia viu a Estocolm.

L' obra

Fragments de "El renaixement kurd a l'exili"

1. Un dels símbols de la meua infància, que em persegueix com una ombra, és la meua àvia. Corpulenta, amb els trets del rostre molt marcats com en un retrat històric, robes que eren testimoni d'una època ja passada, ulls com fonts de calor i entusiasme, i una veu suau com el vellut, es va convertir en una de les poques persones que han marcat la meua vida. La meua mare era l'única noia dels set fills que va tenir. L'escalfor i l'afecte indescriptibles que caracteritzen en el meu país les relacions entre mares i filles va existir entre elles: un amor i una tendresa intensos, una protecció i una cura permanents, una joia sense fi...La meua àvia vivia a la mateixa ciutat que nosaltres, tot i que vivia en un altre barri. Tot i això, venia a veure'ns molt sovint- teníem un gran jardí amb presseguers i magraners- i sempre que podia es quedava amb nosaltres uns quants dies i fins i tot unes quantes setmanes. Duia molts regals per a la seva filla i per a mi, que era el seu primer nét. Aquelles visites seves transtornaven la rutina de la nostra vida i tenien el color de la flor dels magraners: es preparaven els millors plats, ens posàvem els vestits millors, de colors més vius, anàvem de visita i rebíem convidats. El rostre de la meua mare s'encenia amb el color del presseguer madur.

M'encisaven les nits que es feien tan curtes en aquelles ocasions inolvidables: les nits il·luminades pels seus relats èpics i les seves històries. La meua cambra, petita, tenia una gran finestra, tot i que no hi havia manera que estigués ben il·luminada de nit amb les nostres espelmes; però les seves històries les omplenaven d'una claredat engegadora. Jo desitjava que aquelles nits no acabessin mai i no parava de repetir-li a l'àvia que no volia adormir-me. Sempre acabava endormiscant-me; però les nits es cloïen sempre per donar pas a un nou dia. Així és que no em quedava un altre remei que esperar amb impaciència la propera nit. I, amb la meua saviesa

de nen, comprenia que algunes regles eren més poderoses que jo, que eren independents dels meus anhels i dels meus desigs.

Quan era amb nosaltres, cada nit, abans d'adormir-me, l'àvia venia i seia a la vora del meu llit i m'acariciava els cabells amb les seves llargues mans venoses. Jo m'aprofitava immediatament de la situació: segur que m'explicava una història apassionant. Posava el coixi cap enrere i, somrient silenciosament, posava el cap sobre els seus genolls. I després d'aquesta cerimònia tranquil·la i harmoniosa, venien les paraules llegendàries procedents del més remot de la història. I ella, mot rere mot, els entrelligava com perles en un collar- feia anar el dialecte zaza del kurd antic, que s'assembla molt al zoroàstria, em conduïa a un món diferent i lumínic. Els mots plens d'imatges misterioses recreaven el Tigris i l'Eufrates i jo em deixava dur per les onades dolces i clares i anava entrant en els túnels del son...(...)

2. Aquestes paraules eren realment misterioses: es referien a països mai vistos, a les muntanyes del Càucàs, als deserts del Iemen, a les illes gregues, al Magrib...Tots aquests llocs eren **welatê xerîbiyê**, llocs misteriosos on havien anat els kurds, però d'on no n'havien retornat mai més: països que seguien essent estranys i que es trobaven a distàncies infranquejables. Els seus noms havien passat a formar part integrant de la literatura kurda.

Per descomptat que en aquella època jo ignorava que aquests països, aquests llocs, aquests noms, estiguessin vinculats a la trista realitat dels kurds. Per a mi no eren més que màgics països de gegants, d'herois legendaris i de formidables guerres. Com ho havia de saber jo que aquestes paraules càlides i magnífiques describien el dolor, la tragèdia, el desig insuportable? Em calia temps per integrar-los i comprendre'ls, em calia abandonar el món innocent de la meua infància i assimilar els fets socials i culturals; tenir consciència de la meua identitat nacional i de la meua personalitat; i estudiar la meua pròpia història, plena de llacunes i encarada a l'oblit. Em calia temps..., les seves lliçons i els seus consells.

Anys després, mentre passava la meua juvenesa a la presó, vaig descobrir que les muntanyes del Càucàs, els deserts del Iemen, les illes gregues i els països del Magrib eren llocs d'exili per als kurds. Els havien enviat allí individualment, amb la família sencera o, en la majoria dels casos, en massa. Els otomans els havien arrencat del seu país a la força, per desplaçar-los a terres llunyanes de les quals mai no havien sentit a parlar. I des de 1923 la nova República turca no havia parat d'enviar kurds a l'exili per clivellar la seva lluita per la independència, dividir-los i sotmetre'ls. Separant les famílies, els clans, les tribus. Destruïnt pobles i llogarrets. Dins la neu de l'hivern, dins el calor de l'estiu. Sense treva.

Durant les nits interminables passades a la presó, vaig aprendre que el camí vers **welatê xerîbiyê** era ple de cadàvers kurds.(...) Més tard vaig aprendre el verdader significat de **welatê xerîbiyê**: la separació del seu país natal i de les seves arrels; la condemna a viure a un país estranger i desconegut; l'oblit; el desig sense fi i la nostàlgia. Rere els dos mots, que la meua àvia pronunciava amb els ulls brillants i una veu molt dolça, s'amagava un dolor terrible

2. Els camins que duïen a **welatê xerîbiyê** també s'obriren per a mi. Durant l'estiu de 1997 em vaig unir a la llarga caravana que formaven els exiliats des de feia dos-cents anys. En una càlida nit estiuenca, dins la foscor més completa, vaig franquejar la frontera i vaig donar les meves primeres passes

en les tenebres de **welatê xerîbiyê**. Amb el cap ple de somnis i d'imatges. Amb un futur incert. Vaig passar la resta d'aquell estiu a Damasc, la capital de Síria, que havia estat el bressol de nombroses civilitzacions orientals i àrabs. Damasc no ha estat tan sols un punt de trobada per a Orient i Occident, ni un lloc on han madurat cultures i civilitzacions diferents: la ciutat ha estat també terra d'exili per als kurds. Tota la història de **welatê xerîbiyê** hi està enterrada. A Damasc hi trobes la tomba de Saladí, el cabdill musulmà d'origen kurd que va combatre contra els creuats. Però també hi estan enterrats molts líders kurds, intel·lectuals, escriptors i responsables polítics de primera fila. Els cants de dolor, d'esperança, d'enyorament, que ja no es poden cantar, també estan sepultats als barris humils de Damasc. Aquesta cita de l'escriptor polac Witold Gombrowicz, que va passar la major part de la seva vida a l'exili, pot aplicar-se als kurds de Damasc: "L'exili és un cementiri..."

4. (sobre el país adoptiu i sobre l'enriquiment de l'exili)

(...) He guanyat una nova llengua..., una llengua que em permet expressar-me de manera distinta i sense arriscar-me al sofriment, a les restriccions, i a les contradiccions de la meua llengua materna. Amb la seva ajuda he adquirit un nou país, una nova cultura i una nova literatura. He conegut noves persones i costums, valors, experiències, llengües i cultures noves també. Gràcies al meu país adoptiu, he pogut accedir a la resta de l'Escandinàvia, al món sencer, als seus pobles i a les seves tradicions. He adquirit la llibertat d'elecció. M'he adonat que, més enllà de mi mateix, del meu poble i dels nostres problemes, hi havia un món immens; que no érem el centre de tot i que altres pobles tenien el mateix valor. Per al meu astorament, he descobert que tenia sentiments i experiències semblants a les d'un àrab, un lituà, un txec, un uruguai, un polac, un xinès o un del Congo. He comprès que tots els dictadors s'assemblen, que tot ha de ser jutjat conforme a valors humans universals. I ho he après modestament. He après a no ser un heroi. He desenvolupat una curiositat infinita i un desig entusiasta de saber. He adquirit una universalitat: la identitat d'un ciutadà del món. He pres possessió d'una literatura mundial que m'enriquirà sempre el cor i consolarà el meu esperit. He après l'art de navegar entre les llengües i les cultures, a distingir amb més encert els matisos dels colors. I m'he endut una enorme sorpresa en comprendre que tot a la terra està en relació amb una realitat simple: la humanitat...

De debò que he après tot això? Ho pot afirmar amb certesa qui viatja pels túnels de l'atzar i el canvi? No n'estic del tot segur, però és el que en penso.

Amb tots aquests guanys he tornat a descobrir la meua llengua materna. He tornat a aprendre la meua llengua prohibida, l'he entès millor o l'he abraçat amb un amor més profund i apassionat. He retornat a la meua cultura proscriu, a la meua història deformada, a les meves arrels sufocades, a la meua identitat assimilada. Per primer cop he vist el meu país dividit com una entitat composta d'un mosaic de colors. Més amunt de l'argot polític i ideològic, hi he establert una relació humana. He decorat amb les seves ombres invisibles les pàgines que escrivia les nits fredes d'hivern a Estocolm. He intentat escriure aquelles pàgines en qualitat de ciutadà del món i en qualitat de kurd; per fornir un pont entre la meua llengua i el món. He dedicat les meves novel·les als seus estimats fills. I me n'he tornat a enamorar.

.....

VIETNAM

1. Algunes dades sobre el país

El poble: Els vietnamites formen la majoria de la població. Les tribus muntanyenques, compostes per diverses ètnies del sud d'Àsia- tho, hoa, tai, khmer, muong, nung- i els descendents de xinesos constitueixen la resta.

Religió: Majoria budista, i cultes tradicionals. Hi ha prop de 2 milions de catòlics i uns 3 milions de seguidors de les sectes hoa-hao i cao- dai.

Idiomes: vietnamita (oficial) i llengües de les minories ètniques.

Nom oficial: Un'ó'c Công Hòa Xã Hội Chủ'Nghĩ'a Việt Nam.

Capital: Hanoi 3.507.000 habitants (1995)

Altres ciutats: Ho Chi Minh(abans Saigon), Haiphong; Da-Nhang.

.....

2. Les escriptores i els escriptors

Hô Xuân Hương

L'autora

L'obra

L'autora

El nom d'aquesta autora esclata com un foc d'artifici dins la literatura clàssica vietnamita ja que se la considera com una "infant terrible" de les lletres. Es tracta d'un cas especial, lloat per uns i criticat pels altres, perquè H[^]Xuân Huong trenca amb les normes de la seva societat encara feudal en el segle XVIII amb la seva actitud personal i de denúncia contra els bonzos ignorants, els mandarins autoritaris i reivindica una llengua sòlida, despüllada, rica i plena de realisme popular i també el dret a la vida i a l'expressió de l'amor sense embuts i prejudicis.

De fet, no és fins gairebé als anys seixantes- duant la República Democràtica del Vietnam- que hi ha un reconeixement ferm de la crítica sobre l'autora que ha tingut també molts detractors, cosa que succeí durant tots els temps- o bé suscitava una admiració entusiasta o una condemna total.

Segons un dels crítics més prestigiosos que la reivindica el 1962 : Hô Xuân Huong fou educada a Hanoi en el barri pintoresc de Khan Xuan a la vora del llac de l'ouest. Es tractava d'una dona culta però molt revolucionària per a l'època. Una poeta lírica el lirisme de la qual cal comprendre'l com el sentit de l'expressió dels sentiments i les sensacions en un estat pur, gens falsificades, per la carcassa i la hipocresia social. "El seu drama fou el de ser la primera a reivindicar els drets del cor i de la carn en una època en què la raó servia d'etiqueta legítima per ocultar tots els crims, en una època en què el confucianisme havia drenat tota l'empenta vital d'una societat tancada. El seu drama fou també el de ser intel.ligent i de servir-se d'aquesta intel.ligència en una època en què l'ignorant era ben bé el prototipus universal. Hô Xuân Huong, és la passió, el coratge de viure. Cosa difícil i no exempta de perill dins l'Àsia feudal en què la dona era educada des de la infància dins la por de la vida, una vida que devia fugir per restar fidel al concepte de virtut femenina. Casada un parell de cops i després vídua, fou una incansable viatjera i una gran amant i va saber viure la seva vida amb una gran audàcia." Un dels grans valors, sens dubte, d'aquesta autora vietnamita fou el de reivindicar i d'expressar l'amor carnal de la dona i de fer-ho sense vergonya.

L'obra

Alguns poemes

Tremola l'oreig d'estiu que ve de l'Est
Tot just estirada, la noia es deixondeix
La pinta de bambú dels dels cabells, rellisca
La brusa vermella s'escola i deixa veure les mames
No hi ha rosada sobre els dos turons del País de les Fades
La font de flors d'aigua no s'ha després
L'home de bé, dubtant, no pot evitar de mirar-la
Partir seria frustrant, però restar un inconvenient.

.....

El coll de Ba Doi*

Un coll, un coll i un altre coll,

Lloat sigui qui cisellà aquest paisatge agosarat!
El pòrtic s'obre vermell
Una roca jeu allà, vert fosc, plena de molsa
La branca de pi tremola amb els rafals del vent
La rosada perleja sobre les fulles de salze mullades
Sàvies, sense pudor, ningú no vol renunciar
A peus nus, genolls desfets, tots hi volen escalar.

*Es tracta d'una collada entre Ninh Binh i Thanh Hoa.(hi podem veure clares reminiscències sensuals)

.....

La cova de Cac Co

La natura ha creat aquesta roca
Una clivella la parteix en dos, clivella profunda,
La molsa en cobreix les vores
L'obertura es fa desitjosa
Dels pins que sacseja el vent hi ha la mesura
L'aigua ben fresca hi perleja i degota
I el camí per penetrar-hi es perd en la foscor.
Lloat sigui l'escultor que l'ha esculpida amb talent
Quanta gent s'hi deleix davant tal obertura!

.....

La Muntanya del Marit i de la Dona

Quin espectacle més divertit ens ofereix el Creador.
Hi havia el Marit, hi afeigeix la Dona
Dalt l'home amb el crani blanc de neu
Sota la dona amb les galtes humides de rosada
El seu afecte, sota els raigs de lluna es deixondeix
I el seu amor, per les valls i les aigües s'uneix estretament
Així com aquestes roques coneixen l'amor
Amb més motiu, nosaltres, humans, en la nostra joventut!

.....

.XINA

El poble: Hi conviuen 56 nacionalitats oficialment reconegudes com a tals. Els han (91,96%), xuang (1,37%), mantxu (0,87%), hui (0,78%), miao (0,65%), uighur (0,64%), yi (0,58%), tutxia (0,50%), mongolès (0,42%), tibetà (0,41%), puyi (0,23%), tung (0,22%), yao (0,18%), coreà (0,17%), pai (0,14%), hani (0,11%), kazak (0,1%), tai (0,09%), li (0,09%), d'altres (0,51%).

Religió: el 59, 2% de la població es declara no religiosa. La conjunció d'elements místics del budisme i del taoisme, el confucianisme (qu és un codi moral, no una religió), d'altres ritus i creences populars constitueixen el que podríem anomenar la "creença" predominant. La principal religió formal és el budisme (6%). Hi ha minories musulmanes i cristianes.

Idioma: El xinès (oficial) és una modernització del mandarí del nord. A la resta del territori existeixen variants, de les quals la més estesa és el cantonès, al sud. Les minories ètniques utilitzen les seves pròpies llengües.

Nom oficial: Zhonghua Renmin Gongheguo.

Divisió administrativa: 23 províncies, 5 regions autònomes i 3 municipis.

Capital: Beijing, 5.769.607 h. (1990)

Altres ciutats: Shanghai, Xianggang (Hong Kong), Shenyang.

.....

La creació literària

Wang Anyi (Nanking, 1954) (prosa)

Ying CHEN (Shanghai 1961) (prosa)

Bei DAO (Pekín, 1949) (prosa)

Gao ER TAI (Goantxun, 1935) (prosa)

Zhang KEJIU (Qinyuan, 1278) (poesia)

Li Qingzhao (Shandong, 1084) (poesia)

Gao XINGJIAN (prosa)

Deu contes xinesos.

Sobre l' "essència del Zen".

Textos clàssics de mestres xinesos (Dahui, Yuanwu, Foyan, Yuansou, Linji, Mazu, Fanyan, Wuzu, Yin-an i altres).

.....

Wang ANYI

1. L'autora

Wang ANYI, nascuda a Nanking el 1954 és filla de la famosa escriptora Ru ZHIJUAN, molt coneguda a la Xina i descriu admirablement la Xina contemporània. Ens parla d'una Shanghai diferent, una ciutat viscuda des de l'interior i contraposada a la dels textos dels altres autors i autores, com una mostra d'una mateixa realitat mai unívoca. El seu relat "La darrera estació" va guanyar un important premi nacional el 1984.

2. Fragment de "La darrera estació" (1984)

-La propera estació és Shanghai! El tren ja no continua més enllà...!

-Dins de poc ja serem a Shanghai!-

Un dels que estaven del tot adormits, va obrir de sobte els ulls.

-És la darrera estació!

Uns altres, els més impacients, es van treure les sabates i van pujar als seients per baixar les maletes.

Es tractava d'un grup d'homes d'uns cinquanta anys, tots ells procedents de la ciutat de Kaxgar, a Xinjiang. De seguida es van posar a discutir què farien a Shanghai: Trobar un hotel. Sobretot, dutxar-se. Trucar per telèfon a la fàbrica de maquinària pesada per tal de posar-s'hi en contacte. Després, ...anar a sopar a un restaurant occidental!

- Fantàstic, vinga, anem a sopar a un restaurant occidental!

Estaven molt animats. Tots eren llicenciats i els havien destinat a Xinjiang des de Pekín, des de Fuzhou i des de la província de Jiangsu. Tot i que parlaven diferents accents dialectals, tenien un aspecte molt semblant als habitants de Xinjiang, tant pel que fa a l'aspecte extern com pel que fa al seu tarannà.

Es van posar a xerrar amb molt d'entusiasme: les diferents nacionalitats de Xinjian eren interessants; les cançons, bellíssimes; els balls, fascinants; i les criatures, tan vitals!

- Quan de temps t'hi quedaràs, a Shanghai?- va preguntar a Txen Xin un de Pekín, mentre li donava un copet afectiu al braç.

Txen Xin que mirava distret per la finestra, va girar-se i tot esbossant un ample somriure va contestar:

-Aquest cop m'hi quedo definitivament. No me n'aniré mai més!

-T'hi han destinat?

-Sí, torno a casa.

-I la dona i els fills?

-Però si no en tinc!- Txen Xin es va enrojolar. –Si no, no m'haurien donat aquesta destinació.

- Vaja, tens un caràcter fort!- el pekinès li va donar un altre cop més fort al braç-. Els que sou de Shanghai no podeu viure sense la vostra ciutat!

- És que és el lloc on vaig néixer.

- Però, a més de la ciutat on neixes, existeix el món.

En lloc de respondre-li, li va amotllar un somriure.

-Cal saber trobar el plaer a tot arreu on vagis, amb totes les condicions de vida. Si vas a Harbin, patines; Si vas a Guangzhou, nedes. A Xinjiang menges carn. A Shanghai pots anar a menjar a un occidental... Tant li fa on et porti el destí . Un cop has arribat al nou lloc, has de saber-hi trobar les coses agradables, encara que estiguin ben amagades. Gaudir de la vida plenament. Potser sigui això la felicitat.

Txen Xin tenia encara el somriure a la boca. Mirava distret els camps que corrien veloços a través de la finestra. Eren camps conreats, tan ordenats ue semblava que estiguessin brodat. Un terreny era groc, l'altre, verd fosc; l'altre verd clar... A la vora del riu n'hi havia un de triangular de color violeta. Cada tros de terreny s'aprofitava al màxim i es delimitava amb cura. Per als ulls acostumats a les terres sense límit de la Xina del Nord, aquests camps podien haver estat més estrets i molt a prop els uns dels altres. Però calia reconèixer que aquí tot era fresc, com acabat de rentar per aigua neta. Aquesta era la Xina meridional! Aquesta era la perifèria de Shanghai! Ah, Shanghai!

El tren ja anava deixant els camps enrere i ja entrava dins el cas urbà. Vet aquí les fàbriques, els edificis, els autobusos, la gent... Shanghai s'apropava cada cop més i es feia més concreta. Els ulls de Txen Xin s'humitejaren i el cor li va començar a bategar amb força. Ja havien passat deu anys des que havia deixat la ciutat, deu anys en què Shanghai era llunyana, més desenfocada, deu anys en què sabia que no es podia permetre la possibilitat de tornar-hi.

Tot i que hi pensava...

L'havien admès finalment a l'escola de magisteri i, després del diploma, el van enviar a una escola rural. D'aquesta forma va obtenir un treball que li permetia viure, una solució que posava fi als seus continuats esforços i que li obria una nova pàgina a la vida. Tot i això ell encara no es sentia prou satisfet del tot, encara semblava que no havia arribat al final, que encara havia d'atènyer un altre punt. Inconscientment esperava i desitjava quelcom millor. Tan sols després de la caiguda de la "Banda dels Quatre", quan molts joves diplomats van començar a tornar a Shanghai, va comprendre què desitjava i on era verdaderament el seu objectiu.

Durant els darrers deu anys havia anat força sovint a Shanghai, a veure els seus pares quan tenia vacances o quan havia de desplaçar-se per alguna

comissió. I totes les vegades s'havia sentit com a marginat per la seva ciutat. S'havia sentit foraster, estranger, allunyat.

La gent de Shanghai despreciava els estrangers i ell no suportada els esguards plens d'altivesa i amb aires de superioritat. I de tota manera, no podia deixar de reconèixer que Shanghai era una ciutat bella de debò, avançada i privilegiada. Als grans magatzems hi podies trobar de tot. La gent vestia millor, existia l'alta costura, duia roba més moderna. Els restaurants estaven més nets i eren més refinats. Als cines hi trobaves pel·lícules actuals, vertaderes estrenes. Era com si Shanghai representés tot allò modern de la nostra època; era el símbol de la vida cultural xinesa. A més a més, aquí hi tenia la seva casa i hi vivia la seva família. La seva mare i els seus germans. El seu pare havia mort...Els seus ulls s'humitejaren de nou; va somriure amb els ulls plens de llàgrimes. Estava disposat a sacrificar-ho tot, a renunciar a tot per tal de ser traslladat a la seva ciutat. Per això, quan va saber que la seva mare es volia jubilar, es va començar a bellugar. Abans que res, havia de recuperar el títol de "jove diplomata que s'ha fet camperol"*.

Pel que fa al fet que havia estat admès a una escola de magisteri i que havia obtingut un lloc de treball a un col·legi, era millor oblidar-ho, esborrar-ho. I tot per aconseguir un "vist i plau" al document de tornada. En tots els sentits li havia calgut dur una llarga batalla, dura i encaparrada, però se n'havia sortit.

El tren ja entrava a l'estació. Va obrir la finestreta; de seguida va sentir sobre el seu rostre un airet lleuger, el vent de Shanghai. A l'andana veié el seu germà petit, molt més alt que ell i molt guapo. Ell també el va veure i es va posar a córrer darrere el tren mentre cridava tot somrient: Germà!

A Txen Xin se li va encongir el cor. Li va envair una espècie de remordiment. Però també va recordar com ara fa deu anys el seu germà gran, que va anar a acomiadar-lo a l'estació, corria rere el tren que se l'enduia lluny de Shanghai. El cor va començar a bategar amb el seu ritme normal.

El tren s'aturà. El germà petit de seguida va poder abraçar-lo, tot bleixant.

- Com està la mare?

-

- Força bé. Està preparant el dinar. Aquest matí s'ha llevat a les tres per tal de trobar alguna cosa ben bona al mercat.

-

Txen Xin va voler dir alguna cosa. Però tingué una sensació estranya al nas i li semblà que la gola se li encarcarava. Va baixar el cap; no va dir res. Com ell ja no deia res més, l'altre també es quedà en silenci.

- "que s'ha fet camperol": segons la política vigent llavors (1979), el que jubilàva tenia dret a fer tornar a la ciutat a un fill que hagués estat destinat a treballar al camp, i que podia prendre el lloc que el jubilat deixés a l'oficina o a la fàbrica.

(traduït de l'espanyol .Wang Anyi "La darrera estació." Letras de Viaje. Ed. Acento.Madrid, 1977.)

.....

Yin CHEN

1.L´autora

2.L´obra

1.L´autora

Yin Chen va néixer a Shanghai el 1961. Va estudiar el francès a la Universitat de Fudan i es dedica a la traducció tècnica i comercial a l'Institut de recerca astronàutic de Shanghai. El 1989 es trasllada a Montréal (Canadà) per continuar i eixamplar els seus estudis de lletres. El 1992, entra al món de la literatura d'una manera remarcable amb l'obra "La memòria de l'aigua" ("La mémoire de l'eau") en la qual evoca amb molta tendresa la seva àvia Lie-Fei. Un segon llibre segueix a aquest èxit: "Les lettres xinoises" (Les cartes xineses) el 1993, de les quals n'oferim uns fragments. El 1995 apareix "Ingratitude" ("La ingratitud") que obtingué també un gran èxit de públic i un gran reconeixement de part de la crítica. Amb aquest motiu obtingué el premi "Fèmina". La novel·la es traduí tot seguit a l'italià, l'espanyol i a l'anglès.

L´obra

"La memòria de l'aigua" (1992)

"Les cartes xineses" (1993)

"La ingratitud" (1995)

.....

"Les cartes xineses" s'inscriu dins el tipus de novel·les anomenades "epistolars".

Els personatges són de Shanghai i es tracta de són dos joves enamorats, Yuan i Sassa. Però com que ell se sent estranger dins del seu propi país, un dia, decideix d'establir-se a Montreal. A Sassa no li ve de gust i, a més, no acaba de veure que això d'autoexiliar-se sigui un bon remei per tal de resoldre els problemes de la pròpia existència, allò que en francès s'anomena "le mal de vivre", així es que decideix de quedar-se a Shanghai i, per tant, de no seguir-lo. Però, l'amor, serà capaç de suportar un allunyament com aquest?

Tot inscrivint-se dins la tradició epistolar, "Les cartes xineses" toquen el tema del desarrelament, dels comiats, del xoc de les cultures i dels amors impossibles. Aquestes cartes, en què tots els mots hi són permesos, llevat els de la sinceritat, estan travessats per una inquietud fonamental: la inquietud de la qual s'empara l'ànima quan pren la mida de l'aprofundiment.

.....

Fragments de "Les cartes xineses" de Ying Chen

" Ja sóc a l'aeroport de Vancouver. Ara he de prendre un avió canadenc per continuar el meu trajecte. Tot esperant l'hora de partir, voldria tornar-te a repetir, Sassa, com pateixo per haver-te deixat. Quan pujava a l'avió, tu somreies. Com m'has pogut fer això, dolenteta meva? Com és que no has

plorat ni una mica en un moment com aquest? És cert que els teus plors no m'haurien pas consolat. Però el teu somriure mut, el teu somriure intel·ligent i un xic burleta m'ha trasbalsat. Se m'ha imprès a la memòria i m'engendrarà penes que m'acompanyaran tant sí vols com si no vols en aquest nou camí de la meva vida. És això, el que volies, eh?

És inútil intentar donar-te explicacions. Tu ho pots entendre i suportar-ho tot menys això. Trobes normal que abandoni la terra que m'ha nodrit durant vint anys, per un altre racó del món, totalment desconegut. Tu mateixa m'has dit que aprecies de mi aquest instint vagabund que tinc. Però no vols creure't que és deixant aquest país que aprendré a estimar-lo millor.

El mot "estimar", tu el trobaràs potser un xic fort. No obstant això, et podria dir que, avui, més que mai, és quan sento una profunda necessitat de reconèixer que pertanyo al meu país. Quan viatges és important de pertànyer a un país. Un dia, entendràs tot això que et dic: quan presentes el teu passaport a una senyora sorruda, quan et trobes enmig de la gent que ignora la teva llengua i tu n'ignores la seva i, sobretot quan et demanen contínuament de quin país véns. Per poder viure en un món civilitzat, cal identificar-se, vet-ho aquí.

Yuan de Vancouver.

"Per fi la teva carta!(...)Què puc dir-te ara? "Que tinguis sort", potser? Però de tota manera no sé ver quina mena de sort t'adreces. A mi em sembla que és en aquest país, el teu, on tens totes les oportunitats. Tens els teus pares que t'han mimat, la teva nòvia, disposada a tirar-se al riu Huang-Pu per tu, el teu lloc de treball ferm com el ferro, el teu petit apartament, gairebé gratis. I és clar que tenies problemes aquí, com jo, com tothom. No suportaves gens bé el gust inquietant de l'aixeta, l'olor esborronadora dins dels autobusos plens de gom a gom, els veïns que et coneixien més que a tu mateix, etc.

Però és que mai hi ha hagut felicitat sense enuigs o enuigs sense felicitat? A l'escola vam aprendre un proverbi francès: "Després de la pluja, ve el bon temps". Hi ha algun proverbi semblant per allà on ets? La gent és tan optimista com aquí? Jo continuaria la frase així: "...I després del bon temps, la pluja (o la neu)." Això serveix per al proverbi. Pel que fa a tu, prefereixo desitjar-se un temps etern. Una abraçada, sol meu.

Sassa, de Shanghai.

(...) Com podries fer-li entendre a la meva mare que estic la mar de bé aquí? (...)Estic content amb la vida que faig. Si això no t'acaba de consolar, pensa encara que la lluna d'aquí és molt més bella que la del nostre país. És més grossa i més clara. Té la pinta d'estar en bona forma. La meva mare hauria de comprendre que és important per a mi això de tenir a sobre del cap una lluna saludable. M'havia inquietat tant abans per aquella lluna pal·lida, per aquesta fragilitat de la nostra lluna, sempre tan ombrívola pels núvols, una lluna que semblava que s'havia de transformar en un nores amb aigua, a caure del cel i a morir sota els nostres peus! A vegades, quan estava malalt, em preguntava si no era per mor d'aquesta mena de lluna. No era just. I, veritablement, no volia morir amb ella.

Segueixo dos cursos d'informàtica durant el dia i un curs de francès a la tarda. A classe, ni tan sols puc contestar el meu professor perquè no entenc ni tan sols les preguntes. Els meus reflexos sembla que s'hagin apaivagat des que

sóc aquí. El professor ja no gosa preguntar-me gaire per no haver de suportar els meus “perdó?”.

Tinc tantes coses per aprendre. La curiositat, desapareguda a la meva joventut, m’ha tornat a ressuscitar de cop i volta. Visc com si acabés de néixer, com si fos un nadó. Hi ha alguna cosa per nosaltres, els mortals, més interessant al món que la de renéixer? Així doncs, suggeriria a tothom que s’expatriés. I tu la primera, certament.

Yuan de Montréal.

(traduït directament del francès: Yi Chen: “ Les lettres xinoises”. Babel, Lémeac,1993.)

..... ,

Bei DAO:

- 1.L´autor**
- 2.“Diari de les meves mudances” (prosa)**
- 3.Recull de “Descodificació” (poemes)**

1.Bei DAO (Pekín, 1949)

Nascut a Pekín, Bei Dao és el cap del que s’anomena la poesia “fosca” o “elusiva” (“nihilista i antimarxista, segons les autoritats xineses). Va ser un dels 33 intel·lectuals xinesos que van firmar l’abril de 1989 una petició tot demanant a aquestes autoritats el respecte als Drets Humans i la democràcia, dos mesos abans dels esdeveniments organitzats pels estudiants a la plaça de Tiananmen. A conseqüència d’això, Bei Dao va haver d’exiliar-se. Des del març del 2000 viu acollit a la ciutat refugi del Centre Georges Pompidou (París, Regió de l’île de France). És un dels membres fundadors del Parlament Internacional dels Escriptors.

2.“Diari de les meves mudances”

De 1989 a 1995, en sis anys, he canviat set cops de país i m’he mudat de casa en quinze ocasions. He de confessar que a voltes era gairebé un frenesí i que he estat a punt de no trobar ja país al qual mudar-me. Tot reflexionant un xic més sobre aquest tema, a més de les causes íntimes, m’he dit que això devia obeir a algun mòbil més pregon. M’encisen aquests versos del poeta peruà Cesar Vallejo: “Vagabundeo sin poseer nada...”.

Primera etapa, Berlín Oest. Hi vivia prop de la Ku’damm, l’avinguda més animada, en un allotjament facilitat pel DAAD.(Servei Federal d’intercanvis d’Alemanya).

El quatre de juny va arribar com una febrada. Mentre travessava, tot torbat, la plaça de l’església del Record, en què el bullici de la ciutat quedava a l’exterior, *un punk* amb crinadera cresta de color roig sang, va obrir la boca, però res no en sortí. Aquell any encara existia el mur. Berlín Oest estava separat del món, com una illa deserta. I jo era el Robinson Crusoe de 1989, que acabava d’escapar del desastre del naufragi del seu vaixell. Amb la meva

malet buida, em vaig posar amb el cap per endavant al bosc de la llengua alemanya, de gramàtica tan rigorosa. Vaig subjectar al balcó l'hamaca que havia comprat a Mèxic, i mentre hi jeia, em passava hores tot veient com es balancejava el cel de Berlín. Tot just quan me n'havia anat de la ciutat, va caure el mur estrepitosament.

Llavors em vaig trobar a Oslo, la capital de Noruega, en una residència universitària. A cops me n'anava a passejar al centre. Quin contrast entre el desconcert i el bullici que bategava en mi i aquell port tan tranquil! En aquell moment vaig saber que mai més no podria retornar a la meua pàtria.

Tan sols hi duia un parell de dies quan es va presentar Maiping amb la seva ferralla que corria com el vent per dur-me a una altra residència universitària. Ara ja tenia dues maletes, però em fou impossible d'encabir-hi l'hamaca. Així que vaig aprofitar per fer un farcell amb la vaixel·la i unes cassoles per endur-m'ho tot a la meua nova cambra. Compartia la cuina amb cinc joves noruecs. Allò que més m'entristí fou que quatre de les sis ampolles de cervesa que havia posat a la nevera van desaparèixer en un tres i no res. La cervesa és molt cara a Noruega...Bé...vaig acabar de beure l'ampolla encetada i vaig repatriar la darrera a la meua cambra. Un professor ens va convidar a Duoduo i a mi. L'home va obserquiar-nos amb una ampolla de cervesa que havia elaborat ell mateix. La beguda tenia un gust estrany a sabó. Tot just tastar-la, la son ens va atuir de cop i volta. El professor, enfurismat, va començar a trucar a tothom per dir-los: "Els meus... els meus convidats xinesos s'han adormit...Com és possible...?"

Va arribar l'hivern. L'Europa del Nord va mostrar-me el seu verdader rostre: com de laca negra. Un camarada xinès especialitzat en el comerç de televisors de segona mà va compadir-se de mi i me'n va regalar un. Matava l'estona mirant la tele i bevent cervesa tèbia. La llengua noruega em resultava familiar: em recordava l'accent de Shanbei.

D'estar tant de temps a Noruega, Maiping mostrava símptomes d'afasia. Al vespre, quan tots dos ens posàvem a cuinar- quatre si comptem les nostres ombres-*(al·lusió a un poema de Li-Bai (701-765) "Alliberament solitari a la llum de la lluna": "Elevo la copa tot convidant la llum de la lluna; vet aquí la meua ombra davant meu: som tres.")- i restàvem en silenci.

Durant les vacances d'hivern ell se'n va anar a una altra província a veure la seva dona. El campus restava desert. Un dia que vagarejava solitari com una ànima en pena, vaig entrar a un restaurant xinès. Hi havia un altre client. L'home parlava tot sol tot fent uns gestos extravagants amb uns ulls de boig amenaçadors. Em vaig esgarrifar i vaig abandonar el bol i els palets de menjar i vaig fugir a corre-cuita.

El cap d'any de 1990, vaig deixar l'hamaca a Maiping per quan anés de pesca i me'n vaig anar a Estocolm, a Suècia, a un apartament força espaiós. Els propietarisse n'havien anat de viatge a l'Índia. De fet, jo feia anar només la cuina. A cops, feia un tomb pel menjador, però només era per regar les plantes. Un grup de xinesos que provenien d'uns camps de refugiats dels afores de la capital van ser allotjats allí. Cadascú tenia la seva pròpia història d'exiliat: obrers, comerciants, estudiants arribats de l'altre extrem del món per enfrontar-se amb la soledat. Ens oferíem els uns als altres un xic de consol dins les tenebres en què vivíem. És tan depriment l'hivern a Estocolm! El sol gairebé no apareix, tan sols quan és migdia i tot seguit és empassat per la

boca de peix de les tenebres, i a partir d'aquest instant en surt una lluminositat grisenca. Vaig perdre la noció del dia i de la nit, i vaig acabar per mantenir les cortines posades tota l'estona. Tres mesos després, quan les plantes eren a punt de morir-se, van tornar els propietaris de la casa. L'amo d'un restaurant xinès, de molt bon cor, em va deixar un petit apartament, a la mida de la meva soledat. Algú va dur-me una ampolla de whisky d'Anglaterra, que em vaig empassar sencera d'un glop. Tancat a la meva cambra, cridava com un boig. Em vaig fer cop quan em vaig mirar al mirall.

(...) Aquella tardor vaig anar a fer classes a Arrhus, la segona capital de Dinamarca.(...)Els meus pares van venir-me a fer una visita i em portar la meva filla. Per tal d'acomodar-los provisionalment em vaig mudar a un petit edifici proper a la casa d'un capità de la marina danesa. Per la finestra es veia el mar i la senyera de Dinamarca. A sota, hi vivia Olaf. Un vell arquitecte. El soterrani el tenia llogat Ulla, una jove pianista. Olaf i ella no eren parents però els seus noms, tan semblants, semblaven un parell de salutacions alegres intercanviades d'un nivell a un altre, amb l'única diferència d'aquesta "f" final que sonava gairebé com un sospir pel temps passat. Olaf vivia sol. Tenia aquesta confiança en si mateix pròpia dels solters d'una certa edat. Es passava el dia escoltant música clàssica amb un transistor de butxaca. A vegades anava a seure una estona amb ell i preniem un gotets de vi. Admirava molt a Bei Yuming, la qual cosa com a xinès, feia que em sentís honorat de rebot. Tot i això, les cases estan fetes per a ser habitades i els poemes no són sinó cases de paper, mentre que el seu autor pot ser que no tingui casa pròpia. Ulla era soltera. Vivía de fer classes i concerts. Tenia la mirada perduda, com si hagués contemplat l'horitzó massa estona. M'envejava pels meus sovintejats viatges a l'estranger. Somiava poder treballar algun dia en una gran ciutat com París o Nova York. Tocava bé de debò, però els sons dels seu piano no arribaven més enllà del costat de la seva porta.

Els meus pares i la meva filla se'n van anar. Per tal d'estalviar un xic, vaig mudar-me, sempre als afores, a una zona de construcció recent. Els propietaris eren xinesos: un matrimoni ja gran, amb un fill, i havien cercat refugi a Dinamarca després dels fets de juny, per tal de gaudir del benestar que oferia la vida en aquest país.

L'apartament era especial. Els banys n'eren el centre i, al seu voltant, es distribuïen la resta de les habitacions, comunicades entre si. Quan en veia amb ànims, em dedicava a vagarejar d'una a l'altra amb el sentit de les agulles del rellotge o en el sentit contrari. Em temo que això li devia fer ballar el cap a l'arquitecte perquè...ben mirat, no és el que fan les feres tancades en una gàbia o els presos quan passegen pel pati de la presó?

A principis d'octubre de 1992 vaig deixar Dinamarca per viatjar a Holanda. En va vaig donar tota mena d'explicacions, vaig protestar: em vaig veure retingut a la frontera, amb tot el meu equipatge, desesperat. Com que no tenia gaires diners, vaig trucar a un amic de Berlín perquè vingués a ajudar-me. Ell vallogar una furgoneta i va venir fins a Dinamarca. Va posar-hi els meus escassos afers, i la meva pobra persona i, passant per Alemanya, em va du a Leiden.

El meu allotjament a Leiden era francament remenut. No hi podia ni tans sols passejar, així és que em vaig convertir en un moble més entre la resta de trastos. La propietària, Maria, vivia al pis; era una vídua malalta dels nervis. Un cop l'any, la dona se n'anava a passar uns dies a un convent en pla de psicoteràpia. I de sobte, aquella dona mig boja s'enganxa a mi com una taula

de salvació. Quan trobava l'ocasió de xerrar amb mi, no hi havia manera que acabés mai. Jo feia tot els possibles per escapolir-ne, però Maria semblava que tingués un sisè sentit ja que cada cop que jo entreobria la porta, ja la tenia allí esperant-me, per cantar en francès, recitar poemes en alemany o explicar-me els seus malsons. Jo tenia molta cura de no deixar-la passar a casa, perquè si n'hagués fet això, ella sí que hauria esdevingut el meu malson.

Maria era garrepa. A l'hivern regnen la foscor i el fred. Jo acostumo a escriure de nit, però vet aquí que, una nit, abans de les dotze, la calefacció es va apagar. Al dia següent li vaig demanar explicacions; ellar no em va fer ni cas. Vaig estar tres dies mort de fred i després vaig tornar a la càrrega. Va acabar per concedir-me un gran favor: regular el temporitzador per tal que s'apagués a les dues de la matinada...això enmig de moltes xerrades de malsons.

Vaig invitar-la al restaurant xinès del barri. Ella s'havia abillat per a l'ocasió. Jo vaig arribar-hi força d'hora, però ella ja hi era. Probablement feia molt de temps que ningú no la convidava. Hi havia pocs clients. Maria estava un xic incòmoda, menys xerraire i locuaç del normal. Però es va posar a parlar de com havien estat els anys de la guerra a Holanda, de la seva infància. De retorn a casa, les seves sabates de taló alt repicaven al carrer. Aquella nit no feia vent.

Quan vaig mudar-me, va convidar-me a prendre el te al seu pis. Li vaig donar una adreça. Les seves cartes em seguien pertot arreu. Malgrat la meva propensió a les freqüents mudances, sempre aconseguia localitzar-me. La cada carta m'enviava un sobre franquejat per a la meva resposta. Jo els llençava..., no tinc cor...En aquest món vil ningú no pot fer res per ningú!

Abans de marxar als Estats Units, vaig passar tres mesos a París. Primer vaig allotjar-me a casa de la meva traductora francesa Chantal Chen. Està divorciada i sen'ha de sortir amb dos fills per endavant. Viu a una caseta als afores, que s'ha construït ella mateixa, sense por. Cada cop que jo anava a París, em mostrava els canvis que hi havia fet: un nou bany, un forat al teulat perquè algú l'havia trepitjat...És cert que té alguna tendència a queixar-se de l'existència, però no s'atura en això, sinó que es debat amb ànim entre la realitat i el nores: ensenyament, cuina, traducció, jardineria. A cops m'inquietava. I si les coses se li acabessin barrejant? Per exemple, si es posés a cuinar llibres o a traduir en vers l'herba segada... Li encanta la dansa, la dansa clàssica. Sens dubte hi troba un mitjà per combatre el perill d'aquestes confusions. Jo mai no l'he vist ballar, però me m'imagino a la sala de dansa: la veig inspirar lentament, posar-se de puntetes, estendre els braços i girar, girar, girar per mantenir l'equilibri...

Els meus pares i la meva filla van venir a País. Com que Song Ling se n'havia anat de vacances, ens va deixar les claus del seu apartament, itual al bell mig de París, al quart pis. Els esglaons de l'escala de cargol retruyien com vèrtebres ferides quan ens duien vers el cel nocturn de la capital. L'ascensió era penosa per a la meva mare, que patia dels malucs; per això els meus malsons: jo m'enfilava per escales que no acabaven mai. A l'estiu, París, és dels estrangers. Gairebé cada dia acompanyaba la meva filla a l'espai de jocs infantils del parc. M'asseia a un banc, al sol, i em posava a llegir. Jo, en aquella època, era molt sensible: qualsevol petita cosa em feia saltar les llàgrimes, com els passa als vells melàncolics. El llibre s'esmunyia entre les meves mans i m'endormiscava al sol fins que la meva filla em despertava.

Aquells tres mesos van ser com la carrera que precedeix a un salt de longitud. Vaig deixar de banda el meu farcellet de roba, vaig prendre un bon glop de burdeos negre, i després, un cop arronsat el cos i de fer una madeixa de mi mateix, vaig prendre impuls.

El 25 d'agost de 1993, amb un passaport en què hom podia llegir "autoritzat per emigrar", vaig franquejar la duana amb el cor encongint i vaig trepitjar un nou continent, però sense l'heroisme de Cristòbal Colom. Primer vaig instal·lar-me a la petita població de Ypsilanti, a Michigan. El meu primer propietari, Lerry, em va acollir amb una rialleta maliciosa. Treballava com a electricista a la Universitat, era membre del consell municipal i membre també del Partit Demòcrata. Vivia tot sol després d'haver-se divorciat; tenia dos fills i era propietari d'un gat. A més de les campanyes electorals, pertanyia a un club de solters, per la qual cosa repartia el seu temps lliure entre la política i el sexe. I amb bon criteri, perquè la política és sexe públic i el sexe és política privada. Lerry no parava mai per casa. Jo llegia molt sovint al porxo de casa seva. Havia triat, a la Universitat de Michigan, un curs sobre novel·la, i havia de llegir com a mínim una novel·la experimental anglesa cada setmana. Com que el meu nivell d'anglès no era gens bo, lluitava desesperadament contra la meua edat i la meua memòria, fins a arribar a avorrir-me a mi mateix. Llavors deixava de banda el llibre i em dedicava a observar als que passaven. Ens estàvem endinsant a la tardor i les fulles groguejaven pertot. Quan es feia fosc, els estudiants retornaven beguts, fent gresca. Aquesta actitud esqueixada dels joves em recordava temps ben llunyans.

(...)A principis de 1994 vaig mudar-me a Ann Arbor, una població situada a cinc quilòmetres. Com que no conduïa, vaig buscar un allotjament prop del centre comercial. La casa, d'una sola planta i de totxana vermella, era francament lletja, però encaixava a la perfecció en aquell marc modern, prop d'uns "snaks", la benzina i els senyals lluminosos de la carretera. Per primer cop vaig sentir desigs d'instal·lar-me. Vaig passar tota la setmana donant-li voltes a la idea. I al final vaig adquirir uns mobles, electrodomèstics i una planta verda enfiladissa. Amb això i les instruccions d'ús vaig completar la meua idea de "casa". Quan ho vaig tenir tot instal·lat, em vaig posar a fer tombs d'un costat a l'altre, content com un gíngol.

Però aviat em cansaria del mateix paisatge i dels mateixos veïns. Vaig tornar a sentir l'excitació del viatge, la mateixa que sento quan pujo al tren o a un avió. Una jove americana em va dir que el seu lloc predilecte eren precisament els aeroports, l'atmosfera que hi regnava. De fet, el viatge és una forma de vida. La vida del viatger transcorre entre la partida i l'arribada, i tant li fa d'on ve i on va: el que compta és viure en la ignorància i trobar-se a si mateix en aquesta vida nòmada. ¡Vagarejar, sí, sense posseir absolutament res en el món!

Em vaig apassionar pel jazz. I em van venir ganes de mudar-me a algun lloc de la vella Amèrica. Xu Yong va ajudar-me a buscar en els anuncis dels diaris, a visitar-los, a trucar per telèfon. I al final, va trobar-lo. Era en un carrer apartat, desert; les seves petites cases de fusta eren dels anys vint; les façanes eren tristes, com la pintura clivellada..., però tot allò estava en consonància amb l'esperit del jazz. Aquella tarda eren molts els que havien concertat una visita i eren molts els qui, com jo, havien tingut la mateixa pensada. Jo vaig ser el cinquè. Però, com que les quatre persones que anaven abans que jo no s'acabaren de decidir a la primera, m'ho van llogar a mi.

Escriure a cops és un pretext. Un dia en què jo em trobava assegut prop de la finestra, mig endormiscat, se'm va atansar un esquirolet que va saltar des d'un pal d'electricitat: es mantenia en equilibri gràcies al plomall de la seva cua. Un arbre ple de caquis vermellors flamejava en la llunyania. Al porxo hi havia un gronxador de fusta. Quan seies a sobre, grinyolaven les cadenes.

Jo vivia al pis de dalt, i al de sota la propietària, una senyora ja força gran. Encara no l'havia vist. Els dies en què passaven a recollir les escombraries, s'amuntegaven davant de l'entrada un desesall d'envasos d'aliments buits. Un dia, mentre em balancejava indolentment al gronxador, vaig veure que s'obria la porta lateral i que en sortia un bastó que tractava de moure cap a l'interior un diari. Vaig cuitar a baixar i atansar el diari a la porta. La propietària era vella de debò: jo diria que ja tenia els noranta. Parlava a poc a poc o els seus mots s'allargassaven com si fossin un carmel líquid. Me la vaig imaginar de petita al gronxador.

El seu fill, advocat, em va explicar més tard que la seva mare havia sofert diversos atac d'apoplegia i que havia estat hospitalitzada en diverses ocasions; però que, de tota manera, no havia volgut mudar-se, abandonar aquella casa adquirida quan es va casar. Jo, que canvio de casa com de camisa, vaig sentir un profund respecte per una fidelitat d'aquesta mena.

L'esplèndida vil·la del seu fill estava amagada darrere un oceà de vegetació. La seva dona malbaratava afabilitat a dojo. Quan feia pastissos, s'encaparrava que els tastés encara que estiguessin encara calents. Tenien de tot, però seguien arreglant amb cura el jardí personalment. Quan arribava el cap de setmana, el matrimoni es posava mans a l'obra, tots dos amb el seu barret de palla i amb força provisions a mà. Suaven a cor què vols..., i tot això per a què? Aquesta afecció per les tasques manuals em resultava incompreensible.

A la tardor de 1995 van reunir-se amb mi la meua dona i la meua filla i em vaig instal·lar a una caseta del Nord de Califòrnia. D'entrada, vaig llogar un apartament, però vaig acabar comprant-me una casa. A voltes, assegut al jardí de darrere, em poso a pensar...Tots aquests anys..., potser no hagi estat jo qui s'ha mudat sinó l'escena del món que ha girat al meu voltant. Torno a pensar en la Maria, que corre en solitari per l'escena, agitant amb la mà enlaire aquells sobres amb adreces desconegudes, fins que un vent gelat se'ls endugui i es perdin en l'aire. Per primer cop tinc ganes de respondre-li: "Estimada Maria.... , a mi no em va gens malament...i a tu? "

.....

3. Bei DAO (poesia)

Tria del recull: "Decodificació"

No

La resposta serà coneguda aviat:
el calendari, aquesta lluentor mentidera,
s'ha refractat ja en el seu rostre.

S'atansa a l'oblit, s'atansa
al lloc retirat al camp,
de la desesperació
inherent a la paraula "pàtria".

El blat és ben granat...
Oh, els sanglots de la maduresa!
Aquesta nit, la soledat més fidel
li mostra el camí.

A tots els dies que fan cua
l parlotegen
els respon:
"no".

.....

Estudi

El vent, aquest parent pobre del bosc
que se n'ha anat de vacances a l'extrem del món,
llança llimones
vers les onades aixecades per l'enorme campana.

La càmera encalça la llum
com s'afina un piano:
aquests morts minúsculs
tenen sonoritats pures.

Esriptura i guerra es porten del bracet
I al mig es construeixen cases:
aquells que seuen dins
semblen remors llestes per emprendre el camí.

Renunciar al tabac és renunciar
a un gest.
Per què no dir-ho?
Les paraules encara no han estat il.luminades.

.....

En els jocs de l'ànima

Aquestes mans escardassen el vent de la tardor.
A tots els ports hi ha algú que espera

el bon temps: massa
penes es congreguen en nuvolots negres.

El clima ens consola
com el pas d'un excés de somnis a la seva absència.

Els dies i els esglaons estan immòbils:
els pugem, els baixem corrent
fins que les petjades dels nostres passos floreixen blaves,
fins que el rostre de la memòria
es transforma en una porta tancada.

Vine a seure, a xerrar
de les pàgines que li resten a aquest any
i dels naufragis més enllà d'aquestes pàgines.

.....

Una carta

Aquesta adreça en el meu lloc de naixement,
Afanyar-me, enganxar-li el segell...,

Cal que em mudi
perquè estigui completa
i signar. Després
atracessó el cant sense paraules de la nit.

¡Quantes finestres ofuscades
per dissimular una lluna,

els dies, amb la seva laca daurada,
i suggerir-nos por!

.....

Destí

Segueix tu els números impars,
viatja amb les centelles
dels exercicis d'articulació. Des del mapa
domines les exèquies del camí:
has aprofundit molt
fins a arribar al sentit del poema.

El punt no pot detenir
els dolors de part de la mètrica;
t'atenses a la metàfora del vent
que parteix amb els cabells blancs.
Dins la negra nit obres la teva mandíbula
I fa que sorgeixi l'escala.

.....

Crida

Les aus tremoloses inventaren l'alba;
el presseguer hi obtení un veredicté més sucós.
La dona honrada per les muntanyes
amb un fil de llum cus la mar.

Repiquen els sons de les campanes i sobrevolen el matí,
toquen al capdamunt dels cranis
i de sobte giren cua; i allí restem nosaltres,
negadors del temps,
forjadors dels escorpins de la memòria,
músics ambulants
tocant per a l'immens vent desolat.

Allí on es gira l'interrogatori
es converteix en resposta;
en aquest any d'abstinència
un corb es sosté dret sobre una sola pota:
la seva experiència de l'escriptura.

Per què el llibre és un tumult?
A causa del veredicté de la còlera.

.....

Instant de contrallum

El llamp il·lumina el rostre del criminal,
És tan aspra la polèmica!,
però el soroll de les seves passes
es perd a amb els versos que acaba d'escriure.

La nit és remolí,
el dorment dóna tombs i tombs
com a la rentadora.

Una papallona voleteja en
l'immens deliri verbal de la història:
m'encisa aquest instant que és
com una corda d'estendre la roba
lligada per un extrem al passat
i per l'altre, al matí ventós.

.....

Butaca giratòria

Surto de l'estança

com una ombra d'una caixa de música.
La gropa del sol es balanceja
I s'estabilitza a migdia.

La butaca giratòria és buida.
Per l'embut de l'escriptura
algú s'ha filtrat sobre el paper blanc:
un rostre arrugat
per paraules malèvoles

sobre el fet de patir la llibertat
i sobre els suports de què s'aprofita
el cor: sembla que hi sigui per il·luminar
els cecs cada cop més nombrosos
per fer la travessa entre el dia i la nit.

(traduït del francès de la revista "Autodafe". Editorial Denoël. París, 2000.
Existeix una versió traduïda a l'espanyol per Javier Calzada a "Autodafe",
Anagrama, Barcelona, 2000.

L'autor

Gao ER TAI (Goantxun, 1935)

Nascut a Goantxun, el 1935, aquest escriptor, pintor i crític d'art fou detingut en diverses ocasions. El 1957 se'l va condemnar a treballs forçats per "desviacionisme de dretes", i un altre cop el 1996, després de l'inici de la Revolució Cultural. El 1983, durant el "Moviment d'erradicació de la contaminació espiritual" se li va prohibir ensenyar i publicar. Detingut de nou el 1989 aconseguí abandonar el país el 1992 i s'instal·la als Estats Units. Des de 1995 s'ocupa d'escriure les seves memòries: "To seek my homeland" ("A la recerca del meu país d'origen"),

Gao ER TAI (prosa)

"Sobre l'obligació de somriure en els camps de treball xinesos"

Els habitants de Jianbiangu han creat un somriure que no té parangó en el món, i una forma de córrer que també és única.

Tota activitat creadora és contingent i està sotmesa, a llarg termini, a diversos factors. A Jianbiangu, el factor que la provocà fou l'arribada de no sé quin grup de visitants.

La Direcció de la Comuna es va prendre la cosa molt seriosament. Aquella mateixa nit es va construir de forma febril una pista de handbol, i tot seguit van ser repartits en diversos equips: handbol, dansa, cant; es va formar un grup d'espectacles populars (contes, diàlegs, còmics, etc), una oficina de redacció de diaris murals... La nit abans de l'arribada dels visitants vam deixar de treballar abans de l'hora habitual per tal de tenir temps d'escombrar, de rentar-nos, i de tallar-nos la barba i els cabells...

Però vet aquí que els comandaments encarregats de la nostra reeducació van declarar unanimitat que el més important de tot era donar un xic d'animació al treball, demostrar que ens sentíem feliços...

Aquell dia no vam veure cap visitant, no van venir a l'obra. Tot i així, ens vam guanyar el dret a un bon menjar: panets cuinats al vapor i fets amb farina de blat, llegums verds saltejats amb carn, i tot en major quantitat de l'habitual. Això ens deixaria un record per a tot la vida.

Després d'anar-se'n els visitants, tots aquests equips i grups es van dissoldre, com és natural, però van restar els quatre grans diaris murals corresponents a les quatre grans brigades, "rivalitzant en esplendor".

La simple lectura d'aquests diaris murals deixava veure el planter de talents que era Jianbiangu. Tant la maquetació com el disseny evidenciaven un treball professional. Els articles copiats a mà, estaven escrits amb una bella cal·ligrafia que revelava ofici. Tots els estils hi estaven representats: els de Liu Gongyuan i Yang Zhenqing de la dinastia Tang; el de les inscripcions sobre esteles dels Wei (dinasties del Nord (386-534), i fins i tot l'estil tan acurat de Zhao Li dels Song. La primera gran brigada havia triat com a frase paral·lela dos versos de Liu Yuxi (772-842). "La nau enfonsada jeu de costat; mil veles passen; davant de l'arbre malalt esdevé la vegetació." Els caràcters, d'una gran mida, estaven fets a posta un xic maldestres, com si haguessin sortit de la mà de Ji Nong. (1687- 1763).

Els articles eren, en la seva majoria, comentaris sobre temes tòpics: "La bondat del Partit és profunda com la mar", "Mudar la pell, transformar-se en un home nou", "Estimar la Comuna com a la pròpia llar que, en qualsevol cas, no val tant com la Comuna", "Rebutjar aquesta estupidesa que diu que res en el món escapa al control del Partit"...

Els punts de vista, però, eren novedosos, i el to sincer. Els poemes, en particular, desbordaven entusiasme: "Ah! Jiabiangu! ¡ La meva segona terra natal en què he nascut a una nova vida!!! (fixin-se en el triple signe d'admiració). L'article que havia causat una impressió més profunda es titulava: "Rebutjar l'absurda idea que la correcció mitjançant el treball manual no valdrà tant com la reeducació mitjançant aquest mateix treball." (...)

Ningú no havia pogut triar entre si calia prendre's tot allò seriosament o com una xanxa. Eren sincers els autors? Mentien? És de témer que ni ells mateixos ho sabien. No, a ningú se li havia passat per la imaginació plantejar-se una pregunta d'aquesta mena. Quan regna el caos, tot és senzill i natural. (...)

En l'època en què preparàvem l'arribada dels visitants, ens trobàvem sota l'autoritat del responsable Han. Per tal de donar un xic d'animació al treball en l'obra, es va començar per centrar-se en el tema de les repugnàncies: també era una de les coses més simples i natural. Cada tarda, a la reunió de l'estudi dels casos, les pròpies brigades participants s'encarregaven de dirigir el debat. Tothom prenia la paraula, a veure qui ho feia millor, i el tema s'encarava des de tots els angles. Fulano tenia sempre cara de funeral...contra qui anava el seu descontent? Mengano tenia les dents com tenses tot el dia...què li rondava pel cap? L'altre, quan transportava la cenalla avançava amb pas insegur...què pretenia? Que el compadissin...?

Aquestes denúncies, aquestes crítiques, ens havien de dur a la mateixa conclusió: les mentalitats no estaven "reeducades". Nedàvem en la felicitat i no érem capaços de prendre'n consciència. Així és que havíem de penedir-nos i fer-nos-en l'autocrítica i, a més, demanar als altres de vigilar-nos les actituds.

Quan de les promeses es va passar als fets, l'atmosfera de l'obra va canviar- A les petites, mitjanes i grans brigades, tothom somreia; somreia del matí a la nit; a tot arreu, a tot moment: quan aixecaven el pic, en transportar les saques tot corrent costa amunt o baixant pel pendent. Es somreia, s'anava a tot drap, es cridava. Al començament, els crits s'acompassaven a la cadència de la carrera: "hai...hai...hai". Poc després alguns, a partir d'aquest ritme, van inventar un cant per acompanyar el treball. Per fer-ho calia que fossin dos: el de darrere llançava una frase, i el que anava davant la repetia i responia: "hai...hai...". Les frases variaven segons la inspiració del moment. Anaves corrent, per exemple, amb el teu cabàs i quan arribaves davant del cap de la gran brigada, Txen Zhibang, cridaves: "Txen Zhibang, nostre...., hai...hai! bon dirigent, sí, hai...hai! I si passaves davant de Zhang Yuanquin que treballava tan malament, podies dir: Zhang Yuanquin, aquest... hai....hai..! , dropo, dropo, sí...hai...hai!! (...)

(...) Però ben mirat, el nostre somriure i la nostra carrera no eren un somriure ni una carrera ordinàries. El somriure ha de néixer de la joia, per córrer cal tenir energia...Per poder, doncs, fer totes dues coses sense cap de les dues condicions prèvies, cadascú havia de lliurar una batalla contra si mateix, aspra i tenaç.

Els ulls se'ns havien de fer petits lateralment i corbar-se cap avall, mentre les comissures de la boca, gairebé transformada en una línia reca, havien de pujar cap amunt. Tots aquests esforços accentuaven les arrugues horitzontals del rostre. Era un xic feixuc, però s'aconseguia un somriure. No val la pena de dir que, per tal de conservar-la molt de temps, calia fer una gran despesa d'energia. I, en conseqüència, com que era impossible d'amagar aquest esforç, el resultat era que feies la impressió de tenir més o menys ganes de posar-te a plorar. (...)

Quan van arribar els visitants, aquesta manera de somriure, de córrer, es mantenia encara perquè s'havia convertit en quelcom orgànic, mantingut per l'energia inesgotable que trobàvem en la llita per l'existència... en el procés de vigilància mútua. A la llarga, va esdevenir un costum. En aquella obra que era la llar d'un miler de persones, tots els ulls forçats, revirats dins les seves

pregones òrbites, tancats a mitges. I, tots carregats amb el seu cabàs, caminàvem marcant diferències d'alçada.

Era una alba com les altres. Acabava de llançar el meu cabàs de terra al munt novament alçat a la part exterior del barranc. El sol s'havia enlairat, enganxat a la llarga línia de l'horitzó; un sol roig fosc, enorme, molt rodó. Un sol que no semblava lluminós; no obstant això, sobre aquella escorça terrestre, trista, enfonsada en el silenci; sobre aquell terreny accidentat, començaven a aparèixer nombroses ombres blavoses. En una d'aquestes ombres, llarga i subtil, vaig veure llavors una multitud de petits éssers vius foscos que esgarrapaven lleugerament la superfície estèril de la terra. Es bellugaven lentament, tot marcant diferències d'alçada entre un pas i l'altre. S'allunyaven a poc a poc, cada cop més imprecisos, fins a arribar a fondre's amb el substrat del caos primitiu, vague i indiferenciat. Sense saber per què, de sobte, em vaig sentir ple d'estupor.

Em deia que un foraster que no sabés res de la situació i es trobés, de cop, davant d'aquell singular paisatge, hi romandria una bona estona. Bocabadat, immòbil, esgarriat de pànic. Res pitjor que aquells somriures estranys, congelats, per posar-li els pèls de gallina.

També em deia que, si en aquell mateix instant es produís un terratrèmol, tots quedaríem soterrats de sobte, fosilitzats, i els arqueòlegs del futur no hi podrien esbrinar cap explicació per la singular expressió dels nostres rostres i la nostra actitud. Tal volta, suposarien que es tractava d'un ritus secret dels membres d'una secta, en un tarannà irracional del tot. O potser s'imaginarien que era l'antic costum d'una raça exterminada de les terres bàrbares frontereres. Potser afirmarien que era un cas similar al dels caps aplatats dels maies o les màscares de Nova Caledònia: simples i extravagants metàfores culturals. No els hauríem pas de criticar. Sense conèixer la història de la seva formació, ningú no està en condicions d'interpretar un signe misteriós.

(traduït del francès: Revista del Parlament Internacional dels Escriptors, Editorial Denoël, París, 2000)

.....

Zhang KEJIU

1. L'autor- Cronologia

- El poeta i la seva època**
- Modalitats de la poesia xinesa: el "xiaoling"**
- L'empremta de Zhang Kejiu**
- Selecció poètica de "Sobre un salze, la tarda"**

-Cronologia

1271-Acaba la dinastia Song i comença la Yuan, d'origen mongol.

1278- Probablement any del naixement de Zhang Kejiu, anomenat també Xiaoshan, a Qingyuan, avui Ningbo, a la província de Zhejiang.

1310- Es dona a conèixer el seu talent d'escriptor.

1320- Funcionari encarregats dels impostos de l'alcohol.

1348- Se sap que ocupava un càrrec de funcionari a Kunshan, a l'edat de 70 anys.

1358- Data probable de la seva mort.

-El poeta i la seva època

Zhang KEJIU neix a la Xina vers l'any 1278 de la nostra era, poc després de regnar la dinastia Yuan, d'origen mongol. La seva obra ha estat relativament ben conservada gràcies a edicions de la seva època i de l'època Ming. Va escriure, sobretot, "xiaoling", petits poemes cantats composts per a una melodia, de llenguatge senzill i natural, que ell va contribuir a depurar i elaborar amb una empremta personal, sense renunciar a les seves pròpies característiques.

Zhang Kejiu va viure una època històrica força dramàtica. El 1276 sucumbeix la capital dels Song del Sud, Hangzhou, sota el poder mongol. El 1279 desapareix la dinastia xinesa quan el darrer emperador mor als mars del sud, sacrificat pels seus darrers servidors.

La tradició de les famoses composicions i certàmens poètics imperials és interrompuda per l'autoritat mongola. Els xinesos del sud es converteixen en esclaus en deixar pas a la nova dinastia dels Yuan.

I si bé és cert que la cort mongol, amb seu a Pekín, se sent encisada per la cultura xinesa, no s'interessarà pel gènere poètic, tan allunyat de les seves preocupacions, mentre que el teatre sí que gaudirà d'una gran esplendor.

Però la poesia renaixerà, precisament, en forma de poemes cantats a l'escena teatral, de la qual, més endavant, se n'independitzarà.

En aquest procés d'autonomia poètica es reprèn la tradició dels "ci", els poemes de la dinastia Song que han deixat de cantar-se.

A les ribes del llac de l'Oest, a la mítica ciutat de Hangzhou, l'antiga capital dels Song al Sud, a inicis del segle XIV, es recrea i es manté la tradició d'una poesia innovadora i molt rica. Des de 1310 sobresurt el talent de Zhang Kejiu, en un ambient de poetes, pintors, lletrats i cantants.

Amant dels plaers, de l'ubriaguesa i del goig de viure pren com a models a Li Bai i a Tao Yuanming, però alhora també, com a bon esperit contradictori, sent una atracció molt gran per la vida solitària dels anacoretes i del budisme txan. La contemplació taoista de la natura alimentarà, per tant, la seva poesia.

La contradicció també es conjuga, entre la seva educació clàssica, alimentada per la filosofia confuciana del servei a la societat i l'atractiu pels moviments taoistes i del budisme txan, que exigeixen un allunyament del món i la fusió amb la natura.

Modalitats de la poesia xinesa: el “xiaoling”

L'obra de Zhang Kejiu s'ha pogut conservar força bé gràcies a edicions del seu temps i de la dinastia Ming, si se la compara amb altres poetes de la dinastia Yuan.

La poesia cantada del teatre de la dinastia Yuan va donar origen a un nou estil de la poesia xinesa que va obtenir molt d'èxit.

Modalitats:

El **qu** : poema cantat durant l'acció teatral. Va obtenir una ràpida acceptació entre els lletrats i el públic.

El **zaju**: és l'òpera cantada dels Yuan

El **sanqu**: neix amb les representacions teatrals i es va imposar com a gènere independent. Els temes principals són: la descripció de paisatges i el gust per la soledat, la vida quotidiana senzilla i els costums amorosos.

El **sanqu** es subdivideix en **taoqu** i **xiaoling**. El **taoqu** és una llarga composició que reuneix una sèrie de xiaoling sobre el mateix tema.

El **xiaoling** és un petit poema cantat, compost per a una melodia, no vinculada amb el teatre i amb una prosòdia determinada. Es caracteritza per la seva senzillesa i naturalitat, properes a un llenguatge col·loquial i en estil directe. I és sota la dinastia dels Yuan que el **xiaoling** arriba a la seva edat d'or. Més de dos-cents escriptors i escriptores han deixat més de quatre mil **xiaoling** i, **Zhang Kejiu** és una de les figures més representatives.

L'empremta de Zhang Kejiu:

L'autor contribueix a la transformació del xiaoling primitiu, més simple i directe, de forma elegant, i elaborada sense que, per això, perdi la frescor natural ni la profunditat de sentiments.

Poeta i pintor, com molts dels seus predecessors, **Zhang Kejiu** . combina en les seves **composicions xiaoling** unes metàfores artificioses que transformen els elements naturals en éssers humanitzats pel sentiment.

Amb els seus versos, neix espontània en el cor d'un paisatge, una seqüència d'imatges que crea un ambient evocador. A cops s'hi inclou en el paisatge que dibuixa amb els seus mots. Allò que predomina en la seva poesia és la **suggerència**, un dels elements més preuats de la poesia xinesa. En aquest sentit, **Zhang Kejiu** aquesta suggerència és elaborada de formes molt subtils i originals.

Per la bellesa cisellada de la seva expressió i l'emoció continguda en la seva poesia, se l'ha considerat un model poètic de l'anomenada “escola pura”. Així doncs, la seva obra s'insereix dins la tradició de la poesia clàssica xinesa.

Selecció poètica de “Sobre un salze, la tarda”

El pavelló dels mils paisatges

El Riu Llarg* s'escola com una sedosa cinta blava;
Cims llunyans dibuixen les cel·les d'una papallona*
nocturna.

Molts cops vaig demanar al remer una parada en el
camí,

si no pujo la muntanya se'n burlarà!
Recolzat a la barana sento desigs de cantar un
poema;
la lluna guaita entre núvols esquinçats.
Immens és el cel i la terra vasta,
Com en sap de multiplicar-se aquest paisatge!

(*Riu Llarg, Chang Jiang, és el Yangzi.
*Celles de papallona nocturna vol dir "dona bella".)

.....

Joiós abandonament

Els segles rodolen en l'embriaguesa;
per a mi tot és primavera.
Un núvol es recolza als cims de la muntanya
de l'oest.
Indignar-se?
Verdader? Fals? Bo? Dolent?
Esborrar la pols del propi rostre,
Netejar-lo fins a desaparèixer.
Avui- com ahir- sense límits- els éssers.

.....

Des del riu, als meus amics

És el riu una sendera del poble,
pintura d'aigua i tinta,
pertot arreu flors silvestres de nom desconegut.
Aquesta partida m'entristeix. Com enviar
un missatge?
El confio a les fulles vermelles que llisquen en les
ondulacions de la tarda.

.....

Al cim del núvol blau

El torrent. Els pins.
Una cabana d'herbes teixides.
El ressò d'una lectura, en la llunyania, en el bosc de jades
foscos.
Tant li fa la clemència dels éssers o la
pluja.
L'afectuós núvol blanc no abandona la muntanya.

.....

De nit, assegut en el pavelló que flota sobre la neu

Aquesta nit, al balcó, una lluna brillant.
Entre els espessos núvols, com distingir els senders
de la muntanya?
Per als meus ulls ebris, el blau no té límits.
Recolzat sobre el buit llanço un vague sospir,
somiament en la serenitat del pescador sota l'ombra
dels salzes.

.....

Pensament primaveral

La temença es barreja amb el plaer,
mentre somriu pensant en la trobada.
En el camí del llac, la rosada refresca les seves mànigues
de seda.
Qui s'acostumaria a aquestes coses il·lícites?
Tans sols la temença de mancar al jurament secret
la duu, amb pas de lladre, al mirador d'aromes de
seda.
Sotja, cerca entre les remors del vent,
s'amaga a l'espera d'un perfum estimat.
Prop del mur blanc, una flor juga amb la seva ombra,
sota el ràfec roig, la lluentor dissimulada de la lluna.
Dolçament,
D'un buf, s'apaga la lampada.

.....

Amor

Els arbres de la tardor s'esglaonen sota el teulat
esculpit;
núvols florits escolten la lluna de jade.
Alguns fils de perfum nocturn passen la cortina
brodada.
Ella espera, d'amagat
la porta mig entreoberta,
mig tancada.

.....

(Aquests poemes pertanyen al recull :Zhang Kejiu: "Sobre un salze, la tarda".
Poesía Hiperión. Editorial Hiperión. Madrid 2000. I han estat traduïts de la
versió espanyola feta pel traductor Guillermo Dañino(Trujillo, Perú, 1929),

professor de lingüística i literatura a les universitats de Nankín i Pekín. Resideix a Xina des del 1979. Ha publicat llibres sobre aquest país i sobre la seva cultura i ha traduït, entre d'altres a Li Tai Po, Tu Fu . Alhora ha fet una àmplia antologia de poemes de la dinastia Tang: "La pagoda blanca".) De la versió catalana: H. Alvarado).

Li QINGZHAO (1084-1151?) (poesia)

1.L'autora

2.L'obra

1.Li Qingzhao és considerada pels xinesos com una de les millors poetes de la seva tradició malgrat que gran part de la seva producció s'hagi perdut. Filla d'una família il·lustre de Shandong té la sort, prou rara, de rebre una educació molt extensa i molt completa, digna d'una erudita. La seva vocació va ser molt prematura i molt aviat reconeguda, ja des de la mateixa infància. Fou coneguda també pel seu tarannà gens conformista.

El 1101 va casar-se per amor amb el famós erudit Zhao Mingcheng.. Tots dos compartien les seves vocacions literàries, estaven molt enamorats i van viure una vida molt feliç i tranquil·la durant vint anys, fins a la invasió dels Jin (tàrtars daurats) al nord de la Xina i el trasllat de la dinastia Song al sud del riu Yantgsé. El 1127, la poeta i la seva família van haver de fugir a causa de la guerra i el 1129 Li Qingzhao va perdre el seu marit, a causa d'una malaltia, la qual cosa li provocà un gran dolor i va fer que canviés totalment la seva vida. Per mor de la guerra va anar vagant de ciutat en ciutat i passà la seva vellesa en plena soledat. Els seus biògrafs divergeixen pel que fa a l'any de la seva mort; alguns afirmen que fou vers 1154, d'altres en 1155. La seva antologia de poemes "Poemes de Jade" no ha arribat fins a nosaltres; tan sols se'n conserven uns 70 poemes.

És considerada la millor poeta dona de la poesia xinesa i gaudeix una gran reputació pels seus poemes de "shi" i "ci", sobretot per les seves trobes "ci", amb temes d'amor, nostàlgia, separació, soledat, natura, i preocupació pel destí d'una pàtria arruïnada. Les seves obres són plenes de profundes i tendres emocions i tenen un llenguatge senzill, accessible per a lectors/es de les diverses capes socials de l'època.

L'obra: selecció de poemes

Es marceixen les flors de lotus

Es marceixen les flors de lotus,
I es deixa sentir la tardor a l'estora.
Em descordo lentament la meva capa de seda
I m'enfilo tota sola a la barca.
Qui, des dels núvols blancs,
m'envia aquests missatges d'amor?
Tornen els cignes silvestres.
El pavelló occidental
s'inunda de la llum lunar.

Les flors cauen tant si vols com si no vols,
I l'aigua cau sense parar.
La nostàlgia, sempre tan intensa,
la compartim el meu estimat i jo,
separats per grans distàncies.
No aconseguixo allunyar la pena,
que es traspua als meus ulls
i s'apodera del meu cor.

.....

Una quarteta

En aquest món hem de sobresortir entre els humans,
I en el més enllà ser herois.
Mireu com veneren la memòria de Siang Yu,
general derrotat que preferí morir lluitant
en lloc de vegetar amagat dins el poble.

En memòria del meu difunt espòs

Ja fa quinze anys, sota la lluna,
em dedicares el teu poema
improvisat entre flors.
Ara, novament, sóc aquí.
Les flors semblen les d'abans
I la lluna és sempre la mateixa.
Però, què diferent és el que sento!

.....

Segons la melodia Shengshengman "Ci"

Cerco i torno a cercar.
Sola, molt sola.
Trista, molt trista.
És una estació a cops tèbia,
a cops freda,
la més difícil de suportar.
Unes quantes copes de vi suau
no serveixen per resistir
el fort vent de la nit.
Han passat les oques,
Missatgeres de l'amor,
Tot ferint el meu cor.
Pètals de crisàntem
marcits, cobreixen tot el pati.
I, qui els recollirà?

Sola, prop la finestra
el dia se'm fa interminable.
Al capvespre cau
un plugim fi.
Gotes i gotes copegen
Les fulles del plataner.
N'hi haurà prou amb la paraula "pena"
per descriure el meu estat d'ànim?

.....

Segons la melodia "Primavera a Wuling"
"Ci"

El vent s'atura.
Olorosa és la terra
coberta de flors caigudes:
fi de primavera.
Arriba la nit.
Tinc peresa fins i tot
de pentinar-me.
Les coses segueixen com abans,
però ell ja no hi és.
S'ha acabat tot.
Vull dir quelcom
però les llàgrimes m'ho impideixen.

M'han dit que és bella la primavera
al riuet Suantxi.
Hi vull passejar
Amb una barca lleugera.
Però em temo, que encara que petita,
No pugui suportar el pes
de tanta pena i tristesa.

.....

**Boirina fina. Segons la melodia "Ubriaguesa a l'ombra
de les flors"**
"Ci"

Boirina fina. Núvols espessos.
Melanconia infinita.
S'ha acabat l'incens
als trípodes esculpits
d'animalons daurats.

Ha arribat la Festa
Del Nou de Setembre.

De nit, el fred travessa
les cortines i penetra a l'estora
i el coixí de jade.

Quan cau la tarda,
bec sola al jardí.
La fragància omplena la meva vestimenta.
Quan bufa el vent eixut
l'aixeca la cortina de la meva finestra,
veuran que estic més prima
que un marcit pètal de crisantem.

.....

Amy TAN
1.L'autora
2.L'obra

2.Fragment de "La dona del déu de la cuina" (1991)

No es podia dir que Hulan fos bonica, ni jutjant-la amb un ull a l'antiga. Era rabassuda, però d'aquella manera clàssica del préssec, la pell del qual és a punt d'esclatar de dolçor. La seva ufanor era rodona i sobrant en parts desiguals, més aviat com un bunyol bullit al qual surt el farcit pels cantons. Tenia els turmells amples, les mans molt grosses i els peus amples com la pala d'un rem. Si bé s'havia tallat els cabells segons un estil occidental molt popular, amb la clenxa al costat, així, pentinat llis cap enrera i amb els rínxols des de la meitat cap avall, s'havia aplicat un arrissador als cabells de manera desigual. Per un cantó li quedava ple de bonys; per l'altre, pla. I no tenia gens de gust per vestir, gens ni mica. Un dia vaig veure que duia un vestit florejat d'estil occidental sobre un vestit xinès que li penjava com una combinació massa llarga. A sobre de tot, portava un jersei que havia fet ella, massa curt de màniques. Semblava talment la bugada que s'estén per assecar.

.....

Gao XINGJIAN (Jiangxi 1940)
1.L'autor
2.L'obra

1.Gao XINGJIAN

Va néixer a Jiangxi (Xina) el 1940 i ha estat guardonat l'any 2000 amb el Premi Nobel de Literatura. Arran d'aquest premi ha estat traduït a diversos idiomes i el coneixement de la seva obra s'ha estès pel món. Estudià el francès al seu país i tragué el diploma atorgat per l'Institut de llengües estrangeres de Pekín. Fou una figura important dins la renovació cultural xinesa.

Per qüestions ideològiques va haver d'è migrar i marxar del seu país i es va instal·lar a París. Allí començà a publicar la seva obra ara traduïda al francès. A més de dedicar-se a la literatura, també ha escrit assaig, poesia i obres de teatre i es dedica, habitualment també, a la pintura, de la qual n'és un gran coneixedor.

La seva novel·la "La muntanya de l'ànima" és una de les grans obres del Nobel i s'ha publicat per primer cop a l'Estat Espanyol per Ediciones del Bronce, una editorial que sempre ha posat un especial interès per les obres d'escriptors i d'escriptores d'arreu del món.

2.L'obra.

Fragment de "La muntanya de l'ànima". Ediciones del Bronce, Barcelona 2001.

Quan Niu Gua va crear l'home, va fer la seva desgràcia. Les entranyes de Niu Gua es transformaren en home, nascut de la sang de la dona, mai es purificarà.

No convé fondejar les ànimes, no convé buscar causes i efectes, no convé buscar el sentit, tot no és més que caos.

L'home no crida més que quan no comprèn, el que crida és que no ha entès res. L'home és un ésser difícil que es crea els seus propis turments.

Aquest "jo" enmig del "tu", no és més que un reflex al mirall, la imatge invertida de les flors a l'aigua; si no ets capaç d'entrar al mirall, no arribaràs a repescar res i no faràs més que plànyer-te de tu en va.

Més et val ue continuïs estimant perdudament la imatge de tots els éssers animats, que t'ofeguis dins l'oceà dels desigs, les preteses necessitats espirituals no són més que una espècie de masturbació, tens l'aspecte desfet.

La saviesa és també una espècie de luxe, una espècie de despesa santuària.

No tens ganes més que d'exposar els fets tot servint-te d'un llenguatge que trascendeix les relacions de causa i efecte i la lògica. S'han dit ja tantes bajanades que ja res no et priva de seguir explicant-ne més.

Inventes en una sola tirada, jugues amb el llenguatge com un infant juga amb els cubs. Però amb els cubs no és possible més que construir figures fixes, totes les estructures estan, sens dubte, contingudes en els cubs, impossible de fer res de nou, sigui com sigui la manera en què es disposin.

El llenguatge és com una bola de pasta amb la qual fas amotilles frases. Tant bon punt abandones les frases és com si penetressis en un fangar del qual ja no en pots sortir.

En els problemes, en les preocupacions, l'ésser està sol. Un cop n'ets dins, te n'has de sortir per tu mateix, no existeix cap salvador que s'ocupi d'aquestes nimieses.

Progresses en el llenguatge tot carregant amb els teus feixucs pensaments. Voldries trobar un fil conductor que t'hi pogués ajudar per atènyer-lo, però com més progresses, més abassegat et sents, perquè estàs lligat pel fil conductor del llenguatge; com un cuc de seda que teixeix el seu fil, fabriques una xarxa al teu voltant, que t'estreny en unes tenebres cada cop més denses. La feble llum al fons del teu cor és cada cop més tènue i, just a l'extrem de la xarxa, no hi ha més que el caos.

Quan es perden les imatges, també es perd l'espai. Quan es perd el so, també es perd el llenguatge. (...),

Com trobar, finalment, un llenguatge pur i cristal·lí, musical, que no marceixi mai, més elevat que la melodia, més enllà dels límits establerts per la morfologia i la sintaxi, sense distinció entre l'objecte i el subjecte, que trascendeixi les persones, es deslliuri de la lògica, en constant desenvolupament, que no recorri ni a les imatges ni a les metàfores, ni a les associacions d'idees, ni als símbols? Un llenguatge que pugui expressar íntegrament els patiments de la vida i la temença a la mort, les penes i les alegries, la soledat i el consol, la perplexitat i l'espera, la vacil·lació i la determinació, la feblesa i el valor, la gelosia i el remordiment, la calma, la impaciència i la confiança en si mateix, la generositat i el turment, la bondat i l'odi, la pietat i el desànim, la indiferència i la pau, la noblesa i la crueltat, la ferocitat i la bondat, l'entusiasme i la fredor, la impassibilitat, la sinceritat i la indecència, la vanitat i la cobdícia, el desdeny i el respecte, l'orgull i el dubte, l'obstinació i la indignació, l'aflicció i la vergonya, el dubte i la sorpresa, la lassitud i la decrepitud i l'intent perpetu de no comprendre i la impotència de no aconseguir-ho.

(traduït de la traducció a l'espanyol feta per Liao Yanping i José Ramon Monreal. Ediciones del Bronce, Barcelona, 2001.)

.....

Deu contes xinesos.

Introducció

La Xina és, per tradició, antiguitat i cultura, una font inesgotable de saviesa tant filosòfica com metafísica. Una font que, al llarg dels anys ha quedat reflectida en una innumerable quantitat de contes i llegendes.

Normalment, les narracions tenen la virtut d'aportar unes claus de comprensió que transcendeixen les pautes de coneixement ordinari, ja que el seu contingut és transmès net de discursos mentals o d'ensenyaments dogmàtics, i tenen a més el valor de la bellesa de la síntesis.

Tal com passa en gairebé tots els contes d'altres cultures del món, totes les narracions duen un missatge que pretén proporcionar a qui el llegeix una oportunitat d'accedir a un coneixement més ampli, mitjanant el model clàssic de l'ensenyança que inclou tant els elements simbòlics com els recursos fantàstics o paradoxals.

Ara bé, en el cas de la cultura xinesa aquests tres s'accentuen. Normalment, solen ser relats en què, aparentment, es mostra una aparent senzillesa o simplicitat, però amaguen una "segona lectura", tanmateix fàcil d'endevinar.

Els mestres xinesos comparaven els contes a les miniatures: una primera visió permetia de veure'n el paisatge però si t'hi atansaves podies percebre molts detalls fins aleshores invisibles, a més de l'acurat treball filigranes.

A més a més, cal afegir-hi que moltes de les narracions tenen un caràcter mil·lenari i que han estat transmèses normalment, com passa en la majoria de contes o poesies populars, per via oral. Però, tal volta, el millor és que, malgrat

el pas del temps, de seguida podem apreciar-hi una “atemporalitat” i un gran ensenyament fet amb una gran exquisidesa.

1. L'art de la cal·ligrafia

Xian Zhi era fill del famós cal·lígraf Yi Zhi. Quan el seu pare treballava al estudi, el petit acostumava a contemplar com traçava els ideogrames al paper d'arròs. Amb els pinzells degotant tinta, l'artista reflectia esperit i personalitat als papers. Poc a poc, el fill també va adquirir el costum d'escriure. Al cap de pocs mesos va progressar tant que els amics i els veïns van començar a lloar-lo sense parar. El petit es va tornar una mica cregut i es pensava que ja era un bon cal·lígraf.

Un dia va escriure una dotzena de caràcters i els va mostrar al seu pare, tot esperant d'ell un gran elogi. Després d'examinar-lo un moment, el famós cal·lígraf, que s'havia adonat de la vanitat del seu fill, no li va fer cap comentari. Va agafar el pinzell i agregà un petit traç en un ideograma, tot convertint-lo en un caràcter diferent i li va dir:

-Ensenya't a la teva mare, a veure què diu.

El menut va anar a cercar la seva mare tot esperant-ne un judici afalagador.

-Mare, mira el que he escrit! Oi que s'assembla a l'estil del pare, oi que sí?

Tot i que la senyora no era cal·lígrafa, n'entenia la seva tècnica i acostumava a emetre unes opinions molt encertades al respecte. Després de mirar durant una estona l'obra del seu fill, li va dir:

-Has progressat, però et falta molt per aconseguir el tremp i la perfecció, de la seva cal·ligrafia. En aquest caràcter que has escrit, tan sols aquest traç s'assembla molt al seu estil, i la resta no hi té res a veure assenyalà, tot posant el dit just en el traç que acabava d'afegir el cal·lígraf.

Avergonyit, el noi es va adreçar al seu pare i li va preguntar:

- Després de tants dies de pràctica, per què no he pogut dominar encara el secret del teu art?

- És molt senzill, fill. Veus les tinalles que hi ha al pati? Quan vaig aprendre la cal·ligrafia, em van dir que calia omplena d'aigua les divuit tinalles. I que el dia que s'esgotés l'aigua fent tinta per als exercicis, seria un bon cal·lígraf. Ho vaig fer, per això escric millor.

Sense dir cap més mot, el nen ho va entendre perfectament. Va córrer vers el pati i durant tot el matí va estar treballant per omplena d'aigua aquelles enormes tinalles. I es va posar a practicar dia i nit.

Vint anys després, quan ja havia esgotat la darrera gota d'aigua, havia arribat a un domini tan gran de la cal·ligrafia que fou consagrat com el “Sant dels Pinzells”.

.....

La prova

Eren grans amics des de la infància. Un d'ells era mandarí i se li havia ofert un destacat càrrec oficial. Un xic amoïnada per la responsabilitat que hauria d'assumir, el mandarí va cridar l'amic de la infància i el va posar al corrent de la situació. L'amic va dir:

- El que et recomano és que sempre siguis pacient. És molt important. No ho oblidis, exercita't sense descans en la paciència.
- Sí, seré pacient. No deixaré d'exercitar-me en la paciència- assegurà el mandarí.

Tots dos amics van començar a prendre un deliciós te. L'amic que havia vingut a veure el mandarí, li va dir:

-Sigues sempre pacient. No deixis de ser pacient, passi el que passi.

El mandarí va moure el cap tot afirmant-ho.

Uns minuts després, l'amic li va dir.

- No ho oblidis: ensinistra't en la paciència.
- Ho faré, ho faré- contestà el mandarí.

Quan ja se n'anaven, l'amic afegí:

- No ho oblidis, has de ser pacient.

Llavors el mandarí, empipat, exclamà:

-Em prens per un estúpid! M'ho has dit ja diverses vegades! Deixa ja d'advertir-me sobre el mateix!

I l'amic manifestà:

-Ets ple d'ira. M'agrada veure com t'exercites en la paciència.

El mandarí es va sentir ridiculitzat, però agraït.

-És molt difícil ser pacient- va dir l'amic, tot abraçant-lo carinyosament.

Però el mandarí no va oblidar mai la lliço del seu amic de la infància. Va exercir el seu càrrec a la perfecció. La paciència li va permetre desenvolupar equanimitat, i l'equanimitat, saviesa, i la saviesa, amor.

.....

La guineu enginyosa i el tigre

Un tigre famolenc va aconseguir enxampar a una guineu i es va disposar a devorar-la. Mentre dissimulava el seu terror, la guineu va treure força de la seva feblesa i, en el seu intent de sobreviure, va dir:

- Un moment! Un moment! Para! T'asseguro que jo sóc la reina dels animals del bosc. I això ho mana el Déu Celestial que ningú no pot contravenir, ni desobeir. Malgrat la teva força, no podràs fer-me cap mal, ja que, si ho intentessis, series severament castigat pel Cel.
- Vaja!- va exclamar sorprès el tigre-. Mai no havia sentit res semblant. Com pots demostrar-me que, efectivament, ets la reina dels animals del bosc per decret del Déu Celestial?
- És molt fàcil- declarà la guineu, tot aparentant arrogància i seguretat-. Anem-nos-en a fer un passeig pel bosc ara mateix. Tu segueix-me a curta distància i observa com tots els animals fugen de mi.

La guineu tota pinxa començà a caminar amb fermesa, mentre el tigre, la seguia a curta distància.

El felí es va quedar totalment perplex quan va comprovar que els animals sortien corrents al pas de la guineu, sense adonar-se que, justament, era del tigre ferotge de qui fugien i no de la inofensiva guineu.

.....

L'home ric i l'home pobre

Era un home extraordinàriament ric i estava molt acostumat a ser afalagat per tothom. No és d'estranyar que s'hagués habituat al fet que totes les persones es desfessin en elogis i atencions.

Però hi havia un home pobre que s'havia resistit sempre a fer cap mena d'afalagament, motiu pel qual, un dia, l'home ric va citar-lo i va temptar-lo de la manera següent:

- Si et regalés el vint per cent de la meva fortuna, m'afalagaries?
- Fóra un repartiment massa desigual com per a fer-se mereixedor dels meus afalacs- va contestar l'home pobre.
- Però i si et donés la meitat de la meva fortuna?
- En aquest cas estaríem en igualtat de condicions i no hi hauria cap motiu per afalagar-lo.

L'home ric no es va donar per vençut i afegí:

-Bé, però i si et regalés tota la meva fortuna?

-Si jo fos l'amo d'una tal fortuna, per quin motiu hauria d'afalagar-lo?

.....

L'alumne i les monedes d'or

Hi havia un professor que destacava pel seu rigor i la mà dura. Quan l'alumnat cometia una falta els donava un cop de vara a la mà.

Un dia, el sever professor va enxampar un alumne que copiava a un examen i li va dir que el volia veure l'endemà al seu despatx per tal de prendre mesures molt serioses. L'alumne coneixia prou bé quines serien aquestes mesures.

L'endemà, l'alumne va arribar tard a la cita i es va disculpar.

-Perdoni, professor. He tardat tant perquè he heretat una bona suma de monedes d'or i estava fent plans de com distribuir-les.

-I ara! Què faràs amb aquesta fortuna?- demanà el professor.

-Ho tinc molt ben pensat. Invertiré una suma a fer-me una casa i per comprar mobles; una altra per tenir servents oportuns; també faré una festa i, per descomptat, utilitzaré una bona part en llibres i una altra per obsequiar a la persona que més m'ha ensenyat en aquest món: el meu professor.

El professor es va sentir encantat i alhora molt afalagat. Gairebé no s'ho podia ni creure. La seva ira havia desaparegut com la rosada quan apareix el sol.

-Permet-me que et correspongui- va dir el professor.- Et convidaré a un gran dinar.

Van menjar fins a afartar-se i van veure fins a emborratxar-se. En plena borratxera però, el professor, el professor interessat, va preguntar-li:

- I ja les has guardat bé les monedes d'or?
- Quina fatalitat, professor! Cregui'm. Les anava a guardar en un lloc molt segur. Però, en aquell moment la meva mare va ensopegar amb alguna cosa i em va despertar. Vaig buscar les monedes pertot arreu però s'havien esfumat.

.....

El descans del visitant

Es tractava d'un important funcionari. Duia una vida molt agitada i va decidir passar uns quants dies en un monestir budista. Quan hi arribà s'installà en una de les cel·les. Durant tres dies xerrà i xerrà pels descosits amb un dels monjos que li resultava més agradable, ja que es tractava d'un bon jan, de tarannà tranquil i bondadós.

Al tercer dia de ser-hi, al capvespre, el funcionari va prendre un bon nombre de copes de vi i, amb la veu rogallosa, gosà recitar un poema que deia:

-“En passar per un monestir perdut
entre els bambús, vaig aturar-me a conversar
amb el monjo.

Lluny de la meva agitada vida
vaig gaudir d'un moment de repòs.”

Llavors el monjo esclatà a riure.

-I per què riu d'aquesta manera?- va preguntar, estranyat, l'important funcionari.

I el monjo va respondre:

-Perquè el seu moment de repòs, m'ha costat a mi tres dies complets d'esgotament.

.....

L'espelma

Es diu que el noble Ping de Dsin ja havia fet els setanta anys. Tenia un músic cec també força gran, el qual era, a més a més, el seu confident. El noble es lamentava:

-Quina tristesa ser tan gran! Ara, encara que volgués estudiar i emprendre la lectura de llibres importants, ja és massa tard per fer-ho.

El músic cec va preguntar-li:

- Per què no enceneu l'espelma?

El noble es va quedar bocabadat amb aquella resposta. És que, tal volta, un súbdit li volia prendre el pèl?

-Però, com t'atreveixes, agosarat, a prendre-li el pèl al teu senyor?

La irritació del noble era evident.

-Jo mai no gosaria prendre-li el pèl a un noble ni faria broma amb els afer d'un senyor, un pobre cec com jo, però, si us plau, feu-me un xic de cas.

El noble es va calmar i el músic va dir:

-He sentit a dir que si un home és estudiós quan és jove, tindrà un futur brillant com un sol matiner; si estudia quan ja té una mitjana edat, el seu futur serà com el sol de migdia; si comença a estudiar quan ja és vell, ho serà com la flama d'una espelma. I encara que l'espelma no és molt brillant, com a mínim és molt millor que no pas caminar gairebé a les fosques.

Des d'aquell mateix dia el noble va començar a estudiar.

.....

Imitació contraproductiva

Hi havia una vegada al regne Wu una dona bellíssima que es deia Xi Shi. Abans que fos elegida com a Primera Dama del Regne, vivia en un cèntric carrer de la capital. Quan sortia a rentar la roba al riu, enlluernava la gent amb la seva gràcia i el seu encís. Les noies de la ciutat sentien admiració i enveja alhora per la seva extraordinària i captivadora bellesa. Tot el que duia es convertia en moda als pocs dies. La seva manera de caminar era copiada per les donzelles, així com tots els seus gestos. Fins i tot imitaven la manera com s'eixugava el suor de la seva front.

Un dia, la bella dona, mentre caminava pel carrer, va sentir un fort dolor a l'estómac. Tenia les celles arrufades per les contínues molèsties abdominals.

En aquest mateix instant, una noieta que es considerava a si mateixa lletja encara que no ho fos, la va veure. El seu rostre va il·luminar-se tot pensant que havia vist la clau de la bellesa de l'encisadora Xi Shi.

Des d'aquell dia, tot el dia anava amb les celles arrufades i amb una expressió d'angoixa. Però el més sorprenent és que li estranyava que la gent, en lloc de mirar-la amb simpatia, fugís de la seva companyia més que mai.

.....

La filla que va salvar el seu pare

Havia nascut en un bot i fou criada a la vora de les aigües. Acabava tot just de fer setze anys, la filla de l'encarregat de la barca. Feia uns quants dies que el seu pare havia rebut l'ordre de reunir tots els vaixells que pogués i que preparés el moll per tal d'esperar l'arribada d'un nombrós exèrcit.

Va treballar dia i nit sense descansar, fins que, a la fi, la nit abans de l'arribada de les tropes, ho va deixar tot llest. Va demanar a la seva filla de dur unes gerres de vi i molta carn per convidar a tots els seus ajudants pel sacrifici i la bona tasca realitzada. Van sopar, van beure i van cantar. Vençuts ja pel cansament i l'alcohol, al cap d'una estona es van quedar tots ben adormits.

Al dia següent, molt d'hora, va arribar l'exèrcit. En trobar-los completament adormits, el general es va enfurismar moltíssim. No esperava trobar-se amb la custòdia del port adormida i roncant per mor de l'alcohol, en lloc de ser rebut amb diligència. Així és que va ordenar executar l'encarregat de la barca per incumpliment de la llei militar.

Minuts abans de l'execució es va presentar la noieta i es va agenollar davant el general enfurismat.

-Jo sóc la filla de l'encarregat que vostè acaba de condemnar. Per tal de complir amb les seves ordres, el meu pare i tots els seus ajudants han treballat dia i nit sense parar, sense gairebé ni un respir. Anit van acabar esgotats, però feliços per haver conclòs els preparatius. I, per tal que la travessa sigui un èxit, van rendir culte al déu de les aigües per tal de demanar-li la seva protecció. En aquestes cerimònies, sempre es beu vi per beneir la sort d'aquells que han de creuar el riu. El meu pare mai no beu, però va beure perquè la travessa arribés a bon port. Li suplico que li perdoni aquesta negligència.

El general va vacil·lar un instant, però finalment va dir amb força:

-Per a l'exèrcit no hi ha indulgència possible davant una falta de disciplina. No puc anul·lar el càstig.

La noia no es va descoratjar encara. Sentia la imperiosa necessitat de salvar l'ésser més estimat del món.

-Jo vaig ser la persona que els comprà el vi. Així és que si heu de castigar algú, jo sóc la culpable.

El general va rebutjar l'ofertament de la donzella.

-No, això no és culpa teva.

-Però si haguessin de matar-lo, esperin que surti del seu estat d'embriaguesa, per tal que sàpiga el motiu- implorà la donzella.

El general va accedir a tal suggeriment i ordenà procedir a la travessa immediatament. De seguida, el primer grup de soldats, embarcà. El general també va pujar a un bot, però li mancava un remer. En adonar-se'n, la petita s'oferí per fer aquesta feina. Va pujar a la barca amb gran agilitat i va començar a remar amb una destresa extraordinària. El general lloà la noia per la seva voluntat i la seva disposició. Mentre remava, la jove començà a cantar:

“Aigües del riu que correu tumultuoses,
per què ploreu la mort del cap de les barques?
Remo amb la força de la meva tristesa,
per impedir la consumació de la injustícia.”

El general es va commoure amb aquesta cançoneta, sorgida del cor de la noia espontàniament. Però baixà de la barca sense dir res. La jove va conduir la barca a la tornada. I, tot entonant la trista melodia, va creuar un munt de vegades el riu transportant oficials i soldats. Al final de la jornada, quan totes les tropes ja havien creuat el riu, el general va premiar la col·laboració de la jove, i per descomptat, va absoldre el seu pare.

.....

La llança i l'escut

A la Xina el terme “contradicció” es tradueix literalment com “La llança i l'escut”, perquè hi ha una graciosa història sobre aquesta paradoxa.

Un venedor de llances i escuts cridava a cor què vols en un mercat tot pregonant les seves mercaderies:

-Mirin, mirin quines llances que tinc! Resistents i esmolades, més que cap altra arma. No hi ha res que aguantí el seu inigualable tall. Són unes llances magnífiques!

Alguns curiosos s'aturaven davant la seva parada per observar les llances.

Al cap d'una estona, el venedor tornava a pregonar, però ara el gènere que lloava eren els escuts.

-Fixin-se bé! Mirin com són de resistents els meus escuts! Tan fermes com una fortalesa! Defensa segura! No hi ha res que els pugui perforar!

Un dels curiosos esclatà a riure i va proposar al venedor:

-I llavors, què passaria si agafés les seves llances per atacar el seu escut?

El venedor es va quedar bocabadat, amb la paraula a la boca, sense saber què contestar.

Com diuen els grans mestres, és difícil de servir dos amos al mateix temps.

.....

(traduïts de l'espanyol i extrets de diferents reculls. Vg. bibliografia)

.....

Sobre “l’essència del Zen”

El Zen és l’essència del budisme, i la llibertat, alhora, constitueix el nucli essencial del Zen. El seu objectiu, sigui quin sigui el nivell, consisteix, única i exclusivament, a alliberar tot el potencial ocult de la ment humana. El mestre Ying-an va dir: “El Zen viu és la drecera més directa per atènyer la il.luminació sense fer cap esforç siguis on siguis”.

El Zen no ens parla d’una llibertat remota sinó, ans al contrari, d’una llibertat que es troba plenament immersa en el món. La seva pràctica no requereix cap requisit especial sinó que es pot dur a terme de forma directa i natural enmig de les nostres activitats i ocupacions quotidianes. Com va dir Dahui, un altre gran mestre xinès:

“Per atènyer la il.luminació no cal abandonar la família, deixar la feina, fer-se vegetarià, esdevenir un asceta, o retirar-se a un lloc solitari.”

Tot i això, la llibertat del Zen, encara que es pugui manifestar en aquest món, no hi pertany. No es tracta del mateix tipus de llibertat que pugui instaurar o garantir un determinat sistema polític o social. Una llibertat atorgada també pot ser abolida i, en canvi, el Zen aspira a una llibertat que no pot ser revocada ni arrevatada, a una llibertat que no pot ser imposada des del exterior sinó que brota des del més profund del nostre ésser.

L’alliberament del Zen s’ateny mitjançant un tipus de percepció i comprensió especials que penetren fins a la mateixa arrel de l’experiència, una percepció i una comprensió que despulsen la ment de les limitacions arbitràries imposades pel condicionament, despertant, així, el potencial latent de la nostra consciència. Com deia Dahui:

“El regne de l’il.luminat no pertany al món dels atributs manifestos externs. La budeïtat és el regne de la nostra saviesa sagrada que viu al nostre interior. Per atènyer-la no cal cap instrument, pràctica, ni comprensió sinó que l’únic que cal és alliberar-nos del patiment psicològic que hem anat acumulant a la nostra ment des del començament dels temps en la nostra relació amb el món extern.”

L’objectiu del Zen és el de purificar la ment fins que pugui percebre la seva pròpia naturalesa essencial. Aquesta percepció ens capacita per mantenir l’equilibri i la llibertat en qualsevol circumstància i clarificar, així, la nostra experiència quotidiana. El vell mestre japonès Bunan va dir:

“La gent considera difícil arribar a percebre la seva pròpia naturalesa essencial. En realitat, no és fàcil ni difícil, ja que no hi ha res que se li pugui afegir. Es tracta de respondre a allò correcte i a allò erroni sense aferrar-nos-hi, de viure enmig de les passions sense identificar-nos-hi, de veure sense veure-hi, d’actuar sense actuar i de cercar sense cercar.”

La llibertat de l'il·luminat es manifesta en aquest món però no hi pertany. Per això se sol representar tradicionalment com una flor de lotus arrelada en el fang, que floreix, no obstant això, al mateix temps sobre la superfície de les aigües. No es tracta d'atènyer una espècie de despreniment negatiu sinó d'atènyer un equilibri entre independència i apertura que no s'aconsegueix mitjançant l'esforç sinó mitjançant l'experiència directa i el desplegament de l'essència de la ment.

Tot i això, la llibertat Zen, encara que sigui present i accessible, és, paradoxalment esmunyedissa quan la cerquem deliberadament. Per això, Bunan, parla de cercar sense cercar i Yin-an afirma que: "en el Zen no hi res per aferrar-se. Aquells qui no ho entenen així són víctimes de la seva pròpia ambició."

Per aquest motiu els textos clàssics d'aquesta tradició no són manuales doctrinaris ni compendis rituals que hagin de ser seguits sistemàticament i que ens permetin aproximar-nos, pas a pas, a una espècie de santuari intern. El seu objectiu no és inculcar idees i creences sinó desvetllar aquelles dimensions que romanen adormides al fons de la nostra consciència.

Des de la desaparició de les escoles clàssiques s'han instaurat nombrosos sistemes de Zen però cap d'ells ha estat complet, ni definitiu. La naturalesa del Zen s'adreça a l'experiència personal de l'ésser sense que l'època sigui important. I el mateix podríem dir, com diuen les escriptures, de la resta de les escoles budistes. Així, segons el mestre Zahui:

"Si creus que al Zen hi existeix alguna formulació verbal que tranmeti algun secret especial, vas errat. Aquest no és el Zen veritable."

El Zen aprofundeix i aguditza la intel·ligència, i hi afegeix d'aquesta manera noves dimensions a la raó i a la intuïció i ens proporciona un tipus de saviesa, o de coneixement, molt més subtil que el pensament conceptual. Aquest tipus de desenvolupament mental no pot ser donat ni rebut. Per aquest motiu l'aprenentatge del Zen compta amb les seves pròpies estratègies.

L'essència del Zen és extraordinàriament simple. Com deia el mestre Yuanwu: "Renuncia a les frases fetes i a les opinions intel·lectuals apreses que es claven a la teva pell i s'adhereixen a la teva carn."

El Zen és l'essència més pura de la ment i desapareix en el mateix moment en què ho conceptualitzem. Per això, l'objectiu de la literatura Zen no és ideològic sinó impactant.

Per la seva mateixa natura, l'essència del Zen no és oriental ni occidental. Els mestres clàssics afirmaven que el Zen no és patrimoni de cap cultura o filosofia i, molt menys, d'una classe o grup social determinat. Com va assenyalar el poeta Zen:

"Sobre quina porta no es reflecteix la llum de la lluna?"

El Zen no és un producte de les idees sinó que, ben al contrari, en constitueix el mateix fonament. Això és, precisament, allò que distingeix a l'essència del Zen de qualsevol producte filosòfic, religiós, científic o artístic.

Existeixen moltes formes d'aproximar-se al Zen i les possibilitats que se'n deriven són encara més grans. "

(traduït de la introducció a "La esencia del Zen" feta per Thomas Cleary. Editorial Clásicos Kairós, Barcelona, 1994.

Textos clàssics de mestres xinesos (Dahui, Yuanwu, Foyan, Yuansou, Linji, Mazu, Fanyan, Wuzu, Yin-an i altres).

Mestre Dazhu

.Afortunadament tot és com ha d'ésser. Per què t'esforces, doncs, a mantenir aquesta lluita artificial? Així tans sols aconseguiràs encadenar-te a tu mateix. Presumeixes que estudies Zen , que ets en el Camí i que comprens el Budisme, però això és com intentar agafar els sons o atrapar las formas. D'aquesta manera no aconseguiràs més que augmentar la teva confusió. ¿Quan acabaràs amb tot això?

.El meu Mestre em va dir: "Ets lliure d'utilitzar a voluntat el tresor inesgotable que amagues en el teu interior. No cal, doncs, que cerquis fora de tu."

Mestre Linji

Els qui estudien el Budisme haurien de cercar la percepció i la comprensió verdaderes del moment present. Quan aconseguieixis atènyer la percepció i comprensió pures, el naixement i la mort deixaran d'inquietar-te, seràs lliure de partir o de quedar-te i no necessitaràs cercar miracles perquè ja et vindran sols.

.No permetis que els altres et confonguin i, quan hagi d'actuar, fes-ho, sense dubtes. Avui en dia la gent és incapaç de comportar-se d'aquesta manera per manca de confiança en si mateixa.

Si no tens confiança en tu mateix/a t'aferraràs a les coses externes, quedaràs a mercè dels objectes i perdràs la teva llibertat.

.La realització consisteix en ser independent et trobis on et trobis. D'aquesta manera cap situació et pertorbarà i et lliuraràs espontàniament de tots els hàbits nocius.

.Perquè els falsos mestres no et confonguin i puguis obtenir la llibertat en el món, és indispensable que busquis la percepció i la comprensió verdaderes. Sigues senzill. Deixa a una banda tota preocupació i artificialitat.

Sempre ens estem cercant obsessivament en els altres. Aquest és un greu error.

Desaferrar-se. Deixa en pau els teus pensaments i no cerquia res fora de ti. Para esment a les coses tal com apareixen. Fes cas tan sols d'allo que sorgeixi en el present. No t'amoïnis per la resta.

Mestre Yangshan

El profund i el superficial

Si hagués d'explicar l'arrel del Zen, em quedaria sol encara que estigués envoltat de cinc-centes o set-centes persones. I en canvi, si comencés a dir bajanades, tothom cuitaria a escoltar-les. És com enganyar a un infant oferint-li una mà tancada quan, de fet, no hi ha res en el seu interior.

Les arrels i les branques

Atén l'arrel i no m'amoïnis per les branques perquè algun dia ja creixeran d'una forma natural. Si no tens una base sòlida, ni tan sols l'estudi més assenyat et permetria de recollir els fruits.

Mestre Fayan

Els falsos mestres

Si et comportes com un mestre sense haver aclarit abans la teva pròpia ment, cometràs un greu error.

La base del Zen

El Zen es fonamenta en l'ensenyament de la ment essencial que consisteix en la clara consciència de ser el que som.

Les opinions subjectives

Forjar-se opinions personals subjectives sobre fets passats o presents sense haver acomplert el procés de perfeccionament i purificació de la teva comprensió és com intentar executar la dansa de les espases sense haver après esgrima.

Mestre Fenyang

La funció del mestre

Algú va preguntar a Fenyang: "Quina és la funció d'un mestre?". Fenyang va respondre: "Guiar de manera desapassionada a aquells amb qui hi té una certa afinitat."

A temps i destemps

Quan deixaràs de lluitar? Abans del que creus la primavera esdevindrà tardor, cauran les fulles, emigraran els ocells i tot es cobrirà de neu. Si tens roba i sabates, què més et cal?

Resum de la pràctica del Zen

Quan t'afiancis en el Zen les distraccions mundanes deixaran d'afectar-te i la teva ment atenyera la serenitat. Llavors entraràs en l'esfera de la il.luminació i, encara que et trobis en plena activitat, transcendiràs el món quotidià.

Mestre Yangqi

Perdut i trobat

Quan el cos i la ment són purs, totes les coses són pures. Quan totes les coses són perfectes, també ho són el cos i la ment.

“La moneda perduda en el riu ha de ser trobada en el riu.”

Mestre Yuanwu

No preocupació

Trascendeix totes les situacions sense pensar si això és favorable o allò advers. Tan sols així arribaràs a un estat de no acció i de no preocupació. Però si tens el més petit desig d'arrinar a l'estat de no preocupació, l'hauràs convertit ja en una preocupació.

L'arrogància

El menor vestigi de superioritat o bé d'orgull per la teva capacitat et conduirà al desastre.

La senzillesa, la calma profunda dins el cos i la ment enmig de les activitats mundanes, són les úniques coses que et permetran atènyer la llibertat.

La confiança i la intuïció

Si renunciés a la teva antiga manera de pensar i entendre les coses, podràs obrir el teu cor sense retenir res a la teva ment. Llavors experimentaràs una fortalesa buida i diàfana que es troba més enllà de les paraules i els pensaments, atenyeras la font principal, et fondràs amb l'infinit i aconseguiràs espontàniament la saviesa innata.

Mestre Foyan

Fer una passa enrere

Per observar has de fer una passa enrere, però, com pots fer-ho? No es tracta que ho deixis tot i et posis a meditar, fins a convertir la ment i el cos en quelcom tan estèril com la terra i la fusta.

Si fas una passa enrere comprendreàs ñes màximes i els relats que abans et semblaven incomprendibles. Fes un pas enrere i descobreix per tu mateix/a la causa de la teva ignorància.

Els mestres personalistes

La gent d'avui en dia és tan inconstant com la d'abans i les seves capacitats són igualment variables. La comprensió intel·lectual i les interpretacions parcials dels patriarques els mantenen en aquest estat.

Mestre Dahui

Ocupa't de les teves coses

Hi ha un refrany molt conegut que pot ajudar-te: “No pasturis els bous dels altres; no cavalguis en d'altres cavalls que no siguin els teus; no et preocupis dels afers dels altres.”

Cuida't tan sols d'observar-te contínuament: què has fet de positiu avui per a tu i per als altres?

Mestre Hongzhi

La recerca d'un mateix

La ment original és independent dels objectes, la realitat està més enllà de tota explicació. Per això va dir un mestre: “La nostra escola no té màximes i no té cap doctrina per ensenyar”. Es tracta, tan sols, que les persones es coneguin a elles mateixes. Tan sols llavors podran parlar de la ment original.

La normalitat

Quan “vegis el sol durant el dia i la lluna durant la nit” hauràs superat tots els enganys. Aquesta és la conducta normal d'un practicant coherent i uniforme. Per atènyer aquest estat has de posar fi a la trampa subtil que empresona la teva ment.

Mestre Ying-an

Llibertat

Quan tot ho trascendeixis res no podrà retenir-te ni ningú podrà enxampar-te.

La primera passa

Per tal de conèixer-te t'has d'observar a tu mateix. En un viatge de mil milles la primera passa és la més important. Recorda aquestes dues coses i comprendràs el significat sublim dels centenars de mils d'ensenyances.

La grandesa

Els antics mestres no tenien el menor interès en la fama. Tan sols això els va permetre d'arribar al mestratge sobre la vida i la mort. Després, la grandesa ve tota sola.

El menor indici d'impaciència en el teu intent de dominar el Zen malbaratarà la teva energia i frenarà el teu progrés.

Mestre Mi-an

El camí viu

Cadascú de nosaltres té el seu propi camí directe al cel, però mentre no ens hi endinsem som com borratxos incapaços de caminar en una sola direcció.

No obstant això, tot just comencem a caminar desapareix la confusió i descobrim la direcció correcta. A partir d'aquest moment, deixem de dependre de les indicacions dels altres.

.....

ÀSIA: ALTRES MIRADES

ÍNDIA:

.Jhumpa LAHIRI

.Lluís LLACH: "Infant de Beirut"

.Visions de Shanghai:

-Bamboo HIRST

-Bernardo VALLI

.Visions d'Istanbul:

-Ernest HEMINGWAY

-Joan PERUCHO

-Juli VERNE

-Lady Mary WORTLEY MONTAGU

JAPÓ:

.Marguerite YOURCENAR

.....

Jhumpa LAHIRI

L'autora

L'obra

L'autora

Jhumpa LAHIRI va néixer a Lóndres el 1967 i va créixer a Rodhe Island. Actualment viu a Nova York i viatja amb freqüència a l'Índia, d'on són els seus pares. És llicenciada en literatura anglesa i doctora en estudis renaixentistes. Ha estat professora de creació literària a la Universitat de Boston i ha publicat relats en diversos diaris i revistes.

L'obra

El llibre de relats **“Intèrpret d'emocions”** (en el seu títol original “Interpreter of maladies” fou publicat l'any 2000 i per la seva qualitat i modernitat, ja que s'erigeix com un mirall del món contemporani en què s'entrecreuen les cultures, guanyà el Premi Pulitzer 2000 i el Premi Pen/Hemingway.

Les històries d'aquest llibre, que entrellacen l'Índia i els Estats Units, ens fan còmplices dels viatges emocionals dels personatges que cerquen l'amor traspasant les fronteres dels països i generacions. Aquests relats, enriquits amb detalls sensuals de la cultura índia també s'adrecen a aquells que s'han sentit forasters en qualsevol lloc.

Fragment del relat: “Quan el senyor Pirzada venia a sopar”

(...)Un cop vaig haver après que el senyor Pirzada no era indi, vaig començar a examinar-lo amb més atenció per intentar veure què el feia diferent. Vaig decidir que el rellotge de butxaca era una d'aquelles coses. Aquell vespre, quan vaig veure com li donava corda i el deixava sobre la tauleta, la inquietud es va apoderar de mi: em vaig adonar que la vida es vivia primer a Dacca. M'imaginava les filles del senyor Pirzada llevant-se, fent-se llaços als cabells, esperant l'esmorzar, posant-se a punt per anar a l'escola...Els nostres àpats, els nostres actes, només eren una ombra del que ja havia passat allà, un fantasma endarrerit del que havia passat realment a l'autèntic país del senyor Pirzada.

A dos quarts de set, quan ja començaven les notícies nacionals, el pare va apujar el volum i va regular la sintonització. Normalment jo em distreia amb un llibre, però aquell vespre el pare va insistir que m'hi fixés. A la pantalla vaig veure uns tancs que avançaven per carrers polsosos, edificis en ruïnes i boscos amb arbres desconeguts on havien fugit els refugiats del Pakistan Oriental buscant la seguretat a l'altra banda de la frontera amb l'Índia. Vaig veure barques amb unes veles com ventralls que flotaven en uns rius amples de color cafè, una universitat amb barricades i la seu d'un diari absolutament creamada. Em vaig tombar per mirar el senyor Pirzada; les imatges es reflectien en miniatura en els seus ulls. Mentre mirava, la seva expressió era inalterable, serena, però atenta, com si algú li fes indicacions per anar a un lloc desconegut.

Durant els anuncis, la mare va anar a la cuina a buscar més arròs i el pare i el senyor Pirzada van deplorar la política d'un general anomenat Yaya Khan. Parlaven de conflictes que no coneixia i d'una catàstrofe que no podia entendre.

-Mira què han de fer els nens de la teva edat per sobreviure- em va dir el pare mentre em servia un altre tall de peix.

Però jo ja no podia menjar. Només podia mirar de reüll el senyor Pirzada, que sei al meu costat amb la seva americana de color verd oliva i que feia tranquil·lament un pou en el seu arròs per fer-hi cabre més llenties. No corresponia a la imatge que jo em feia d'un home aclaparat per unes preocupacions tan grans.

(...)Aquell vespre quan vaig desar l'ou de plàstic ple de cors de canyella a la capsa que tenia al costat del llit no vaig experimentar una satisfacció cerimoniosa com em solia passar normalment.. Vaig intentar no pensar en el senyor Pirzada, en el seu abric perfumat de llimones, lligat al món caòtic i asfixiant que havíem vist unes quantes hores a la sala d'estar encatifada i plena de colors. Però durant una estona, només vaig poder pensar en allò. L'estómac se m'anava encogint mentre pensava si la seva dona i les seves set filles eren membres de la multitud errant i cridanera que havia aparegut intermitentment a la pantalla. Fent un esforç per allunyar aquella imatge, vaig mirar al meu voltant: el llit groc amb baldaquí que feia joc amb les cortines amb volants, les fotos de la classe emmarcades i penjades a les parets de color blanc i violeta i les inscripcions que el meu pare feia amb llapis al costat de la porta de l'armari per anotar- hi la meva alçada cada aniversari. Però com més procurava distreure'm, més m'anava convençant que el més probable era que la família del senyor Pizarda fos morta. (...)

A l'escola ningú no parlava de la guerra que se seguia amb tanta fidelitat a la sala d'estar de casa. Continuàvem estudiant la Guerra de la Independència, ens parlaven de la injustícia que representava pagar impostos i no tenir representació i memoritzàvem passatges de la Declaració d'Independència. (...) Cada setmana dos alumnes feien una presentació oral sobre un aspecte concret de la Guerra de la Independència, i per això un dia la meua amiga Dora i jo vam haver d'anar a la biblioteca de l'escola per informar-nos sobre la rendició de Yorktown. La senyora Kenyon ens va donar un paper amb el títol de tres llibres que havíem de buscar al catàleg de la biblioteca. Els vam trobar de seguida i ens vam asseure en una tauleta rodona per llegir-los i prendre apunts. Però jo no em podia concentrar. Vaig tornar als prestatges de fusta clara, a una secció identificada per un rètol que deia : "Àsia". Vaig veure-hi llibres sobre la Xina, sobre l'Índia, sobre Indonèsia, sobre Corea. Al final vaig trobar un llibre que es titulava "**Pakistan, el país i la seva gent**". Em vaig asseure en un tamboret i el vaig obrir. La sobrecoberta de paper lluent va cruixir entre les meves mans. Vaig començar a passar les pàgines que eren plenes de fotos de rius, de camps d'arròs i d'homes amb uniformes militars. Hi havia un capítol sobre Dacca i vaig començar a llegir-hi dades sobre la pluviositat i sobre la producció de jute. La Dora es va presentar en aquell passadís mentre jo examinava un diagrama de la població.

-Què hi fas, amagada aquí? La senyora Kenyon és a la biblioteca. Ha vingut per vigilar-nos.

Vaig tancar el llibre d'una revolada, però vaig fer massa soroll. La senyora Kenyon va aparèixer i l'olor del seu perfum va ampliar el passadís minúscul. Va agafar el llibre per la punta del lloc, com si fos un cabell enganxat al meu jersei. Primer va mirar la tapa i després a mi.

-Aquest llibre és per al vostre treball, Lilia?

-No, senyora Kenyon.

-Doncs no hi ha cap motiu perquè el consultis- va dir mentre el tornava a deixar dins del forat estret que havia quedat al prestatge-. Oi que no?

(traducció d'Andreu Garriga i Joan. Editorial Columna. Barcelona, 2000)

.....

Lluís LLACH: "Infant de Beirut"

INFANT DE BEIRUT

No sé prou bé si era tristesa
o el dolor antic d'uns ulls d'infant.
Però, per un moment, del món va ser el retrat
aquella imatge d'un infant de Beirut.

El fràgil braç, tendra tragèdia
brandant fusell; mort i bandera.
El cos menut i bru perdent-se en la ciutat,
un nínxol anònim per l'infant de Beirut.

Al cel hi té els Déu del "napalm"
i el tro infernal d'ocells de plata,
en l'horitzó, només l'exili sempre amarg
bressol i tomba per a un infant de Beirut.

Morir a Beirut, morir a Mathausen,
el mateix foc en temps distants,
mirall glaçat d'un món on ja ningú respon
als ulls immòbils d'un infant de Beirut.

Lluís LLACH

.....

Visions de Shanghai

Són molts els viatgers i les viatgeres que han quedat fascinats per la bellesa d'una ciutat i ho han plasmat a través dels seus textos. En aquest sentit, Shanghai, és una ciutat que ha provocat un de vessall d'històries i reportatges fets per gent que ha quedat fascinada per un país, per una ciutat. Vet aquí fragments de diversos autors i autores, amb diverses visions ben diferents i contrastades.

1. Bamboo HIRST, "Viatge a Ningbo" (fragment)

1.1.L'autora

1.2.Fragment de "Viatge a Ningbo"(1993)

1.1.L'autora

Bamboo HIRST, de mare xinesa i de pare italià, va viure a la Xina, la seva terra natal, fins a l'edat de catorze anys. Avui viu a Milà. Entre molts dels seus llibres publicats destaquen : "Inchiostro di Cina" i "Passaggio a Shanghai", novel·la en què està transcrita la verdadera història d'amor entre els seus pares. "Cartoline da Pechino" (1993), d'on està extret el fragment que hi ha a continuació, explica el seu viatge a la Xina actual.

A la recerca de la infància perduda, una escriptora italo-xinesa nascuda a Shanghai torna a la seva pàtria per tornar a trobar les seves arrels. Compleix amb els ritus inevitables de recórrer els mateixos itineraris que feia de petita; com el del viatge al mar, idèntic als que feia al final de cada curs escolar. En el fons no hi ha sinó la desil·lusió dels incauts que confien en la nostàlgia.

1.2. Fragment de "Viatge a Ningbo" (1993)

Al final de cada curs escolar, un vaixell costaner em duia a Ningbo, lloc on passava les meves vacances, i al final de l'estiu em duia de tornada a Shanghai. Les localitats costaneres estaven comunicades entre si per un anar i venir d'embarcacions. El tren era pràcticament inexistent. Es feia anar solament per al transport de tropes i les carreteres en alguns trams estaven reduïdes a caminó i es tornaven impracticables durant les inundacions.

En aquest imparable fluir de vaixells recordo sobretot l'extraordinària varietat de formes i dimensions i les imatges de les barques, que eren verdaderes cases flotants, unides entre si com per un sentiment de solidaritat humana per així fer un cos únic al moll.

La doble travessa, de Shanghai a Ningbo i de Ningbo a Shanghai, era per a mi gairebé sempre un font de gran interès.

A cada sortida es repetien les mateixes escenes de confusió i de gent pertot arreu. La multitud que s'hi reunia procedia de tot arreu. Amb moltes empentes aconseguies atravesar la multitud per atènyer la nau. Els venedors ambulants eren els únics que podien moure's i passar enmig de la gent sense copejar a ningú mentre cridaven a cor què vols la qualitat de la seva mercaderia: pipes de girasol, llavors de sèsam garrapinyades i castanyes d'aigua punxades amb palets de fusta. Semblava que ningú no posés cap objecció a la multitud ni desitjés un xic de pau. La sortida del vaixell era acollida amb els crits de les sirenes. A bord, els passatgers, agromullats, agitaven al vent els mocadors en direcció a la riba.

El vaixell costaner feia aquest servei de forma regular dos cops per setmana entre Shanghai i Ningbo. Hi cabien unes sis-centes persones i també estava destinat al transport de mercaderies. Eren tants els ports que la nau tocava i tanta la varietat de la mercaderia que es carregava i es desembarcava a cada escala, que era indispensable tenir a bord un equip especial de descarregadors. Es viatjava sense espai entre el devessall de maletes de vímet, de cistells i de gàbies plenes d'animals de corral. L'espai es tornava tan limitat que no hi havia lloc per a les bicicletes ni per a l'equipatge de mà dels passatgers. El problema es resolvia lligant les bicicletes i equipatges amb cordes i penjant-les a tots dos costats de la nau.

Un cop sortia el vaixell, els passatgers que no es marejaven es posaven a jugar als daus o a les cartes; es dividien en petits grups que s'aïllaven als racons protegits i plens de fum. Jujaven sense deixar-se distreure per les

anades i vingudes dels viatgers menys afortunats, que, amb el front xop i la cara verda de sofriment, s'abocaven a la borda.

Alguns aconseguïen endormiscar-se en els llocs més insospitats. Els més menuts es lligaven a l'esquena de la mare i als més grandets se'ls col·locava com a petits Diògenes en una tona que feia de salvavides, amb el cap i els braços fora. L'aleteig de l'aviram tancat en els cistells feia d'acompanyament coral amb la cridòria i els gestos espectaculars i expressius de la gent. Sovint els interlocutors ni s'entenien, perquè cadascun d'ells s'expressava en un dialecte diferent.

Les aigües eren d'un color de préssec que es tornava violeta quan les onades, escumejants, es giraven. Es deia que estaven poblades de pirates que sortien de la fila d'illes del arxipèlag de Txusan per assaltar les embarcacions. Es barrejaven amb els passatgers, segons es deia, i es barrejaven enmig de la gent; ocultaven armes en gran saques destinades al transport de peix sec, com si fossin mercancies per vendre en desembarcar.

La por als pirates transformava tots els meus viatges en una queixa ininterrompuda, ja que la meva institutriu xinesa i la meva àvia que m'acompanyaven, totes dues budistes i supersticioses, no feien res més que fer invocacions a la deessa Gwan- Yin, la deessa de la misericòrdia, protectora dels mariners i venerada per les dones, especialment. Romanien immòbils mentre resaven i tan sols bellugaven les seves petites mans, eixutes i delicades, que transpuaven a traïció una inquietud que, de retruc, em trasmetien a mi.

Com si no n'hi hagués prou amb l'amenaça dels pirates, també hi havia el perill dels tifons. Quan era petita se m'apareixien com a animals monstruosos plens d'una ràbia acumulada que deixaven anar en ple estiu. Sort que l'observatori de Zickawei, dirigit pels jesuïtes, era molt eficient a l'hora de determinar la presència d'un tifó, així com el seu recorregut. El bressol dels tifons es troba al Pacífic profund, prop de les Filipines i des d'allí recorren veloçment vastos espais de mar i es desplacen fins a l'oest en direcció de sud a nord.

(...) Al moll, els homes dels "rickshaws", que seguien arraulits als peus dels seus vehicles, acabaven de menjar-se un grapat d'arròs amb una mica de peix sec que duïen en recipients de llaunes de diferents pisos, plens fins al capdamunt de tot. Avui en dia, a Shanghai hi regna una atmosfera totalment diferent. (...) Ja no se sent el ritme dels peus nus corrent ni les aturmentades estossejades. Tampoc no hi ha mendicants i els pirates ja han desaparegut de la costa i dels rius interiors. Em resigno i em limito a fer fotos tot esperant que, a continuació m'ajudin a recompondre el puzzle dels meus records. El lloc ja no té el mateix aspecte. He vist un lloc diferent, un lloc que ja no existeix. La desil·lusió fa que s'apagui en mi tota nostàlgia i s'encengui l'angoixa.

(traduït de l'italià. Editorial Touring Editore. N'existeix una versió en espanyol a: "Letras de viaje". Acento Editorial")

.....

1. Bernardo VALLI "Un enigma vencedor" (1996)

1.1. L'autor

Bernardo Valli nascut a Parna el 1930, va començar la seva activitat periodística al diari "Il Giorno" al 1956.

Més tard va treballar per al prestigiós diari "Il corriere della Sera" i per a "La Stampa". Ha estat cap en redacció de la publicació parisina de "La Repubblica", diari per al qual escriu des de l'octubre de 1995.

També ha estat corresponent a Londres i ha seguit, en qualitat d'enviat especial la guerra d'Argèlia, la de Vietnam i la de Bòsnia. Ha escrit nombrosos reportatges des d'Àsia (Índia, Xina, Hong-kong) i des d'Àfrica (Argèlia, regió dels Grans Llacs, i Sudàfrica).

Aquest fragment reflecteix una visió d'un Shanghai futur. Al llindar del tercer mil·lenni, un enviat especial visita la ciutat del planeta de la qual es pronostica l'esdevenidor més grandios: l'any 2020, Shanghai tindrà vint milions d'habitants i serà molt més rica que moltes ciutats europees i americanes. Després de tot, el "dimonis blancs" eren més clarividents del que ells mateixos sospitaven.

2.1.Fragment d'"Un enigma vencedor" de Bernardo Valli (1996)

Ningú ja no es recorda de Carl Crow. És una llàstima. Va desembarcar al Bund quan tenia vint-i-vuit anys i, abans d'obrir la seva agència publicitària, va treballar un temps com a cap de cròniques per al "Xina Express", l'únic diari que es publicava a Shanghai en llenguatge anglès en aquella època i ue podia fer-li la competència al "Nord-Xina " i al "Daily News& Herald".

Em resulta fàcil d'imaginar-lo al bar de l'hotel Cathay, que també es coneixia per Sassoon House. Aquest nom procedia de la persona que el va fer construir, sir Victor Sassoon, filàntrop i magnat. Avui en dia, l'hotel Cathay, és conegut pel nom de Peace Hotel i és un monument del vell imperialisme mercantil que els xinesos també aprecien. Està situat allà on el carrer Nanking es troba amb el Bund, que és el riu en què van a parar els altres edificis ben fets d'estil euroamericà dels anys vint o trenta. Nobles construccions que estan a punt de retornar a la seva vocació original. Després de la llarga pausa maoista, aquests edificis, de fet, estan esdevenint seus bancàries i entitats comercials.

Els edificis que hi ha a la vora del Bund- (bund és una paraula colonial esnob: vol dir "di del riu" en hindi)- van ser sempre conservats com a relíquies d part de les autoritats comunistes. Ara les anomenen amb orgull tot citant el nom dels antics propietaris: "Hong Kong & Shanghai Bank", "Glen Line", Yangtze Insurance and the Sassoon House"... Noms que, en part, retornen.

Fa anys que a la planta baixa del Peace Hotel hi toca una altra vegada una orquestra de jazz. A vegades també es dona que hi pots sentir "charleston" com quan hi anava Carl Crow. La clientela que hi va ara però té un xic menys de "glamour". Entre els darrers clients de l'època de Carl Crow hi havia Vicki Baum, l'autora de "Gran Hotel" (el "best-seller" en què es basa la famosa pel·lícula que tenia com a actriu a Greta Garbo) i Tu Yueh- sheng , el temut cap de la Seguretat del Dragó Verd que, era, fet i debatut, el "Al Capone" de Shanghai i que va ajudar els nacionalistes a maltractar els comunistes l'any 27 , segons explica Malraux, encara que ell no hi fos.

Crow va estar-se a aquesta ciutat més d'un quart de segle. Se'n va anar vers l'any 37 quan els japonesos la van ocupar. Quan se'n va a anar va deixar una guia: la "Handbook for China". Els visitants de Shanghai li deuen aquest reconeixement. La primera edició té més de vuitanta anys i la darrera més de deu perquè l'Oxford University Press l'ha anat reimprimint tal com es fa amb un clàssic. És una idea genial. El llibre de Crow, en què s'explica com era la vella Shanghai, ajuda a comprendre la Shanghai d'avui.

Existeix un retorn al passat: aquesta és la tendència.

En aquell temps a Shanghai hi havia, segons Crow, més de tres milions d'habitants. Era la cinquena ciutat del món. Era la metròpoli del comerç i les màfies, de totes les virtuts i tots els vicis. Avui, l'autoritat sembla ben sòlida a mans del Partit Comunista xinès el qual segueix, amb els ulls desperts, i amb un xic de desorientació, el curs del renéixer del capitalisme, la revitalització del qual l'ha afavorida el mateix partit.

Ni tan sols ara hi ha només virtuts. Som lluny de la Shanghai despietada i permissiva dels anys vint que descrivia Edgar Snow. Tot i així, la droga està força difosa, es multipliquen les cases de joc clandestines i la prostitució és una cosa que no s'amaga gaire. La policia, vulnerable amb la corrupció, no aconsegueix controlar una societat que fins feia poc estava sota el comandament ferm del Partit. Les tríades locals, les organitzacions mafioses hi floreixen com bolets, sobretot a la zona costanera, les ciutats del miracle econòmic. I tot i que la policia és insuficient, la justícia és eficaç: envia un munt de gent a l'escamot d'execució amb una gran desimboltura. No crec que hi hagi un altre país en què s'apliqui amb tanta freqüència la pena de mort als presos comuns, sobretot pel que fa a qüestions de droga i a activitats mafioses.

El capitalisme, a la ribera del riu Huangpu, ha obtingut un èxit de pocs precedents a la història de l'economia moderna. Només cal pujar al vuitè pis del Peace Hotel, on hi ha el verdader bar, i fer una ullada per les finestres per contemplar una vista inigualable a l'altre costat del riu, on hi ha la ciutat de Pudong.

(...) A la Xina les xifres, a vegades, són apocalíptiques. A Pudong, a l'altra vora del riu, vaig visitar uns grans magatzems anomenats Nextage, en què en un sol dia hi entren un milió de persones. I tot i que no tinc idea del que pot ser el volum d'un milió de persones, em sembla difícil fer passar en deu o dotze hores una massa semblant en un edifici, encara que sigui tan alt i ampli com el Nextage de Pudong. Al carrer Nanding, en aquesta banda del riu, a Shanghai, també els Magatzems Numero Ú parlen amb orgull d'un rècord: dos-cents mil visitants en un dia. Tot continuant amb les xifres hiperbòliques, a l'Ajuntament em van assegurar que Shanghai acull diàriament a tres milions de persones que vénen a la ciutat a treballar però que hi viuen fora. Una altra estadística: a Shanghai s'estan construint dos-cents gratacels. Això, m'asseguren, no ha passat mai ni a Nova York ni a Chicago ni tan sols en els seus moments d'esplendor.

No hi ha una altra ciutat al planeta en què s'hi hagi pronosticat un avenir tan radiant. El 2020 Shanghai comptarà, segurament, amb 27 milions d'habitants i una riquesa superior a la de moltes ciutats europees i nordamericanes i esdevindrà el centre industrial i cultural de la Xina i el centre financer de l'Àsia Oriental. Segurament superarà a Hong Kong i Tòquio no tornarà a tenir la primàcia absoluta. Davant d'aquest futur tan prometedori, hi ha gent que pensa

comprar una casa a Shanghai abans del 97, abans que es produeixi el boom dels preus immobiliaris. Jim Rohwer, ex corresponsal del "The Economist" a l'Àsia Oriental, té aquesta intenció i així ho aconsella.

(traduït de l'italià: Editorial Touring Editore, Milà, 1997. N'existeix una versió a Editorial Acento.)

.....

VISIONS D'ISTAMBUL

Ernest HEMINGWAY

L'autor

L'obra

L'autor

Va néixer a Illinois, Estats Units, el 1899. Va començar periodisme el 1917, durant la primera guerra mundial. Per l'experiència viscuda al front italià fou condecorat amb una medalla de plata. Li seguiren llargues estades a París i diversos viatges agitats a Espanya- un resultat del qual és el llibre "Homenatge a Catalunya"- a Àfrica i a Xina, així com també a Cuba. Retornà a Europa com acorresponsal de guerra el 1944-45. Li fou concedit el premi Nobel el 1954 i encara va viure una llarga temporada a Espanya abans de tornar definitivament a la seva pàtria. Se suïcidà el 1961.

El fragment que ve a continuació pertany a "**Old Constan**", article aparegut a "True Light is Though Tourn" ("En línia"), 28 d'octubre de 1922. En aquells moments encara era desconegut. És a Istanbul en qualitat de corresponsal d'un diari canadenc "The Toronto Daily Star".

Fragment de "Old Constan"

Constantinopla: Al matí, quan et lleves i veus la boirina sobre el Corn d'Or amb els minarets esvelts i fins que es drecen vers el cel i sents la crida als fidels a l'oració amb una veu que puja i baixa com una ària d'òpera russa, es cospa la màgia 'Orient. Quan hom deixa la finestra i hom va vers el mirall, i descobreix que el seu rostre és cobert d'una multitud de petits punts negres a causa del darrer insecte que l'ha marcat la darrera nit, un es convenç de ser a l'Orient. Pot existir un terme mig entre l'Orient de les històries de Pierre Loti i l'Orien quotidià, però no pot ser descobert més que per un home que observi constantment amb els seus ulls mig tancats, sense amoinar-se del que menja i immunitzat contra les picades dels insectes. Ningú no sap quants habitants té Constan. Els vells sempre li diuen "Constan", com quan algú es refereix a Gibraltar amb un nom diferent de "Gib" i se'l considera un novell. Mai no hi ha hagut cens. Les avaluacions de la població donen un milio i mig d'habitants.

Això no inclou els centenars de vells Fords abonyegats, els quaranta mil refugiats russos vestits amb tots els uniformes de l'exèrcit del tzar gairebé esfilagarsats, i a un nombre gairebé igual de soldats kemalistes vestits de civil que s'han infiltrat per assegurar que Constantinopla passarà a poder de Kemal sigui quin sigui el resultat de les negociacions de pau. Tots ells van entrar després de la darrera avaluació.

Si no plou a Constan, la pols esdevé tan espessa que un gos que corri pel camí paral·lel al turó de Pera aixeca una nuvolada de pols, com el que produeix el rebot d'un a pilota, cada cop que les seves potes toquen el terra. La pols puja fins als turmells d'un home i el vent l'arrombolla en núvols.

Si plou, tot esdevé fangós. Les voreres són tan estretes que tothom ha d'anar pel mig del carrer, i els carrers són com rius. No hi ha reglament per a la circulació, i els cotxes, els tramvies, els simons i els portejadors amb enormes càrregues a l'espatlla s'obstrueixen mútuament el pas. No hi ha més que dos carrers grans i la resta són carrerets estrets i petits. (...)

Hi ha cent seixanta-vuit dies de vacances legals a Constan. Cada divendres és un dia d'atur musulmà; cada dissabte és un dia d'atur jueu, i cada diumenge és un dia d'atur cristià. A més hi ha dies de festa catòlics, musulmans i grecs durant la setmana, sense parlar del Yom Kippur i altres festivitats jueves. A més a més, la gran ambició del jove de Constan és treballar en un banc.(...)

.....

Joan PERUCHO

L'autor

L'obra

L'autor

Narrador, poeta i crític d'art en llengua catalana i castellana, va néixer a Barcelona el 1920. Ha col·laborat en diverses publicacions periodístiques. La seva obra narrativa mostra un gran interès pels temes misteriosos, i en general, per la paradoxa, tal com es pot observar en aquesta crònica, carregada de ficció, d'un viatge a Orient. Es tracta dels "**Laberints bizantins**" de 1984.

Fragment " 1984.Meravellosa Istambul" dins "Laberints bizantins"

Des del darrer pis de l'hotel Sheraton, Istambul sorgeix com un somni, quelcom semblant a una visió irreal d'una ciutat inexistente, tan sols imaginada després d'una lectura d'un conte oriental. A l'altra banda del Corn d'Or s'enlaira Santa Sofia, així com les mesquites amb els seus alts minarets i, just on acaben els jardins del palau de Topkapi, apareix la confluència del Mar de Màrmara i el somriure del Bòsfor, solcat per embarcacions de tota mena. Al vespre, amb els infinits llums encesos, l'espectacle és esglaiador.

Al altre costat de les aigües, es veu el barri d'Escutari i la costa d'Àsia, a la qual s'hi pot accedir pel moderníssim pont penjat, el més gran d'Europa, molt semblant al de Lisboa. Tot això ho veig des de Beyoglu, que comprèn Pera i Gàlata, i on estan concentrats els grans hotels així com les companyies aèries, les botigues de luxe i els consultats estrangers. És un barri que tendeix a la

decadència i no sé on he llegit que, malgrat la seva animació, superpoblació i vitalitat econòmica, no es pot dissimular el que els centres de decisió estiguin actualment lluny d'Istanbul i que la prosperitat d'aquests carrers pertany ja al passat. Ho considero amb tristesa mentre esmorzo a la turca: unes grans i dolcíssim figues servides sense pell (polpa de fosc color sagnós), cremós i consistent iogurt i un excel·lent cafè ben carregat. Tot és relatiu a la vida.

Tot això em fa pensar en dom Gabriel d'Aristizábal, brigadier de l'Armada, que en el seu **Viaje a Constantinopla en el año 1784**, obra publicada a Madrid el 1790, ens relata les excel·lències de la ciutat otomana. No és clar si la redacció fou de dom Gabriel o, pel contrari, de dom José Moreno, secretari de l'Acadèmia de San Fernando, a qui aquell proporcionava dades. Tant li fa. El cert és que el brigadier, home galant i perfumat, va conèixer durant la seva estada a Istanbul a una dama anglesa, anomenada Pamela Andrews (sembla ser que era neboda de Samuel Richardson), que acompanyava a Lady Caroline Gibbon en el seu viatge per fer-se càrrec de l'herència de la seva àvia. Aquesta senyora era la cèlebre lady Mary Wortley Montague, que havia deixat diversos béns i una mansió a la vora del deliciós cementiri d'Eyub, en els jardins del qual, per cert, Pierre Loti edificà, gairebé un segle després, una vivenda immortalitzada en alguns dels seus llibres. Des d'aquí, justament, Lady Mary Wortley va escriure el seu conegut **A Hymn to the moon**, clàssic poema els primers versos del qual tots els escolars anglesos en guarden memòria perdurable:

*Thou, silver deity of secret night,
Direct my footsteps.*

Lady Caroline era gairebé una nena. Per això, Pamela Andrews duia la veu cantant amb gran decisió i intel·ligència. Davant de certes dificultats interposades per funcionaris venals, Pamela remogué cel i terra i fou rebuda pel luxuriós i avar sultà Osman III que se n' enamorà i li regalà un palau al Bòsfor sense cap resultat efectiu. Osman davant de tal gosadia impertinent, va tenir un atac d'ira extremat i morí de sobte, com ferit per un llamp, damunt dels tous coixins de l'harem. Es diu que, en aquesta ocasió, Pamela va sostreure determinats documents sobre la política otomana a Crimea i sobre el Patriarca de l'església ortodoxa. La publicació de tals documents pel *Foreign Office* va motivar que es crispessin les relacions de la Subli Porta amb el tzar de Rússia i motivessin, a la llarga, guerres pertinaces i cruels.

Dom Gabriel també es va enamorar de Pamela, a qui acompanyava, els capvespres lents de l'estiu, pels carrers i carrerons d'Istanbul. La trobava summament fina, carinyosa i espiritual, sempre amb un pom de violetes a la mà que aspirava amb delit. Va tenir ocasió de veure la seva gosadia i fermesa de Pamela durant un terratrèmol que va destruir la mesquita, a semblança del de 1776. Pamela va organitzar els auxilis, va salvar vides mentre distribuïa fullets masònics de corosiva propaganda irreligiosa.(...)

.....

Juli VERNE (1828-1905)

Inflexible en qüestions de principis, M. Keraban, el protagonista de la novel·la de Juli Verne **Keraban, el tossut**, rebutja pagar una tarifa de passatge insignificant, però injusta, per travessar el Bòsfor en vaixell, de manera que, per retornar des d'Istanbul a Scutari, decideix simplement: tornar pel Mar Negre!. Un cop a casa, franqueja de nou l'estret mitjançant un recurs insòlit.

Fragment de “Keraban, el tossut”

En aquell moment, un viu moviment de curiositat va sacsejar la multitud. Es podia sentir una remor més accentuada. Tots els braços es dirigiren vers el Bòsfor, apuntaven vers Scutari. Tots els caps eren a l'aire.

-És allí!...Storchi!...Storchi!

De seguida tots els crits ressonaren pertot arreu.

Ahmed i Amasia, Selim i Nedjeb, Sarabul, Van Mitten i Yanar, Bruno i Nizih es trobaven a l'angle que forma el moll del Corn d'Or, prop de l'escala de Top'hané, i van poder veure l'emocionant espectacle que s'oferia a la curiositat pública.

Del costat de Scutari, fora de les aigües del Bòsfor, prop de cent peus de la ribera, s'enlaira una torre que es diu erroniàment la torre de Leandre. En efecte, es tracta de l'Helespont, és a dir, de l'actual Estret dels Dardanel, que travessà, entre Sestos i Abydos, aquell cèlebre nedador per trobar-se amb Hero, l'encisadora sacerdotessa de Venus. La gesta fou repetida fa uns seixanta anys per Lord Byron, orgullós com tal sols pot estar-ho un anglès, d'haver recorregut en una hora i deu minuts els mil dos-cents metres que separen les dues riberes.

Reprendia un afeccionat, gelós de l'heroi mitològic i de l'autor del *Corsari*, aquesta important gesta a través del Bòsfor? No.

S'havia estès una llarga corda entre les riberes de Scutari i la Torre de Leandre, el nom modern de la qual és Kiz-Kulessi que vol dir Torre de la Verge. Des d'allí, la corda, després de trobar un punt sòlid de recolzament, travessava tot l'Estret, de mil tres-cents metres de longitud, i es lligava a un pilar de fusta, que hi havia a la cantonada entre el moll de Gàlata i la plaça de Top'hané.

Sobre aquella corda, un cèlebre acròbata, el famós Storchu- èmul de no menys famós Blondín-, anava a travessar el Bòsfor. Si bé és cert que Blondín va arriscar la seva vida en travessar el Niàgara a una alçada de gairebé de cent cinquanta peus, enmig dels irresistibles corrents del riu, aquí, en aquestes aigües tranquil·les, Storchi podia estar segur en cas d'accident, ja que tan sols li esperava una capbussada de la qual en sortiria sense gaires danys.

Però així com Blondin havia aconseguit realitzar la travessa del Niàgara amb un confiat amic sobre les seves espatlles, Storchi anava a executar la seva ruta aèria amb un dels seus companys de gimnàstica. Tan sols que no el duia a l'espatlla; el transportaria en un carretó la roda del qual, oberta per la llanta, havia d'estar en sòlid contacte amb la corda tensada.

Estaran d'acord en el fet que era un curiós espectacle: mil tres-cents metres en lloc dels nou-cents peus del Niàgara! Llarg camí, propici a més d'una caiguda!

No obstant això, Storchi havia aparegut a la primera part de la corda, la que unia la ribera asiàtica amb la Torre de la Verge. Empenyia el seu company i va arribar sense accidents fins al far situat al cim del Kiz-Kulessi.

Nombrosos “visca!” van saludar aquest primer èxit. Llavors vam veure el gimnasta com baixava de nou, hàbilment, per la corda que, encara que havia estat tensada amb molta força, es doblegava en el centre fins tocar gairebé les aigües del Bòsfor. Sempre amb el seu company, avançant amb el peu ferm i conservant l’equilibri amb direcció imperturbable. Era verdaderament soberbi!

.....

Lady Mary WORTLEY MONTAGU (1689-1762)

L’autora

L’obra

L’autora

L’anglesa Mary Pierrepont (1689-1762) va adquirir per si mateixa una cultura inusual per a les joves d’aquella època. El 1712 es va casar amb Edward Wortley Montagu. El 1716 el seu espós fou nomenat ambaixador a Constantinoble. Mary romandrà a la capital turca fins al 1718 i des d’allí escriurà una sèrie de vívides cartes. De tornada a Anglaterra, entaularà una viva polèmica amb Alexander Pope, a qui tal volta havia rebutjat. El 1739 deixarà de nou el seu país per instal·lar-se a Itàlia.

L’esposa de l’ambaixador d’Anglaterra davant la Sublim Porta va aconseguir d’introduir-s’hi gràcies a la seva astúcia, al seu rang i a la seva irresistible curiositat a les cambres secretes del sultà. En va tornar amb el primer reportatge realista sobre la condició femenina a Turquia, molt allunyat de les fabulacions erotòmanes imaginades pels occidentals. Les seves **Letters from Turkey (Cartes d’una ambaixadora anglesa a Turquia en el segle XVIII)** han estat publicades en diverses ocasions fins als nostres dies i constitueixen un document molt valuós des de molts diferents punts de vista.

Fragment de “Letters from Turkey”(1763)

Anava a veure la sultana Hafiten, favorita del difunt emperador Mustafà qui, ja ho deveu saber, o tal volta no, fou destronat pel seu germà Ahmet, l’actual sultà, i morí molt poc temps després, es creu que enverinat.(...)

Ja fa quinze anys que ella habita la morada de Bekir Effendi sense haver consentit ni una sola vegada a veure’l i el seu dolor segueix essent tan profund com el primer dia. Vet aquí, en veritat, una fidelitat poc comú a Europa i especialment si es trata d’una vídua de vint anys, ja que ella en té ara trenta-sis.

No té eunucs negres que la protegeixin, ja que el seu marit està obligat a respectar-la com una reina i a no esbrinar sobre el que fa.

En arribar, vaig ser introduïda en una àmplia cambra rodejada per un sofà que estava cobert de vellut blau pàl·lid retallat en relleu sobre fons platejat, i adornat amb coixins semblants. Columnes de marbre blanc l’envoltaven i feien com una mena de carreró.

Em van demanar que m'assegués mentre esperava la sultana, que havia utilitzat aquest subterfugi per evitar haver de posar-se dempeus a la meua entrada. Quan va aparèixer em vaig aixecar i ella em saludà. Em sentia molt feliç de tenir el privilegi de contemplar una dona que fou honrada amb el favor d'un sobirà davant del qual es presentaven cada dia les belleses més reputades del món sencer. Tot i això, he de confessar que no em semblà que fos tan bella com la bella Fàtima, a qui havia vist a Adrianòpolis. Tot i així, encara s'apreciaven en el seu rostre els vestigis d'una bellesa que la tristesa havia marcit més que el temps.

El seu vestit era d'un luxe tan extraordinari que no puc resistir-me a descriure'l a títol de curiositat. Duia una espècie de jaqueta anomenada "dualma" que només es diferencia del caftà en les mànigues, que són més llargues, i també en el fet que es creua sobre el pit. Era vermella. Rigurosament ajustada, molt cenyida i llarga fins als peus, amb les mànigues adornades amb perles de l'aigua més bella, grans com botons. En realitat aquestes no eren del tamany de les de milord, però cadascuna era al menys tan gran com un pèsol.

Els traus eren de diamants i de la forma d'aquells amb els quals s'adornen els vestits de la cort a Anglaterra. Aquest caftà es lligava a la cintura per dues grans borles de petites perles i tenia les mànigues brodades de pedreria.(..)

Va fer que em servissin un esmorzar, compost de cinquanta plats de carn, que fou extremadament llarg i avorrit, ja que la moda turca exigeix no servir més d'un plat cada vegada. Però el luxe i la magnificència de la seva taula es coresponia perfectament amb la del seu vestit. Els ganivets eren d'or amb mànec de diamants, i les tovalles, de gasa brodada de seda i flors d'or.

Amb verdadera pena vaig utilitzar aquestes meravelloses tovalles treballades amb tanta delicadesa i que va quedar inservible després de l'esmorzar.

El sorbet (que és el licor que fan anar mentre mengen) ens fou servit en porcellana de Xina.(..)

Em va semblar que la sultana tenia molt bon humor i em va entretenir amb una cortesia extrema. Jo no vaig desperdiciar aquesta ocasió per saber per fi alguns detalls relatius al famós Serallo que tan poc coneixem. M'assegurà que això que diem del sultà que tira un mocador a aquella que tria com a favorita, no és més que una absurda llegenda. En aquests casos, el sultà envia el **kyslar-aga**(cap dels eunucs negres) a informar a la dama de l'honor que ell li ha fet amb aquesta distinció. Immediatament, les seves companyes la feliciten. Se la condueix al bany, se la perfuma i se la vesteix amb un vestit esplèndid. Després de tot això, l'emperador la visita als seus apartaments, tot i que primer ja li ha fet enviar un regal.

Això que també es diu sobre la favorita que entra al llit pels peus es també ridícul i fals. A més, la sultana em va dir que és la primera dona a la qual el sultà ha triat la que té la prerrogativa del títol i del rang, i no la mare del primogènit com pretenen alguns. A cops, el sultà reuneix a totes les seves dones en cercle per divertir-se en la seva companyia, i la sultana m'informà que aquella a la qual ell semblava concedir-li el més mínim signe de preferència estava rodejada de gelosia i d'odi. Confeso que això em recorda molt a les corts europees en què s'espien les mirades i els somriures dels monarques.(...)

Em proposà fer un tomb pel jardí, al qual una de les seves esclaves li va dur una peça de brocat per cobrir-se folrada de marta. Des d'allí em féu visitar les seves estances.(...) Les seves esclaves eren unes trenta d'aproximadament

set anys i unes altres de deu. Mai no n'havia vist de més belles. Els seus vestits són d'una riquesa meravellosa. Vaig observar que la sultana semblava experimentar un gran plaer en veure al seu voltant a aquelles nenes que suposaven, amb tota seguretat, una gran despesa, ja que cada una d'elles no valia menys de cent lliures esterlines.(...)

.....

Japó:
Marguerite YOURCENAR

“Basho va de camí”, fragment de l'article inclòs a “Le tour de la prison”.Editions Gallimard”, 1991. (traduït del francès)

“El dia i la nit són els viatgers de l'eternitat...Els que piloten una xalana o porten tots els dies el seu cavall al camp fins que la vellesa els agafa també viatgen sense parar. Moltes persones de temps remots van morir pels camins. A mi m'ha temptat, també, el vent que desplaça els núvols, i m'ha envaït també el desig de viatjar”.

Així parlava, afinals del segle XVII, el poeta japonès Basho, que caminava errant per les províncies del nord calçat amb les seves elementals sandàlies de palla (quantes sandàlies usades i abandonades a la vora del camí al llarg d'un viatge així!), amb el barret de con de palla que encara avui constitueix el barret dels monjos errants i dels pelegrins. Visita, de pas, el temple de Chûson i el seu santuari, tot d'or, poblat d'estàtues del mateix metall, davant de les quals, fins i tot en la nostra època, els pelegrins obren els ulls com taronges i somnien amb els esplendors de la Terra Pura. Les mines de la regió havien alimentat els llunyans esplendors de *Fujiwara*; esgotades des de fa segles, el seu mitage encara obsessionava a Cristòfor Colom, i entre elles, la de *Cipango*, és a dir Japó, era un dels objectius que ell va creure que havia trobar al Carib. Tan sols s'equivocava d'ocèan. (...)

Però aquestes mines caduques i aquests navegants vinguts d'ultramar, no interessaven gens ni mica a Bashô, el qual, més que potser qualsevol altre home, viu en l'eternitat de l'instant.

I no perquè menystingui el passat: un poeta que es troba tan bé amb allò instantani no pot pas deixar de tenir en compte aquells milions d'instantis ja

viscuts i que segueixen presents mentre en subsisteixi un record o una conseqüència. Prop d'Hiraizumi, medita en el lloc en què es refugià un dels més estimats dels joves herois medievals del Japó, Yoshitsune, perseguit per un germà ingràt que li devia el seu accés al poder. (...) Però el poeta no reté, d'aquest heroisme i salvatge fidelitat, més que una essència: somia a la vora d'un prat on es mouen suaument les tiges del *susuki*; aquestes herbes altes, flexibles i tremoloses que, d'una punta a l'altra del Japó, bateguen durant l'estiu al llarg dels camins:

*Les herbes de l'estiu:
És tot el que ens resta
dels somnis dels guerrers morts.*

Aquest home ambulat que va titular un dels seus assaigs: "**Records d'un esquelet exposat a les intempèries**", viatja no tant per instruir-se o commoure's, sinó per sofrir. Sofrir és una facultat japonesa, duta fins, a cops, el masoquisme, però l'emoció i el coneixement de Bashō neixen d'aquesta submissió a l'esdeveniment o a l'incident. La pluja, el vent, les llargues marxes, les pujades per camins gelats de les muntanyes, els aixoplucs de pas, com a Shitōmae en què comparteix una cambra amb un cavall de es passa tota la nit orinant i on el devoren els polls fins a l'alba; o també aquell hostel en què la remor de dues cortesanes i un vell no li deixen aclucar l'ull.

(...) A Matsushima, davant el gran paisatge de roques i illots encara no contaminats en aquella època Bashō no troba paraules per anar més enllà de les mateixes paraules: compon el tradicional poema de disset síl·labes i afegeix al nom de la badia una sèrie d'exclamacions: Oh, oh, Matsushima, oh, oh!. El procediment no és absurd per a un poeta que veu, sobretot, en els sons, la puntuació del silenci. El més il·lustre dels seus *haikús* es contenta simplement evocant el *plof* d'una granota a l'estany, que es fa encara més gran, en interrompre un instant aquella líquida, aquella muda serenitat.

(..) Al llindar de la seva caseta dels *kaki* caiguts al terra, Bashō escolta el raig intermitent acompassat pel soroll sec d'un dels conductes de bambú units un a l'altre; Les fruites s'estavellen al terra; massa per ésser recollits. Deu pensar Bashō que la ruta de la muntanya, la que va des de Kioto a Osaka, fa molta pujada i que les seves passes ja no són tan fermes com les d'abans? Potser fou aquí que composà- en rebre dins seu avisos de mortalitat- aquest *haikú* que tal volta sigui el seu més bell poema?

*La seva mort propera
Res la fa preveure
En el cant de la cigala.*

(traduït del francès)

.....

VEUS EN DIRECTE: LES ENTREVISTES

- 1.Kazuo ISHIGURO**
- 2.Arundhati ROY**
- 3.Gao XINGJIAN**
- 4.Spojmai ZARIAB**

1.Entrevista amb Kazuo ISHIGURO, apareguda “Escribir y publicar”, núm.26.ed.Grafein, nov-des.2001.Entrevista de Clara Valverde (traduït de l’espanyol)

És britànic i japonès, tot i que diu que és un estranger al Japó. Fa plans molt detallats abans de començar a escriure, però després es deixa endur pels pensaments dels seus protagonistes. Confessa no saber res de psicoanàlisi, tot i així diu que allò que li interessa més de l’èsser humà és el coratge d’obrir “ la caixa secreta” d’allò que s’oculta en el seu interior. Molt conegut ara per la seva novel.la duta al cinema “El que resta del dia”, ens ofereix la cinquena novel.la.”Quan érem orfes “(Anagrama), en la qual, inspirat per les novel.les angleses de detectius, torna al seu tema recurrent: la recerca d’allò que es va perdre. La propera novel.la està inspirada en una visita recent a Auschwitz.

Vestit de negre, amb mirada tímida però atenta i un delicat humor, Ishiguro ens parla de la seva escriptura i de la darrera novel·la. La trama sembla senzilla: el detectiu Christopher Banks, el 1937, torna a la seva ciutat natal, Shanghai, a la recerca dels seus pares desaparaguts en la seva infància. Però, en arribar a la Xina, la novel·la comença a tenir una sensació irreal quan la projecció emocional de Banks sembla contaminar el seu entorn, que com ell, comença a creure que si troba els seus pares, d'alguna manera podrà prevenir la Segona Guerra Mundial. Com altres personatges de les seves novel·les, Banks tenen un exterior seriós i controlat, mentre la seva ment navega entre inseguretat, desig i confusió.

En els seus llibres sempre sembla que hi hagi un amor impossible o almenys la recerca d'algú, com a motor. Per què?

Sí, segurament a les meves dues últimes novel·les, això ha estat un tema. "El que resta del dia" és una història d'amor més convencional, en la qual dos personatges no poden declarar-se el seu amor. Faria una distinció entre això i el desig d'estimar que mai es pot satisfer, sobre la qual cosa he escrit en aquest darrer llibre "Quan érem orfes" i en el precedent, "Els inconsolables". És quelcom diferent que enamorar-se d'algú i no poder expressar aquest amor. Té a veure amb no poder retornar a un temps passat, en el qual un se sentia protegit pels pares o potser té a veure amb algun assumpte pendent i per recobrar aquest amor, cal dur a terme una missió però, és clar, és una missió impossible.

-El paradís perdut?

Sí, sí, crec que hi ha aquests dos tipus de recerques de l'amor impossible. Tot i que, normalment, no començo un llibre pensant en això, sinó en un altre tema, però aquest tema sempre sorgeix.

El seu tema principal té a veure també amb el desarrelament?

No tant. A mi sempre m'ha interessat analitzar la qüestió de com la gent malbarata la seva vida. Si anés a escriure un llibre d'aquests americans d'auto-ajuda li posaria el títol "**Diferents maneres de malbaratar la vida**". Al començament de la meua vida em centrava molt en el tema de la "carrera". La gent jove es preocupa molt per aquesta qüestió o pensa que un es pot comprometre amb "una causa", a allò que creu que és una bona causa, però és clar, a aquesta edat un no sap gaire sobre el context social ni sobre la història, i tota l'energia acaba anant a una mala causa. Mesura que m'he anat fent gran, he pensat que hi ha altres maneres de desperdiciar-la. Per exemple, per donar-se permís per estimar i ésser estimat. Suposo que "Quan érem orfes" és una història sobre una persona que malbarata la seva vida perquè sempre intenta arreglar qualcom que es trencà molts anys enrere i no es pot arreglar. Si hagués pogut oblidar-se d'això, podria haver pogut viure la seva vida.

Vostè va emigrar, va tenir un gran canvi quan era petit. Creu que això l'ha influenciat en aquests temes de la "recerca"?

No sé quin rol juga en els meus llibres. Jo era molt petit llavors, tenia cinc anys i quan un té cinc anys, no és tant perdre una cutura, com perdre algunes persones. Per a mi fou perdre una casa, unes joguines i els meus avis. Vivíem amb el meu avi patern perquè el meu pare era a Anglaterra i Estats Units; era com un pare per a mi, em duia a tot arreu, amb la qual cosa la sobtada desaparició d'aquest món de la criatura és allò que s'efumà. En molts casos, quan una família emigra, es fan grans comiats. En el meu, el meu pare era científic, anava a treballar per als anglesos un any o dos, amb la qual cosa era una estada provisional. Llavors, tinc la sensació que no em vaig acomiadar de debò.

En el llibre , Christopher, als deu anys, quan se'n va a Anglaterra, també suposava que era per sempre.

Sí, però hi ha una gran diferència entre la situació del protagonista i la meua: quan jo vaig arribar a Anglaterra, no sabia res d'Anglaterra, no parlava anglès, els meus pares tampoc el parlaven, era realment un país estranger. Quan Christopher va a Anglaterra... és que a ell li deien que era anglès de petit, amb la qual cosa, d'una manera un xic rara, crec que torna al país al qual pertany, però, és clar, quan hi arriba, no encaixa, no és la seva llar. Aquesta experiència del personatge s'assembla més a la meua experiència de quan jo vaig tornar al Japó... només hi he tornat un sol cop, però m'hi vaig sentir molt incòmode, allí sóc un estranger total, no entenc els costums, i jo pensava: Has d'encaixar, però no podia. Aquesta és la sensació que té Christopher de nen.

En els seus llibres, sovint hi menciona alguna cosa, i després no sempre la reprèn. És una tècnica conscient?

A voltes és una tècnica i a voltes un descurament. Normalment, la meua intenció és reprendre allò que s'ha mencionat. Quan escric, construeixo uns esquemes molt complicats. Un d'aquests esquemes és per seguir la ment del protagonista que s'escola d'un pensament a l'altre, això és una tècnica, una manera d'introduir una altra idea.

Llavors, té un pla clar del llibre abans de començar?

Sí, abans de començar he de saber...faig plans molt detallats. Seguir els pensaments dels protagonistes, que fugen d'estudi, em dóna molta llibertat com a escriptor, per a estructurar el llibre com vull. I pot ser que quedi quelcom per reprendre. Sé ue hi ha molts lectors que es troben un xic confusos, sobretot amb la segona part del llibre, quan els esdeveniments agafen una qualitat de somni.

No es deu l'estat emocional de Christopher Banks, a l'impacte que sofreix de ser altre cop a Shanghai?

No volia retratar-lo com un boig en un món normal. Per exemple, si quan ell arriba a Xina hagués dit: "Sóc aquí per cercar els meus pares, que segurament viuen en aquella casa", jo podria haver escrit que la gent s'alarmava i ell no

hauria entès per què, però això faria que que el lector i l'autor es comunicessin per sobre del narrador. Novaig voler fer això. Volia veure el món segons la lògica de Christopher, que creu que si aconseguix trobar els seus pares evitarà la Segona Guerra Mundial.

Com treballa la idea del secret?

M'interessen els secrets que l'ésser humà s'amaga a si mateix, allò que no gosem explicar-nos, em fascina la caixa secreta que portem dins nostre; sabem que si l'obrim serà molt inquietant, però és allí i ens la mirem.

.....

Ishiguro ha publicat: **Pàl·lida llum als turons**
Un artista del món flotant
El que resta del dia
Els inconsolables
Quan érem orfes

.....

2. Entrevista a Arundhati ROY: l'escriptora dels petits déus.

(entrevista de Reena Jana apareguda a "La Jornada Semanal" el 26/9/1999) (traduït de l' espanyol)

Reena Jana, col.laboradora del "New Times", "Wired", Asian New Arts" i "Flash International", va entrevista Arundhati ROY, la gran novel.lista de l'Índia moderna, guanyadora del Premi Booker, amb la seva obra "El déu de les petites coses", convertit en "bestseller" tant a London com a Nova York. Enemiga de les simplificacions, Roy no intenta fer una definició de la Índia; només tracta de " donar-li sentit al seu món". Amb humor suprem va declarar a Reena: "quan escric, deixo les meves armes al terra i li dono el llibre al lector."

Ella assegura que mai no revisa o reescriu. La seva primera novel.la "El déu de les petites coses", va obtenir el 1977 el màxim honor en el món literari angloparlant: el premi Booker; s'ha publicat en més de 20 països i ha arribat a ser "bestseller" del Sunday Times de Londres i va atènyer un dels primers llocs a la llista del "New York Times" .Fins ara li ha donat més d'un milió de dòlars i li ha merescut l'atenció dels mitjans internacionals a causa de les acusacions per obscenitat que se li han fet a la seva natal Índia per la sensual descripció d'un acte d'amor entre un home i una dona de castes diferents, amb la qual tanca la novel.la. I a més de tot això, és bona. Tan bona que John Updike, en fer-ne la ressenya per al New Yorker, comprara el seu intrigant debut al de "Tiger Woods"

.....

Ella és Arundhati ROY, i és notablement menuda- un xic més d'un metre i mig – malgrat les seves sabates negres de plataforma i la seva nova personalitat de tigressa. Una explosió de cabells arrissats emmarca la seva cara, que mostra uns ulls gairebé infantils i unes galtes que sobresurten quan parla oriu. Té uns trenta-cinc anys i es va criar a Kerala, l'estat indi marxista en el qual escenifica "El déu de les petites coses".

La seva novel·la és el relat vertiginós d'uns bessons- home i dona- Estha i Rahel-, i les tragèdies de la seva família. La història gira al voltant de la seva cosina indobritànica Sophie Mol, de nou anys, de visita a la Índia, per les seves vacances.

Filla d'una cristiana síria, divorciada, que administrava una plantació de te (tal com el personatge dç Ammu a la novel·la), Roy no anà a l'escola fins als deu anys. "Era el conillet d'índies de la meua mare i vaig ser la seva primera alumna". D'adolescent, va seguir els seus estudis en un internat del sud de l'Índia i va acabar a L'Escola d'Arquitectura de Delhi. Ara, després d'haver estat uns quants anys com a instructora d'aeròbics a Nova Delhi, ha esdevingut una novel·lista de fama mundial. Li perdonem que no hagi revisat o reescrit "El déu de les petites coses". Si no, on seria el món sense aquest desplegament de dons natural per al símil i la metàfora, per al ritme i la lírica? Sense el trepidant microcosmos de l'Índia moderna? Sense aquesta expressió de gaudi i de desig, honesta i salvatgement creativa?- els seus jocs de paraules tornarien boig a a William Safire i a qualsevol usuari de diccionaris que es repecti-; No imaginem un món sense "El déu de les petites coses". Preguntem-li a Roy pel que fa a un món que sí que existeix.

Tothom té la mirada posada en l'Índia ara que acaba de celebrar-se el cinquantè aniversari de la seva independència. Alhora, tothom està pendent de vostè i la seva novel·la. La gent de tot el món es demana què significa ésser indi i novel·lista avui en dia. Els lectors, poden trobar-hi una resposta a "El déu de les petites coses"?

Miri, jo crec que un relat és com la superfície de l'aigua: hom pot agafar-hi el que es vulgui. En la seva volubilitat hi ha la força. Però em molesta aquesta idea, aquesta insistència: Què significa ser indi? Què és l'Índia? Qui és indi? Vol dir que es demana amb la mateixa freqüència que vol dir ser dels Estats Units o ser britànic? No crec que aquesta pregunta hagi de tenir necessàriament una resposta. A més, jo no em plantejo les coses en aquests termes. Em sembla que, tal volta, la pregunta que hauríem de fer-nos és: què significa ésser humà?

Ni tan sols estic d'acord amb la necessitat de definir el nostre país. Perquè el tema és molt més ampli! Com hom pot definir l'Índia? No hi ha una sola llengua, una sola cultura. No hi ha una sola religió, una sola forma de vida. És totalment impossible encasellar-la en una línia i dir: "això és l'Índia", o "això és el que significa ser indi". Tothom busca simplificar. Però no és així de fàcil. Jo no crec que una bona pel·lícula o una bona novel·la puguin comunicar el que vol dir ser indi. Per descomptat, tots els escriptors de ficció tracten de donar-li sentit al seu món. Això és el que jo faig. Tot i això, hi ha coses que no faig, com per exemple afirmar que tals o quals coses

van influir en el meu llibre. I tampoc “defensaré” mai la meua obra. Quan escric, deixo les meves armes al terra i li lliuro el llibre al lector.

-Parlant d'influències i defenses, la seva obra ha estat comparada amb la de Salman Rushdie. I, actualment, vostè té acusacions per obscenitat en el seu país a causa de l'eròtic final de “El déu de les petites coses”. Aquesta controvèrsia evoca- encara que en forma menys severa- la “fatwa” (sentència de mort), contra Salman Rushdie.

Crec que la comparació amb Rushdie és un gest mandrós. En cas de dubte, si un escriptor és indi, cal comparar-lo amb Salman perquè ell és l'escriptor indi més conegut. Dir que això m'entristeix una mica faria l'efecte que no el tinc en un alt concepte i no és així. Ell és un escriptor brillant. Penso que quan sorgeix un nou escriptor, als crítics els resulta difícil perquè cal posar-li una etiqueta. I Salman és l'etiqueta més òbvia en el meu cas. Però després els lectors comencen a acceptar l'etiqueta sense qüestionar-se res i això no és just.

Aquestes comparances sorgeixen de la necessitat de crear una analogia, una metàfora per tal que els lectors entenguin el treball d'un autor desconegut...

Entenc aquesta necessitat. Però no entenc que els lectors donin per fet que els escriptors indis som “realistes màgics” i, de sobte, jo em converteixi en “realista màgica” tan sols perquè Salman Rushdie o uns altres escriptors indis ho siguin. A cops la gent es pot formar una idea falsa per mor d'aquestes etiquetes. Per exemple, quan Baby Kochamma fantasieja o Rahel observa alguna cosa quan era nena o Ammu somnia, no sóc jo, l'autora, qui crea el “realisme màgic”. No : el que jo faig és descriure els personatges i la seva experiència. Allò que el lector està llegint són les pròpies experiències del personatge. Aquestes imatges les comuniquen els personatges. No sóc jo qui invoca la màgia. De fet, és realisme allò que estic escrivint!

I no sols em comparen amb Rushdie. També amb García Márquez, Joyce...i Faulkner, sempre amb Faulkner. Amb ell em comparen moltíssim. Però mai no l'he llegit, així és que no tinc res a dir-hi. En canvi sí que he llegit autors del sud dels Estats Units com Mark Twain i Harper S.Lee i penso que, potser, el que tinc en comú amb ells és la fusió o intromissió del paisatge en la literatura. Aquesta comparació no és tan gratuïta, ja que resulta natural que els escriptors que viuen fora de les zones urbanes comparteixin un entorn construït per l'ésser humà i que es veu afectat pels vents, els rius i la pluja. Penso que aquí les relacions i les divisions entre els éssers són més brutals i directes que a les ciutats, en què tot està amagat rere les parets i rere una carcassa de refinament urbà.

Les acusacions per obscenitat que li va fer l'advocat privat Sabu Thomas van sorgir a Kerala, la mateixa regió índia que vostè descriu en el seu llibre. Es refereix a això quan diu : “les divisions entre els éssers són més brutals i directes en les zones no urbanes”? I com ha contrarrestat la polèmica recepció al seu llibre en el mateix lloc que l'inspirà?

Quan acabaven de fer-me l'acusació em vaig sentir molt empipada. En realitat, el primer individu que em va acusar d'obsenitat ho va fer quan jo em trobava en la primera gira pels Estats Units pel juny, i ningú me'n va parlar perquè no volien contrariar-me durant la gira. Ara me'n adono que la literatura està feta d'això. Aquesta és l'arena de la literatura. I per a mi és important d'exposar això en el meu territori. Fer "la meua" defensa de la literatura i la llibertat d'expressió. Per a mi és molt més important fer això que no pas anar a festes literàries o a gires. Aquesta és la verdadera batalla, allò que està en joc. Aquest és el meu territori, sense que importi allò que ell estigui tractant de fer, allò que estigui tractant de dir en contra del meu llibre. No m'espanta, em veig capaç de manegar aquest assumpte i de fer-me justícia a mi mateixa. Marcaré el meu territori. De fet, la setmana passada vaig apel·lar al tribunal superior i van decidir passar el cas a un tribunal inferior. És un assumpte penal, sap? I a l'Índia encara que hagi estat un ciutadà privat qui em va acusar, el cas és que es converteix en un assumpte de l'"Estat" contra "mi". És tan injust... La persona que m'està acusant d'obsenitat tan sols va fotocopiar les tres darreres pàgines del meu llibre i les va presentar a un tribunal. La premsa local ha tractat l'afer en forma parcial; la meua mare, que viu a Kerala, i com que va sentir coses sobre la controvèrsia i no pot gaudir de l'èxit internacional del llibre. M'ha causat molt de desgastament. Però una no pot escapolar de la irradiació de la seva pròpia escriptura.

Quan vaig començar a llegir "El déu de les petites coses" vaig trigar una mica a entendre qui era el protagonista, i després vaig sentir que era el lloc: l'Índia, Kerala.

La recerca és interessant, aquesta recerca d'un personatge principal. No hi ha cap raó perquè n'hi hagi un de sol. De fet, sento que el centre són tots: Ammu, Baby Kochamma, Velutha, Estha, Rahel... tots en són el nucli.

Com reacciona davant les entrevistes en què es titlla els seus jocs de paraules de "rebuscades" o "autoconscients"?

La llengua és una cosa amb la qual no hi penso. Gens ni mica. La meua escriptura no és autoconscient, no gens ni mica. No reescriu. En tot aquest llibre tan sols vaig canviar un parell de pàgines. Gairebé mai no torno a escriure una oració. Així és com jo penso. Escriure una novel·la fou un procés molt intuïtiu per a mi. I un plaer. Amb més plaer que escriure guions. Gaudeixo molt en descriure un riu que en escriure: Presa d'un riu.

Però, sap? Sempre he cregut que entre els millors escriptors hi ha escriptors egoïstes i escriptors generosos. Els primers et deixen el record del seu llibre. Els segons, el record del món que va evocar. Evocar un món, aconseguir comunicar-lo a algú és com escriure-li una carta a un ésser estimat. És una línia molt tènue. Per a mi, els llibres són regals, Quan llegeixo un llibre, ho accepto com un regal d'un autor. Quan vaig escriure aquest llibre ho vaig presentar com un regal. El lector que en faci el que vulgui.

Aquesta és la seva primera novel·la. Com va començar a escriure-la? Quin va ser el procés? Com va anar avançant fins a finalitzar-la?

Si algú m'hagués dit que així és com s'escriu una novel·la, no l'hauria cregut. La vaig escriure a partir d'una seqüència. No vaig començar amb el primer capítol ni vaig acabar amb el darrer. En realitat, vaig començar a escriure-la amb una sola imatge a la ment: el Plymouth blau cel amb els bessons dins i una marxa de marxistes envoltant-los. I a partir d'allí tot va sorgir. El llenguatge va començar a entreteixir-se sol, oració per oració.

Com va arribar a la seqüència final que es va convertir en la novel·la en la seva forma acabada?

Les coses van anar així. Per exemple, quan vaig començar a escriure'l no sabia que l'acció del llibre passaria en un dia. Sempre anava canviant del passat al present. De sobte, em vaig adonar que en algunes escenes els nens ja havien crescut i en altres, no. Vaig avançar enfocant les escenes en diferents moments que es refractaven a través del temps. Moments reconstruïts: Estha i Rahel fent bombolles de saliva, Ammu i Velutha, fent l'amor. Me n'adonava que aquests moments i d'altres semblants a la vida, signifiquen més que ells mateixos, més que la forma en què foren experimentats com a simples minuts: són la substància de la felicitat humana.

Segons la semblança que apareix a la solapa del llibre vostè es va formar com a arquitecte i és autora de dos guions de cinema. I d'acord amb altres ressenyes publicades és instructora d'aeròbics. Per què i com va decidir d'escriure una novel·la?

Des que era molt petita, vaig saber que volia ser escriptora. Mai vaig pensar que tindria la capacitat de fer-ho i tampoc en vaig tenir la possibilitat econòmica. Però un dia vaig començar a escriure per al cinema; així és com vaig iniciar la meua carrera d'escriptora. I, en canvi, mentre estudiava arquitectura o em dedicava a fer classes d'aeròbics, aquestes activitats també m'omplaven molt. Sempre que em dedico a una activitat, m'hi capbusso de ple. I això és el que em va passar amb "El déu de les petites coses". Hi vaig treballar de valent i, finalment, quan vaig estalviar prou per tal de prendre'm un xic de temps lliure i arriscar-me a escriure una novel·la- que em va ocupar quatre anys i mig de la meua vida- m'hi vaig poder concentrar de ple i gaudir-ne de debò. Em sentia tan compromesa amb l'arquitectura com amb l'escriptura d'aquesta novel·la i viceversa. Mai no em vaig dedicar únicament a somniari a esdevenir escriptora i a queixar-me per la meua situació d'aquest moment. El meu secret consistia a negar-me a viure com a víctima. El fracàs- o millor dit la manca d'èxit- , mai no em va espantar. Encara que aquest llibre no s'hagués venut o no hagués cridat l'atenció, seguiria essent eñ mateix llibre. Aquest llibre és el que és. A cada etapa de la meua vida vaig decidir el que podia fer i ho vaig fer.

Cap editor o escriptor té una fórmula per saber què es vendrà i per què, encara que no tots ho estiguin buscant. La gent em pregunta si m'he sentit pressionada i també si repetiré l'èxit de "El déu de les petites coses". Espero sincerament que no. Vull seguir canviant, creixent. No accepto les pressions. No crec que hagi d'escriure un altre llibre perquè ara sóc "escriptora". Ni crec

que ningú n'hagi d'escriure com no sigui que té alguna cosa a dir. Si no és així, més val callar la boca.

Així doncs, no està treballant en un altre llibre?

No, de moment, no. Estic totalment lliure. En aquest moment és important per a mi acceptar la meua pròpia pau, no tinc idea del que faré després. I tant me fa. No sento que hagi de "seguir el camí". No crec en les regles. No faig ressenyes tot i que ara me'n demanen. Un dels pitjors llibres que he llegit és "L'art d'escriure novel·les". No vull analitzar gaire les coses. Mai no havia pensat que això m'arribaria. Segons la meua opinió, el principal valor de "El Déu de les petites coses" rau en el fet que la gent de tot el món ha connectat amb el llibre, que d'una manera o altra, està tocant una fibra humana.

.....

3.Gao XINGJIAN (Entrevista feta a "El País", 24-3-2001 per Octavi Martí

(traduït del text original en espanyol)

GAO XINGJIAN: "UN CREADOR NOMÉS HA DE SER FIDEL A LES REGLES QUE S'IMPOSA"

Gao Xingjian duu un xic més de dotze anys vivint a París i fins a la darrera tardor era un més els milers d'orientals que viuen a la capital francesa. Al bloc de pisos del barri en què viu, els veïns no en sabien res, d'ell. Per al porter de l'edifici era "el pintor que viu al pis de dalt", per als veïns que viuen al mateix replà: " un home molt cortès i molt discret".

El Premi Nobel ha acabat ja amb aquest anonimat i amb la tranquil·litat amb què l'autor podia treballar les seves novel·les, assaigs, poemes, obres de teatre o quadres. Ara, quan arriba a la nostra cita a un cafè prop del Beaubourg, arriba de Londres i després d'haver realitzat una gira pels Estats Units. Des que els acadèmics suecs el descobriren per a la resta del món, l'escriptor no ha tornat a tenir un moment lliure per tornar a agafar la ploma.

Pregunta. En el seu llibre "La muntanya de l'ànima" sembla que s'evoca com un paradís perdut en un món en el qual les coses tan sols eren i no significaven.

Resposta. *Quan escric, sovint gravo el text en un magnetòfon i després l'escolto a les fosques. Em preocupa la musicalitat, cerco els efectes que neixen de la sonoritat de la llengua, de la repetició de certes paraules. Els meus llibres poden llegir-se en veu alta. En realitat, si pogués definir-me, diria que tan sols sóc un esteta.*

Pregunta. La qüestió de la "bellesa" precisament va ser evacuada per l'art del segle XX.

Resposta. *Els grans corrents d'art del segle XX a Occident han substituït les sensacions pels conceptes. És un camí equivocat. Els impressionistes o els*

cubismes, Cézanne o Picasso, no feien antiart, no suposaven una negació, sinó una innovació. No trenquen amb la imatge encara que creïn una imatge nova, diferent. Poden liquidar la perspectiva però se senten hereus d'una tradició, són continuadors d'una cultura. Quan Marcel Duchamp descobreix que tot pot ser art, que qualsevol objecte és susceptible d'ingressar en un museu i que la nostra mirada sobre l'objecte canviarà des del moment en què estigui exposat en una institució, ell és el primer a dir que l'art ha mort. No és veritat, però té el mèrit d'haver estat el primer, d'haver-ne tingut la idea. Després ho han repetit molts. Dir que l'art ha mort és un gest d'una vanitat ridícula. Darrere aquesta afirmació grandiloqüent tan sols hi ha una petita idea. Tot l'art conceptual, tota la producció postmoderna surt d'aquí.

Cal no oblidar que Gao Xingjian és un pintor excel·lent i que les edicions franceses dels seus llibres a les Éditions de l'Aube tenen cobertes que reproduïen teles del mateix escriptor, paisatges màgics i misteriosos, muntanyes emboirades i de vegetació espessa en les qual sembla agermanar a la perfecció allò infinitament petit i la immensitat. Nascut el 1940 Jiangxi, diplomàtic en francès per l'Institut de Llengües estrangeres de Pekín, es va convertir en una figura important de la renovació cultural xinesa arran de la publicació, en 1981, d'un assaig sobre la novel·la moderna que qüestionà els paràmetres pels quals es regia la reacció literària en un país que acabava de sortir de l'estirilitzador debat ideològic de l'anomenada Revolució cultural.

Pregunta. “La Muntanya de l'ànima” és una novel·la- mosaic, en què es barregen narradors, èpoques i relats, propera a les novel·les fundacionals europees.

Resposta. En xinès arcaic, el concepte novel·la es refereix a allò que té poca importància, a allò que existeix al marge del poder. Una novel·la pot incloure poemes, notes de viatge, llegendes. Una novel·la és el món de la llibertat, en què tot és possible, un univers que funciona sense cap relació amb la moral, l'educació o l'ètica. La novel·la és un joc de l'esperit com també pot ser-ho la filosofia. La diferència entre novel·la i filosofia rau en què la primera és obra de la sensibilitat, sorgeix d'una barreja de desigs, codis i convencions arbitràriament construïdes. Les úniques limitacions que té la novel·la són les que s'autoimposa el novel·lista i quan aquest sistema creat per l'autor s'esvaeix, apareix la vida. És una oportunitat per veure com es gesta i creix aquesta vida que, és clar, no té cap finalitat.

Pregunta. La seva idea de la novel·la s'assembla a la que defensa Milan Kundera quan considera aquesta forma literària com un reducte de la “suspensió de poder”.

Resposta. La novel·la és un qüestionament constant de la condició humana i de la història explicada pel poder. La història sempre l'explica el poder. A “La Muntanya de l'ànima” hi ha una recerca d'una cultura no contaminada pel poder, però, ¿quina és aquesta cultura? Que vol dir la paraula “cultura”? A la meua novel·la es dona gran importància a la tradició oral, a la narració. El més important no és la ficció sinó la narració, de la mateixa manera que evito la descripció i cerco l'evocació. En pintura, els detalls conserven tot el seu sentit;

en literatura, acaben per ocultar allò que vols mostrar. L'excés de mots et duu a no veure res.

Pregunta. El desig sexual, la relació amb la natura, la revelació d'un passat cultural, semblen ésser els moments que permeten que la vida cobri intensitat.

Resposta. *La literatura toca quelcom essencial de l'ésser humà. La missió de l'escriptor és tocar allò real, aproximar-s'hi tant com es pugui, fer-lo sorgir en les seves pàgines. I perquè això passi ha de treballar la llengua de manera que aquesta sigui capaç de fer sentir el que ell ha sentit. No es tracta tant de comprendre com de sentir perquè les persones mai no arribem a comprendre de debò allò que tenim davant nostre. A la vida, l'atzar hi juga un gran paper. És el destí, la Casualitat o Déu? No sóc una persona creient o religiosa, però en el meu interior el sentiment religiós, la presència de la religió, cada vegada és més intens.*

Gao Xingjian ha traduït al xinès autors amb els quals, "a priori", hi té poc a veure, com és el cas d'Eugène Ionesco o el de Samuel Beckett, interessat un a revelar el costat absurd de la quotidianitat, encaparrat, l'altre, en un desesperat procés de depuració.

"La muntanya de l'ànima" té més de 650 pàgines, una extensió que va espantar a molts editors francesos i que va fer que anés a parar a Les Éditions de l'Aube. Entre 1990 i 2000 se'n van vendre poc més de 10.000 exemplars, però ara, en qüestió de tres mesos, se n'han venut uns 160.000 i aquest èxit s'ha fet extensiu a d'altres produccions de l'autor. Els anglosaxons que també reclamaven de l'autor que acceptés mutilar el seu treball per deixar-lo en unes 400 pàgines, se senten ara orgullosos de publicar-lo íntegrament.

Pregunta. Els seus personatges no tenen ni nom ni característiques físiques. Són mers "jo", "tu", "ell", "vosaltres" o "ells".

Resposta. *No són personatges, són persones. Els anem coneixent per allò que fan o senten, no pas per com són o com es diuen. Pel que fa a les altres persones que assumeixen el relat, tot parteix de la recerca dels orígens. Fuxi, amb el cos de serp i cap d'home, té relacions amb Nügua, que li dona la intel·ligència. És l'explicació que trobem en les totxanes de l'època dels Han. De bèsties salvatges se les transforma en monstres i d'aquí a la condició d'avantpassats nostres. Llavors, l'individu no existia, no distingia entre allò "meu" i allò "teu". El "jo" apareix amb la por a la mort, però aquest home era incapaç de tenir por de si mateix, tan sola la tenia de l'altre, del "tu".*

Pregunta. Crida l'atenció que "nosaltres" sigui un terme que no utilitza mai.

Resposta. *Perquè és un terme hipòcrita i afectat, que correspon a qui es pren com a portaveu dels altres, qui no vol distingir entre "jo" i "vosaltres". Només la vanitat i el poder fan anar el terme "nosaltres". Cal fugir del vocabulari col·lectiu, de multituds, de la massa que oblida l'existència de l'individu. I al marge*

d'aquestes consideracions, he d'afegir que aquesta manera d'anomenar les meves criatures té grans possibilitats quan les aplico al teatre, ja que obren les portes a una teatralitat interna, a representar no tan sols per als espectadors, sinó també per als altres actors. És un joc de combinacions que aporta confusió i riquesa.

Pregunta. El "tu" de la seva novel·la fugiu contínuament, cerca un lloc "on tot es troba en la seva forma original".

Resposta. *Com a artista pensò que allò més preuat que té l'ésser és la llibertat d'esperit. Com a individu sóc tan fràgil com qualsevol altre, les obligacions i les limitacions poden fer-me tant de mal com als altres i per això penso que la solució és la fugida, no deixar-se enxampar. El que deia abans de la plàstica del segle XX es pot fer extensiu a la literatura. Un creador tan sols ha de ser fidel a les estructures que crea i a les regles que s'imposa. És la seva manera d'escapar a aquesta creació concebuda com a reflex de l'evolució social i política, que no és sinó una creació sense interès artístic, sense valor estètic. L'art té les seves pròpies regles i aquestes funcionen autonòment.*

L'experiència personal de Gao Xingjian és la d'algú que ha conegut la Revolució Cultural i que hagut de participar o assistir a debats sobre quines característiques ha de tenir la producció artística per resultar adequada als interessos de la majoria de la població i, sobretot, als dels dirigents d'un partit únic. En diversos capítols del llibre es ridiculitza la rigidesa ideològica i se'ns ofereixen diferents explicacions versemblants d'un mateix fenomen o objecte; en d'altres passatges se'ns remet a una mena d'equilibri que només existeix a la natura, en la qual el pitjor pot protegir el millor, com és el cas de la sobreabundància de serps molt verinoses que serveixen de vigilants que fan inaccessible i indestructible uns boscos d'una gran bellesa. La natura desafia al temps, no es deixa vèncer per l'ésser, o com a mínim, li fa sentir la seva fragilitat. Només cal amb que s'aixequi la boira per perdre totes les referències. I en aquesta pregonesa impenetrable nòmés sobreviu aquell que creu en l'esglaó perdut i que- el senti de l'humor de Gao Xingjian és peculiar- no és altre que un ésser que es refugia entre els arbres per escapar a la voluntat d'adoctrinament dels guàrdies rojos.

(traduït de l'espanyol)

.....

4. Entrevista Spojmai ZARIAB (Article aparegut a "EL PAÍS" (11/10/2001) sobre Spojmai Zariab) (traduït de l'espanyol)

SPOJMAI ZARIAB AFIRMA QUE AFGANISTAN HA SOFERT LA INDIFERÈNCIA DEL MÓN

L'escriptora afgana participa a Barcelona en un debat sobre l'exili.

Catalina Serra(Barcelona)

“Sponjai Zariab (Kabul, 1949) explica en un dels relats del seu llibre “Ces murs qui nous écoutent” (Éditions L’Inventaire), la història d’un noi de quinze anys al qual la seva família amagava per tal que el reclutessin com a soldat en una guerra fraticida originada per l’ocupació soviètica. Allí, va començar, segons ella, “el drama afgà”. La història es repeteix, explica aquesta dona menuda i enèrgica que el passat dia 9 va participar a Barcelona en un debat sobre la cultura i l’exili. “Afganistan ha sofert la indiferència del món”, afirma Zariab.

No vull minimitzar el drama nordamericà. Aquests mils d’innocents que han perdut la vida i que no tenien res a veure amb la història. Simples ciutadans com els afgans que es troben a l’altre costat i que pateixen les conseqüències dels errors dels altres. Després de l’atemptat de Nova York, el món va estremir-se, però he de dir que des de fa 20 anys el poble d’Afganistan ha estat també enderrocat com les torres de Nova York. Les pèrdues humanes es compten per milions i va passar davant la indiferència del món sencer. Tots aquests ciutadans afgans que van perdre la vida, com aquests milions de nordamericans eren innocents.”

Spojmai Zariab, autora també de llibres de relats **“La plaine de Caïn”** (Édition l’Aube) i una obra de teatre, **“Portrait de ville sur fond mauve”**, que es presentà al Festival off d’Avinyó el 1991 fugint d’una altra guerra. “Encara hi havia els comunistes al poder i era terrible perquè cada dia hi havia bombes als carrers, a les escoles, pertot arreu. Vaig sortir pensant que tornaria, però per desgràcia la situació va anar empitjorant i el 1994, quan van arribar els taliban, el meu marit també es va exiliar. Ara som refugiats polítics.”

Destrucció

Zariab acusa amb duresa al món occidental de mirar cap a l’altra banda durant massa anys: “Només es va començar a parlar de manera relativament seriosa quan els taliban van anunciar la destrucció dels Budes de Bamiyan. I, amb tot el respecte que tenia per aquests Budes, es van oblidar que a l’altre costat de tot això hi havia un país que estava estant destruït. “ El regimen taliban està finançat per Aràbia Saudí, Estats Units i Pakistan, assegura.

“Els taliban s’han educat fora, a les escoles de Pakistan, per la qual cosa no poden tenir aquest llaç afectiu que et lliga al teu país. Això ha facilitat que destrueixin tant.”

En el relat **“ La carte d’ identité”** explica el drama de la guerra que va deixar el país desfet després de la invasió soviètica. “Quan els afgans se’n van adonar que aquella no era la seva guerra, que era la de dos grans potències, Estats Units i la Unió Soviètica, que van convertir Afganistn en el nou camp de batalla de la guerra freda, van començar a desertar. No volien matar els seus germans. I com que ja no hi havia homes, reclutaven els nens. “ Les grans potències, assegura, mai no han comprès el país. “ No es molesten a conèixer-

lo; es basen en xifres, les estadístiques, les informacions errònies. I els resultats han estat un anar i venir de fracàs en fracàs.”

Si se li pregunta sobre el que poden fer els afgans davant d'aquesta situació recorda, senzillament, que hi ha “més de sis milions de refugiats” i els que es queden o bé col·laboren amb els talibans per raons econòmiques o religioses o no sé per què, o són mesells i assumeixen les regles perquè no poden fer una altra cosa. “

Sobre la situació actual, Zariab, assegura que és impossible de fer prediccions. “ La història ha demostrat que és un país imprevisible i que és difícil de parlar d'una cosa concreta ara, quan tot passa tan ràpidament. Però tinc molta por per aquesta majoria silenciosa d'afgans que no tenen res a veure amb els talibans, res a veure amb els Estats Units i que pateix les conseqüències d'aquests terribles fets. És un poble independent i amb una cultura rica en mestissatges. Però està cansat per aquests 20 anys de guerra civil.”

A **Spojmai Zariab** li molesta la imatge que estan donant els mitjans occidentals d'un país que, assegura, no viu tan ancorat en el passat com volen fer veure. “He protestat molts cops davant la premsa francesa de la imatge que donen del nostre país. Quan es parla d'Afganistan sempre ensenyen camells, o ases, i obliden l'altre país que hi havia abans. Jo sóc el producte d'aquest altre Afganistan que també existeix, i no sóc jo sola. I això passa perquè aquesta altra part ha estat sempre relegada per les grans potències internacionals, que no han volgut tenir confiança en aquesta franja social instruïda i educada del país, perquè aquesta franja té el poder de reflexió. És molt fàcil fer obeir a ciutadans gens instruïts. Però és més difícil controlar a un intel·lectual i obligar-lo a fer coses contra l'interès del seu país. Perquè ells sí que poden discutir les decisions.

“Burkas” i llibertats

Spojmai Zariab que escriu en persa, es va formar a la Facultat de Lletres i l'Escola de Belles Arts de Kabul. A la universitat compartia aula amb els seus companys masculins, una cosa que avui en dia sembla “ciència-ficció” en el seu país. “Aquest **burka** que ara diuen que existeix a Afganistan des de sempre, no va formar part de la vida d'Afganistan de llavors. Les dones han perdut els drets adquirits que tenien abans.”

l explica: “Abans de 1959, el “burka” es duia sobretot a les ciutats perquè al camp la don treballava i era incòmode per feinejar. A les grans ciutats les dones estudiaven i moltes treballaven, tot i que a l'exterior estaven obligades a dur el “burka”. El 1959, una data molt important per a la lluita de l'alliberament de la dona a l'Afganistan, el rei Zahir Sha, que ara és a Roma, va promulgar una llei que eliminava l'obligatorietat de dur-lo. Va ser molt intel·ligent perquè no obligava a treure'l, sinó que donava llibertat a cada dona perquè fes el que volgués. La seva família va servir d'exemple perquè la seva dona i les seves filles van ser les primeres a treure's el vel per tal d'animar altres dones. Moltes ho van seguir. Una altra data important va ser el 1964 quan la Constitució va reconèixer el vot per a les dones”. Ara el “burka” és qüestió de vida o mort” tot i que Zariab recorda que “ també els homes tenen problemes”: “els talibans els

obliguen a vestir-se de forma tradicional i dur barba. Per a ells també és difícil, tot i que el pitjor és el drama dels pares que veuen que els seus fills no poden tenir l'educació que ells van tenir, i que és un dret.”

(Traduït de l'espanyol de l'article de “EL PAÍS”. Secció “Cultura”, pàg.46. 11/10/2001)

.....

QUADERN DE L'ALUMNE/A. EXERCICIS I PROPOSTES

AFGANISTAN

Latif PEDRAM: “Afganistan: la biblioteca es crema”.

1. L'autor fa menció a unes quantes cremades de llibres en diferents moments històrics. Cita'ls i situa'ls geogràficament i històricament. Amb l'ajut del /la professor/a intenta de trobar altres fets similars propers a la nostra història com per exemple durant i després de la guerra civil espanyola.
2. Recull les darreres repressions contra la literatura dins d'aquest país. Per què creus que, de sempre, la literatura ha estat considerada com a un art “perillós”.
3. Extreu els fragments que facin referència a la poesia i analitza'ls. Per què els símbols i les metàfores poden escapar a la censura? Què és la “connotació” en poesia? Per què creus que l'autor diu .” la poesia és l'art angoixat de l'Afganistan”?

4. Si la situació per als escriptors és nefasta, encara ho és pitjor per a les escriptores i les dones en general. Connecta amb alguna ONG o alguna organització perquè t'informi de la situació de la dona al país.

5. L'article de Latif Pedram està escrit abans de l'enderrocament de les Torres Besones de Nova York. Quina situació històrico-política descriu l'autor i quina és l'actual. Fes-ne un seguiment mitjançant els retalls de diari.

.....

Spojmai ZARIAB

Article de "EL PAÍS" 11/10/2001 sobre l'autora i l'Afganistan

1. Extreu els fragments en què es recull la veu de l'autora. Quina és la situació que va viure anteriorment i la d'ara, personal i col·lectiva?
2. Durant l'article Spojmai Zariab critica la posició dels "occidentals". En quins aspectes i per què?
3. Quins avenços s'havien fet per a les dones i quina és la situació actual de la dona a Afganistan?
4. Com molts i moltes altres intel·lectuals viu exiliada fora del seu país. Coneixes altres situacions semblants per a d'altres països? Consulta la biografia de Mercè Rodoreda i la de Pere Calders, escriptors catalans, que també van haver d'exiliar-se.
5. Contrasta aquest text sobre Spojmai Zariab i el de Letif Pedram . Quines semblances tenen?

.....

ÍNDIA

Lokenath Bhattacharya (Bhatpara, Bengala, Índia) (poesia)

Kamala DAS (1934)

R.K. NARAYAN (Madras, 1907)

Arundhati ROY (Bengal, 1961) (prosa)

10 contes clàssics de l'Índia

Kamala DAS: "El signe del lleó"

1. Aquesta història està escrita en primera persona i es tracta d'una veu femenina, un personatge que pertany al món de la marginació i que té una relació amb un magnat polític en decadència. Quina és la seva ambició?
2. Quina seria la verdadera personalitat d'aquest polític en la intimitat i amb el seu comportament amb les dones?
3. L'autora, d'una forma subtil i a través del personatge principal, critica el mal gust del polític i la buidor de la seva existència. Extreu el fragment que així ho denota.
4. Quin altre tipus de crítica hi entreveu? Creus que l'autora en critica l'aspecte masclista?

5. Malgrat que és un text actual, el text fa referències a personatges o déus de l'Índia antics. Consulta una enciclopèdia i comenta'n l'ús en aquesta narració.

R.K. NARAYAN (Madras, 1907): "En Swami i els seus amics". Editorial Edhasa.

Llegeix aquest llibre tot llegint els suggeriments oferts i fes els exercicis següents:

1. Fes un llistat de les característiques de la personalitat d'en Swami als set primers capítols. Després comprova el comportament del protagonista, des del capítol 15 fins al final. Comprova, finalment, si hi ha hagut una transformació en la seva manera de ser.
2. Descriu els aspectes que caracteritzen els amics d'en Swami: Somú, Mani, Sankar, Samuel "El pèsol" i Rajam. Anota a sota de cadascun dues característiques. En tenen alguna comuna?
3. Analitza la relació que hi ha entre en Swami i en Rajam. Com evoluciona i com acaba aquesta amistat?
4. La relació d'en Swami amb les persones de la seva família (pare/mare/àvia/) són diferents. Com les definiries?
5. Fes un llistat dels professors d'en Swami de la primera escola. Comprova'n les diferències de comportament. Creus que en Swami té preferències per algun d'ells? Per què?
6. Recull els costums en el vestir i en el menjar practicats a casa d'en Swami.
7. Com pensen a casa de en Rajam? Creus que hi ha diferències remarcables amb la ideologia de la família d'en Swami?
8. Anota totes les referències que trobis sobre el temps a Malgudi. Un cop hagis fet això, posa a sota de cada estació què fa en Swami, en quin lloc es troba, etc.: la primera escola, el carrer a l'estiu, l'Escola Internat Superior, etc.
9. Busca informació sobre l'Índia actual a la Gran Enciclopèdia Catalana. Anota les principals característiques de la geografia, de l'economia i de la situació lingüística.
10. En una guia turística de l'Índia hi tobaràs informacions puntuals i útils dels costums, de les monedes, del clima, etc., que el turista ha de tenir presents per visitar-la. Quan tinguis la informació, contrasta-la amb la que et dona la novel·la. Finalment, feu un debat a classe per comentar els resultats.

.....

1. Arundhati ROY

1. Llegeix amb atenció la novel·la "El Déu de les petites coses". Fes-ne una anàlisi tot seguint les pautes assenyalades amb el relat de R.K. Narayan.
2. Al llarg de l'entrevista amb Arundhati Roy es poden entreveure alguns trets de la seva personalitat. Extreu les frases que així ho denotin.
3. Com es va donar la gestació de la novel·la i com es va anar realitzant?
4. Quina és la concepció de la novel·la segons Arundhati Roy?

5. Imagina una entrevista imaginària amb un autor/a que hagi llegit i fes d'entrevistador/a tot preguntant allò que t'hauria agradat saber pel que fa a la gènesi i desenvolupament d' escriptura d'una novel·la i imagina'n les respostes tu mateix/a.

.....

Rajvinder Singh (poesia)

1. Compara aquests dos poemes amb els del poeta iranià **Said**. Quin és el tema que comparteixen.
2. L'autor punjabí ha escrit en diverses llengües de l'Índia. Cerca informació sobre les llengües existents en aquest país.

.....

10 contes clàssics indis

.Introducció i lectura dels contes

1. Creus que l'autor del text té un gran coneixement del món indi? Per què?
2. En el text es citen noms d'obres clàssiques de gran renom i amb gran influència posterior com el Ramayana i el Mahabharata. Consulta una enciclopèdia de la literatura universal (com per exemple la de Riquer i Valverde).
3. La selecció de contes que has llegit – molts antiquíssims- formen un tresor clàssic de coneixement que assenyalen realitats superiors i mostren un ensenyament pràctic o místic; d'altres presenten més d'un nivell de lectura. Tots però són força breus i sintètics. Assenyala un per un:
  - l'ensenyament moral
  - l'element "savi"
  - el final
4. Compara tots els finals i verifica si tenen algun element en comú.
5. Llegeix la selecció dels deu contes xinesos clàssics i compara-la amb la selecció de contes indis. Hi trobes algun aspecte diferencial.
6. Intenta de crear un conte que contingui una ensenyança moral a l'estil d'algun dels contes indis que has llegit.

.....

IRAN

Yatollah Royāi (Teheran, Iran, 1932) (poesia)

1. Llegeix els fragments poètics d'aquest autor i dona'n la teva opinió.
2. Contrasta aquest poema amb les poesies de Bei DAO i amb les d'altres autors i autores asiàtiques.
3. Tria el poema que més t'agradi i intenta de fer-ne una composició semblant tot imitant-ne l'estil.

Text sobre els kurds

1. Localitza geogràficament els llocs en què hi viu alguna comunitat kurda i fes-ne un mapa.
2. Cerca de Internet l'entrada "kurds" i extreu-ne la màxima informació. Fes, després, una mena d'assaig sobre "Els kurds i les minories lingüístiques".

.....

ISRAEL

1. Llegeix els dos fragments corresponents a les dues escriptores. Creus que tenen algun punt en comú?
2. En el cas d'Amalia Kahana-Carmon la crítica l'aparella a Virgínia Woolf. Cerca informació sobre aquesta autora britànica i sobre la seva obra.
3. Al text de Nava Semel hi ha com a rerefons el tema de l'Holocaust? Què en saps? Cerca informació en una enciclopèdia i feu-ne un debat a classe.
4. Què són els "quibbuts" i quan es va formar?
5. Cerca informació dels jueus en general i més específicament del conflicte àrab-israelià actual.

.....

JAPÓ

Sobre els haikús

1. Arran del text dóna la definició o les definicions de: **tanka**, **haijin**, **haikú**.
2. Quina diferència de conceptes, valors i forma hi ha entre un **haikú** i un **sonet**, i en la literatura oriental i occidental?
3. Tornant a aquest "**haikú**":

**Un vell estany.
Una granota hi salta:
el so de l'aigua.**

J.N.Santaaulàlia ens diu que tal volta estaria més prop de la nostra sensibilitat si el reescrivíssim com segueix:

"Tot passejant pel jardí del temple, entre arbres i bambús, m'he aturat prop d'un vell estanyol d'aigües misterioses. En el silenci i la quietud d'aquell jardí, el repòs immòbil de l'aigua ha portat a la meva ment un pensament d'eternitat. De cop, però, un petit ésser ha perturbat aquesta calma. Una granota, potser espantada per la meva proximitat, ha saltat a l'estanyol. I he sentit, en la pau del jardí, el so nítid del clapoteig de l'aigua, on han començat a dibuixar-se tot d'onades concèntriques. M'ha semblat, de sobte, que la granota no trobava la calma, sinó que, d'alguna manera, havia donat un profund sentit al silenci. ¿Què és la vida, sinó una fugaç immersió amb les aigües de l'eternitat, una breu intersecció entre el minúscul i l'il·luminat, entre l'ànima i Déu? Il·luminat per aquest pensament, m'he vist a mi mateix com una granota capbussant-me en el gran enigma existencial. Després, ha tornat el silenci, els cercles concèntrics

de l'aigua han mort a les vores del vell estanyol , i jo he continuat passejant pel jardí, ple de pau interior.”

.Intenta de fer el mateix amb els següents haikús.

**En l'oblidat
pitxer neix una flor.
Tarda d'abril.**

Shiki
.....

**Dins la gàbia, l'ocell
mira la papallona,
amb quina enveja!**

Issa
.....

**Te'n vas amic?
Com verdegem els salzes
pel llarg camí!**

Buson
.....

Selecció de haikús

1. Crea uns quants haikús tot seguint-ne les regles formals i conceptuals.
3. Els haikús han estat conreats per diversos autors dins la literatura de diferents països des de José Luís Borges a Josep Carner i altres autors catalans. És més, avui en dia existeix una adreça a Internet per als amants del haikú. www.geocities.com/faro_edit/haikú.html. Consulta-la i copia alguns dels haikús al teu quadern.
4. Vet aquí unes paraules de Julio Shingaki (de l'associació japonesa Seibu):

Però què és el haikú? El haikú és la forma més típica de la poesia Zen .És un estil breu que té tres versos de cinc, set i cinc síl.labes respectivament, que no expressen cap pensament o idea, sinó la realitat mateixa de les coses, essencialment basada en la intuïció i la simplicitat, copsada directa i instantàniament en l'acció. En el haikú tota al.lusió està comprimida; una flor sug.gereix la primavera i , una flor caïda, la tardor o totes les tardors. Així és que, més que el resultat d'una creació és un art de trobades”.

Compara aquesta opinió amb la de J.N.Santaeulàlia. Què tenen en comú?

5. Llegeix aquestes altra informació que ens dóna Akio Matsuya sobre la història dels haikús:

“ L’interès pel haikú a l’Argentina no és molt antic. Jore Luís Borges inclou dins la seva obra alguns haikú que arriben al públic, precisament, per l’entusiasme que l’escriptor manifesta pel gènere.

També contribueix al coneixement d’aquesta breu poesia el professor Osvaldo Svanascini, amb les primeres traduccions dels haikú japonesos. El mestre Tomiji Kubota, artista que va destacar en diverses arts: la laca, la pintura oriental i l’occidental, també es preocupà per difondre entre els argentins aquesta singular forma poètica. I així, l’agost de 1986, amb un grup de poetes, es constitueix “Haikú argentí”. A “Seibu”, valoro de tot cor la tasca que amb la coordinació de la professora Liria Miyakawa realitzen els components del primer taller de haikú que funciona a la nostra Institució. Vet aquí una mostra:

Papel en blanco.
Perezas del verano
Y moscas...moscas.

Una polilla
Duerme en el calendario.
Y huele a lluvia.

Máscara seca.
Es otoño en el viento
de los aplausos.

Sube la fiebre.
Luna de paños fríos.
Después el sueño.

Arbol tronchado.
Los gritos de mis ojos
¿quién los escucha?

Esta mañana
el cielo abrió sus ojos
en los jazmines

Gatos y mosca
dibujan en el aire
linternas mágicas.

Bocas sin dientes.
Ríen la misma risa
Abuelo y nieto

Lía Miersch

Després de llegir aquesta antologia, intenta de traduir-la tot respectant la mètrica en català, segons l’indicat en la introducció de J.N. Santaaulàlia.

Kazuo ISHIGURO

1. Aquest és el cas de molts escriptors nascuts a un país però establerts en un altre del qual n'han rebut tota l'educació i estudis. Visualitza la pel·lícula "El que resta del dia" (que fàcilment podràs trobar en un vídeo club) i comenteu-la a classe.
2. Cerca informació sobre autors i autores japoneses a Internet i llegeix-ne l'origen.

.....

Amélie NOTHOMB (Kobe (Japó), 1967)

1. Malgrat que el text és escrit per una dona, el personatge que parla és masculí i es tracta d'un misògin, un home que odia les dones, tal com pots es pot desprendre del text. Creus que el que pensa i diu encara és vigent en molta gent?
2. La misogínia ve de molt lluny. Hi ha autors que fins i tot han fet llibres en què la fan explícita com el de Jaume Roig, un escriptor català medieval, amb el seu llibre "L'espill". Coneixes alguns llibres o tractats en què es doni la situació contrària?
3. En el fragment de l'obra "**Higiene de l'assassí**" d'**Amélie Nothomb**, malgrat que el protagonista es situa en una posició misògina, parla del "victimisme" de les dones i també del fet que se les explota. Creus que té raó? Assenyala la ironia i la subtilesa de l'autora en tractar un tema tan delicat.

.....

LÍBAN

Hahan AL-SHAYKH (Líban, 1945)

Amin MAALOUF (Líban, 1949)

Hahan AL-SHAYKH (Líban, 1945)

1. "**La història de Zhara**", va provocar una gran indignació als països àrabs, ja que parla sobre l'opressió de les dones i alhora és un atac contra la guerra. En aquest petit fragment escrit en 1ª. persona per la protagonista Zhara, una noia alienada que ha sofert tractament d'electroteràpia, ens dona un punt de vista sobre la guerra des de l'interior d'una casa. Quin és el seu estat anímic? Com ens assabentem de la situació exterior?
2. Moltes dones en períodes de guerra, la pateixen des dels interiors de les cases i en sofreixen les conseqüències que, a voltes, atenyen el seu estat psíquic. En aquest sentit, llegeix una novel·la catalana: "**La plaça del diamant**" de **Mercè Rodoreda** en què les tres parts de l'obra traspuen l'inici de la guerra, la guerra i la postguerra i són viscudes per la protagonista: la Colometa. De quina manera l'afecten? Quin punt de vista ens ofereix Mercè Rodoreda? Quins elements estilístics utilitza en l'obra per fer-nos versemblant que la història ens és descrita per la Colometa?
3. Cerca d'altres novel·les en què és descrita la guerra o una situació bèl·lica.

4. Imagina't que vius una situació de guerra i no pots moure't de casa. Fes-ne una redacció com si fos un fragment de novel·la escrit en primera persona tot expressant les teves sensacions i els teus sentiments.

.....

Amin MAALOUF (Líban, 1949)

Lleó l'Africà

1. Aquesta història pertany a un episodi de la història ben conegut que és l'expulsió dels àrabs d'Espanya, l'any 1492. Què en saps?
2. Quin és el punt de vista de la història? Qui és el narrador?
3. Al tercer fragment es parla de l'exili i dels avatars dels emigrants. Creus que té ressonàncies actuals? Llegueix el llibre de "Saïd" de Josep Lorman, o el fragment que trobaràs al dossier d'Àfrica a l'apartat "Altres mirades" i assenyala'n les diferències

Les creuades vistes pels àrabs

Amin Maalouf ens explica en aquest llibre la història de les creuades. Però la història oblidada de les creuades, és a dir, com les van veure, viure, patir i explicar des de l'altre costat, el musulmà. Tot basant-se amb els historiadors i cronistes àrabs de l'època Maalouf explica la història de dos segles, des de la caiguda de Jerusalem, el 1099, fins a la conquesta d'Acre pel sultà Jalil, el 1291. Dos segles que van conformar tant a Occident com al món àrab i que avui en dia segueix conformant.

1. Informa't del que eren les "creuades": època històrica, circumstàncies i motivacions. Contrasta-ho amb el text d'Amin Maalouf. Feu un debat a classe sobre el tema. Relacioneu-ho amb els fets històrics actuals.
2. Què en saps de l'expansió mediterrània feta pels catalans. Consulta la història i esbrina el paper de Roger de Flor i els almogàvers.
3. Llegeix algun fragment de la Crònica de Ramon Muntaner en què s'expliqui la seva expedició a Orient.
4. Feu un debat a classe sobre qualsevol fet històric tot formant dos bàndols diferents i defensant cadascú una postura oposada.

La roca de Tanios

Ambientada al segle XIX, en un Líban dividit pel enfrontament entre Egipte i l'Imperi otomà, l'obra de Maalouf s'inspira en un fet real: la mort d'un patriarca l'assassí del qual, refugiat a Xipre, torna a Líban enganyat i serà executat. L'amor, la venjança i la mort teixeixen la trama d'aquest relat, ple de peripècies, que és una deliciosa crònica de la vida quotidiana a un poble, un racó llunyà de la muntanya libanesa, en el qual la tolerància es veu amenaçada per esdeveniments que presagien un futur de violent antagonisme.

El fragment que tens a continuació fa referència a la infància i a les creences.

1. Recordes alguna creença o llegenda que t'hagin explicat a la infància?
2. Imagina't la continuació del relat i escriu-ne unes 20 línies més.

.....

PAKISTAN

Tariq ALÍ

1. En la nota de l'autor es planteja la qüestió de novel·lar períodes de la història. Quins criteris tria l'autor?
2. La novel·la històrica és un gènere que existeix des de sempre, però que es va posar de moda durant el Romanticisme que reivindicava el passat i els herois medievals per mor del ressorgiment d'un nou nacionalisme. Però, de fet, el gènere ha anat continuant amb diferents matisos. Dos exemples en serien "El nom de la rosa" d'Umberto Eco- de la qual se n'ha fet una versió cinematogràfica, i una altra, una novel·la de la famosa escriptora francesa Marguerite Yourcenar "Les memòries d'Adrià". Procura llegir-les en algun moment ja que es tracta de dues novel·les excel·lents. En coneixes d'altres?
3. Intenta de fer un article sobre la vigència de les novel·les històriques.
4. A la novel·la de Tariq Alí , altre cop, es parla de les creuades. De quin punt de vista es tracta? Repassa el text d'Amin Maalouf "Les creuades vistes pels àrabs" i informa't del que representaren a l'època medieval.
5. El fragment insinua una crítica a les religions del poder. Què en penses de la religió i de l'ús i abús que se n'ha fet a la història?

.....

Taslina NASRIN

1. Distribueix el text en paràgrafs i digues quins i quants temes hi trobes?
2. La germana que escriu a Nupur li recorda que quan era petita havia volgut ser un noi. Per quins motius? Digues deu avantatges de ser noi i deu avantatges de ser noia. Feu-ne un tema de debat a classe.
3. La posició de Jamuna és la d'una dona actual que reivindica l'ésser com a persona, sense discriminació de sexes. La seva postura és la d'una feminista. Consulta en una enciclopèdia la història del feminisme i l'evolució dels drets de la dona.
4. Contrasta aquest text amb els d'altres dones escriptores islàmiques. Quins elements tenen en comú? Fes-ne un estudi comparatiu (vg. Fatima Mernissi, Nadal al Saadawi, etc).
5. Taslima Nasrin amb la seva obra i la seva arriscada peripècia vital que li ha valgut ser condemnada a mort pels integristes islàmics, té el valor i la serenitat d'enfrontar-se a la negació dels drets més elementals de la dona a "**La germana de Nupur**" i a "**Un destí de dona**". Coneixes d'altres autors i autores que també hagin estat condemnats a mort pels seus escrits, manifestacions i idees, o si més no, empresonats i/ o portats a judici? Revisa els escriptors i les escriptores del dossier d'Àsia i busca també a Internet l'autor indi Salman Rusdhie. Fes un llistat dels autors i de les autores i de les seves circumstàncies biogràfiques.

6. Llegeix amb atenció l'article periodístic sobre Taslima Nasrin. Imagina't que ets un escriptor o una escriptora al qual/ a la qual hi ha prohibit escriure i et trobes a l'exili. Fes una carta al diari tot expressant les teves idees.

.....

SÍRIA

Salim BARAKAT

1. Situa en un mapa els territoris del Kurdistan.
2. Consulta en una enciclopèdia la història dels kurds en el passat i l'actual. Quina és la situació política actual?
3. Després de la informació obtinguda relaciona-la amb el text de Salim Barakat. Quins altres pobles coneixes que estan en una situació similar? Consulta-ho amb el teu professor/a d'història.

.....

TURQUIA

Mehmed UZUN

Mehmed UZUN

1. Llegeix amb atenció el fragment de l'escriptor Mehmed UZUN i distribueix-lo per paràgrafs.
2. Per què creus que té una rellevància important el record de l'àvia i el **welatê xeîbiyê**?
3. Quin és el temps del fragment? Resumeix els paràgrafs que parlen del temps que pertany a la memòria- infància, exili-, i el temps actual.
4. L'autor, malgrat el dolor de l'exili, és optimista i valora l'experiència en termes positius. Enumera'ls.
5. Què significa ser "ciudadà del món"? Fes una redacció en què exposis les idees entorn del tema.
6. Repassa els autors i les autores del quadern que han hagut d'exiliar-se. Explica les circumstàncies i les vivències de cadascun. Valora'n els punts en comú.
7. Quines són les reflexions de l'autor entorn de la llengua materna?

Emine Sevgi Özdamar

1. Llegeix la informació biogràfica sobre l'autora i els dos fragments escollits. Quina relació tenen?
2. Molts treballadors espanyols anaren a Alemanya però encara hi anarem molts més treballadors turcs, de manera que a Berlín hi pots trobar tot un barri sencer de turcs. Buscar feina ha estat, de sempre, un motiu per a l'emigració. Fes un recompte de la gent que al llarg de la història ha hagut de viatjar per guanyar-se el pa. Serveix-te també de casos ben actuals.
3. Mira en un mapa la situació geogràfica d'Istanbul. Quina significació té el Pont del Corn d'Or que dona el títol a la novel·la?

.....

VIETNAM

Hô XUÀN HUONG

1. Els poemes de l'autora fan referència a elements de la natura a l'igual que alguns dels poemes d'autors i autores xineses. Fes-ne la comparança.
2. El poema "El coll de Ba Doi" fa referència al sexe femení mitjançant imatges de la natura. Destri'an les metàfores.
3. Per què creus que uns poemes com aquests podien ésser censurats en el segle XVIII? Creus que això tan sols es donava en la societat vietnamita?
4. Cerca d'altres autors i autores que hagin tractat en la seva poesia l'amor i el sexe. Dins la poesia catalana podries adreçar-te a la poesia de Joan Salvat-Papasseit i a la de Maria Mercè Marçal, per exemple.

.....

XINA

Wang ANYI "La darrera estació (prosa)

1. En aquest fragment s'intueixen dues realitats ben diferents de la Xina, quines són?
2. Per què pot tornar a Shanghai el protagonista? Quines són les seves sensacions?
3. Esbrina la situació política de la Xina dels anys 70 i de la Xina actual. Informa't més de qui eren la "Banda dels Quatre" i de les seves conseqüències polítiques i culturals.

Ying CHEN "Les cartes xineses" (prosa epistolar)

1. Els protagonistes són dos joves que prenen diferents camins. L'una, Sassa, decideix restar al seu país i créixer-hi físicament i espiritualment allí. No té cap necessitat de canviar d'un espai físic per tal d'evolucionar. L'altre, Yuan, té la necessitat vital de mudar-se, de canviar perquè creu que això és vital per a renéixer. Quina de les dues actituds et sembla la més idònia i per què?
2. Llegeix el text de Bei Dao, un autor que, com molts s'ha vist "obligat" per motius polítics a canviar de país. Fes-ne la comparança amb el text de Yin Chen.
3. "Les cartes xineses" pertany al gènere epistolar. Un gènere molt antic i amb molta tradició dins la literatura universal. Sabries dir el nom d'alguns autors i autores que l'hagin emprat?
4. Intenta de començar una novel·la en què es doni una situació similar a la dels dos protagonistes, Sassa i Yuan, amb les actituds diferenciades de tots dos, tot donant una argumentació plausible dels motius per marxar i dels motius per quedar-se.

Bei DAO."Diari de les meves mudances"(prosa)

1. Es sol dir que les tres coses que produeixen un gran xoc i destaroten l'ésser més són la mort d'algun ésser estimat, el desamor, i un canvi d'adreça, o de

país. Has passat per alguna d'aquestes experiències? Has fet algun cop alguna mudança o coneixes algú que l'hagi feta?

2. Busca en el diccionari la definició d'exili i també busca-la en una enciclopèdia. Intenta d'esbrinar uns quants fets històrics mundials que hagin provocat l'exili d'un munt de gent, en especial, literats i intel·lectuals.

3. Consulta algun manual de literatura catalana i esbrina la vida, per exemple, de **Mercè Rodoreda** i la de **Pere Calders**. En quin/s llocs van haver d'exiliar-se i per què? Consulta la seva obra i extreu fragments que així ho testimonien. Quins altres autors/es o personatges polítics i intel·lectuals també van haver d'exiliar-se pels mateixos motius?

.Pel que fa a aquesta petita història autobiogràfica de **Bei DAO** anomenada "**Diari de les meves mudances**":

1. Per què s'ha hagut de traslladar el protagonista a un altre país? Esbrina a quins fets històrics es referix i cerca la informació corresponent a la història xinesa contemporània.

2. Quins països visita i quanta gent coneix? Quina relació hi estableix?

3. Quin paper juguen els seus amics xinesos durant totes les mudances i en període en què viu en un país determinat?

4. Quins sentiments experimenta el protagonista en els diferents espais en què viu?

5. Esbrina qui era **César Vallejo**, el poeta que cita l'escriptor al principi de la narració i quina és la frase clau de l'escrit? Hi estàs d'acord? Creus que és compatible amb l'actual societat de consum?

6. Extreu les frases del text, percepcions, pensaments, idees que denotin la relació de l'autor amb la seva condició d'escriptor.

7. Imagina't un "viatge" forçat en què t'han obligat a sortir d'un país i un viatge de vacances triat per tu mateix/a. Fes dues redaccions explicant les peripècies i les sensacions que experimentes al llarg del teu periple, en cada circumstància.

8. Malgrat que el text és un text autobiogràfic, extreu algunes frases en què predomina l'estil literari.

9. Quina és l'estructura del text. Quin paper juga l'evocació de Maria al final?

.....

Bei DAO. Recull de "Descodificació" (poesia).

1. Llegeix el recull de poemes de l'escriptor xinès **Bei DAO** després de llegir el "**Diari de les meves mudances**". Reconeixes el mateix escriptor? Quines diferències hi trobes i quines analogies?

2. Repassa cada poema i analitza els versos a) que denoten el pas del temps
b) que empen elements de la quotidianitat per expressar sentiments.
c) que parlen dels mots i de l'expressió poètica.

3. Relaciona l'al·lusió als canvis d'adreça del "**Diari de les meves mudances**", amb el poema "**Una carta**".

4. Creus que la poesia de **Bei DAO** reflecteix la tristesa de l'exili? Demosta-ho amb alguns dels seus versos i amb algunes de les frases del "**Diari de les meves mudances**".

5. Intenta de crear un poema des del punt de vista d'una persona exiliada, enyorada del seu país. (Per tenir un referent de la literatura catalana pots llegir "**Oda a la pàtria**" de Bonaventura Carles Aribau (1833).)

.....

Gao ER TAI " Sobre l' obligació de somriure en els camps de treball xinesos" (prosa).

1. Llegeix la biografia d'aquest autor i relaciona-la amb les seves circumstàncies. Quina experiència ens descriu?
2. Esbrina en una enciclopèdia, quina fou l'època i què va representar la "Revolució Cultural" xinesa i sota quins dirigents es va donar? Quines conseqüències va tenir sobre els escriptors i les escriptores i la intel.lectualitat xinesa?
3. Gao ER TAI va ser enviat als camps de treball per tal "d'erradicar-li la contaminació espiritual". Què creus que significà això des del punt de vista ideològic?
4. Llegeix amb atenció el text. L'autor utilitza la tècnica de la ironia per tal de criticar la irracionalitat del sistema. Extreu les frases o situacions que així ho justifiquin.
5. Els darrers paràgrafs, més plens de poesia amarga, reflecteixen l'absurd imposat als éssers humans, forçats a distorsionar la seva naturalesa. Reflexiona per què l'autor utilitza la suposició futura d'alguns visitants que poguessin trobar-se amb aquella "civilització" fosilitzada.
6. Quins altres casos històrics coneixes en què hi ha o hi ha hagut camps de concentració? Discussiu-ne a classe.

.....

Zhang KEJIU

1. Atesa la definició del que és un "xiaoling", justifica'n la denominació mitjançant els poemes de Zhang Kejiu.
2. Ubicat aquest poeta en el segle XIV, pensa en d'altres poemes i autors de la mateixa època i de diferents països, com per exemple, la poesia trobadoresca que tanta importància va tenir en la civilització occidental. Tenen alguna cosa a veure? Quines grans diferències hi veus?
3. Analitza la importància dels elements de la natura en la poesia de Zhang Kejiu. Quins predominen però?
4. Com gairebé tota la poesia xinesa hi ha una gran importància pel suggeriment, la subtileza i la capacitat de síntesi. Rellegeix els versos de nou, en especial el poema "Amor". Quines metàfores detectes que emprin els trets esmentats?

.....

Li QINGZHAO (1081?-1154?)

1. La poesia de Li Qinghao pertany a la poesia que s'expressa des del "jo" poètic. Extreu els versos que així ho posen de manifest
2. Llegeix la biografia d'aquesta poeta. Quins versos expressen l'enyorança de l'ésser estimat? I quins la d'una profunda tristesa i soledat? Creus que són caducs o que podrien ser actuals en una desgràcia actual davant la mort d'un ésser estimat?
3. Llegeix la resta de la poesia clàssica xinesa. Quines concomitàncies hi veus?
4. Consulta a la informació sobre la poesia xinesa què és el gènere poètic "ci" i el gènere poètic "shi".

Amy TAN

1. Quin és el punt de vista d'aquest petit fragment?
2. De quin país creus que procedeix la protagonista?
3. Avui dia molts orientals vesteixen a "occidental". I a la viceversa? Quins creus que són els motius?
4. Feu un debat a classe de les influències d'Orient sobre Occident i viceversa, així com també de les aportacions mútues.

Gao XINGJIAN (Jiangxi, 1940)

- 1- Després de llegir aquest fragment que pertany a la novel·la "La muntanya de l'ànima" del guardonat premi Nobel de l'any 2001, quina impressió t'ha causat? És el que esperes habitualment d'una novel·la? Raona la teva resposta.
- 2- Posa un títol metafísic al fragment que has llegit com per exemple "La soledat de l'ésser", o per l'estil, segons allò que t'ha suggerit la lectura.
- 3- Quin o quins pensaments filosòfics es palesen? Quina creus que és la concepció o el paper de l'escriptura segons Gao Xingjian.
- 4- Fes un llistat dels conceptes que surten com vacil·lació/ determinació, per exemple i busca'n la definició al diccionari. Quins afegiries encara per completar l'essència de l'ésser humà?
- 5- Llegeix l'entrevista amb aquest autor a l'apartat "Les entrevistes" i completa'n la visió.
6. Cerca més informació actualitzada d'ençà del Premi Nobel.
7. Feu un debat a classe sobre la necessitat o no dels premis i de l'encert o no dels Premis Nobel.

.....

10 contes xinesos

1. Com la gran majoria dels contes de tots els països, els contes tenen una finalitat moral o didàctica. Llegeix cadascun dels deu contes i escriu unes tres línies sobre allò que volen ensenyar-nos.
2. La petita antologia de deu contes està seleccionada de narracions taoistes, anècdotes del budisme "txan", contes tradicionals o llegendes antiquíssimes. Rellegeix els escrits sobre el Zen i selecciona els contes que tindrien a veure alguna cosa amb la seva teoria.
3. Normalment, dins l'estructura del conte sempre hi ha un final sorpresiu, o bé acaba en forma d'acudit. Copia els finals de cada conte i fes-ne un comentari.
4. Els contes xinesos es caracteritzen, també, pel seu caràcter sintètic i pel fet de traspasar una saviesa mil·lenària. Observa aquests dos tres en cada conte i explicita'ls.

.....

Sobre l'essència del Zen

1. Llegeix amb atenció el text i extreu-ne les frases que et siguin més rellevants. En coneixies alguna cosa abans? Creus que té a veure amb algun pensament o filosofia que tu coneguis?
2. Comenta la frase següent: "No es tracta del mateix tipus de llibertat que pot garantir o instaurar un determinat polític o social. Una llibertat atorgada pot ésser abolida i el Zen, en canvi, aspira a una llibertat que no pot ser revocada ni arrevatada, a una llibertat que no pot ésser imposada des de l'exterior sinó que surt des del més profund del nostre ésser." A quin tipus de llibertat es refereix quan parla de "llibertat atorgada" .
3. Llegeix els textos dels mestres xinesos que tens a continuació i, després torna a llegir el text "l'essència del Zen". T'han clarificat alguna cosa?

Textos clàssics de mestres xinesos

1. Llegeix tots els fragments de pensaments dels mestres xinesos seleccionats. Quins elements hi trobes en comú? Fes un llistat de possibles "valors" que defensen.
2. Escriu un pensament elaborat per tu després de cada fragment llegit.
3. Treu d'una enciclopèdia informació sobre el Budisme i altres religions i fes-ne una comparança, tot assenyalant-ne els punts en què hi hagi alguna convergència.

.....

ALTRES MIRADES

Jhumpa LAHIRI

1. Situa el temps i l'espai en aquest fragment. On viu la protagonista i d'on és el senyor Pirzada?
2. Què és el que li amoïna a Lilia i per què consulta el llibre sobre "Àsia"?
3. A la protagonista li preocupen fets històrics que surten a la televisió i que, per tant, són actuals. En canvi, a l'escola li fan estudiar la Guerra de la Independència? Creus que hi ha un desfasament entre allò que et fan aprendre i allò que realment t'interessa?
4. Consulta els altres textos i autors/ res de Paquistàn. A quins fets es fa referència a la narració?
5. Segueix al diari durant un mes algun fet mundial que verdaderament t'interessi i fes-ne una crònica.
6. La protagonista pertany a una família índia instal·lada als Estats Units. Tens alguns amics o amigues els pares dels quals provenen d'un altre país? Fes una enquesta als teus companys/ es de classe.

Lluís LLACH : " L'infant de Beirut"

1. Què en saps de Lluís Llach i de la seva trajectòria. Busca'n informació i analitza el contingut d'alguna de les seves cançons més compromeses.
2. Cerca informació sobre "La nova Cançó catalana. Molts textos de les cançons són dels mateixos autors, però a vegades, s'utilitzaven les lletres de poetes francesos o s'hi inspiraven. De quins autors es tractaven? En el cas de Lluís Llach, algun cop es va servir també d'altres poetes o s'hi va inspirar com "Cançó a Mahalta" de Màrius Torres, o bé com fou en el cas del poeta grec Kavafis.
3. És prou conegut l'engatjament d'aquest cantautor amb el seu país, però en aquesta cançó ho fa extensiu a un concepte molt més global, la guerra en general i les injustícies i els desastres humans. A què es refereix quan cita "Mathausen"?
4. De fet la cançó "L'infant de Beirut", té elements formals i estilístics corresponents als de la poesia? Quins són? Analitza la subtilesa de l'autor en parlar d'un dels temes que afecten la tragèdia humana.

.....

Visions de Shanghai:

1. Bamboo Hirst: "Viatge a Ningbo" (1993)

1. Descriu quina és l'ambientació del vaixell en què viatjava la protagonista quan era petita.
2. Localitza en un mapa el viatge que es descriu en el fragment.
3. El fragment està escrit en primera persona. Reescriu-lo novament tot fent-lo a la primera persona del plural.

4. Escriu una narració en què surtin els records d'un lloc, ciutat o país, en què estiuejaves i tal com és ara, o com t'imagines que és en l'actualitat.

2. Bernardo Valli : "Un enigma vencedor" (1996)

1. Quin és el contrast del Shanghai dels anys vint descrit per Carl Crow i el de l'any 1996, l'any en què escriu l'articulista i el Shanghai de l'esdevenidor?
2. A què es refereix l'autor quan parla del règim maoista?
3. Imagina't la teva ciutat cinquanta anys enrere i cinquanta anys més endavant. Fes-ne un article periodístic tot imitant l'estil de Bernardo Valli.
4. Contrasta aquest text amb el de l'escriptora Wang Anyi que parla també, des d'un punt de vista literari, de la ciutat de Shanghai.

.....

Visions d'Istanbul:

1. Fes un resum de cadascun dels escriptors i de les escriptores que descriuen, de forma molt diferent, algun aspecte d'Istanbul i Turquia.
2. D'acord amb les descripcions intenta de fer un dibuix o una pintura basada en cada un dels fragments llegits.
3. Cerca més informació de cadascun dels autors i autores en una enciclopèdia.
4. Contrasta aquestes lectures amb el fragment de l'escriptora turca actual Emine S.ôzdamar.
5. Busca una guia de viatges sobre Turquia i contrasta la definició actual de la ciutat amb la dels escriptors viatgers d'abans. Contrasta 'n la demografia, la geografia i els aspectes socials

Japó:

Marguerite YORCENAR

1. Rellegeix els haikús de Bashô i contrasta'ls amb la crítica de l'escriptora M. Yourcenar.
2. Cerca de una enciclopèdia tota la informació d'aquesta gran escriptora francesa que a més d'escriure "Les memòries d'Adrià", una novel.la històrica mostrarà molt d'interès pels temes orientals :**Contes Orientals**, per exemple.

.....

LES ENTREVISTES

1. Kazuo Ishiguro

1. Extreu de la entrevista les dades autobiogràfies i la relació amb la darrera novel.la, en concret, amb el personatge de Christopher.
2. Quin és el procés creatiu d'aquest autor?

3. Aquest autor va anar a Anglaterra quan tenia cinc anys i quan retorna ara al Japó se sent estranger. Crea un relat en primera persona, amb un país d'origen i retorn inventats, tot reflectint les sensacions del personatge.
4. El cas personal de Kazuo Ishiguro es dona també en molts casos d'emigració forçada. Ets tu un d'aquests casos, o en coneixes d'alguns prop teu? Repassa els casos, també, dels escriptors i escriptores d'aquest dossier o de qualsevol altre continent i fes-ne una síntesi per exposar-ho a classe.
5. Exposa els avantatges de conèixer o haver pertangut a dues o més cultures diferents.

.....

2. Arundhati ROY. Entrevista

1. Al llarg de l'entrevista amb Arundhati Roy es poden entreveure alguns trets de la seva personalitat. Extreu les frases que així ho denotin.
2. Com es va donar la gestació de la novel·la i com es va anar realitzant?
3. Quina és la concepció de la novel·la segons Arundhati Roy?
4. Imagina una entrevista imaginària amb un autor/a que hagi llegit i fes d'entrevistador/a tot preguntant allò que t'hauria agradat saber pel que fa a la gènesi i desenvolupament d'escritura d'una novel·la i imagina'n les respostes tu mateix/a.

.....

3. Gao Xingjian

1. Extreu de l'entrevista les idees de l'autor sobre l'art i la literatura.
2. Quin és, habitualment, el seu procediment de creació?
3. Rellegeix els textos del Zen, així com els contes xinesos i repassa el contingut de l'entrevista. Hi trobes alguns punts en comú pel que fa al pensament?
4. Fes una redacció tot desenvolupament aquesta frase de Gao Xingjian: **“Un creador només ha de ser fidel a les regles que s'imposa”**.
5. Al llarg de l'entrevista surten diferents noms de creadors literaris. Quins són? Busca informació sobre els autors i la seva obra a alguna enciclopèdia actualitzada.
6. A l'entrevista és present la funció de l'anomenada “Revolució cultural”. Repassa la història de la Xina i esbrina a què fa referència, així com les conseqüències que va tenir.
7. Gao Xingjian ha estat guardonat amb el Premi Nobel de Literatura que atorga l'acadèmia sueca. Busca en una enciclopèdia tots els premis Nobel de Literatura fins a l'actualitat. A quantes dones escriptores li han donat? I a quants escriptors/res que no siguin europeus? Fes una reflexió entorn d'aquesta discriminació.

4. Spojmai ZARIAB

Article de "EL PAÍS" 11/10/2001 sobre l'autora i l'Afganistan

1. Extreu els fragments en què es recull la veu de l'autora. Quina és la situació que va viure anteriorment i la d'ara, personal i col·lectiva?

2. Durant l'article Spojmai Zariab critica la posició dels "occidentals". En quins aspectes i per què?

3. Quins avenços s'havien fet per a les dones i quina és la situació actual de la dona a Afganistan?

4. Com molts i moltes altres intel·lectuals viu exiliada fora del seu país. Coneixes altres situacions semblants per a d'altres països? Consulta la biografia de Mercè Rodoreda i la de Pere Calders, escriptors catalans, que també van haver d'exiliar-se.

5. Contrasta aquest text sobre Spojmai Zariab i el de Letif Pedram . Quines semblances tenen?

.....

Exercicis de síntesi:

En aquest apartat es tracta de treballar els autors i les autores d'una forma transversal en aquest mateix dossier i en els altres. Així doncs, aquí tens alguns suggeriments:

.Per països: Llegeix tots els autors i les autores i cerca'n fins i tot d'altres i defineix si hi ha alguna línia comuna.

.Per gèneres: Llegeix el dossier per gèneres, és a dir, prosa, poesia, etc. Fes-ne una síntesi i determina'n les diferents tendències, els punts coincidents i els divergents.

.Per temàtica: Mentre vagis llegint el dossier, escriu a banda tots els temes que vagin sorgint i pren nota dels autors i de les autores que el tracten. Després, amplia el tema, tot cercant més informació bé sigui en les enciclopèdies, amb l'ajut d'Internet i/o el del/de la professor/a.

Per continents: Tot ampliant i aprofundint més en el tema, fes els suggeriments anteriors però abraçant més d'un continent, o tots, i fes-ne un dossier.

Monogràfic: 1. D'autor/a (sigui o no en el dossier)
2. De tema: per exemple, l'exili.
3. D'algun país específic, per exemple Xina, etc.
4. Qualsevol altre que se t'acudeixi.

Debat: 1. Sobre un tema determinat, per exemple "L'opressió", "La immigració", "els contes xinesos" "la filosofia xinesa", etc.
2. Sobre un continent.
3. Sobre la situació de la dona a un país, etc.

Treball de recerca: A partir d'alguns dels temes suggerits o dels autors/ autores, fes-ne un treball de recerca.

.....

ÀSIA

BIBLIOGRAFIA

ÍNDIA

."Antología de cuentos de la Índia i Tíbet (recopilación de Ramiro Calle). Arca de la Sabiduría. Edaf.

.Escritoras índias". Compañía de letras.Icaria editorial. Barcelona, 1991 (les escriptores que hi consten són:

- Meena Alexander**
- Wajida Tabassum**
- Binapani Mohanty**
- Rajee Seth**
- K.Saraswathi Amma**
- Ajeet Cour**
- Chudamani Raghavan**
- Indira Goswami**
- Dhiruben Patel**
- Bani Basu**

.”Women writing in India. 600 b.C to the present. “Edited by Susie Tharu and K. Kalita. Oxford India Paperbacks. Calcuta, 1995.

ISRAEL

.”Escritoras israelíes”. Compañía de Letras. Icaria Editorial.Barcelona, 1992.

JAPÓ

Matsuo BASHOO, Camí vers terres pregones. (“Camino hacia tierras hondas. Senda d’Oku.)Hiperión.

Yosa BUSON, Selecció de haikús. (“Selección de jaikús”. Hiperión)

Issa KOBAYASHI, Cinquanta haikús (“Cincuenta jaikús”) Hiperión.

Rías de Tinta. Literatura de mujeres en francès, gallego y castellano. Antología bilingüe. (Marta Segarra, Helena González, Francesco Ardolino (Editores). Edicions Universitat de Barcelona. Barcelona, 1999.

Masaoka SHIKI, Cent haikús (“Cien jaikús”. Hiperión)

HAIJIN, Antologia de haikús. (“Antologia de jaikús). Hiperión.

Antonio CABEZAS, Haikús immortals. (“Jaikús inmortales”. Hiperión)

Fernando RODRÍGUEZ-IZQUIERDO. El haikú japonès. Història i traducció (“El haikú japonès. Histtòria y traducción”. Hiperión)

Cantars d’Ise (Ise MONOGATARI). (“Cantares de Ise”. Hiperión)

Manioshu, Col.lecció per a mil generacions (“Colección para mil generaciones”. Hiperión)

TAKUBOKU, Un grapat de sorra (“Un puñado de arena”. Hiperión)

Antonio CABEZAS, “La literatura japonesa” .Hiperión.

Luís CAEIRO, Contes i tradicions japoneses (“Cuentos y tradiciones japoneses”.Hiperión)

Ijara SAIKAKU “Cinco amantes apasionadas”. Hiperión.

“Hombre lascivo y sin linaje”. Hiperión.

Kenko YOSHIDA. “Tsurezuregusa. Ocurrencias de un ocioso”. Hiperión.

Kamo no CHOOMEI”Un relato desde mi choza” Hiperión.

Albert TORRES, “Kanji, la escritura japonesa”. Hiperión

Marguerite YOURCENAR, “Una vuelta por mi cárcel”. Punto de Lectura, 2001.

KURDS.

Mehmed UZUN. Antologia de la literatura kurda.

“La pursue de l’ombre”.Phebus. París, 1999

Altres escriptors kurds:

Kadri Kan (poeta)

Mevlana Halid (poeta i pensador segle XIX)

Erebê Chemo(novel.lista). “El pastor kurdo”. Institut Kurd de París, 1999.

TÍBET

Tshanyang GYATSO “Canciones líricas del sexto Dalai Lama”. Hiperión-

TURQUIA

.”Estambul. Letras de viaje”.Acento editorial.Madrid, 1998.

VIETNAM

“Fleurs du pamplemoussier. Femmes et poésie au Vietnam.”recull, pròleg i notes de Huú Ngoc/ Françoise Corrèze. L’Harmattan.París, 1984.

“Histoire de la littérature Vietnamiennne”. Editions des Sciences Sociales, 1980.

“Les Bibliographies sommaires des écrivains du Vietnam”. Editions dels Sciences Sociales, 1998.

Ho XUAN HONG, “Perfume primaveral”. Hiperión.

.....

XINA

Su DONGPO “Recordando el pasado en el Acantilado Rojo y otros poemas”. Hiperión.

Guillermo DAÑINO, “La pagoda blanca”.Poemas de la dinastia Tang. Hiperión.

Alexander HOLSTEIN, “100 koans del budismo Chan”. Arca de Sabiduría, Edaf.

Taisen Deshimaru, “Preguntas a un maestro Zen”. Clásicos Kairós.

Kazuko OKAKURA “El libro del te”. Clásicos Kairós.

Poesia clásica china. (Antología de Goujian Chen). Càtedra.

Daisetz T.Susuki, “Vivir el Zen”.Clásicos Kairós.

“101 Cuentos básicos de la China”, Arca de Sabiduría, Edaf, Madrid, 1996(recopil.lació de Ramiro Calle i Chang Shiru).

.Shanghai. Letras de Viaje. Editorial Acento.

.....

ÀSIA

AUDIOVISUALS: VÍDEO/ CINEMA

."Adibasis. Descalzos por la jungla". Direcció Camen Sarmiento. Documental TV.

."Amelia Earhart: el vuelo final." Direcció: Yves Simoneau. Producció EUA, 1994.

"El círculo".Dr.Jafar Panahi. 2001 (Iran)

."La balada del Sad Café".direcció Callou, Simon. 1991. 97' (adaptació teatral).

."El club de la buena estrella".direcció: Wang, Wayne.1993. 138'

."Benazir Bhutto", realització. Duval, Etienne.1994.(documental)

."Cabalgando sobre la tormenta". Realització O'Kane, Massie.55'(documental) (Iraq)

."Xiang Kai-Shek". Realització: Lansburg, Alan. 1963 (documental) 30'

."Fillles de la guerra". Sekiguchi, Narico, 1989-90. 60'(documental)

."Fillles que ningú vol". 1993. 30'(Índia)

."Índia cabaret". Realització Nair, Mira.1986.60'(documental).Índia.

."Las lágrimas de las niñas tailandesas". Realització: Schickling, Katarina.

."El pequeño cooli".realització: Nhue Giant, Pham. Vietnam, 1992.25'(reportatge)

."Per amor a l'Índia".realització :Lamour, Catherine. 1996.(documental)

."Samoa: un mito de los mares del sur".realització: Caspar, Ute. 1996 (documental), 45'

."Soy gitano".realització: Castelló, Júlia. 1997. 30'(documental)

."Tres muchachas de la India". Realització: Oliveras, Alberto. 1984. 53'(documental)

."El vel de la mort". Realització: Frenkiel, O-Portenier, G. 1998. 50'

."Gabbeh". Direcció: Makhmalbaf, Mohsen. 1995, 74'(llargmetratge. Iran)

"Adios a mi concubina", Kaigé, Chen. Xina, 1993. Llargmetratge.

."Canción del exilio". Hui , Ann. Xina, 1989. 98'(llargmetratge).

."Charulata". Ray, Satyajit. 1964.114' llargmetratge (India)

."Comer, beber, amar". Lee, Ang. 1993. Llargmetratge.125'(Xina).

."La dama de Shanghai". Welles, Orson. 1947. Llargmetratge.90'.

."Dos mujeres virtuosas". Jianzhong, Huang. 1988.Xina. llargmetratge, 101'.

."El expreso de Shanghai". Von Stenberg, Joseph, 1932. Llargmetratge, 77'.

."El silencio". Mohsen Majmalbaf, 1998. (Tadjikistan-França-Iran)

."Fuego". Metha , Deepa.(directora).1996. llargmetratge, 105'.

."Hamam. El baño turco". Ferzan Ozpetek, 1997 (Itàlia-Turquia-Espanya) llargmetratge.

."Ju Dou, Semilla del crisantemo". Yimou, Zhang. 1990. Llargmetratge, 94'.

."La linterna roja". Yimou, Zhang. 1991. Llargmetratge, 126'.

."La muchacha de Hunan". Fey, Xie.1986. llargmetratge, 102'

- .”Mrs. versus mistress”. Alter, Naftali. 1985. Llargmetratge, 90´(Israel).
- .”La mujer en la arena”. Teshigahara, Hiroshi. 1963. Llargmetratge.110´(adaptació literària).
- .”El globo blanco”. Jafar PANAHI, 1995. (Iran).Llargmetratge.
- .”El mundo de Bimala”. Ray, Satyajit. 1984. Llargmetratge, 137´(adaptació literària)(Índia)
- .”El rey de las màscaras”. Wu TIAMMING 1998(Xina). Llargmetratge.
- .”Oriente es Oriente”. Damien O´DONNELL. 1999. (Pakistan-Anglaterra). Llargmetratge.
- .”Oriente y Occidente”. Ivory, James. 1982. Llargmetratge, 130´.
- .”Pasaje a Bombay”. Ivory, James. 1996. Llargmetratge. 115´
- .”La reina de los bandidos”. Kapur, Shekhar. 1994. Llargmetratge, 119´(Índia).
- .”El rey de las máscaras”. Tianming , Wu. 1996. Llargmetratge, 101´(Xina).
- .”Salaam Bombay”. Nair, Mira. 1988. Llargmetratge.113´(Índia).
- .”Sorgo rojo”. Yimou, Zhang. 1987. Llargmetratge.95´(Xina).
- .”Vivir”. Yimon, Zhang, 1994. (Xina). llargmetratge

.....

Algunes Webs d´interès

- www.xtec.es (Escola Oberta. Educar en la diferència)
- www.forum2004
- www.unesco.com
- www.edualter.com
- [www.celebration of women. com](http://www.celebrationofwomen.com)
- www.escriptoras.com
- www.quiadelmundo

.....

ANNEX

- .Altres lectures i/o propostes recomanades sobre autors i autores de diferents països.
- .Cultura gitana: els gitanos i el món
- .Literatura persa
- .Un poeta clàssic persa: Sâdi de Shîraz
- .Més sobre els haikús
- .Article sobre Junichiro Tanizaki
- .Els kurds: Del nomadismo al nacionalismo (article)
- .Sobre Palestina: Article de Noam Chomsky: “Israel-Palestina, un conflicte sense final?”
- .”Manual pràctic de la qüestió Palestina i el conflicte àrab-israelià”. Article de Salah Jamal.

.....

- .Altres lectures i /o propostes sobre autors i autores de diferents països

.HAIKÚS. Existeix una associació d'escriptors i fans dels "haikús". L'adreça a Internet és : www.geocities.com/faro_edit/haiku.html. Així doncs, fóra interessant dedicar-ne una sessió sencera amb l'alumnat.

.ÍNDIA. Maitreyi Devi. "Mircea. Una historia d'amor". Kairós. Barcelona, 2000.

Maytrei Devi és una poeta índia que va néixer el 1914 i morí el 1990. Als 58 anys va llegir la novel·la que l'historiador de les religions Mircea Eliade (1907-1986) li havia dedicat: "Maitreyi". El llibre narra l'apassionat idil·li entre Eliade i Devi, a l'Índia colonial, quan tenien 22 i 15 anys, respectivament. Havia estat escrit en romanès el 1933, traduït al francès el 1950 i portat al cinema el 1987. Aquell amor havia tingut un final tan escruixidor per a Devi, discípula de Rabbindranath Tagore i poeta famosa, que havia decidit d'obrir el llibre de Eliade.

El 1974, Devi va publicar la seva pròpia versió de la història.

De fet, és interessant fer-se amb l'obra de la poeta i alhora llegir la versió de "Mircea" i la de "Maitreyi", per contrastar dues narracions autobiogràfiques des de dos punts de vista ben diferents.

.Jhumpa LAHIRI. "Intèrpret d'emocions". Ed. Columna, Barcelona, 2000.

Les narracions d'aquest llibre són interessants perquè les històries són verdaderament interculturals. Entre l'Índia i els Estats Units les històries s'entrellacen. Els relats enriquits per la cultura índia ja que l'autora si bé és de nacionalitat britànica, els seus pares van néixer a l'Índia, la qual cosa dóna una mirada irònia i alhora concilia les tradicions més rellevants dels seus ascendents i el desconcert del Nou Mçon. L'obra s'erigeix, doncs, com un mirall de contrastos i paradoxes i, per la seva qualitat literària va rebre el premi Pulitzer 2000 i el Premi Pen/Hemingway.

JAPO- GRAN BRETANYA. Kazuo Ishiguro. "Quan érem orfes". Traducció de Sergi Pàmies. Edicions 62. Barcelona 2001.

(Es tracta d'una novel·la de detectius amb tots els elements de gènere. Tracta de Christopher Banks, un anglès nascut a Xangai i que és un famós detectiu dels anys 30 que torna a la ciutat xinesa en el convuls 1937 per tal de trobar els seus pares desapareguts quan ella tan sols un nen. Es tracta d'un llibre entretingut i de lectura força fàcil. Des d'un punt de vista intercultural és interessant també tractar l'autor anglès d'origen japonès i el contrast per fer una de les novel·les de tall més "victorià" com "The remains of the day" ("El que resta del dia"), passada a la pantalla amb Anthony Hopkins.

.Marguerite Yourcenar: "Le tour de la prison". Editions Gallimard, 1991. Existeix una versió en espanyol : "Una vuelta por mi cárcel". Punto de Lectura, 2001. Interessant perquè parla dels seus viatges i, n especial, del seu viatge al Japó. Val la pena llegir el seu article sobre Basho, el monjo del segle XVII, creador de haikús. Els seus articles poden complementar l'apartat sobre la literatura japonesa i, en especial, el capítol d'"Altres mirades".

MALÀSIA. Beth YAHP. “La furia del cocodrilo”. Ediciones del Bronce. Barcelona.

LÍBAN- Altres escriptors libaneses:

- Adnan, Etel (1925-)
- Brax, Najwa Salam (fl1999)
- Nasralia, Emily (1938-)
- Tueni, Nadia (1935-1983)

ORIENT-OCCIDENT. Maria de la Pau Janer. “Orient.Occident. Dues històries d’amor”. Columna.

Una història que parla de l’amor i del desamor, i que aproxima, a través dels seus personatges, mons absolutament distants.

.PAQUISTAN. Tariq Alí. “La mujer de piedra”. Edhasa. Barcelona, 2001. És una història explicada en to de fàbula, amb paràfrasis suaus, impressionistes, relatats per un narrador proper i distant alhora. El paquistaní Tariq Alí ens explica la caiguda de l’imperi otomà, amb les seves crueltats, intrigues, bel·leses i conflictes interculturals a través d’una família que ha caigut en desgràcia i que enfronta la darrera crisi d’una casa dins la soledat”. D’aquesta successió d’històries heretades que s’entrecreuen en el temps, n’és depositària una dona.

TURQUIA.

És imprescindible la lectura de l’autora Latife KETIN, una autora “rodoreriana”- amb moltes distàncies és clar- a la turca.

VIETNAM.

.”Fleurs de pamplemoussier. Femmes et poésie au Vietnam”. Huú Ngoc/Françoise Corrèze. Editions L’Harmattan .París, 1994.

El llibre inclou l’anàlisi i alguns poemes d’altres dones poetes del Vietnam, des del segle XI fins als nostres dies. Així les poetes actuals : Vân Dai; Hang Phuong, Auh Tho, Thanh Nhan, Khanh Chi, etc.

.”Histoire de la littérature Vietnamienne”. Editions des Sciences Sociales, 1980.

“Les Bibliographies sommaires des écrivains du Vietnam”. Editions des Sciences Sociales, 1998.

Loung Ung .”Se lo llevaron”(Recuerdos de una niña de Camboya”. Ed. Maeva.2001.

Llibre fàcil de llegir; les seves pàgines transparen molta sensibilitat i hi bull la vida.

.Doung Thu- HONG. “Los paraísos ciegos”. Ediciones del Bronce.

XINA. Dai SIJIE. “Balzac i la petita modista xinesa”. Edicions 62.Barcelona, 2001.

Dai SIJIE va néixer a la província de Fujian el 1954 i quan encara era un adolescent, 17 anys, el van enviar a “reeducar-se” a un lloc perdut proper a la frontera amb el Tíbet. Dins l’argot “maoista”, reeducar-se significava

oblidar tot l'après, desfer-se de l'aroma estranger i alimentar-se de l'exclusiva ensenyança del camperol més pobre. L'autor hi passà gairebé 3 anys i fou una experiència inolvidable.

De fet, aquesta novel·la és el resultat literari d'aquella estada, una narració autobiogràfica en la qual l'autor fabula sobre aquell temps i certifica, per damunt de tot, el gran amor que té pels mots.

La novel·la explica la història de dos nois que, en trobar una maleta plena de llibres amb autors com Balzac, Dumas, Emily Brönte, Stendhal, i Tolstoi, entre d'altres i començaran a explicar-se històries i comprendre un munt de coses.

La novel·la és interessant també, a banda de ser molt amena, per l'encreuament de cultures literàries diferents i per la gran reivindicació de la literatura com a element d'enriquiment i d'alliberació.

.....

.Ha Jin. "La espera". Traducció de J. Fibla. Tusquets, 2000. (National Book Award 1999).

Shan SA. "La puerta de la Paz Celeste". Ed. Del Bronce, 2001.

L'escriptora xinesa Shan Sa va néixer a Pekín l'any 1970 i abandonà la Xina el 1990, després dels fets de la plaça de Tiananmen i es va instal·lar a París. Aquesta novel·la està escrita directament en francès i arrenca amb la mntança de Tiananmen, la repressió exercida pel Govern maoista sobre la revolta dels estudiants, acusats de contrarevolucionaris.

Malgrat tot el poder repressor- de qualsevol signe- aquí són les senyeres roges del comunisme- no és el tema principal sinó la capacitat de l'individu d'adoptar una mirada diferent davant el món i la vida. La capacitat de canvi de la persona. Per a Shan Sa aquesta possibilitat existeix, encara que sigui per a uns quants.

En general és molt útil seguir la col·lecció de llibres que publica la Editorial "Ediciones del Bronce". Barcelona, per la seva línia d'una constant atenció a diferents autors i autores de cultures no solament europees i per tant, no eurocèntriques.

.....

CULTURA GITANA

1. Article "Els gitanos i el món"

La historiografia iraní afirma que la memòria de la antiga patria gitana fue guardada sólo por los gitanos que vivían en la isla de Leinos, en el mar Egeo. Según las mismas fuentes, los gitanos -actualmente conocidos en Irán como "lurios"- llegaron a Persia en el siglo III DC, y se los llamó "sindis", o "hindis", por el río que le dio el nombre a la India, de donde provenían los gitanos.

2 Al Mediterráneo llegaron en el siglo XI, específicamente a Grecia, donde se los denominó "egipcios" -ya que se creía que provenían de Egipto-, término del que se originó la palabra "gitano". En

Macedonia, Croacia y Rumania se los recuerda desde el siglo XIV, en Eslovenia desde el XV y en Irlanda desde el XVI.

3 Diseminados por Asia, Europa, e incluso del Sur (donde existen registros de su presencia a partir del año 1581), estos pueblos nómades han recibido infinidad de nombres. En Turquía, Macedonia y Rusia se los conoce como "cigani"; en Kurdistán como "luri" y en la India como "bandgar". Según el país, la región o la actividad que desempeñen, se llamarán "farao nerek"; "bohemos", "gitanos", hermanos "romani", "manush", "sinti", "kalé", enemigos "kalderash", "burugoti" y varios nombres más.

4 Más allá de las divergencias de nombres, a lo largo de la historia ha sido casi unánime que han sido discriminados y perseguidos en los países de Europa. El punto máximo de la persecución a los gitanos fue el exterminio sistemático perpetrado por el régimen nazi durante la segunda guerra mundial, pero la limitación de los derechos de los gitanos de larga data. En el siglo XVI, en Francia, España, Holanda y Alemania se comenzó a implementar la persecución. En el siglo XVII, se promulgó en Inglaterra una legislación que establecía que quienes entraran en contacto con gitanos estaban cometiendo un grave delito, y leyes semejantes, por la misma época, se dictaron en Suiza. En la primera mitad del Tercer Mundo de ese siglo, sólo en Austria y Alemania se dictaron 68 leyes persiguiendo a los gitanos. En Irlanda se había iniciado legalmente la discriminación en 1541 en 1596 un grupo de 198 gitanos fue juzgado y sentenciado a muerte por estar "desempleado" y la persecución prosiguió sin pausa hasta el siglo XVIII.

5 Si bien las persecuciones se han reducido notablemente, los derechos de los gitanos no crecieron sensiblemente durante el siglo XX.

Los progresos que se han alcanzado, si bien limitados, son el fruto del intenso trabajo de organizaciones internacionales, que velan por la inserción de los gitanos en los respectivos países, y del esfuerzo de las comunidades gitanas, que, en las últimas décadas, liberadas de la persecución, tratan de rescatar sus valores e identidad cultural.

6 En los años 1970 se fundaron organizaciones que son la base de la lucha por la defensa de sus derechos políticos. En Londres, en el primer Congreso Gitano de 1971, se adoptó el himno y la bandera gitanos. El primer Festival Internacional Gitano tuvo lugar en la India en 1976 (y el segundo Festival y Encuentro Científico también en ese país, en 1983). En 1977, siguiendo una propuesta de la India, las subcomisiones de las Naciones Unidas para la Prevención de la Discriminación y la Protección de las Minorías, realizaron una convocatoria a los distintos países con población gitana para que a éstos les fueran respetados sus derechos.

7 En 1978 se realizó el Segundo Congreso Mundial Gitano, en Génova (que habrá de ser sucedido por el tercero, en 1981 en Suecia, y

el cuarto en Polonia, en 1990). Estos congresos, además de buscar fortalecer la identidad étnica y cultural de los gitanos en los países en que viven, también han tratado de establecer bases que apoyen el acceso de éstos a la educación.

8 En Europa, al presente, los gitanos cuentan con partidos políticos en la República Checa, Croacia, Yugoslavia y otros países. Asimismo existen, en países como Francia, Inglaterra, Hungría, Italia e India importantes instituciones que trabajan por la mejora de los derechos legales, económicos, culturales y sociales de los gitanos. En Macedonia cuentan con tres partidos políticos, un alcalde, y canales de radio y televisión en lengua gitana, así como dos representantes en el parlamento.

(informació: Institut del Tercer Món. www.guiadelmundo)

LITERATURA PERSA

La literatura persa, que està vehiculitzada per diverses llengües pertanyents al grup iranià, pot ser subdividida en dos períodes: el primer des del segle V aC fins a la conquesta àrab, en el 651 dC; el segon des del 651 fins a l'actualitat.

1. Del primer període ens han arribat únicament dues categories de documents: les inscripcions monumentals en persa antic referides a la dinastia aquemènida, redactades en caràcters cuneiformes (segles VI-IV aC), i els textos religiosos zoroastrians, sobretot l'Avesta, llibre sagrat del seguidors de Zaratustra, en la llengua denominada precisament avèstic. S'hi recullen oracions, predicacions sagrades, himnes, breus obres litúrgiques, rituals i normes jurídiques. Amb la batalla de Gaugamela (331 aC), Pèrsia entra dins l'òrbita hel·lenitzant d'Alexandre el Macedoni i de les dues dinasties dels selèucides i dels arsàcides. La dinastia següent, els sassànides, promou en canvi el retorn a les tradicions típicament iranians, i a una copiosa producció d'obres religioses zoroastrianes, que han arribat fins a nosaltres en la difícil llengua literària pahlavi.

Però és amb l'entrada en el cercle de la civilització islàmica quan la literatura persa coneix una florida extraordinària, que no té parell, a causa també de les llacunes de la tradició en èpoques passades.

2. Els primers segles després de la conquesta àrab són de transició. En efecte, s'assisteix a la formació d'una nova llengua, el neopersa, derivat de la fusió de la llengua del poble amb l'àrab i amb la complexa aportació de múltiples tradicions literàries anteriors. A més, l'activitat literària és afavorida per les

diverses corts locals, que esdevenen autònomes de fet a conseqüència de l'afebliment del poder central dels califes abbàssides de Bagdad (inicis del segle IX). La producció literària d'aquest període és, com era d'esperar, cortesana i culta: es desenvolupa la lírica laudatòria, amb la qasida i el gazal; la poesia èpico-novel·lesca i místico-didàctica, amb el masnavi, un poema extens, i la ruba'i, quarteta d'un alt valor expressiu, un gènere típicament persa; finalment, la prosa històrica i d'art.

2.1. Sota els samànides (874-1004), el poder dels quals s'estén, en el període de màxima expansió, de l'Índia i del Turquestan fins a Bagdad, el persa modern accedeix a la dignitat de llengua de l'administració i de la cultura. La cort de Bukharà és durant el segle X un gran centre literari: Rûdaqî, el vigorós poeta del vi i de l'amor; Daqîqî, el precursor de Firdûsî; i el desconegut traductor de la Crònica de l'historiògraf àrab at-Tabarî, són alguns dels noms més coneguts.

2.2. Però és a la cort de Mahmûd de Ghazna, el tercer exponent de la dinastia dels Ghaznàvides (962-1186), successora dels Samànides, on es forma una vertadera plèiade de poetes perses, entre ells Firdûsî (devers 940-1020), l'autor de l'immortal Shâhnâmah (El llibre dels reis), que recull la major part de les antigues llegendes heroiques de l'Iran. Entre mitjan segle XI i el final del XII, la literatura persa entra en el seu període clàssic. Una vegada acabada l'hegemonia ghaznàvida, Pèrsia torna a caure sota tres hegemonies estrangeres (els turcs seljúcides, els mongols de Gengis Khan, els turcs timúrides) que aconsegueix tanmateix d'assimilar a la seua llengua i a la seua cultura. És en aquest període quan naix Omar Khayyâm (mort devers el 1126), personatge fascinant i controvertit, considerat ja com un ateu escèptic, ja com un místic esotèric, ja com un filòsof ansiós de conèixer la veritat absoluta. En aquesta època viuen també els tres poetes més grans de Pèrsia: Sa'dî (1184-1291), que confia la seua glòria al gazal i a la prosa d'art; Rûmî (1207-73), el més gran dels místics perses; Hâfiz (devers 1318-90), en la poesia del qual es barregen el terrenal i el sobrehumà, el sensible i el suprasensible; el seu dîwân va inspirar Goethe. Al "poema novel·lesc" pertanyen quatre dels cinc masnavî de Nizâmî de Gangia (devers 1141-1204): especialment coneguts són Cosroes i Shîrîn (història de l'amor del rei sassànida Cosroes per la princesa armènia Shîrîn, estimada alhora pel picapedrer Farhad, que es mata davant la falsa notícia de la mort d'ella) i Leilâ i Majnûn, la llegenda àrab dels dos infortunats beduïns, precursors de Romeo i Julieta. Tanca el segle XV persa Jamî (1414-92), el més prolífic entre els poetes i el més popular, gràcies al seu estil senzill. Els segles que segueixen veuen el país presa de les guerres civils, entre destruccions i massacres; molts poetes emigren a l'Índia, acollits favorablement en la cort del Gran Mongol, i donen vida a aqueix "estil hindú" que, dut posteriorment a Pèrsia, influirà alhora en la literatura de l'època safàvida (1500-1736). Resulta significatiu que el més gran poeta del segle XVII persa, Sâ'ib de Tabriz (1601-77), visqué durant sis anys a l'Índia, en la cort del mogol Shah Jahan; y que Mîrzâ Bêdil, hindú de Patna, siga a tots els efectes un poeta persa, vicle d'enllaç (entre els segles XVII i XVIII) de les àrees culturals Índia-Afganistan-Pèrsia-Turquia.

3. Amb l'adveniment de la dinastia Qâjâr, a final del segle XVIII, Pèrsia entra en l'edat moderna. A la imitació ampulosa dels clàssics i dels preclàssics la reemplaça gradualment una simplificació de l'estil i una actualització dels temes (per exemple, la denúncia de les més clamoroses injustícies socials). La prosa es torna més viva i dóna acollida a les relacions de viatge i a les descripcions d'esdeveniments històrics; naixen la novel·la, el conte, el drama popular. Aquests ferments troben eixida en el moviment constitucionalista de 1905-11, que produeix resultats més duradors en literatura que en política. El centre d'aquest desvetllament és la capital Teheran. Entre els autors de major relleu que escriuen en la primera meitat del nostre segle, cal recordar el contista realista Jamâlzadeh, el poeta Bahâr (1886-1951), defensor del purisme lingüístic basat en l'eliminació del lèxic àrab del persa, la poetessa classicista Parvîn (devers 1906-1941), el comunista ortodox Lâhûd (1887-1957), el prosista Sâdeq Hedâyat (1903-51), conegut també a Occident. Nimâ Yushîj (vers 1900-1959), partidari d'una poètica europeitzant, i Alî Muhammad Afghânî, novel·lista amb interessos socials predominants: tots ells escriptors que, en distinta mesura, innoven respecte al passat, i que sovint fan paleses les contradiccions suscitades per l'encontre amb la cultura occidental. La fase de transició que així va quedar inaugurada apareix actualment aguditzada i oberta en direccions que són impossibles de preveure, a causa dels dramàtics esdeveniments que es relacionen amb la proclamació (1979) de la República Islàmica de l'Iran. [Enciclopedia de la literatura, Garzanti, 1991, ps. 1310-11].

Notes:

1. Avesta Conjunt de llibres sagrats del zoroastrisme que constitueixen encara les escriptures i el ritual dels parsis. L'obra primitiva devia ésser destruïda en temps d'Alexandre el Gran. A partir dels fragments salvats i d'altres de reconstruïts de memòria, els sacerdots dels segles III-IV recompongueren un cànnon de 21 llibres, conservat només en part. L'actual Avesta es divideix en 5 parts: Yasna (sacrificis), llibre litúrgic, la part més important del qual és constituïda pels Gâthâ (sermons en vers) probablement de Zaratustra, els elements més antics de l'Avesta; Visprat, invocacions litúrgiques, recitades a les festes; Yasht, cants de lloança en honor de la divinitat; Vendidad, sèrie de prescripcions per a mantenir la puresa del ritual; i Khorda Avesta, breu extracte de l'Avesta, emprat com a llibre de pregària pels fidels. El llibre era escrit en avèstic (antic irànic), però la llengua havia deixat d'ésser viva des del segle IV aC aproximadament. Els texts començaren a ésser traduïts i comentats en pahlavi (irànic mitjà) a partir del segle III dC. [Jordi Tomàs. GEC, II, 768]. Bibliografia:

[1992 Avesta] = El Avesta. Textos relativos al Mazdeísmo o Zoroastrismo, primera de las grandes religiones.